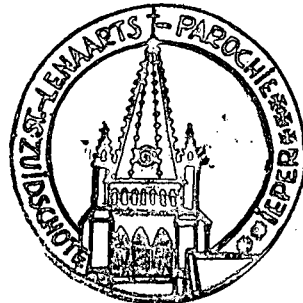

BOEKDEEL 7

NOËL FAVOREL

'ZANTINGEN'

AFL. 19-21

Noël Favorel
pastor in Luidschote

'PRO MANUSCRIPTO'

1984-1985

NOËL FAVOREL

'ZANTINGEN'

AFL. 19

- ENKELE ASPECTEN UIT HET DAGELIJKS LEVEN IN LANDELÛKE DORPEN TÛDENS HET 'ANCIEN RÉGIME'.
- ZUIDSCHOTE NA DE 'HERINRICHTING VAN DE PAROCHIE' (VANAF 15 NOV. 1920).

« PRO MANUSCRIPTO »

ADVENT

1984

1 DECEMBER is gekend als Sint-Elooisdag; het feest van Sint Eloi of Eligius (de naam is afgeleid van het latijnse werkwoord: 'eligere' = 'uitverkiezen'), geboren rond 590 in de streek van Limoges (Frankrijk) was Eloi een "tydgenoot" van Sint-Amand, deze laatste was afkomstig uit Aquitanië. Ten tijde van koning Dagobert predikte hij o.a. in het gebied van Gent en is dan waarschijnlijk bisschop van Maastricht geworden. Hij kreeg de eretitel 'apostel der Belgen' en stierf ca. 680 in het klooster dat naar hem Sint-Amandsberg genoemd werd (kerkelijke feestdag: 6 februari en 16 oktober).

Als jonge man was ELIGIUS eerst goudsmid, een vak dat in hogere kringen toen zeer in aanzien stond. Hij bleek erin uit door zijn grote kunstvaardigheid. Aldus drong zijn faam door tot het koninklijk hof. Zo is het niet te verwonderen dat hij in dienst kwam van de Frankische koning: Chlotarius II, die hem aanstelde tot muntmeester aan het hof. Hij werd schatbewaarder en raadgever van de vorst en later ook minister van Dagobert I, uit het geslacht der Merovingen - ca. 600-629].

Hij stond toen al bekend als een groot weldoener; hij kocht vele sla-ven vrij en stichtte kerken en kloosters.

Na de dood van Dagobert werd hij priester gewijd, om op ca. 50-jarige leeftijd bisschop te worden van Noyon-Doornik (640). Zo kwam hij, tijdens zijn missiereizen ook in Vlaanderen, dat in die tijd voor een deel bij het bisdom Noyon-Doornik behoorde.

Eloi, bisschop en zendeling, overleed in 659. Alzwaar werd hij heilig verklaard. Zijn leven werd beschreven door zijn vriend St.-Ouen.

Het is goed te begrijpen dat die volkshéilige - die gedurende zijn leven zelf edelsmid was geweest, de patroon werd van de smeden.

Doek in die tijd waren smeden, wagenmakers en boeren nauw met elkaar verbonden. Het eerste primitieve landbouwtuig (ploeg, eg, rot, kar, enz.) werd gemaakt door de wagenmakers en van het nodige ijzer voorzien bij de smid. Elk dorp van gebied heeft had een wagenmaker en een (hoefsmid), want de landbouwers vormden op het platteland de belangrijkste (en uiteraard talrijkste) maatschappelijke stand, die werk verschafte aan talrijke inwonende knechten en meiden en aan veel zelfstandig wonende dagloners.

We nemen als voorbeeld Zuidschote. De eerste "waghe(n)maecker" men zynen stalle" die wij uit een document kunnen, heette: "Melchior (= Melchior) de 20". Hij woonde "ter Luizerne". Hij was een zoon van "Maertein" de 20 en op 4 april 1629: "niet vfftyrentlich jaeren ofte daerontrent". Hij moet dus rond 1554, wscr. te Luizerne, geboren zijn.

Hij moet allezins in de buurt als jongen of jonge man geleefd hebben, want hij heeft de oude windmolen en de rosmolen: 'ter Cortewilde... , wide prochie van Luutschoten neffens de Steenströete', weten staan, die nadien afbrandden door 'de trouble' in de quyzentijd (zie ZANTINGEN, dl. XV, p. 13).

Misschien is Melchior zijn vader "Maentain" opgevolgd als wagenmaker te Luzerne en is hij dit ambacht tot op hoge leeftijd blijven uitoefenen.

De naam DE ROO komt veel voor in de generaliteit van 'd' Acht Prochiën' van Neurne - Ambacht tijdens de Volkstelling van oktober - November 1697.

We vinden als gezinshoofd de volgende DE ROO's vermeld:

- 1) VLAEMATINGE: "Lucas de Roo, cabaretier (= herbergier - V 128).
- 2) ELZENDAMME: "Pierre de Roo, bataillier (= schipper - ELZ 3).
- 3) ELVERDINGE: a) Pierre de Roo, journalier (= dagloner - ELV 77);
 - - b) Nicolas de Roo, tisseran (= wever - ELV 116^b) en
 - - c) François de Roo, journalier (ELV 130).
- 4) HOFLAND onder Reringe: "la veufve de Guillaum>e de Roo, batteliere, (= schipperin) (HR 27).
- 5) LOKER: a) "François de Roo, laboureur (= landbouwer) L. 2 en
 b) "François de Roo, pauvre ferme L. 23; ten slotte:
- 6) WATOU: 3 landbouwers - a) "Jean Bapt(iste) de Roo" (WA 224);
 - - b) "George de Roo" (WA 232) en
 - - c) "Jaacq(u)es de Roo" (WA. 284).

De vermeldingen in 1697 wat zeer veel is.

Toen al geen de Roo's (meer) te Luidschote en ook niet in het latere Kerk-archief. De familie kan uitgestorven zijn of verhuisd. Misschien stond de wagenmakerij te Luzerne - Sant Boezinge, "godat de naam de Roo - in dit geval - noch in de talingstabellen, noch in de Kerkregisters dient voor te komen. Het ware interessant te weten of er anno 1697 nog een de ROO genoteerd staat onder Boezinge als 'wagenmaker'.

Luidschote had in laatstgenoemd jaar wel een eigen "okarou", nl.: "Pierre Bentein" (een weduwnaar met nog een dochter van meer dan 12 jaar) thuis (Z 41). De wagenmakerij stond toen wsch. ook op Luzerne, Sant Luidschote.

De hoefsmid "Hubert Madou", 'marechaal ferrant' woonde daar maar 1 paar huizen vanaf (Z 38; echtgenote en 4 kinderen) (cfr. ZANTINGEN, dl. 18).

In aug. 1736 is er een smidse te Luzerne - Sant Boezinge, uitgebaat door "Joannes Steenkiste" (Zie o.o., dl. XVIII, p. 42, nr. 12).

In de jaren 1900-1910 woonden naast elkaar (nr. 93): - 1) Wagenmaker Amand Serlet (= Charlet), vervolgers Theophile Serlet, en 2) Hoefsmid en herberg Amand Deywure, vervolgers Rindert Deywure (Zie ZANTINGEN, dl. III, p. 36); allen op Luzerne, grondgebied Luidschote. Toen al heette

die kerkeberg zeer waarachtiglyk: "In Sint Elooï".

Ik ben er van overtuigd dat er vele eeuwen lang wagenmakers en (hoeff)smeden gewoond hebben op Ruzerne en dat er al die tijd wel een kerkeberg geweest is met als uitkangbord: "In Sint Elooï".

Sint Elooï werd al vroeg de patroon van de smeden, de wagenmakers en de boeren. Het patroonfeest werd gevierd - we schrijven het reeds - op 1 december: 'Sint-Elooïsdag'.

Rond die tijd van het jaar was het meeste werk op het veld achter de rug. De dieren die men voor eigen proviand nodig had waren geslacht in November: 'de Slachtmaand' - te lam het vooeden, in de winter, voorbehouden worden aan de beesten, die men ging voortkweken --.

Boeren, smeden en wagenmakers maakten er een punt van eer van St. Elooïfeest waardig te vieren.

De dag werd ingezet met een Plechtige Mis, gevolgd door 'de paardezegens'. De priester - toen nog met de boorkap - besprenkelde de paarden met wiywater en zegende met de relikwie van Sint-Elooï. Sommige parochies hadden een zilveren hamer met de relikwie.

Het feest van Sint Elooï was trouwend, hier te lande, een misdag (of 'mebdag'). Na de plechtigheden gingen de boeren de faarrekening bij de smid en de wagenmaker, want het was toen nog de gewoonte de stielmannen éénmaal per jaar te betalen.

Met een stevige maaltijd en een 'ferme' pint werd het feest besloten.

Sint Elooï - verheven tot de altaren - werd al vroeg patroon van sommige parochies. In onze streek is hij de patroonheilige van Westouter. Op het zijaltaar staat de gemijterde bisschop met in de one hand de herdersstaf en in de andere de smidshamer.

In onze provincie kennen we nog de parochies: Sint-Elooï-Vijve en St.-Elooï-Winkel.

We kennen ook kapellen waarvan St. Eligius de patroonheilige was. Reeds in de 14de eeuw bestond er te Kortrijk een Sint-Elooïskapel. Ornaast stond er een passanten- of gasthuis. De kapel werd einde juli 1882 gebloopt. Een voorlopige kapel in de 'Kapelstraat' werd in dienst genomen. Op 22 oktober 1882 werd de eerste steen van de tegenwoordige St.-Elooïskerk gelegd. In de zomer 1884 was de kerk klaar. Op 1 december kwam Mgr. Joannes-Jozef Faict (bischop van Brugge - 1864-1894-) de kerk inwijden. De toren werd in 1891 voltooid. De Kortrijkse St.-Elooïparochie was reeds in 1877 een zelfstandige parochie geworden, na lange tijd bij de Sint-Maartenparochie gehoord te hebben. Begin december 1904 kon men het eeuwfeest vieren van de wijding van de huidige kerk, die na een eeuw al heel wat te lijden heeft gehad, zodat er verscheidene restauraties zijn nodig geweest.

Er stond in vroegere tijden ook een "S. Eloy capelle",
 tussen "Langhemarch" en "Bixschote". Ze komt o.m. voor op een kaart van
 het Bisdom Ieper, getekend in 1666 en opgedragen aan de toenmalige
 bisschop van Ieper, Mgr. Martinus Prato (cf. ZANTINGEN, dl. VIII, p. 2.).

- Ook de "Halbouts capelle" aan 't Vuilvoordaken (ongeveer halweg Zuidschote en Elverdinge) staat op deze kaart vermeld. Beide kapellen ("St Eloy" en "Halbouts cappel") trof ik ook aan op een kaart van het "Comitatus Flandriae", vervaardigd door Pierre Mariette, de Jonge (1634-1716) en uitgegeven te Parijs ca. 1666. Hetzelfde voor een gegraveerde kaart v. Nicolaes Visscher II (1649-1702). Deze kaart, gepubliceerd te Amsterdam in 1684, vermeldt eveneens beide kapellen. Geen van beiden staat getekend op de kaart van het graafschap Vlaanderen opgesteld door Gerard Mercator (1512-1594).

Gerard de Oremar ("Gerardus Mercator"), de vernieuwer van de cartografie in de 16de eeuw, graveerde "de kaart van Vlaanderen" in 1540, waarschijnlijk naar een handschrift van Jacob van Deventer. Het was een opdracht van kooplieden die de kaart aan Karel V wilden aanbieden ter gelegenheid van zijn "Blijde Intrede" te Gent, na de opstand van Maurits van Saksen (1551).

De Mercatorkaart werd herhaaldelijk nagevolgd omwille van haar topografische kwaliteiten.

In 1585 verscheen een reeks van 51 kaarten, in drie delen verdeeld (van Frankrijk: 16 kaarten, van de Nederlanden: 9 kaarten en van Duitsland: 26 kaarten), alle van Mercators hand. In 1604 werd Jodocus Hondius eigenaar van het gehele pakket koperplaten. De reeks kaarten van Frankrijk, de Nederlanden en Duitsland, die voor het eerst in 1585 verschenen, bleven in de Hondius-uitgaven tot 1630 totaal onveranderd (zie intrent dit alles het prachtwerk van Jozef Bossu, Vlaanderen in oude kaarten, drie eeuwen cartografie, Lannoo, Tielt / Bussum, 1982, blz. 46-53).

- In de Mercator-Hondiusatlas, Amsterdam, 1613, staan alleen dorpen en steden vermeld (o.a. "Zuidschote") maar geen kleinere, landse kapellen. Evenmin op de Italiaanse versie van de Vlaanderenkaart van Mercator (1540), gegraveerd door Domenico Lenzi en gepubliceerd te Venetië in 1559. We lezen op deze kaart ook "Zuidschote".

Torloops: onderaan in het midden staat in een versierde omlijsting o.m. te lezen: "Flandria parva loco (= Vlaanderen is klein van oppervlakte) sed nomine maxima... etc (=maar zeer groot van naam)... .. Singula sunt alia (= Andere gouwen hebben het een en ander), haec bona cuncta tenet" (Vlaanderen bezit alles).

- De dorpsnaam "Zuidschote" wordt eveneens aangetroffen op een kopergravure van Gerard Mercator, afgedrukt in het "Theatrum Orbis Terrarum", dat Abraham Ortelius te Antwerpen liet verschijnen in 1570.

"Ypere" loopt ze naar "Elverdynghen" (= Elverdinge) en steekt de Waernebeke (de naam is niet vermeld op de kaart) even vóór de samenvloeiing van deze waterloop met de "Kammele becke". De "Ottelboets Cappel" ligt een weinig links van de "Steen Strate" in een kromming van de Kammelebeek, heel dichtbij de samenloop van genoemde beken. Een rechtstreekse weg van't Vuilvoordeken naar het door-bos-omringde 'Woestine' staat niet op de kaart getekend; de Molen van Cortewilde evenmin. "Kuytschote" ligt wat 'innewaarts' en links van de "Steen Strate". Ook de "Steenstrate molen", een (klein) eind over de Vaart ligt links van die baan; de "Langende Wae Cappelle" daarentegen staat rechts getekend. Reninge werd blijkbaar door de cartograaf vergeten; 'Noortschote' echter niet. Nog iets: er stond een molen even rechts van de samenloop van de Vaart en de 'Ypere'.

Als we goed toezien stellen we vast dat er ten 'zuiden' van Luidschote drie dekanaten samenkomen: de dekenijen ¹Diksmuide (waartoe de parochie van Luidschote behoort), ²Waasten (met o.m. Boezinge zelf) en ³Poperinge (Elverdinge en de 'Ottelboets Cappel' vielen - althans volgens de kaart van 1641 - onder Poperinge. Altijd volgens die kaart is het grondgebied van 'Boezinge' opgedeeld tussen Waasten en Poperinge. De grens van die twee dekanaten ligt duidelijk tussen de 'Waernebeke' en de weg Ieper-Boezinge - ± Luidschote - ± Noordschote - "Peerebooms Brugge". En vraagteken: is die scheidinglijn volkomen juist? Het kan haast niet.

— Joen Blaeu maakte ook een kaart van het bisdom Brugge, opgedragen aan Mgr. Nikolaas de Haudion, 8ste bisschop van Brugge (1641-1649). Ze verscheen eerst in de 'Flandria Illustrata' onder de titel "Francometus vulgo 'het Vrije'" (= 'het Brugge Vrije'). Ze werd later opgenomen in Blaeu's 'Atlas Major' van 1662.

Op deze kaart staat ook een deel van "Vueren Ambacht" en van "de Castellrije van Yperen" getekend. "Bixschote" staat er nog net op en dus ook de "S. Eloy's Cappelle", "Langemarche", de "Cappelle te Poela" (= Poelkappelle) en "St. Julien's cappelle". We vinden er ook de in-puin- liggende "Munwick"-abdij bij 't "Oud Hulst Busch" op aangeduid, evenals "S. Accarius Cappelle" bij "Moorsledes", 'd' "Hoogesiecken" bij Ieper, enz., enz.

— De mooiste kaart uit het hoofdstuk Vlaanderen van de Blaeu-atlas (Amsterdam, 1662) werd getekend en gegraveerd in 1641 door Kadastus du Flovitch voor Sanderus' "Flandria Illustrata"; in opdracht van Henricus Hondius, aan wie Sanderus de uitgave van zijn werk had toevertrouwd. Het eerste deel, verschenen in 1641 gaf een algemene beschrijving van het graafschap Vlaanderen en de geschiedenis van Gent, Brugge, het Brugge Vrije, en Ieper, d.w.z. de vier liden van Vlaanderen. Het tweede deel, gepubliceerd in 1644, behandelde de rest van het graafschap met uitzondering van 'Frankstalig Vlaanderen'; d.w.z.: de Kasselrijen Ryssel en Douai.

De kaarten en afbeeldingen die in de "Flandria Illustrata" (en bijgevolg ook in de "Atlas Major" van Joan Blaeu) voorkomen hebben een onmiskenbare historische waarde en zijn in vele opzichten "unieke" documenten (Lees: Jozef Bossu, o.c., bl. 103).

De kaart van de "Casselrie van Ipre" biedt een algemeen 'gezicht op Ieper' plus een afbeelding van 20 "keerlyke woningen" ('kastelen' o.m.) in de Casselrij. De bovenste afbeelding in de linkertrand is deze van "s Heeren huys" te "Boeringhe", een 'tweebekig' waterkabaal met trapgevels. Indrukwekkend!

Op deze kaart is o.a. ook een deel(tje) van "Veurne Ambacht" en van "De 8 Prochien onder Veurne" weergegeven. We vinden er aldus tegen de grens van "De Casselrie van Ipre" o.a. 'Luytschote' (links van de Kemmelbeek getekend!...), "Elverdingeren" en "Kamertinge" (elk met hun "s Heeren huys". De "Holbouts"-kapel staat er niet op, wel de "s Eloy's Capelle" bij 'Langemarck'. "Steenstraetmolen" ligt - volgens de kaart! - binnen de "Castellania Iprensis", terwijl "Merken" en de "Langende Waer Capelle" onder: "Brughsche & Vrye" vallen.

— J. E. H. J. Bossu publiceert op pp. 110-111 een kaart van Spaans- en Hollands Vlaanderen. In een kleurrijke omlijsting in de linker-bovenhoek kan men het volgende lezen: "Flandre Espagnole et Flandre Hollandaise, dressée sur les Mémoires les plus nouveaux Par le Sieur (Guillaume) Sanson, Geographe Ordinaire du Roy". A Paris ... 1674".

Deze kaart, uitgegeven door H. Jaillot, geeft de situatie zoals ze was na het Verdrag van Aken (1668), waarbij Frankrijk een gedeelte van de veroverde gebieden mocht behouden. De Casselrij van Veurne en 'de Acht Parochies' maakten 'voortaan' deel uit van la 'Flandre Françoise', ook de Casselrij Kortrijk (behalve Menen) enz. Het gebied van Poperinge en Ieper bleef deel uitmaken van la "Flandre Espagnole".

Ook deze kaart is voor plaatselijke kennerdigen bijzonder belangrijk. Wij beperken ons tot onze streek en zien hoe de "Lutsebeek" (= Waenebeek) zich in de "Kemmelbeek" werpt. Geen kapel vermeld aan de samenvloeiing. "Ludcottes" ligt rechts van de Kemmel en "Reuninghe" links. De molen van "Steenstraet" is op de kaart van 1674 nog binnen 'de Acht Parochies' gelegen. De grens van Spaans- en Frans-Vlaanderen wordt van Nieuwpoort tot aan de "Langende Waer Capelle" gevormd door de "Yperlee" en de "Ypere". Voorbij "Boingues" (= Boezinge) vormt de "Cransenbeek" een eind... de grensbeiding. Luidschote was dus Frans gebied, Merken, Bichschote, "Langemarck" met zijn "s. Eloy Capelle" en Boezinge bleven Spaans!

"De 8 Parochies" zijn vele eeuwen iets apart geweest. Zij worden door Frankrijk genaast in 1668; de Bistelsrij van Ieper niet... doch dat komt wel!

De volgende kaart bij Jozef Bossu (o.c., pp. 112-113) is van de hand van Guillaume Sanson (+1703) en Adrien Sanson (+1708). Daarop worden afgebeeld: "Les Provinces des Pays-Bas Catholiques, Vulgairement Connues Sous le Nom de Flandre...". On sont Exactement remarquées Les Conquistes du Roy... Suivant le Traité de Paix fait à Nimmeque...". Voor Vlaanderen voorzagt het verdrag van Nijmegen (1678) in de inlijving door Frankrijk van Aire, St.-Omaars, Ieper, Belle, Hazebroek en Cassel. Kortrijk en Oudenaarde moesten door Lodewijk XIV worden terugggegeven aan Spanje. Veurne, Loo, Ieper, Roeselare, Fzegem, Wervelgem en Wevike behoren nu tot la "Flandre Française". De grens van la "Flandre Espagnole" loopt nu van Nieuwpoort, over Diksmuide en Meulebeke naar Kortrijk. La "Flandre Tactone" - zoals de kaart dat zegt!... is in tweeën gesplitst.

J. E. H. Bossu (o.c., pp. 114-115) publiceert vervolgens een kaart van de Franse cartograaf Pierre Dural (of Du Val) (1618-1683), ontleend aan diens werk: "Le Monde ou Géographie Universelle", 2e uitgave, 1682.

Deze zeer duidelijke kaart dateert eigenlijk uit 1675. We vinden er een aantal plaatsnamen op terug uit onze streek, waarvan de schrijfwijze soms heel bedenkelijk is. Wij vermelden in la "Flandre Française": "La Kenoque" (= Knoeke), "Nortscote", "Elsendans", "Peining" (= Beninge), "Ost flaterne", "Sudcote", "Voettine" (= Woesten), "Boesingues" en "Ilverdingues"...

"Suytschote", de "Ottelboots Cop(alle)", zelfs het Fort(ten) Witte(or huize), de S. Eloy's Capelle, enz., enz., worden vermeld op een verbeterde uitgave van een oorlogskaart, getekend door Nicolaes Vischer II (1649-1702). Het fort "Ter Knoeke" staat er vanzelfsprekend ook op. Deze kaart dateert uit de Negenjarige Oorlog (1688-1697) en geeft de "liniën" of verdedigingslijnen aan.

We bladeren verder in Jozef Bossu's "Vlaanderen in oude kaarten" en vinden op blz. 123-124 een kaart van Midden-Vlaanderen, eveneens gegraveerd door Nicolaes Vischer II. Het betreft een van een reeks deelkaarten uit de Vischeratlas. Een gedeelte van "Veurnes Ambacht" is er o.a. getekend, precies tot aan "Suytschote". Het is opnieuw een oorlogskaart. Zij tekent een gebied waar er krijgsovervallen plaatsvonden tussen het Frankrijk van Lodewijk XIV enerzijds en Holland en de Verbondenen anderzijds. Ze dateert uit de jaren 1689/1697. "Steen Stuaet" Molen, de "Oost-" en de "West Poelzeel Str." zijn erop vermeld. Beninge heet nu "Peijnningen"!... "Knoeke behans" is eveneens aangeduid.

1 We hebben in een van de vorige HAVINGEN de kaart van Vlaanderen

van Hubert Jaillot (1632-1712) reeds vermeld. De titel ervan luidt als volgt: "Le Comté de Flandres, divisé en ses Chastellenies, Bailliages, &c. &c. le Franc de Bruges et le Pays de Waes, dédié au Roy par son très humble, très-obéissant et très fidèle sujet et serviteur, Hubert Jaillot, géographe du Roy.

Reveu, corrigé et augmenté sur les Mémoires les plus nouveaux en l'année 1720." dit alles govt in een zeer sierlijke 'cartouche'.

We zoeken de 'Bailliage de Furnes' en vinden "Sudcotte" en "Nordcotte", 'Reyninge', 'Woesten', 'Boezingue' en 'Elverdinge'. Ook de 'Oilleboets Capelle' aan de samenloop van de Kemmel en de 'lutse'-beke. Ook "la Pipale" (= Pypegale) en het "Fort Witte" evenals de "Pont Perboom" en "la Henoque". Aan de overkant van d' "Ipere"; de molen van "Stenestratte", "Biscote", "Le Pont de Boezingue", "Pilkem", de "S. Eloy Capelle", enz., enz.

De 'Atlas nouveau' van Hubert Alexis Jaillot verscheen voor het eerst in 1674. Een tweede editie volgde in 1690. Pieter Mortier (° Leiden 1661 - 1711) gaf op zijn beurt de atlas uit in 1692 en 1696. Na Jaillots dood in 1712 werden zijn atlassen verder uitgegeven door zijn zoon Bernard-Hyacinthe (+1739) en zijn kleinzoon Bernard-Antoine (+1749), beiden geograaf des konings (Jozef Bossu, o.c., p.125).

Na 1696 verscheen er te Amsterdam een 'Novissima Flandria Comitatus Tabula', gegraveerd door Theodorus Danchart, de Jonge (1633-1727).

"Fort Witte", "Sudcotte", "Oilleboets" (capelle), "S. Eloy", de "Stene Stratte"-Molen komen er opnieuw op voor.

Carel Allard of Allardt uit Amsterdam (1648-1706) gaf veel kaarten en atlassen. Hij publiceerde zijn 'Atlas minor' in 1696. en zijn 'Atlas Major' in 1705. Daaruit liek H.E.H. J. Bossu een 'wegenkaart' van Vlaanderen. In de cartouche onderaan rechts is de schaalstok o.m. verdeeld in "Uren Gaens". Een kaart met zoveel wegen (formaat 463 x 555 mm. is praktisch onoverzichtelijk. We vonden met moeite in die wirwar 'Zuytschotte', de 'Oilleboets'-capelle (zeer onduidelijk) en de 'S. Eloy's Capelle'.

Op pp. (136-137) geeft J. Bossu een kaart van Vlaanderen met de territoriale omschrijvingen (o.a. de 'Bailliage de Furnes', de "Chastellenie d'Ipres", enz. Ze komt uit de "Atlas Nouveau van Sanson-Jaillot" en werd in 1692 door Pierre Mortier te Amsterdam uitgegeven.

We vinden er de gebruikelijke vermeldingen: "Sudcotte", "Oilleboets", "lutse"-beek, "Fort de Witte", "Stenestratte"-molen, "S. Eloy", enz., enz.

Op pp. 140-141 brengt H.E.H. Bossu een prachtige kaart van het "Comitatus Flandriae"; gegraveerd door "de vernieuwer van de Duitse Cartografie"; Johan Baptist Homann (1664-1724). Hij nam ze over uit de "groter Atlas" (Neurenberg, 1731)

Deze kaart is nauwkeurig en de schrijfwijze van de namen vraagt geen hoofdbreken bij het ontcijferen. We vinden gemakkelijk het Fort 'ter Knoeke', het 'Witte Floort', 'Luytschote', 'Ottelboets Cap' (pella) en de 'S. Eloy's Cap' (pella), enz. Men kan ook zonder (enige) moeite de zuidelijke grens van 'de Acht Proviën' volgen.

— Matthaeus Suetter (1678-1756), leerling van Homann nam in zijn "Niederländische Atlas" een kaart op van "Flandria, Maximus et Pulcherrimus Comitatus". Het is een ietwat grovere kopie van de Vlaanderenkaart van zijn leermeester. We vinden er dezelfde vermeldingen als hierboven.

— Guillaume Delisle of de L'Isle, een paryse cartograaf (1675-1726) tekende ook een "Carte du Comté de Flandre", "dressée sur différents morceaux levés sur les lieux fixés par les Observations Astronomiques". De werd te Amsterdam ca. 1745 uitgegeven door J. Covens en C. Mortier.

Guillaume de l'Isle baseerde zijn werk dus op opmetingen te velde en op astronomische opmetingen (J. Bossu, o.c., pp. 146-147).

We vermelden zoals gewoonlijk "Kudeote", "Fort de la Kenoke", "Capele St. Eloi". de "Ottelboets" kapel staat er niet; doch wel de "Blois" de Reningue" en zelfs "Wilencourt?" (Moeilijk te lezen want de laatste lettergreep valt in de vouw van het blad. Wilencourt?) zal wel een vervorming zijn van Cortewilde.

— Ook Pieter Schenk (1660-1719) maakte een Vlaanderenkaart. E.H.J. Bossu ontleende ze aan de "Atlas Contractus", Amsterdam, ca. 1700.

We vonden o.a. het "Witte Floort" en "ter Knoeke". Luytschote werd vergeten, de 'Ottelboets Cap' (pella) en de 'S. Eloy's Cap' (pella) echter niet.

— De volgende kaart, die we nu onderzoeken, brengt ons al een heel eind in de 18de eeuw. Het is opnieuw een kaart van de "Comté de Flandre", gemaakt door "le Sieur" (Didier) Robert de Vaugondy "Géographe ordinaire du Roi". Ze is gedateerd van 1752. "Luytschote" is er op aangeduid, ook "Cortewille" (voor Cortewilde), de kapel "Horbant" (voor Olleboet, Halbont, enz.), de "Poullong" (voor 'de Poerzelhoek'), de "Pont de Steenstrate", "S. Eloy Chap' (pella), het "Sas de Boesinge", enz., enz.

— Op de volgende kaart (J. Bossu, o.c., pp. 154-155) gegraveerd door Reinier Ottens (1698-1750) en Josua Ottens (1704-1765) vinden wij o.a. vermeld: "Luytschote", 'Ottelboets' (pella), "Steenstrate" en opnieuw "St. Eloy". Deze kaart is ontleend aan een Atlas, verschenen te Amsterdam, 1725-1750.

— Een van de merkwaardigste oude kaarten van de Zuidelijke Nederlanden is de zogenaamde "Kabinetkaart" is opgesteld door graaf Joseph de Ferraris (1726-1814), die in 1767 tot directeur-generaal van het artilleriekorps der Oostenrijke Nederlanden was bevorderd geworden. De Kabinetkaart "was op slechts

drie exemplaren in handschrift getekend: één voor de keizerin (Maria Theresia), één voor de gouverneurs en één voor de koninkrijken van Wenen: Een van die exemplaren "werd na de eerste wereldoorlog door Wenen aan de Koninklijke Bibliotheek van Brussel afgegaan".

Deze kaart, op schaal 1 : 11.520 getekend, kwam in 1777 gereed. Het is een zeer waardevol "document voor de studie van de topografie van de Zuidelijke Nederlanden op het eind van het 'Ancien Régime' ". "Ze werd door de zorgen van het Gemeentekrediet van België op 1/4 van de originele afmetingen uitgegeven" (J. Bossu, o.c., pp. 148-150).

J. E. H. Bossu heeft slechts een gedeelte van blad XXII in zijn werk opgenomen. (Blz. 158-159). "Zuidschote" staat erop, Noordschote niet. De "Florjt de Crocke" is aangeduid in majesceul. Geen kapellen te zien. Enkele hoofdwegen, b.v. Ieper - "Boesynghen" - "Florjt de Crocke" - "Dixmude" - "Nieuport" (1).

Vermelden we nog (J. Bossu, o.c., p. 165) een interessant stadsplan van Ieper (*"Hydra Flandriarum Civitas Munitissima"* = Ieper, de meest versterkte stad van Vlaanderen). Het plan - waarop men ieder huis kan tellen - is ontleend aan het verzameluwerk: *"Civitates Orbis Terrarum"* (uitgegeven te Keulen, van 1572 tot 1581), dat gegraveerd werd door Georg Braun (1541-1622) en Frans Hogenberg (1535-1590).

We hebben in de voorgaande bladzijden méér dan twee eeuwen cartografie over de Vlaamse Gewesten doorlopen, aan de hand van het prachtwerk dat J. E. H. Jozef, pastoor van Oelbegem (bij Dendergem), in 1982 liet verschijnen. We hebben ongeveer alles aangekaart wat Zuidschote en omtrek aanbelangt.

We hebben aldus o.m. vastgesteld dat de Sint-Elooi'skapel, dichtbij Langemark in die paar eeuwen (evenals de 'Ottalboets' - of 'Halbout'skapelle') bij 't Vuilvoordeken) zeer dikwijls op de kaarten getekend staan.

We spraken in het begin van de Sint-Elooi'sparochie (en kapel) te Kortrijk en over de gemeenten Sint-Elooi's-Vijve (nu bij Waregem) en Sint-Elooi's-Winkel (nu onder Ladegem).

Eerst een en ander over St.-Elooi's-Vijve: Er werden aldaar, de laatste jaren, Romeinse nederzettingen en graven gevonden. Reeds vanaf 1956 werd het duidelijk dat er in Sint-Elooi's-Vijve een Romeinse nederzetting bestaan had; ten zuiden van de kerk, op de plaats "de Kouter" werden "resten van een gebouw aangetroffen". "De vindplaats werd in 1977 opnieuw gelokaliseerd op een terrein in de Koekekestraat, 250 m ten zuiden van de kerk, daar werden talrijke dakpanfragmenten en beelden van aardewerk ingezameld. Ze vormen een bewijs dat er op de plaats, waar een weg van Bavel naar de Sint de Leie kruist, tijdens de 1de tot de 3de eeuw een nederzetting bestaan heeft. Ruin uit deze vindplaats werd tijdens de 13de eeuw in de vroeg-gotische zaalkerk verwerkt.

(1) - In 1793 publiceerde Jean Walch te Augsburg une "Nouvelle Carte la Province de Flandre". Het is een van de laatste edities uit het 'Ancien Régime'. In 1795 viel het graafschap Vlaanderen op te bestaan. "Zuidschote" staat erop en ook "S. Eloy Cap." (zie J. Bossu, o.c., pp. 36-37).

In 1976 werd in de Emiel - Clausstraat 84, op 50 m van de Leie en 800 m. ten noordoosten van de kerk, een Romeins graf ontdekt. De inhoud bestond uit vijf stukken aardewerk, w.o. een Drag (endorff) 18/31, een kruik, een bleekgrijze pot en een grauwgrijze kom; enkele stukken werden in het vuur vervoerd.

Het geheel dateert van rond het midden van de 2de eeuw (Ph. Despriet in: Bodemschatten uit Zuid-West - Vlaanderen, Kortrijk 1984, bl. 29).

De dorpskern van Sint - Eloois - Vyve wordt slechts in 1119 voor het eerst in een historisch document vermeld: "villa que dicitur Sancti Eligii". Doch veel plaatsnamen in Zuid-West-Vlaanderen worden reeds (veel) vroeger vermeld. Vijf ervan komen reeds in de eerste helft van de 9de eeuw voor, waaronder het domain Bonart, en vestigingen "in curtiaco" (Kortrijk) en "in Halchinis" (= Halkeijn), allen vernoemd in 847.

Er bestond ook in oude tijden een burcht te Sint - Eloisvyve (R. Doyche en M. Verhaert in "Bodemschatten uit Zuid - West - Vlaanderen, pp. 53 - 55).

Het dorp lag trouwens aan een kruispunt van wegen en een overstek van de Leie.

Men weet tegenwoordig een en ander over het Romeinse wegennet in onze streken. Weliswaar is slechts één weg uit historische bronnen bekend (nl. Bavai - Doornik - Bonen (= Boulogne) over Wervik (= 'Viroviacum' en 'Virovine', aan de kruising van deze weg en de Leie), doch minstens vier andere wegen zouden Romeins kunnen zijn, waaronder Kassel - Tongeren, Bavai - Doornik - Dudenburg en Bavai - Blicquy naar het noordwesten (Wanduine).

Nog drie andere wegen - die reeds tijdens de Middeleeuwen belangrijk waren - worden door sommigen eveneens tot de Romeinse tijd teruggevoerd; het zijn: Atrrecht (= Arras) - Rysel - Kortrijk - Gent, langs de Leie (die St. - Eloois - Vyve doorkruiste), Kortrijk - Harelbeke - Kruishoutem, en Doornik - Gent, langs de Schelde.

Dit voor wat Zuid - West - Vlaanderen betreft (R. Doyche en Ph. Despriet, o.c., p. 29).

Sint - Eloois - Vyve kan - gezien zijn gunstige ligging - wellicht een (zeer) oude agglomeratie zijn.

Een woordje over de kerk aldaar, waarvan St. Eligius (St. Eloi) de patroonheilige is. In de Sint - Eloiskerk te Sint - Eloisvyve werd een vroeg-gotische zaalkerk van 12,8 x 7,80 m binnenwerke en een smaller oostkoor opgegraven (de diepte van het koor kon niet vastgesteld worden. Die kerk werd nadien ver-groot door de aanbouw van een laat-gotische toren, een koor en een noordelijke beuk. De noordbeuk werd later verlengd en een derde beuk kwam in 1899-1900.

Het oude bouwmateriaal bestaat uit doornikse steen, grijsgroene veld-steen en enkele Romeinse dakpannen.

Er rest ons nu iets te zeggen over een derde Westvlaamse parochie, die de H. Eligius als patroonheilige had: Sint - Eloois - Winkel (tussen Rollegem - Kapelle en Lendelade).

Behalve Sint-Eloois-Winkel kunnen we nog een andere Vlaamse plaatsnaam waarin het woord "winkel" voorkomt, nl.: St.-Kruis-Winkel.

Volgens een ligger (? Regystré generael van al de goedynghen) uit 1624, bezat de Guldenbergabdij van Nivelgans toen "in de prochie van Wynckela" ("te Wynckela boven Ghent") (onder Wachtebeke "in Assenade Ambacht") "hondert drie bunderen" land (zaai- en weiland, waarvan 55 gemeten crynland).

Terloops: Op 23 juli 1627 deed de Raad van Vlaanderen te Gent uitspraak in een proces hangende tussen de abdij en een inwoner van "Wynckela", welke vijf perceelen land, die hij van het klooster "in pachte hilt, ... voort wilde verpachten zegen den danc (= tegen de wil) van mevrouwe en haar convent". Ja ziet het: 'onderverpachten' zonder toestemming van de eigenaar was toen ook verboden ...

Wat betekent het woord 'winkel', dat we in de twee genoemde toponiemen of plaatsnamen (Sint-Kruis-Winkel en Sint-Eloois-Winkel) tegenkomen?

De oude betekenis van 'winkel' is eigenlijk een 'hoek'. Het bleef nog bewaard in het woord: 'winkelhaak', een gereedschap dat timmerlieden gebruiken om rechte hoeken te zetten. De tegenwoordige betekenis = verkoopplaats is ontstaan uit de 'hoek' (van een woning, een kamer, enz.) waar de koopwaar was uitgesteld of opgeblagen en verkocht werd.

De oude betekenis vinden we ook terug in het woord: 'werkwinkel', een 'hoek' van een huis of een bijgebouw, die diende tot werkplaats voor een ambachtsman.

We herinneren aan de "quaente figuratief" van Luyckne, uit 1736, waar de "werkwyinkel" van brouwer-herbergier-landbouwer Ambrosius Kestelyn getekend staat in grondplan (zie ZAVINGEN, dl. XVIII, pp. 41 en 46). Nu spreekt van een werkplaats of een atelier.

Vroeger waren er nog veel herbergen met het uithangbord: (vi) Sint-Elooi. Dat was gewoonlijk bij een smit of een wagenmakerij; b.v. te Luyckne, waar er in de jaren 1900-1910 twee smeden woonden: 'Hoefsmid Amand Dezeure' (ZAVINGEN, dl. III, bl. 36, nr. 93 b) en - een paar huizen verder: 'Hoefsmid Florent Desmytere' (nr. 95). Amand Dezeure, en na hem de kinderen Dezeure, hielden een herberg open "In Sint Elooi".

Daniël Dezeure (° Zuidschote 22 mei 1907 - aldaar † 2 december 1979) was de laatste smid van Luyckne. Na zijn dood bleef zijn weduwe, Malvina Keirsebillek, nog een tijd de herberg openhouden, tot ze naar Boezinge trok en ging inwonen bij haar dochter Mariëtte, echtgenote Camiel Vanderjeugt (Diksmuidseweg 491). Nadien zijn de gebouwen en het erf van de smidte en de herberg eigendom geworden van Michel en Irma Verwilt-Speninckx, die er nu wonen (Steenstraat 71).

Daniël Dezeure is de laatste die bij het 'smisseruus' stond te Zuidschote. Met het verdwijnen van die laatste smit is weer een bladzijde van het dorpsleven van Zuidschote gedraaid ... In plaats van de vertrouwde plaatselijke smidsten kwamen er hier en daar grotere smederijen en metaalbedrijvers, die ook Sint-Elooi niëren als patroon. Halft het bekende Ieperse metaalbedrijf Picanol heeft zijn Sint-Elooisfeest.

Niet alleen parochies, kerken, kapellen en herbergen werden naar Sint Elooï genaamd, maar gehuchten (b.v. de wijk Sint - Elooï te Normazele).

Wij schreven het al: Sint Elooï is de patroonheilige van de smeden en metaalbewerkers, van de wagenmakers en de boeren.

Over de boeren en hun hofsteden willen we nog iets schrijven.

Velen onder U zullen nog wel gehoord hebben van een "mote" (of: 'mot', afgeleid van het Franse woord 'motta' = hoop).

In de Middeleeuwen kenden veel 'castrale motten' ('castrum' betekent in het klassiek latijn: 'kamp, legerplaats' - uiteraard versterkt; vandaar: vesting. Een 'castellum' (waaruit: kasteel) is een kleine vesting, een burcht, een fort, enz.) -

"De castrale motten behoren tot de reeks van middeleeuwse aarden versterkingen waartoe ook de grote ronde burchten en kleine (re) ringwalversterkingen behoren, die in het (vlakke) Vlaamse land veelvuldig werden aangelegd."

"Op enkele hoogtes en enkele stedelijke motten na (b.v. Veurne), liggen de motten hoofdzakelijk in beekvalleien of op andere drassige terreinen. Alle motten zijn rond tot licht ovaal, 20 tot 110 m in doorsnede en 2 tot 16 m hoog". "De in België" (o.a. te Merkem) "opgegraven motten bezitten meestal een voorhof" (of neerhof).

"De motten werden opgeworpen met grond uit de grachten." "Somme Belgische motten ontstaan op het eind van de 11de eeuw, (een) periode waarin ook reeds een aantal (oudere) motten volledig opgegeven zijn. In de 13de - 14de eeuw worden de meeste aangepast aan nieuwe woonvormen en hebben ze in elk geval hun militaire karakter verloren."

"De voornaamste functie van de motte en van het opperhof in het bijzonder is de militaire. Het opperhof werd verdedigd door grachten aan de voet en door een palissade aan de top... De centrale verdediging werd... geconcentreerd rond de mottetoren, deze kan zowel in hout als in steen" (of) in een combinatie van beiden zijn opgetrokken. Ook ondergaan deze torens (met de tijd) een evolutie, waarbij hun militaire functie (versterking, burcht) "ondergeschikt geraakt aan de residentiële" (= woning), (waarbij) "vooral het aspect confort" de bovenhand krijgt. "De economische functie en een deel van de residentiële functie wordt waargenomen door het voorhof" (het neerhof). Daar vooral speelde "zich het dagelijks leven van de motteburcht" af. (Cf. J. de Meulemeester, Bodemschatten uit Zuid-West-Vlaanderen, blz. 81-82).

Als "mogelijke (castrale) mottewijk" in dit gedeelte van West-Vlaanderen vermeldt J. de Meulemeester o.a.: "Het Goed te Beaulieu", in Beveren-Leie; "Het Hof van Heule", in Heule; "Het Goed Ten Houte", in Kortrijk; "Het Goed Ten Burcht", in Zwergem; "Het goed te Hondschote", in Gullaghem; "Het Goed te Boenaarde", in Lauwe, en "Ter Gracht", te Moversle.

Terloops : de Zalige Iderbaldus van der Gracht (verlatijnt in 'de Fos-sato) stamt uit laatstgenoemd geslacht. Geboren in het begin der 12de eeuw, was hij lange tijd kanunnik van de S. Walburgiskerk te Veurne en werd dan monnik in de Cisterciënserabdij "Ten Duynen" in Hoksijde. Hij werd in 1155 tot Abt gekozen en stierf op 18 april 1167.

Latere we nu spreken over de landelijke bewoning in de Middelen-eeuwen en latere tijd.

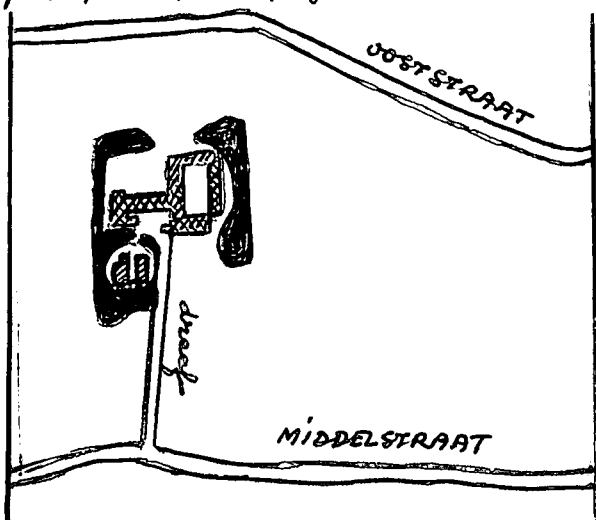
"Vanaf de late 12de eeuw ... ontwikkelt zich in noordwest-Europa een nieuwe landelijke bewoningsvorm, die vooral in de 13de tot vroege 15de eeuw een grote bijval zal kennen. Karakteristiek voor dit bewoningstype is de relatief brede gracht, die de gebouwen of tenminste het eigenlijke woonhuis geheel of gedeeltelijk omringt." Deze "walgracht" omringt aldus een "soms lichtjes opgehoogd woonterrein of wal".

De "walgracht" was normaal gevuld met water en haar breedte kon sterk verschillen naargelang het gebied of naargelang de status (= de maatschappelijke rang, de stand) van de bewoners.

De eigenlijke functie van de walgracht was tweevoudig : enerzijds hielp hij 'de bewoners te beveiligen tegen ongewenste indringers' en anderzijds moest hij 'het (reële of vermeende) sociaal belang van de familie... benadrukken'. "En echte militaire functie had (de walgracht) evenwel niet: ze was normaal niet omvangrijk (breed en diep) genoeg om weerstand te bieden aan een echte legermacht en werd bovendien meestal niet geflankeerd door andere verdedigingswerken, zoals sterke muren, (torens), en dergelijke.

"De walgracht omsloot (doorgaans) een enkel rechthoekig, bijna vierkant of min of meer cirkelvormig woonterrein (met bedrijfsgebouwen zoals schuren, stallingen, bakoven, wagenkotten, enz.).

"Regelmatig kwamen ook (zogenaamde) dubbele sites voor" (d.w.z. met twee 'aaneengesloten' woonterrainen (o.a. hoeven), elk met een walgracht". Een typisch voorbeeld van zo'n "dubbele site" is de vroegere "Kloppelhofstede" te Zuidschote, die vóór de Eerste Wereldoorlog bestond uit 1) de hoeve Henri Callens en 2) de hoeve August Devos (ZANTVOON, dl. III, p. 34, nos. 70 en 71).

Hiernaast de 'Kloppelhofstede' van Zuidschote, zoals ze getekend staat op een kaart uit de jaren 1840. We hebben (wat er toen nog overbleef van) de walgracht donker getekend en de hoevegebouwen gearceerd. Let op de cirkelvorm van het kleinste erf. Op een Duitse stafkaart wordt de 'Kloppelhofstede' aangeduid onder de benaming : 'Doppelhäuser'.

1 "De verklaring voor de dubbele functie van de walgracht en voor het ontstaan van deze bijzondere bewoningsvorm ligt wellicht in het feit dat ze meer dan waarschijnlijk afstammen van de (zogenoemde) castrale motte uit de 11de - 12de eeuw". Deze laatste bestond in essentie "wij herhalen het hier - uit een aarden ophoging met (een) (meestal torenachtig) woongebouw en met een verdedigingsgracht (er omheen), (althans in onze streken)".

"De (castrale) motte was meestal een adellijke residentie en had tevens een uitgesproken militair - defensief karakter. Ze had dan uiteraard ook een duidelijk hoger sociaal aanzien".

Wanneer in de late 12de en 13de eeuw de gewijzigde krijgstechnieken met zich meebrengen dat de motte haar militair belang verliest, blijft deze laatste evenwel haar hoog sociaal aanzien behouden. Hierbij ging de oude functie 'beveiliging' vanzelfsprekend niet helemaal verloren.

"In Vlaanderen ... bleef de bewoning met walgracht niet beperkt tot de (kleine) adel, maar bereikte ook de gewone sociale geledingen.

Ook de betere middenklasse der vrije boeren omringden hun hoven met een walgracht, waarbij ze zichzelf niet alleen een zekere beveiliging bezorgden, maar tevens hun aanzien benadrukten."

F. Verhaeghe, Berogdverklaard Navorsers N.F.W.O., waaraan we deze passus ontleenen (uit 'Bodemschatten uit Zuid-West-Vlaanderen', pp. 91-92) gaat naar mijn bescheiden oordeel voorbij aan een 'derde' functie van de walgracht. Deze vormde een echte 'water-reserve', die dagelijks benut werd voor het 'drenken' van het vee en uitermate van pas kwam bij een eventuele brand of in periodes van grote 'droogte'. Men putte water uit de walgracht, dikwijls vrop de 'walloung'. Als zelfs de walgracht kwam droog te liggen of wat er nog restte aan water door ratten en ander ongedierte bemet geraakte, dan was het een ellendige tijd, ook voor de boeren...

lees of herlees wat ik daarover schreef, o.a. in "Bachten de Kupe", 23e jaargang, nr. 5 (pp. 133-139) onder de titel: "1859: Een rampjaar te Zuidschote".

"Ten slotte", vervolgt F. Verhaeghe (o.c., bl. 92) mag nog opgemerkt (worden) dat (de) bewoningen (met walgracht) bijna steeds buiten de dorps-kernen liggen en min of meer geïsoleerd zijn van elkaar ... Zuid-West-Vlaanderen is - samen met Veurne-Ambacht en de streek rond Brugge - een gebied waar dergelijke bewoningen met walgracht werkelijk zeer talrijk zijn".

Ph. Derpriet beschrijft (ibidem, pp. 93-94) "de verdwenen kerkerhoere van de aanzienlijke heerlijkheid van Assche te Deerlijk.

We lezen: "Een meervoudige omwalling omgaf het geheel; de woning van de Heren stond op een verdwenen motte binnen een gracht van 27 x 27 m.; de breedte van de gracht bedroeg 13 tot 15 m. ...; het daarin aange-

troffen aardewerk toont aan dat (de walgraacht) tijdens de 14de eeuw gegraven werd of (toen) reeds bestond.

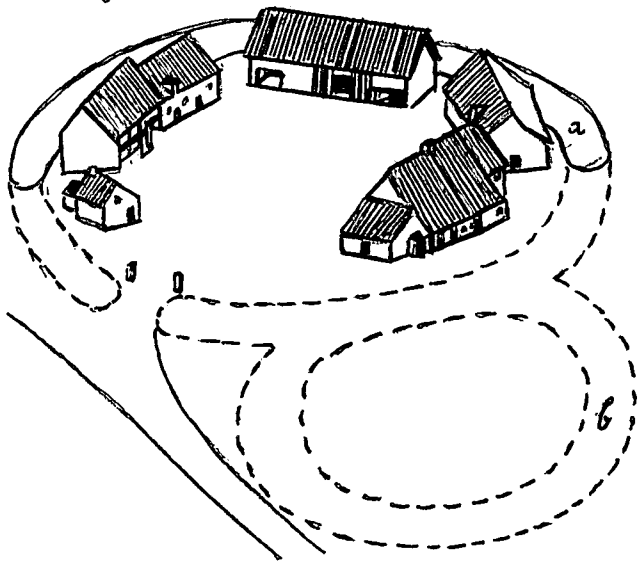
"De kerenhoere kennen we onrechtstreeks dank zij in de graacht gevonden bouwmaterialen; het ging om een gebouw van baksteen (formaat 24 x 5,5 x 11 cm.), afgedekt met dakpantegels ... De bloeitijd van de hoeve is te situeren tussen 1350 en 1550. (hij) verdween tijdens de tweede helft van de 16de eeuw".

Ik denk dat er ook te Luidschote verscheidene dergelijke (keren)hoeven verdwenen zijn. Op de kaart van Popp uit de jaren 1840 staan er een aantal walgraachten getekend waarbinnen er geen enkel gebouw te bespeuren valt. Vier ervan liggen (heel) dicht bij de "Kemelbeke" (kadasternummers: 574, 567, 527 en 519). Resten van een uitgestrekte walgraacht liggen er ook ten westen van de tegenwoordige hofstede Dirk Decoste. Het perceel 567 is, op een 'smalle' 'toegang' na, volledig onwalgd. De walgraacht heet thans in de volksmond: "Myngheers pit".

Een nog grotere, haast rechthoekige walgraacht omsluit het perceel 375, gelegen langs de 'toenmalige' Weststraat (nu Luidschote-Dorps (str.) geheten), rechtover het herkeland en de woning van Patrick Storme. Sporen van nog andere walgraachten (en verdwenen hofsteden) zijn te vinden onder de nummers 527, 477, enz.

Het feit dat al deze walgraachten een "woonruimte" omsluiten, waar er rond 1840 geen enkel gebouw te bekennen valt, stemt tot nadenken. Al deze 'onwalgde' percelen dragen een eigen kadasternummer, wel onderscheiden van alle er omheen liggende partijen. Dat het om oude verdwenen hofsteden gaat lijkt mijn inziens geen twijfel.

Er weze hier nog aan toegevoegd dat de parochiekerk en het parochief van Luidschote rond 1840 eveneens (nog altijd) ... een walgraacht omgeven was. Het Pachtboek (1688 en volgende jaren) spreekt herhaaldelijk van de 'kerkebruggha'. Toch wel eigenaardig ...

Tot besluit van onze uiteenzetting tekenen wij een schets na van het onwalgde hof te Beaulieu in Beveren-leis, met neerhof en opperhof (reeds in 965 genoemd als de nederzetting 'Beuerna cum ecclesia'). We namen deze schets over uit het reeds onevenmalen geciteerde deel 10 van de Archeologische en Historische Monografieën van Zuid-West-Vlaanderen, dat in 1984 te Kortrijk gepubliceerd werd (p. 95, fig. 70).

- a. : bewaard gebleven gedeelte van de walgraacht
b. : verdwenen gedeelte

Op het overwegend agrarisch karakter van 'de Aelt Parochies' hebben we reeds ten overvloede gewezen in deel XVIII van onze ZAVINGEN. Ze behoren grotendeels tot het vruchtbare gebied van zandleemig Vlaanderen. Armere gronden werden b.v. te Woesten aangetroffen. Hier en daar werd het open uitzicht van het landschap onderbroken door bebouwingen, die men als uitlopers kan beschouwen van het bekende Vrijbos of Houthulstbos (o.a. het bos van Reninge - Woesten; het Sint-Sixtusbos, enz.). Luidschote was rijk aan vruchtbare akkers en weilanden.

Een groot deel van de landbouwuitbatingen had, zoals bijna overal elders in de Zuidelijke Nederlanden, een eerder bescheiden oppervlakte.

Verscheidene boeren, zoals Jacques Tanhals (218), Antoine Spriet (246), Mahieu Foutry (250) en Olivier Foot (251), hadden noch 'grotere' kinderen noch inwonende dienstpersoneel. Nicolas Schoonbaert (246) had een dochter 'boven de 12 jaar' en één inwonende meid. Uitbatingen van minder dan vijf hectaren kwamen hier ook voor.

"De graanteelt is in dien tijd veruit het belangrijkste. Vooral rogge en haver worden gezaaid, naast tarwe, masteluin (= mengsel van rogge en tarwe) en boekweit (dat als veevoeder gebruikt werd).

Aan deze graanteelt zijn ook de talrijke windmolens te danken die, samen met de kerktorens het landschap beheersen." Luidschote telde er in de 19de eeuw drie op eigen grondgebied: de molen van Luzeerna, van Steenstrate en van Cortewilde. "Hooglade telt in 1650 vijf Korenwindmolens. Rumbekke heeft er in de eerste helft van de XVIIde eeuw eveneens vijf." "In 1647 komt er zelfs een zesde ... bij?"

Vergeeten wij ook niet dat er in de 'naaste omtrek' van Luidschote (b.v. te Pypegale, Birkchote, Elverdinge en Woesten) nog verscheidene andere molens stonden waar onze boeren naar toe konden om hun graan te doen malen of hun oliezaden te doen stampen.

"De veeveelt was in dien tijd, ook te Luidschote, 'minder aanzienlijk. Iedere hoeve had een paarden-, koeien- en varkensstal. Ook de schapeveelt had wel enige betekenis. Men leze de beschrijving van de bedrijfsgebouwen van de hofstede 'Boonaert' aan 't Vuilvoordeken in de jaren 1763-1784 (ZAVINGEN, deel III, pp. 19-20). Dit was weliswaar een grote pachthoeve. "Het paardestal" staat van westen aan het 'woonhuys'. De 'grote scheure' had aan beide zijden "schaepstallen" en "de kleine scheure" "schaepstallen van westen". Langs de westzijde van de hofplaats stonden er "twee coeystallen" met "twee schaepstallen aan t'zuyteinde ende swynstallen aan t'noordeinde".

Zelfs Ambrosius Kestelyn, in 1736 brewer te Luzerne en herbergier van 'd'Herberghe, genaamt 'Het Sachte Leren', had een 'cristal' en een 'swynstal'.

Onze boeren verbouwdan ook vlas. De vlasbewerking, het spinnen en het lijnwaadweven waren voor sommige inwoners een welkome bijverdiensite of zelfs hun hoofdberoep. Luidschote telde in 1697 een "filleuse" ('la veuve Jacques de Cuyper - Z 33) en drie (thuis)wevers: Pierre Farin, tisseran' (Z 7), 'Ange Tant (Z 9) en 'Josse de Cauminek (Z 48).

Nu iets over het psychologisch klimaat waarin de ~~17de-18de~~ eeuwse mens leefde.

"De dood als harde (dagdagelijkse) werkelijkheid wordt niet weggesmoffeld, zoals heden ten dage wel gebeurt. Het kerkhof bevindt zich in het centrum van het dorp, naast de kerk. En ook binnen (het kerkgebouw, de wekelijks vergaderplaats van de dorpsgemeenschap, herinneren grafstenen ... aan (parochianen - veelal familieleden) die in een ver of nabij verleden hun bestemming voltooiden."

"Het overlijden van een parochiaan is een zaak van de hele gemeenschap. De doods klok die ... bij elke begrafenis wordt geluid, is er een sprekend bewijs van". Mgr. de Haudion (Bischof van Brugge - 1641 - 1649) stipuleert in 1646: "Wat belanght het Clockgeluyt sal een ieder liber wesen te doen luyden soo veel kuaren als 't hun goet duncken sal ... , soo nochtant datmen tenstont naer het overlijden sal d'eynde clocke luyden, ende s'avonts voor den eersten (1ste Alas) uytraect een ure, ende (voor) den middelste een half ure ende (voor) den minsten een quart".

Wat al "Clockgeluyt" boven de daken en landouwen van Luidschote in jaren waarin er - buiten de gewone kerkdiensten - veel (geboorten) (en) begrafnissen waren.

Wij volgen in deze en volgende bladzijden - soms woordelijk - de uiteenzetting van Marc Therry in zijn reeds reker aangehaald werk: "De Sakenij Roeselare (1609-1649). De decanaten diksmuide (waartoe Luidschote behoorde) en Roeselare paalden voor een deel aan elkaar. De toestanden in de respectievelijke parochies zullen wel in ruime mate identiek of op zijn minst gelijkaardig zijn geweest.

Ne spraken zoëven over klokken.

In dl. VII van onze ZANTINGEN schreven we dat er ten jare 1717 klokken werden gegoten te Luidschote door Ignace de Cocq, uit Haestert (o.c., p. 49).

"Uit de studie van de kerkrekeningen van de Luid- West- Vlaambe parochiekerken" - zegt Ph. Despuet - is gebleken dat klokken tijdens het Ancien Régime gewoonlijk ter plaatse gegoten werden. Bij recente kerkopgravingen - zo ver volgt hij - zijn enkele materiële getuigenissen van deze (klokkengieters) akti-

written aan het licht gebracht.

In de Sint-Maartenskerk van Moorsele werd een stuk blokkenrijp gevonden. In de Sint-Pieterskerk van Emalgem waren de vondsten duidelijker. In de zuidelijke beuk werden resten van de bakstenen kern, de lemen binnen-vorm en de mantel van een blokkenoven teruggevonden.

Hij vertonen sporen van een intense hitte en verwijzen naar een blok van ca. 80 tot 90 cm diameter. Aan de binnenzijde zijn (sporen) van een negatief opschrift herkenbaar, waarvan het lettertype naar de 17^e eeuw verwijst.

En duidelijk bewijs van plaatselijk blokkenrijp, aangezien het om typische gietresten gaat (Ph. Derpriet, o.c., p. 79).

Bij recente kerkopgravingen in Zuid-West-Vlaanderen heeft men zeer interessante vaststellingen, waarvan sommige best toepasselijk kunnen zijn het oudstige stenen kerkje van Zuidschote. Het zal wel een zgn. zaalkerkje geweest zijn en geen kruiskerk. Als bouw materiaal gebruike in de 11de en de 12de eeuw veelal (grijsgroene) veldsteen uit Midden-Westvlaanderen en Doornikse steen.

Resten van dergelijke Romaanse zaalkerkjes werden o.m. ontdekt = te Bavikhove (Sint-Amandkerk), = te Beveren-leie (Sint-Janskerk ("gebouwd van Doornikse steen en aanzienlijke hoeveelheden Romeins puin"), = Emalgem (St.-Pieterskerk: "een Romaanse stenen zaalkerk, gebouwd tijdens de 11^e of de 12^e eeuw. De muur en rechthoekige benedenkerk van 7,80 x 12,40 en een oosthoor van 5,50 x 7,20 m - binnenwerkse afmetingen". "Bouw materiaal: grijsgroene veldsteen". "Gesloopt... tijdens de tweede helft van de 13^e eeuw", = Moorsele (Sint-Maartenskerk: "een Romaanse zaalkerk, bestaand uit een benedenkerk van 15 x 8 m, binnenwerks, en een smalle oosthoor van 5 x 7 m.", = Sint-Eloois-Vijve (Sint-Eloiskerk: "een vroeg-gothische zaalkerk van 12,8 x 7,80 m, binnenwerks en een smalle oosthoor (waarvan de diepte niet bekend is)", = Vichte (Sint-Stefanus en Sint-Theodoriuskerk: "een Romaanse zaalkerk met aansluitend smalle oosthoor en een westgevel met blokkenmuur"). (Ifr. Ph. Derpriet, o.c., pp. 71-79). Te Zuidschote zal er, wellicht nog tegen het einde van de 11de eeuw, ook wel zijn Romaans stenen zaalkerkje met een rechthoekige benedenkerk en een smalle oosthoor. zijn opgetrokken geweest, (misschien) in vervanging van een ouder houten kerkje. Het schip ('de benedenkerk' kan - binnenwerks - ca. 7 x 12 m gemeten hebben en het oosthoor 5 x 7 m. Groter moeten wij nu dit eerste stenen zaalkerkje niet voorstellen.

Tijdens de 13^e eeuw of later werden vele van die zaalkerkjes vergroot,

verbouwd, maar meestal gesloopt.

In sommige (grotere) dorpen en steden er al lang Romaanse kruiskerken: — Bearelijk, Sint-Lomborberk - 2de helft 12de eeuw: gebouwd op een reeds bestaand grafveld; "driebeukige, basilicale kruiskerk met achtzijdige vieringtoren en een koors met vlakgesloten koorluiting. De benedenskerk telde vijf transeën". Maderhand werd deze kruiskerk omgebouwd tot een driebeukige hallenkerk (= (Gothische) kerk bestaande uit een middenschip en twee (of méér) zijschepen, alle even hoog; de tegenwoordige parochiekerk van Zuidschote is een hallenkerk met een westtoren). — Te Emelgem werd het Romaanse stenen zaalkerkje uit de 11de of de 12de eeuw gesloopt. "Tijdens de tweede helft van de 13de eeuw kwam een vroeg-gotische, driebeukige basilicale kruiskerk tot stand, opgebouwd van kerbruikte veldsteens en bakstenen van 28/29 x 6,3 x 14 cm). Deze kerk werd op haar beurt tijdens de 15de eeuw omgebouwd tot een driebeukige hallenkerk".

— Te Harelbeke (Sint-Salvatorskerk) bestond er zeer vroeg reeds een kerkgewoone, waarvan enkel de crypte bewaard bleef, wellicht daterend van ca. 1050.

"Een Romaanse, driebeukige basilicale kerk met vierkante middentoren, transept en een koor, eindigend op een halfronde absis werd, in één bouwfasie, opgetrokken tijdens de laatste decennia van de 12^{de}

— de zaalkerk van Moorsele (Sint-Maartenskerk), die inmiddels een zware westtoren en een noordkapel had gekregen "werd omstreeks 1500 vernieuwd door een laat-gotische, driebeukige hallenkerk."

— De Romaanse zaalkerk van Vichte werd eveneens (voor 1363) omgebouwd tot kruiskerk. In het eerste kwart van de 15de eeuw bouwde men de noordkapel en omstreeks 1550 kwam een zuidbeuk tot stand".

Men leze over dit kerkenonderzoek de degelijke samenvatting die Philippe Despiert publiceerde in "Bodemschatten uit Zuid-West-Vlaanderen", blz. 71-79. Dezelfde auteur maakt zich zeer verdienstelijk door zijn merkwaardig boek over "De Zuidwestvlaamse Parochiekerken", waarvan het eerste deel in 1982 het licht zag en het tweede deel in 1983 verscheen.

Kan de evolutie die wij menen te onderkennen in de kerkenbouw in Zuid-Westvlaanderen ons enigermate helpen bij het schetsen van de bouwgeschiedenis van de kerk te Zuidschote? Wij bezitten slechts enkele schamele gegevens dienaangaande. We hebben deze gepubliceerd in de delen VI en VII van de ZANTINGEN. We resumeren even.

In 1119 was de "capella que Sutscotes vocatur" nog afzonderlijk van Boezinge. Er kan hier toen al een stenen zaalkerkje gebouwd hebben, dat tegen het einde van de 11de eeuw werd opgetrokken. Dat het in natuursteen werd gebouwd laat geen twiifel. De afmetingen zullen gering geweest zijn: een kleine zaalkerk met een "benedenschip" en een smaller koor. Was dit laatste vlak of driezijdig gesloten of was er een kleine absis? Een vraag die niemand zinnig kan beantwoorden.

In 1138 was Luidschote al een zelfstandige parochie.

Werd het Romaanse zaalkerkje in de 12de of 13de eeuw wat verlengd en wat aangepast aan de gotische bouwstijl? Ik vermoed dat het parochiekerkje niet werd omgebouwd tot een kruiskerk met een dwars-schip of transept. Ik denk dat er nooit een vieringtoren heeft bestaan. Het bleef - zo vermoed ik althans - bij een transeptloos éénbeukig kerkje, waarvan de westgevel misschien met de tijd tot klokkentuur werd. In 1483 werd 'de eerste steen' gelegd van een (bakstenen) westertoren. De torenspits, 'de naelde' werd pas in 1551 voltooid.

Was de parochiekerk ondertussen twee-beukig geworden? Wie weet het! Werd ze grondig beschadigd in de 'troebelen' van de gewyentijd? Nog een vraagteken. In ieder geval werd er in 1716 een noordelijke zijbeuk gebouwd.

Van dan af was de kerk van Luidschote heel waarschijnlijk een kallenkerk met een breed middenschip, twee smallere zijbeuken, een uit-springend, driezijdig middenhoor en twee vlakgebloten zijkoren. Zo was ze tot aan haar totale verwoesting tijdens de oorlog 1914-18. Zo werd ze na de Eerste Wereldoorlog heropgebouwd.

Klokken en kerkgebouw hebben ons afgeleid van wat we aan het schrijven waren over het psychologisch klimaat waarin de mensen in de 17de en 18de eeuw leefden.

We hadden het al over hun realistische houding ten opzichte van het sterven.

Onze mensen waren ook vertrouwd met pijn en ziekte, honger en ondervoeding. De medische wetenschap was toen nog niet ver gevorderd. Dokters waren trouwens uitermate zeldzaam in de generatie van 'de Acht Parochies' (we telden er slechts zes in 1697). "De machteloosheid van de zeldzame geneesheren deed de gewone mensen met zo heel erg. 'Hwakzalvers' waren dikwijls hun enige toevlucht.

Marc Therry... die we hier blijven citeren, haalt op p. 80 van zijn boek over 'De Debenij Roeselare (1609-1649)', in voetnota een schrijven aan, dat de Franse intendant de Ieper in 1700 tot het stadsbestuur van Roeselare richtte. Het is een kopie van een bevel van Lodewijk XIV, gedateerd 31 januari 1700. In zijn verordening schrijft de koning o.m.: "Le nombre des vagabonds, connus vulgairement sous le nom d'Opérateurs se multiplie tous les jours et la mauvaise qualité des drogues qu'ils débitent dans la public est si pernicieuse que sa Majesté veut que l'on remédie a cet abus". Er moest dus oordaat opgetreden worden tegen al die kwakzalvers met hun schadelijke medicijnen...

"Bij de geboorte van een baby zijn miskramen en de dood van de moeder in het kraambed frequent; de ontoereikendheid van de medische kennis en de onmacht van de vroedvrouwen t.o.v. een aantal perinatale ver-wikkelingen zijn daar allebehalve vreemd aan".

In voetnoot verwijst Marc Therry naar een artikel van C. Vandembroeke: "Zuigelingensterfte, bevallingstoomissen en kraamloofsterfte (17de-19de eeuw). Volgens berekeningen van deze auteur voor Vlaanderen en Brabant van de 17de tot de 19de eeuw zouden "ongeveer 7 tot 8 % van de vruchtbare vrouwen... tijdens of als direct gevolg van de bevalling zijn overleden."

Marc Therry vervolgt:

"De weerloosheid van de zeventiende- (en achttiendej.) eeuwse mens heeft niet alleen betrekking op ziekte en dood. Ook ten aanzien van de weertgesteldheid voelt hij zich volkomen overgelaaten aan de vaak onberekenbare grillen van de natuur. Deze agrarische maatschappij met lage productiecapaciteiten en beperkte invoermogelijkheden, voelt elke negatieve invloed van het weer des te sterker en pijnlijker aan. Aanhoudende regenvlagen, langdurige droogte en vriesweer kunnen voor de oogst catastrofaal gevolgen hebben" (Marc Therry, o.c., blz. 78-81).

Herinnert U zich wat we daaronder geschreven hebben in ZANTINGEN, dl. VII, pp. 26 en 29? (Of in dl. I, b.v. p. 29 en vlg.):

Marc Therry (o.c., p. 81) ^{vermeldt} dat de bisschop ^{herhaaldelijk} speciale gebieden oplegt of processies doet uitgaan voor de "vruchten der aarde" (b.v. in 1631: "pro aënis tranquillitate et serenitate"; in 1648 - een bijzonder nat jaar -; "ad obtin[en]dam a deo serenam auram (= weder) post pluviam tot habundantiam"; in 1650 worden de speciale "bedinghen" ingebracht en moet in iedere kerk van het Bisd. < Brugge >, in alle missen een gebed bijgevoegd worden "om Godt Almaghtigh verighlick (= vurig) te bidden dat hij door syne barmherticheyt op te houden den overvledighen regen onde verlenen bequaem weder voor den seghenwoordighen zay-tijdt". "De zomer van het jaar 1642 mag in dit opzigt wel merkwaardig genaamd worden; terwijl in juni bad "om regen te verkrijgen" ("pro aura pluvialis impetranda"), "dreigt de oogst twee maanden later teloor te gaan door de aanhoudende neerslag".

"Ten behoeve van de Bruggeverrichtingen (van het Katholiek leger te Rijgersvliet dat door de voortdurende regens en de slechte weertgesteldenis in hoogste mate ('maxime') getroffen en in gevaar gebracht werd ("affligi et periclitari") wordt in september 1621) eveneens geboden "pro aënis serenitate et tempera, et prospero successu exercitus Catholici"...

Marc Therry vervolgt, p. 82: "Eenmaal de oogst binnengehaald, blijft het weer zijn invloed laten gelden. Het graan kan immers slechts gemalen worden bij de gratie van de wind; en ook die laat zich niet door manen bevelen. Men moet dus... het graan malen terwijl er wind is. Daardoor zijn de molenaars zich niet zelden verplicht tot zondagswerk, waarvoor de toetsenring van de herkelijche overheid vereist is. Vanaf 1618 is het hen toegelaten op de meeste zon- en feestdagen te malen, indien dat nodig mocht blijken... "graan ten malen oft < > meel mit den meulen... voeren" blijft echter op zon- en feestdagen verboden".

"Deze tegenwoordigheid" volmond achter "niet altijd, zodat af en toe nog speciale toelatingen" werden "verraagd en verkregen". "In en rond de stad Brugge zijn de molenaars daarvoor afhankelijk van het fiat van de bisschop" zelf. Deze speciale toelatingen worden verleend "considerende dat het ghemeyntē dā-fer Stede (Brugge) in ghebrake is van ghemaelen cooren, midde de faulte van den wyndt op eenighe voorgaende daeghen." "De molenaars te lande moesten zich voorzien van een toelating van de deken of de pastoor". "In tijden van nood" mochten zij "buiten de uren van de goddelijke diensten" hun molen doen werken.

Bij het bespreken van ^{het} psychologisch klimaat waarin de mensen van de 17^e en 18^e eeuw leefden, zegt Marc Therry (o.c., p. 83 en vlg.), dat "de meest fundamentele wezenstrek van kleine (dorps) gemeenschappen is de sterke gerichtheid van de mensen op elkaar. Dit heeft - hoe kan het anders? - zowel positieve als negatieve facetten".

"Dat deze sterke betrokkenheid (van de mensen onderling - voornamelijk in een kleine plattelandsparochie -) negatieve aspecten (had) is onbetwifelbaar". Doch men mag niet vergeten dat er in die leefwereld ook vele positieve elementen aanwezig waren, zoals de samenhang en behulpzaamheid onder buren en dorpsgenoten. Ruziën en ruzies (vaak van vader op zoon overgeleverd...) tussen buren en andere dorpselingen waren er natuurlijk ook - toen zoals nu. (Men herleze wat ik in ZAVENINGEN, dl. XVIII schreef over een fameuze burenruzie te Luzyne rond 1736, die zelfs voor 'de haad van Vlaanderen' kwam te Gent).

Toch zal het wel waar zijn dat er in de plattelandsdorpen - méér dan in de steden - soms "een ietwat beklemmende sfeer van wanbrouwen (heerste), voortopruisend uit een (gebrek) angst voor het bijna 'alziende' oog van de gebuur". Maar zijn de tijden nu zo veranderd?

Iedereen kent iedereen en er wordt veel over elkaar gepraat, in gunstige, maar nog méér in ongunstige zin. Jalouzie, verdachtmaking, enz. hebben voornamelijk in kleine dorpsgemeenschappen wel altijd bestaan.

Doch in dien tijd hadden landse mensen niet zo heel veel onderwerpen om over te praten. Er waren praktisch geen "branten noch boeken" (Een goed deel van de inwoners waren trouwens ongeletterd). Er was vanzelfsprekend geen radio, geen televisie. Allemaal media die tegenwoordig heel wat gesprekstof leveren en een bijk geven op wat er zoal gebeurt in eigen land en in de wijde wereld.

"De behoefte om over bekenden te praten, vooral als de betrokke- ren er niet bij zijn... is als het ware natuurlijk, en is ook hedertē da-ge niet te stuiten. Hoeveel te meer zal dat dan niet het geval geweest zijn in een tijd waarin er weinig of geen gespreksonderwerpen waren van buiten het eigen dorp en het omliggende."

2 Een uitgelezen plaats om allerlei nieuwsjes, geruchten en roddel aan de man (of vrouw) te brengen is, in een tijd waarin omzeggens de gansche gemeenschap elke zondag in de kerk vergaderd is, uiteraard het kerkportaal.

De mannen troffen elkaar na de Mis in de plaatselijke kerkerbergen. Voor de vrouwen lag dit toen niet in de gewoonte. Ze ontmoetten elkaar in de winkels, de openbare wasplaatsen, de waterputten of pompen maar meest van al nog om en rond het kerkportaal. Het zal wel niet zonder reden zijn dat de volksmond het portaal van de kerk met de veelzeggende benaming "de leugen" bedacht heeft. De Brugse "bisschop" Christophori (= Mgr. Dionysius Stoffels! - 1623-1629) maakt daar melding van in zijn visitatieverslag over Oekene in 1624 ("porticum templi quod vulgo vocatur de leughe") (Marc Therry, o.c., p. 84, voetnoot 103). De auteur schrijft verder: "ook te Roeselare is deze benaming, zeker in de achttiende eeuw, in zwang. Een tekst uit 1770, geschreven door de toenmalige pastoor van Roeselare, Antoon De Sie, vertelt dat één van de portalen van de Sint-Michielskerk door de volksmond met de naam "de leugen" wordt aangeduid en dienst doet als "clapschola"! (o.c., voetnoot 104, pp. 84-85; "het gemelde portaal (staende buyten de kerkdauwe van rouselaere) ... vulgo gensemt leugen onde die-nende tot clapschola..." Marc Therry schrijft vervolgens: "de benaming moet trouwens min of meer algemeen geweest zijn in West-Vlaanderen; Hij verwijst o.m. naar het "Westvlaamsch Idiobicon" en "Loguela". Hij merkt echter op dat de benaming "de leugen" in de zin van 'praatplaats' mogelijk slechts een latere volksetymologische verklaring (is) van een aanvankelijk bouwkundige vakterm. Hij vernoemt in dit verband de zgn. "lueghen-schoore", verklaard "als een voorlopige stelling of schoorbalk (van een windmolen), die na het werk wordt weggenomen" ... Hij vraagt zich bijgevolg af of de "leugen" niet zou kunnen uitgelegd worden als een portaal dat liegt, aangezien het niet rechtstreeks toegang verleent tot de kerk en eigenlijk niet ten volle deel uitmaakt van het kerkgebouw, omdat het tegen de kerk is aangebouwd?" (dus een 'kleen voorportaal' buiten aan den ingang van eene kerk.). "Misschien (kan) het woord (ook) in verband gebracht worden met de Italiaanse architecturale term Loggia." Dit neemt niet weg "dat de mogelijk oorspronkelijke betekenis al-lezins in die tijd niet meer (algemeen) gekend is en dat "leugen" en "clapschola" met elkaar worden geassocieerd.

Praat en roddel, 'achterklap' of kwaadsprekerij behoren tot de gebrekkelijkheid van de menselijke natuur en zijn dus van alle tijden. Doch in een klein dorp wegen ze meer door, kunnen ze meer belasten, de lucht die men er inademt meer vertroebelen, het leefklimaat meer schade berokkenen dan b.v. in een stad. Iedereen die in een plattelandsparochie woont weet dit. Dit is een der nadelen die men erbij moet nemen.

En als al dat geroddal en die lasterpraat 'behoering en inbleg' zijn,

dan worden ze een echte pest, die onvrede schept en sommige 'belaptes' personen uit het sociaal leven a. h. w. excommuniceert. Vroeg om laat komen al die verdachtmakingen en aantijgingen hun toch ter ore. Sommigen, die daarvan het slachtoffer worden, duwen hun dorpsgenoten niet meer onder de ogen komen; ze zonderen zich meer en meer af of wijken soms uit. Het was toen zo en is het nu nog altijd.

Dat de geestelijkheid, b. v. in de zeventiende eeuw, in landelijke parochies herhaaldelijk is uitgevaren 'tegen deze veel voorkomende zonde' valt zeer goed te begrijpen. Ze schendt de goede verstandhouding en de eendracht van een dorpsgemeenschap. En wat dan als er overgoerbare veten en vijandigheden ('... inimicitiae irreconciliabiles') heersten.

Mare Therry (o.c., p. 85) vertelt ^{van een} boekje ("Een cleyn Tractaethen van de liefde Gods...") uitgegeven te Leuven in 1628, en geschreven door Jan de Sangere, lange tijd pastoor te Tiel, en zowel voor- als nadien kapelaan te Gittum: dit "Tractaethen" verscheen voor het eerst in 1613.

"Het is opmerkelijk" - zo zegt eerstgenoemde auteur - "hoe vaak Jan de Sangere in dit kleine boekje op de zonde van "ydcl clappinghe", waarmee o.a. 'kwaadspreken' bedoeld wordt, terugkomt? "In de 56 dubbele pagina's die dit werkje telt, wordt deze zonde niet minder dan dertien keer aan de kaak gesteld". Pastoor de Sangere had "ongetwijfeld veel ervaring opgedaan inzake achterklap en opspraak van de gemeente".

Ter illustratie geeft Mare Therry een kleine bloemlezing uit dit werkje, die wij ter lezing en overweging aanbevelen:

"Och hoe grootelyck sondighen sy / die den H. Sondagh oft Feest-dagh onnuttelijcken over-brenghen met overvloedigh eten en drinckers / ... sae met ydel clappinghe oft sprecken. Want Christus (die niet en can liegen) seyt / dat den mensch van alle ydel woordt sal moeten rekenschap geven inden dach des oordeels". Even verder wordt het als doodzonde bestempeld wanneer iemand "om eenich goet / gelt / oft creature yemandt dootslaet / met woorden oft wercken / oft met 'therte / 'txy achter-clap te sprecken / yemants naem of faem te benemen / of den doot te wenschen". "Wy verquisten ... soo veel tijt met clappen?". "Maer wee wee onser / dat wij soo groeten ghenuechte nemen in 't clappen / (daer nochtans de conscientie door beswaerd't wordt) ... Och wat rekeninghe sullen sy moeten gheven / die zoo onnuttelijck sunnen tijdt over-brenghen / met onnuttelijck clappen?".

'Och de nieuwsgierighsid, een karakteristische eigenschap van Babbelkousen en praatyische mannen' wordt onder vooral genomen: "En zyft nietorghvuldigh om te weten wat die menschen van u segghen / noch wat en ander doet ...". Wijze woorden; die licht werpen op bestaande toestanden, die het leven zeker niet veraangenaemen.

1 Ook procesbundels leren ons heel wat over sommige aspecten van het dagelijks leven in vroegere tijd.

Voor de kerkelijke overheid was het zedelijk leven van de gelovigen een grote zorg.

In nauwe samenwerking met de burgerlijke overheden waakt de Kerk met vaste hand over geloof en zeden.

Kerk en Staat schrijven voor "wanneer er mag gewerkt worden en wanneer er moet gerust worden".

"Op een kleine honderd dagen van het jaar, 52 zondagen en circa 40 feestdagen, wordt van de gelovigen geëist dat zij mis zonden horen?". In 1644 reduceert paus Urbanus VIII het aantal feestdagen voor de gehele Katholieke Kerk tot een dertigtal!

Sommige gegevens wijzen erop dat de verplichting de zondagmis bij te wonen door de doornie - gelovige massaal werd nagekomen.

Toch waren er nalatigen, vooral "tijdens de eerste decennia van de XVII^{de} eeuw". "De misverzuimers "... moeten door de pastoor ... tot meer roomheid worden aangespoord" (*ibidem*, p. 174). Zo vraagt bisschop Stoffels in 1624 aan de pastoor van Fittens, waar er verscheidene nalatigen zijn (= plures negligentes), dat hij deze "instanda opportuna et inopportuna" zou aanzetten tot veelvuldiger mis horen. Hetzelfde voor Karren. "Ook voor Paul Moer en zijn vrouw, parochianen van Staden, die nauwelijks drie maal per jaar een voet in de kerk zetten, acht bisschop de Haudion in 1642 een vermaning voldoende".

"De zondagmis wordt stellig meer gefrequentieerd dan de viding op feestdagen". Dit verschijnsel is algemeen. "Rustici (= de mensen van te lande) ... diebus dominicis sunt diligentius, non ita in festis", schrijft Mgr. de Haudion in verband met Eggen. Hetzelfde geldt voor Karren, Gits en Hoogede. "Een derde van de Hoogledemaren komt op feestdagen niet naar de mis" ("in festis tertia pars parochiae non audit sacrum"). "De Belgijn", Jan Hendrix ziet daarin een argument om zijn vraag naar een ondepartoor, die een tweede mis zou kunnen lezen, bracht bij te zetten?

Het misverzuim op mindere feestdagen (waaronder de later afgeschaften "misdagen") zal wel eerder te maken hebben met materiële hindernissen dan met onverschilligheid" (*ibidem*, p. 175). "Door het creëren van een tweede mis op zondag" wordt "aan de gelovigen van eenzelfde familie de kans ... gegeven in twee beurten naar de mis te gaan, zodat er altijd iemand thuis kan blijven om te waken over hare en goed en te zorgen voor de kleine kinderen" (*ibidem*, p. 175, voetnoot 10). Niet ieder gezin had inwonende bejaarden (grootouders, knechten of meiden), die uit hoofde van hun ouderdom van de zondagplicht gediïmpenseerd waren. Een vroegmis was dan ook welkom.

1 Dat de Mis in die tijd "allezjins opvallend lang" duurde, blijkt uit één van de voorschriften die H.E.H. Herman Scholl, pastoor van Westrozebeke

en deken van de christenheid van Roesselare op 18 juli 1625, in naam van de bisschop, aan zijn pastoor voorlegt: "Dominicis diebus et festis summum sacrum incipiant hora nona praecise [= men begint de Hoogmis stipt om negen uur] et hora undecima absolvent" (in men zorgt er voor dat de dienst - catechismusbonderricht inbegrepen - ten laatste - om 11 uur beëindigd wordt); "ne deinceps inter populum longe ab ecclesia distantiam fiat murmuratio" (= opdat voortaan geen gemor meer zou ontstaan onder de mensen die ver van de kerk wonen). In parochies waar er een kapelaan is, mag de Hoogmis om 9 u. 30 ('at medium decimae) beginnen om uiterlijk om half twaalf te eindigen (o.c., p. 242).

Ondanks de verbodsbepalingen van zowel de centrale als de lokale kerkelijke en wereldlijke overheid, zijn er op vele parochies... kerbergiers, die het aandurven "drank te serveren tijdens de goddelijke diensten. Om daartegen op te treden wordt een beroep gedaan op het wereldlijk gezag". Marc Therry (o.c., p. 176) verwijst in dit verband naar "de politieverordeningen, die op 21 augustus 1633 vanop de pui van het stadhuis worden afgekondigd" en waarbij o.a. is: "Is verboden dat niemand en cal drincken ofte zittern coutten inde kerberghen ofte opde straten op sonda ghen ende heylighdaghen gheduerende den dienst godts vande Hoogmisse ende sermoen, op peine (= op straffe) van elck te verbueren de boete van zes ponden parisis ende de weert (= de waard, de kerbergier) dobbel boete". Ook de winkeliers mochten geen waren verkopen tijdens de Hoogmis.

U ziet het; men was bijzonder streng in die tijd.

Dat men het niet altijd zo nauw met die verbodsbepalingen bewijst het feit dat Mgr. de Haudion het in 1642 nodig oordeelde "de plaatselijke autoriteiten" in zes parochies (Rumbekke, Oekene, Pittem, Egem, Hooglede en Staden) "aan te sporen tot meer waakzaamheid en daadwerkelijke bestraffing". "In Hooglede wordt er niet alleen gedronken maar ook gedanst tijdens de goddelijke diensten" ('impediatur tripudium (= dans) sub divinis, praecipue tempore clauso' (= de 'Besloten tijd' = Advent en Vasten)).

In de zeventiende eeuw was men uitermate rigoreus o.a. in verband met het ontspanningsleven. Sommige van de uitgevaardigde verbodsbepalingen stoten ons thans terecht tegen de borst of lijken ons - op zijn zachtst uitgedrukt - flink overdreven.

Toneelproeveringen worden systematisch afgekeurd, of op zijn minst aan een strenge controle onderworpen, omdat, naar de mening van de kerkelijke overheid, het gevaar voor kettersse uitspraken en zedeloosheid bij dergelijke gelegenheden reëel is" (o.c., p. 196).

Het loont de moeite Marc Therry hier verder te citeren: "Zo zijn de bisschoppen de Quinckerse en de Haudion niet weinig in hun wiek gescheben, wanneer zij vernemen dat, in 1630 te Roesselare en in 1643 te Oostnieuwkerke, zonder hun fiat toneelvoorstellingen hebben plaatsgegrepen.

Bisschop Gerwaas de Quinchere (1630-1639) veroordeelt "t' spel by die vanden Camere van Sinte Barbel (= Barbara), binnens de stada van Rousselaere ghespeelt op Sinte Michielsdagh laistleden", als "een Meyspel vol van Kerwechynghen vande ionckheit tot onguyverheyt ende voorto ghenyngelt met diversche manieren van spreken, die de Catholycken konnen verstaen naer den zeghel van t' Catholyche Gheboore, ende de ketters naer de kettersche dwaelinghen". Er wordt nog aan toegevoegd: "Ende vreesende dat d'ander spelen, onder die van de zelve Camere rustende, van dierghelycke soorten zyn, verbiedt een die vande voornoemde Camere van Sinte Barbel ende alle andere voortaan eenich spel, tzy int openbaere, tzy int bysondere te spelen, tot dat de zelve by eyn eerweerdicheyt ofte zyne ghecommitteerde ghevisiteert ende gheapprobeert sullen wezen, op de paynen ghedreghen by de placcaeten by onse Souvereyne Princen in voorgaende tyden op dierghelycke saecken gheordonneert".

Het "Meyspel" mag niet meer worden opgevoerd. Geen enkele toneelkring mag in het vervolg nog een stuk spelen dat niet voorafgaandelyk aan de bisschoppelyke goedkeuring is onderworpen geweest.

Wat zyn de kerkleiders van de contra-reformatie toch streng!

"Uit naam van de goede zeden worden ook de samsenscholingen van de jongeren in en rond de kerbergen, om er te dansen, in scherpe be-woordingen veroordeeld". "Onder geen beding" mag men in de vastentijd danspartijen toelaten en evenmin tijdens de goddelijke diensten (Eggen, 1642).

En zeggen dat Mgr. de Haudion nog heel wat milder is dan de kerbelijke overheid van de Mechelse kerbprovincie, die naar het einde van de XVII^{de} eeuw toe, alle danspartijen - op gelijck welk ommont van het jaar - verbieden (cfr. M. Therry, o.c., p. 196).

Wat zyn de "ionckheit" van zo'n rigorisme tegenwoordig denken? Er ligt toch een gulden middenweg, tussen al te groot laxisme en overdreven getrengheid. Vngeten we toch niet - ter ontlasting van de toenmalige kerbelijke overheid, dat men in volle contra-reformatie is - na al het gruwelyke dat tijdens de opstand tegen Spanje gebeurd is. Kerk en Staat willen dit geen tweede keer zyn gebeuren.

Dit overdreven rigorisme zal nog zeer lang zyn sporen nalaten in de kerbelijke wetgeving en in de bisschoppelyke voorschriften, die de locale geestelyke geestelykheid moet toepassen.

Hoe streng men optradt hangt natuurlyk af van de plaatselyke toestand, die van streeck tot streeck, ja van dorp tot dorp, kunnen verschillen. Een bepaalde pastoor kan van nature en als wyf man meer intchikelyk geweest zyn voor alle verbare ontspanningvormen van zyn mensen en bepaalde decanale of diocesane instructies niet naar de latter genomen hebben. Ook kunnen de kerbergiers - in sommige dorpen, zeer handellbare en eerzame mensen geweest zyn, by wie het dorpsdijlt binnen de velgevoegelykheid bleef en volkomen in "eer en deugd" verliet. Veel hing ten slotte van de waard of de kerbergierster zelf af.

Veel herbergen waren er in 1897 trouwens niet te Zuidschote. De tellinglijsten vermelden slechts drie "cabarettiers" op het grondgebied van de parochie. Volgens de nummering was er slechts één café op Zuidschoteplaats ('Jean de Croeg', 210); een tweede bevond zich te Luzerne ('Charles Ligneel', 240), dichtbij de smidse van "Hubert Madou, maretschael ferrant" (2.38), de wagenmakerij van Pierre Bentain (2.41) en de brouwerij van 'Jacques Le Roy' (2.34). De derde herberg stond te 'Steenstraete' en werd opengehouden door 'Jean Limbourgh' (2.52). Er waren echter wel één (of méér) andere herbergen in beide laatstgenoemde gehuchten, die onder grondgebied (Bikschote) boezingse vielen.

In de jaren 1900-1910 waren er echter veel méér cafés te Zuidschote en 'naaste ontrek'. Voor de Eerste Wereldoorlog waren er 7 herbergen te 'Zuidschote - Dorp'; t.w.: de herberg (en brouwerij) kinders Van Eecke (2.6^a) de 'herberg Petrus Louagie' (2.7); de 'Herberg en winkel <van> timmerman Kamiel Hardy' (2.8); de 'Herberg Emile Derzeure' (2.9^a) en de 'Herberg Louis Debuynne' (2.9^b); de 'Winkel, herberg en bakkerij Ervriest Ache en kinders' (2.10^c) en benevlotta de 'Herberg Kamiel Mathus' (2.15^a).

Naar 't Vuurvoordeke toe vond men de 'Herberg de Tramstatis' (2.18). 'Fypegaele' telde toen minstens twee cafés, nl.: de 'Herberg Alois Depoorter' (= 'de oude Fypegaele') (2.36) en de 'Brouwerij en herberg kinders Delefortrie' (= 'de Fypegaele' (2.39).

Richting 'Noordeinde' treffen we twee cafés aan: te 'Herberg' t. Withuis Cornette; aan de oever van de Vaart (2.69) en de 'Herberg kinders Devos', naast de windmolen van dezelfde, bij de kruising van Middelstraat en Nieuwstraat (2.79).

Luzerne telde voor de Eerste Wereldoorlog het meest herbergen. Oordeel zelf: de tweewoornst 289 bevatte de herberg Alois Hazebroek (2.89^a) en deze van Jerome Vermeersch. Het nr. 90, waar vijf gezinnen swast elkaar woonden, telde ook een herberg; t.w.: deze van Florent Hennion (2.90^c). Midden 'de reeke' nr. 90^a (8 huizen) stond er eveneens een café, gehouden door Pierre Carren (2.90^a/4). Hoefsmid Armand Derzeure boatte, aan de overkant van de straat, eveneens een herberg uit (2.93^b). Konynenslachter Charles Willaert had ook een drankgelegenheden (2.98). Dichtbij de Kapel van Onze lieve Vrouw (van Altijddurende Bystand) waren nog twee herbergen gelegen, nl.: deze van Kamiel Mathus (2.10) en die v. Fridoor Delefortrie - Vandewalle (2.100^d).

Aan de Vaart op 'Steenstraat' stonden er vier herbergen: t.w.: de 'Herberg kinders Huyghe' (2.111^b), palende aan 'Huis en brouwerij Adolf Leroy' (2.111^a) en de 'Herberg Bruno Stroom' (2.113) en de 'Herberg Jules Decker' (2.114) en de 'metser Charles Brunel' (2.116).

Niet te geloven: 24 drankgelegenheden voor '14-'18. Hoeveel er na de Eerste Oorlog 'heropgebouwd' werden of anders ontstonden kan ik niet juist zeggen. In ieder geval niet veel min (zie ZANCINGEN, dl. III).

We hebben er hoger reeds herhaaldelijk op gewezen dat de kerkelijke overheid, in haar ijver voor het 'zieleheil' om de gelovigen, en te grote gestrengheid aan de dag lagde.

Dit was zelfs na de Eerste Wereldoorlog nog het geval.

In het kerkarchieef van Zuidschote bevinden er verscheidene "Recommendaatiboecken van Missen en Diensten". Het oudste werd begonnen door L. E. H. Achilles Brys, dienstdoende pastoor van Zuidschote (vanaf zijn benoeming op 25 september 1920 tot en met de 1° Zondag van het jaar onzes Naam 1928).

Terloops: "E. H. Achilleus, Josephus, Cornelius Brys", geboren te Veurne, 10 Augusti 1876 was een tijd "leeraar aan 't college te Neersen" (vanaf 6 Januari 1903). Op 18 Juni 1913 werd hij "Onderpastor te Reninghe". De 25te September 1920 werd hij deservitor, d. i. waarnemend pastoor, te Zuidschote, waar hij op 19 mei 1929 schieleijk overleed (zie Parochieboek I, p. 41).

In zijn 'recommadatie' ter gelegenheid van "Zuidschote"-Kermis (Zondag 10 September 1922) lezen wij: "(wij) verzoeken al de parochianers geen vernakelijkheden in te richten noch (geschraapt in de tabst) bij te wonen, die een gevaar opleveren voor de goede zeden (in strijdig zijn met het verlangen der geestelijkheid) en er niet zorg (kun) binders van of te houden".

Dezelfde tabst wordt hernomen op "Zondag 9 September 1923". Op 14 September 1924 zegt Pastoor Brys: "Deze week komen de 3 quaterstemperdagen; dus woensdag, vrijdag en zaterdag is ons geboden te vasten en vleesch te derven". Hij vervolgt: "Ter gelegenheid van de kermis verzoeken wij de Parochianers zich te onthouden van vernaken die leiden tot ongebondenheid of met den godsdienstigen aard van dit kerk- of parochiefeest strijdig zijn". Idem op 13 September 1925, enz., enz.

Pastoor Brys heeft het op zondag 3 september 1922 ook over "de belangen der treffelijke herbergiers".

We komen terug naar de tijd van het "Ancien Régime". Marc Therry schrijft (o.c., pp. 196-197): "Allerlei andere volke vernaken en feestelijkheden worden door de kerkelijke hiërarchie eveneens met een schief oog bekeken, omdat het gelegenheden tot losbandigheid en zedeloosheid zijn. Bisschop Stoffels wil niet dat zijn clerus op de vaak al te uitbundige doopfeesten verticht en met een bang hart ziet hij het aan dat geestelijken deelnemen aan andere familiefeesten, die inderdaad, vanuit godsdienstig-zedelijk standpunt nogal eens uit de hand lopen."

Op p. 15 van dl. XVIII van de ZANTINGEN hebben wij een exemplaar laten fotocopieren van een paspoort of vrijgeleide dat door het College van Baljuw en Schepenen aan de inwoners van "Noort d. Snytschoote" voor de Franke Revolutie verstrekt werd.

1. "Het registreren van doopen en huwelijken" werd door het Provinciaal Concilie van 1607 "aan alle pastoors opgelegd. "Van een overlijdensregister is eerst sprake in een 'eeuwich edict' van de aartshertogen van 12 juli 1511. Van dan af moest er op elke parochie een doop-, huwelijks- en overlijdensregister bijgehouden worden. "Omdat er dikwijls overcommen" (= zieh dikwijls voordoen) "difficulteiten om te beethooren den ouderdom, tijdt van huwelyck ende doot," dienen "de Schepenen ende andere Wethouders soo wel vande Steden als Doepen" jaarlijks een "dobbelt ghaauthenticeert" van de parochieregisters afhalen. "De magistraten moeten het bewaren" en er nog een duplicaat van laten maken, dan dan moet gezonden worden naar "de grafte vande Steden, Baillieuragien, Castellryen, gouvernancken ende andere hooge Bancken van hun ressort", om aldaer bewaert te worden".

Blijkens het rapport van Mgr. de Haudion was er in 1642 geen enkele parochie meer waar de registers "baptizatorium", mortuorum et matri(monic) functorum" nog ontbreken. In ditzelfde jaar verplicht hij zijn pastoors nog een vierde register aan te leggen, "quod" - zoals hij zegt - "seruiet pro duplicato" van de drie parochieregisters, "ut authenticum sit casu quo unum vel omnia alia deperderentur" (Cfr. Marc Thérèse, *o.c.*, pp. 197-199).

"De pastoor dient ook een status animarum, een lijst van alle 'zielen' van de parochie per huisgezin op te stellen, o.m. om te kunnen nagaan of iedereen wel zijn paaaplicht vervult. De pastoor moet de namen van de nalatigen aan de officiaal" (= de priester die de bisschop als eerste rechter bijstaat en ook vervangt) "meedeelen, evenals die van andere publieke zondaars.

Om die "status animarum" te kunnen opmaken, wordt de pastoor verondersteld tussen Pasen en Pinksteren alle huisgezinnen van zijn parochie te bezoeken ("circuitum... intra Pascha et Pentecosten"). In hoeverre de pastoors zich van die (condankbare) taak kweten, is nauwelijks bekend. Hij moet zich zowat de 'controlleur' van zijn parochianen gevoeld hebben... geen benydenwaardige opdracht, die zwermt naar 'totalitarisme'.

"De jansenistische denkrichting", die zich in het Katholiek-gedachte van West-Europa doet gelden "werkt dit rigorisme vanzelfsprekend in de hand.

"Van een sterkere uiting van de grote groep die kerk en Staat op het dagelijks leven pogen te verweeren, is het testimonium vitae: dit getuigenschrift van rechtgelovigheid (in Rooms-Katholieke zin) en van goede zeden" wordt door de pastoor afgeleverd aan wie naar een andere parochie verhuist, en moet aan de overheid van de nieuwe thuisparochie voorgelegd worden. Het is een zaak waar burgerlijk en geestelijk gezag zich samen dienen om te bekommeren, volgens één van de voorschriften van het plakkaat dat Albrecht en Isabella in 1608 laten uitvaardigen in aansluiting op het provinciaal concilie van de Mechelse Kerkprovincie van 1607.

Het is al te gemakkelijk - en trouwens onrechtvaardig - de goede bedoelingen waarmee dergelijke verordeningen uitgevaardigd worden gewoonweg te ontkennen. Kerkelijke en burgerlijke overheden weten toch graag 'welk vlees' ze bij inwijkingen 'in de kulp krijgen' - vooral na zo'n beroerde tijden.

Moest er kaden nog zo'n samenwerking bestaan, dan zou een klein dorp zich vele narigheden kunnen besparen. Sommige mensen gaan te lande wonen, in de (dikwijls vergeefse) hoop een en ander uit hun 'beladen' verleden te kunnen vergeten of bepaalde misgeproeide situaties 'meer heimelijk' te kunnen voortzetten. Doch op de (lange) duur lukt dit gelden of nooit.

Aan de pastoor wordt dus opgedragen geen vreemde inwijkingen toe te laten, vooraleer zij, langs het "testimonium vitae" 'geurstelling' bekomen hebben opeens de zeden, het gedrag, de levenswandel en godsdienstige overtuiging van de nieuwkomers. Zij moeten - zo vlieg mogelijk - aan de nieuw-gevestigden het vereiste getuigschrift vragen. Als deze er geen kunnen voorleggen moet hun namen doorgepeeld worden aan de burgerlijke overheid, zodat deze dan - langs wettelijke weg - tegen die 'in gebreke zijnde' vreemdelingen kan optreden, "alzo die ghemeyne welvaert te bere verheyschen sal" (Cfr. M. Therry, o.c., p. 200).

Wat een 'onzalige' barwei voor landelijke pastoors. 'Heel wat praktische' (en plaatselijke) problemen en bezwaren zullen de strikte naleving van dergelijke tegen-de-borst-stuitende-bepalingen wel hebben belammerd.

Het was in die tijd trouwens haast niet te loez. Er waren in de jaren 1630-'40 zoveel mensen op de vlucht 'voor het Spaans - Franse oorlogsgeweld'...

In sommige parochies worden de 'nieuwe' inwoners "niet lastig gevallen voor dit attest van hun vroegere pastoor, wat wel aanleiding kan geven tot veel misbruiken (b.v. te Ardooie waar de Baljuw verklaart: "Edictum de externis [migrantibus] non servatur, et inde orientur multi abusus").

In die jaren bloeide het kerkelijk en godsdienstig leven in onze streken. In 1642 zijn er in de dekenij Roebelarie die toen 8.825 communicanten telde - slechts zeven personen (d.i. 0,079 %). die aangeklaagd worden omdat ze hun plicht om in de Paastijd te (bichten en te) communiceren niet vervuld hebben (M. Therry, o.c., pp. 176-177.). De dekenij Gistel telt in 1638 op 5.808 communicanten "slechts 7 nalatigen" (= 0,12 %).

Guiten de Paastijd communiceren de doorsneegeleovigen slechts heel uitzonderlijk. Alleen bij speciale gelegenheden gaat men te biecht en nadert men (tot) de Tafel des Heeren, b.v. op de voornaamste festdagen, zoals Pinksteren en Kerstmis of ter gelegenheid van de door de pous afgekondigde jubilea (minstens tien tussen 1617 en 1648!), waarbij een 'Nolle Aflaat' te verdienen valt.

De XVII^{de} eeuw is voor de Katholieke naties een tijd van geestelijke verleving. Men kwam van ver terug. "De memóires" der schrijvers van de regering van Lodewijk XIII (1610-1643) - een zeer onzelfstandig vorst, die de 'regering' overliet aan ministers zoals Richelieu en Mazarin - tonen ons tot welke decadentie men in sommige klassen van de Franse Maatschappij gekomen was. "De smaak voor het schandaal", de moedwil om de wetten van geloof en zeden met de voeten te treden waren tot een hoge graad gestegen. Schermutuelingen, duels en ontvoeringen, aanslagen op de eer of het leven van de ander, waren in bepaalde kringen. Scherping en inslag. Tugelloze liefde voor het kaartspel, liederlijkheid, atheïsme zelfs woedden onder de adel van het hof, onder de rijke zongeluid van de hogere burgerij en in de schoolwereld.

Het probleem dat zich stelde was de herkerstening van een ernstig bedorven maatschappij. Het werd een werk van lange adem, dat veel wijsheid en geest van zelfverloochening zal eisen. Eens te meer toonde Frankrijk hoe het - als de gelegenheid zich voordeed - in staat was tot de meest verheven toewijding.

De H. Franciscus van Sales bescheidde de grote ontkieming van het christelijk leven der XVII^{de} eeuw voor. Hij vond medewerkers in grote getale, o.a.: de H. Johanna van Chantal, de H. Vincentius a Paulo, de eerste stichtares, de tweede naamvoegster van de Orde der Visitatie.

Sint Franciscus van Sales kende te goed de karakteristieken van het sociale leven in Frankrijk om de vrouwelijke actie te verwaarlozen. De Orde der Visitatie was in dienst van zijn gedachte, de meest doeltreffende verbreidster van zijn beminnelijke en redelijke godsdienst. De nieuwe religieuze huizen openen zich voor onderricht, voor retraites, enz. Het is om meer goed te doen dat de Visitandinnen verpleegsters of onderwijzeres worden en daarom slechts het noodzakelijke van de aan het kloosterleven eigen verplichtingen in praktijk brengen.

Ook het ideaal van het beschouwend leven - essentieel gewijd aan het gebed en de boetedoening - kent een krachtige heropleving (de Carmel, "la Troupe", enz.).

Het is in deze bloei van het kloosterleven dat men een der machtigste oorzaken van de geestelijke hernieuwing van Frankrijk moet zoeken; "maar het christelijke leven" verweerkelijkt" zich niet uitsluitend in de beschouwing; het is ook caritas, naastenliefde. "Tijdens de nood van een tijdvak dat vaak beproefd werd door oorlogsverwoestingen of slechte oogsten, door de schaarste volgend op (zeer) strenge winters, toonde de Katholieke naastenliefde zich onuitputtelijk in hulpbronnen." (Zie de nieuwe gemeenschap; "de dochters van liefde" - "les Filles de charité" - 'n meesterwerk van de liefde voor de naaste in Onze lieve Heer').

In dit wijzer geworden Frankrijk, dat intenc is teruggekeerd tot de godsdienstige praktijken, - eerst in de stedelijke centra en langzamerhand ook op het platteland - bereidt zich een storm voor, de storm van het Jansenisme.

Over deze verandering in het religieuze leven, door het Jansenisme teweeggebracht hebben we reeds geschreven in deel VII van onze ZANTINGEN (p. 33 en vlg.) (Men leze hiernopent b.v. ook de heldere uiteenzetting in deel III van de "Geschiedenis der Kerk", Elsevier, Amsterdam / Brussel, 1950, vanaf blz. 123. In ditzelfde werk kan men ook interessante beschouwingen lezen over een ander leerstelsel, het Quietisme, dat tegen het einde der XVII^{de} eeuw, een deel van de priester - en lekenlites betrof (denk aan Fénelon, prins-bisschop van Kamerijk).

Een woordje over de abdij van Port-Royal, ^{te Parijs} reeds onder de regering van Lodewijk XIII, een der meest stichtelijke haarden der christelijke wedergeboorte in Frankrijk. "Er was" in dit klooster van vrouwelijke Cisterciënzers een prachtige reserve aan geestelijke krachten, die - onder invloed van een der leiders: Jean du Vergier de Hauranne, abt van St. Cyran (1584-1642) - ingelijfd werd in dienst van het Jansenisme. L'Abbé de St. Cyran werd de meest standvastige verbreider der morele beginselen van het Jansenisme. Als noodzakelijke voorbereiding tot iedere geestelijke verheffing legde hij aan zijn volgelingen de beroving der sacramenten op. De Cisterciënzersinnen van Port-Royal, die zich krachtens de roeping van haar instelling moesten wijden aan de overering van het H. Sacrament, bleven tegen het jaar 1635-'36 maandenlang zonder te mogen communiceren! St. Cyran "blokkeert" de Eucharistie in staat de absolutie (bij de biecht) slechts na lang, zeer lang uitstel toe. Het St. Cyrisaanb-Jansenisme leidt tot een nieuwe mentaliteit, krachtens welke de gelovigen, bekeert met het gevoel van hun onwaardigheid en hun ellende, hun bestaan aan de zelfkant van het sacramentale leven - dat het werkelijke leven van Christus in de Kerk is - zullen inrichten. Tragische toestand voor vruige zielen, onhoudbare situatie voor zwakke zielen, die "dictatuur van de vrees" aangaging. De gevolgen laten niet op zich wachten; deugdzaame priesters zien er van af, de M^{ss} te celebreren, verlaten hun parochies, de seminaristen, de gelovigen durven hun Pasen niet meer te houden.

Zo kwam het dat de gewone mensen slechts zeer uitzonderlijk te Communie kwamen, ook in onze streken. Die 'koude', rigoristische vroomheid der Jansenisten werd heftig bekampt door de Jezuïeten, die zoveel gedaan hadden om de terugkeer tot de sacramenten en de gezonde devotie bij het volk in gang te doen vinden.

"De Veelvuldige Communie", waartegen de "grote Arnould", broeder van Moeder Angelique (de opmerkelijke overste van Port-Royal), heel wat bezwaren had geuit, geraakte voor lange tijd in onbruik. Men communiceerde nog alleen op Hoogdagen of ter gelegenheid van een "Missie", enz.

Het is - voor buitenstaanders - haast niet te geloven; het zal twee eeuwen duren vooraleer het Janzenisme volledig overwonnen was. Paus Pius X (1836-1914) zal dit geluk mogen smaken. Geboren als Jozef Sarto was hij van eenvoudige afkomst. Hij werd een diep-godvruchtig priester. Alleen door zijn deugdzaamheid, alom hij - zonder de schaduw van een intrigue - tot de hoogste waardigheden der Kerk. In 1914 antwoordde hij aan de Oostenrijkse gezant, die hem vroeg de keizerlijke wapenen te zegenen; "Ik zegen (alleen) de vrede!"

"Niemand hier beneden zal de onzichtbare invloed kennen die werd uitgeoefend door zijn instructies over het gebruik der sacramenten, de hernieuwing van godsvrucht die in de zielen werd bewerkt door de uitbreiding van de Eucharistie; oproep tot de dagelijkse communie, deelname van de kinderen aan de H. Tafel (decreet "Quam singulari" van 8 augustus 1910).

De Eerste Wereldoorlog brak los. Zuidbrabant werd van de kaart gevergd. Op 15 november 1920 werd E.H. Achilles Brys tot dienstdoende pastoor benoemd. De eerste zondagmissen werden na de Herinrichting der Parochie Luydschoote op 28 november 1920 door E.H. Brys om 7 u 30 en om 10 u. gecelebreerd in het schoollokaal der Kloosterschool. 'De eerste biddag sedert 1914' werd 'gehouden den maandag 24 januari 1921'.

Op p. 3 van het oudste 'recommandatieboek' lezen we hiernopent: Maandag 24 Januari; Plechtigheid der gedurige aanbidding met volle aflaat - 6 1/2 plechtige uitstelling van het allerheiligste Sakrament - 7 1/2 gelezen Missen vooz byzondere overlidenen - 10 Sol; Hoogmis. Nog eens sermoenen onder de 2 Missen - 2 1/2 Sol. lof en sluitingssermoen - Pauze (elyke) Zegen - Te Deum - 5 Ornye Vad(er)s vooz den volllen aflaat.

Allen worden vriendelyk verzoekt en dringend uitgenodigd met de gedurige aanbidding te naderen tot de h. Sakramenten om 1/2 u. aanbidding te doen vooz het Allerheiligste hier in 't schoollokaal ter aanbidding uitgesteld.

Eene lijst zal worden opgemaakt van de families der parochie met het uur der aanbidding vooz elke familie vastgesteld. Die lijst zal worden gehangen aan de ingangdeur. De families komen er op vooz volgens letter. Zoo het uur vooz sommigen ongebekikt is, dat zij dan een andere 1/2 u. kiezen. Nochtans bid ik u aan het gestelde uur zoo mogelijk getrouw te willen zijn.

Met dank zal aanvaard worden bougies of geldelyke offranden vooz waslicht ter eere van 't h. Sakrament. Ter gelegenheid van den Biddag zal de h. Communie ten huize worden gedragen. Die zieken of krankem hebben in hun huizen, worden vriendelyk verzoekt hun naam te komen aangeven vooz daag na de Missen (pp. 3-4). Pastoor Brys besluit (p. 5); "Al de sermoenen worden gepredikt door E. Pater Constantius der Paters Capucienem van Iseghem... Mocht die Biddag waarvan gij zoolang beroofd zyt geweest - de eerste sedert '14 - uwe oude godsdienstige en vurige gevoelens opwekken, aan God vele eer en aan u milden zegen verschaffen."

- dat zo'n initiatief haast 65 jaar geleden, in een klein dorp als Luidschote, met goed gevolg (zie a.w., p. 6) kon genomen worden, stemt wel tot nadenken.

We bladeren nog even verder in het 'Recommandatieboek' I.

Op zondag 30 januari 1921 kondigt Pastoor Brys het volgende aan:

"Van nu voortaan zal er hier" (d.i. in 't schoollokaal) "telken dage het h. Mis-offer opgedragen worden te 7 1/2 u. Ik durf hopen dat elk huisgezin door ten minste één lid zal vertegenwoordigd zijn in dit Sacrificie, dat onder ons en voor ons door <Christus> onzen Heer zal worden opgeofferd (opgedragen). - Een uur vóór de Mis zal de Kapel geopend worden, en van dan af wordt biecht gehoord en de h. Communie uitgedeeld". (p. 7). De 'dagelijkse communie' was toen bijgevolg in zwang.

Op zondag, "maandag", dinsdag <6, 7 en 8 februari> is er opnieuw "uitstalling van 't h. Sakrament", en dit "ter gelegenheid van 't gebed van 40 u. (= het 'veertigurengebed' met aanbidding van het uitgestelde Allerheiligste gedurende veertig uren)" (p. 7).

Op zondag 27 februari 1921 zegt E. H. Brys "een woord over de voorlopige Park (Barak) die men zal aanleggen (p. 9).

Op zondag 3 april 1921 is er "om 2 uur" Sol. Lof. Daarna 1ste plechtige Vergadering tot het herinrichten van de Congregatie van O. L. Vrouw, waartoe al de deugdzame en weldenkende jonge dochters der parochie vriendelijk en dringend worden uitgenoodigd. Te diër gelegenheid zal de lijst opgesteld worden der tegenwoordige leden".

Op zondag 22 mei kan Pastoor Brys aan zijn parochianen het volgende melden: "Vanaf morgen, Maandag (= 23 mei 1921) worden de kerkelijke diensten gedaan in <onze> voorlopige park (ijzeren barak) bij het kerkhof".

Hij roept eraan toe: "Voor het afscheid van hier dient Leen > hulde van dank aan de E. Zusters te worden aangeboden voor de goedwilligheid waarmee zij het schoollokaal ten dienste der godsdienstsafelingen hebben gesteld en voor al de moeite en den iever, die zij besteedden aan het schikken en op-luisteren der kerkelijke diensten".

Op zondag 26 juni 1921 brengt de Pastoor nog meer goed nieuws: "Wij krijgen stilaan 't onmisbare, zoo ge ziet: altaar, sandelaars, kerkgewaden, communiebank. De oude Blok werd teruggevonden op een roffte-de te Bredinge, waar men ze in bewaring hield; zij hangt stevig en vast en zal luider 1/4 u. vóór elke Mis. De angelus zal worden geklapt 's morgens te 6 u - 's middags te 12 u - 's avonds te 9 u.

1921
Op zondag 31 juli kondigt E.-H. Brys het volgende aan :

"Op 't verzoek van 't Lijne, doorluchtige, Hoogwaardigheid van B. (Luischop) zal degen namiddag onder 't lof de Paternoster worden gebeden om die aanhoudende droogte, die een ware geestel wordt, af te keeren om Leen voordeligen regen te bekomen. De geloovigen worden vriendelijk verzocht aan die openbare gebeden in gr. loot getal tegenwoordig te zijn" (p. 20).

Op zondag 18 augustus 1921 heeft er een "algemeene bedevaart" plaats "naar de graven der gebroeders Van Raemdonck". de "optocht" vertrekt te 11 uur "van Steenkerke naar 't graf der gebroeders" (p. 23).

Op vrijdag 30 september 1921 begint een "3daagse oefening of Triduum... welke fluiten zal op zondag 2 oktober". De vrijdag is de "1ste Mis" om 6 u., de 2de om 7 1/2 u. (Onder de Mis 1ste Sermon). Om 11 u. is er "vergadering der schoolkinderen". De ouders worden vriendelijk verzocht hun kinderen voor dit uur naar de kerk te zenden, 's avonds lof, waaronder groot sermoen. Hetzelfde voor de zaterdag 1 oktober. "1e dag der maand oktober toegewijd aan de godvrucht van den h. Rozenkrans". "Volle afloot te winnen vooz alwie gebiecht zynde ter h. Tafel nadert in de gewone gebeden doet ter intentie van zijne Heilichheid den Paus" (p. 24).

De Hoogmis op zondag 2 oktober 10 u., met uitstelling van 't h. Sakrament wordt opgedragen vooz 't tijdelijk en geestelijk welzijn der Parochianen. Om 2 u. 's namiddags; Sol. lof met slotsermoen. Wij verzoeken vriendelijk en dringend al de Parochianen met iever de oefeningen en sermoenen bij te wonen, welke deze week van vrijdag voort zullen gedaan worden. Al de sermoenen worden gepredikt door E. Paten Cyrillus der Paten Passio- nisten van Kortrijk. In naam van O. S. H., in naam van O. S. H., overal zo vereerd in Octobermaand, noodigen wij alle Parochianen en kerkbezoekers uit met den 1sten zondag van October te naderen tot de h. Sakramenten en op dien zondag het Allerheiligste Sakrament, dat gedurende heel den dag zal uitgesteld blijven, te komen aanbidden (pp. 23-24).

To zou we nog lang verder kunnen gaan : Allerheiligen en Allergie- len 1921 (mogelijkheid tot het verdienen van "de aflaat" van Fortiuncula, toepasselijk aan de zielen van 't rogevuur. — 'St. Hubrechtstag' met wijding van 'S. Hubrechtbrood en van het zaaigraan" (3 nov.). Het feest van St. Leonardus, patroon der parochie, viel in 1921 op een zondag. De andere jaren was er een Sol. Mis om 8 u. Die dag "wordt door 't volk gevierd als mesdag" (Randnota, p. 37).

Op maandag 7 november werd om 10 u. een "sol. jaargetijde" gehouden "vooz Mr. Sébastien, de Kap. du Vire, adjuvant in 't frantsch leger". Pastoor Brys vraagt "dat al die kunnen naar dien dienst komen om door hun tegenwoordigheid te verheffen den dienst tot lakenis van hem, die zoover van vrienden en familie gevallen is en begraven ligt; om zoo

eenigerwijze uwe genegenheid te laten blijken voor die natie, die ons zoo moedig is bijgesprongen onder den oorlog en die de Belgische vluchtelingen zoo wel ontrangen en bejegend heeft" (p. 37).

Namens "de familie Glorie" bedankt de Pastoor op zondag 20 november 1921 "de ingezetenen van Luypdtshote" voor hun talrijke aanwezigheid in den dienst voor hun afgestorven zoon "Cesar Glorie; geb. te Luypdtshote den 16 Dec. 1885, en aldaar overleden den 7 November 1921". De familie bedankt eveneens de Oud Strijders van Luypdtshote voor de blijken van genegenheid bij die omstandigheid aan hun ouden wapenmakker bewezen" (p. 28). E.H. Bruys zegt ook enkele woorden in verband met de Verkiezingen voor de Kamers op zondag 27 november 1921 en deze voor de provincie de zondag daarop (pp. 28-29).

Op zaterdag 24 december 1921 "Nijlie van Kerstdag - geboden vastendag en vleeschderven" - wordt er "te 8 u. seffens na de Mis biecht gehoord voor de meisjes, te 11 u. biecht voor de knechtjes, 8 namiddags voor en na het doff biecht voor de anderen".

Pastoor Bruys had reeds het 'Recommandatieboek' ingevuld voor "Onnoozelen kinderen dag" van woensdag 28 december. Doch die Mis moest uitgesteld worden, vermits het "dak der (nood)kerk weggevoegen (was)". Ook de Mis van 's anderendaags "ten eere van Jezus in 't S. Sakrament", gevraagd door de schoolkinderen die het geluk zullen hebben o. l. h. vlooze de 1ste maal in hun kerstjen te ontrangen" moest om dezelfde reden "vershoven" worden "tot den vrijdag".

In zijn oproep schreef E.H. Bruys: "Wij verhoppen dat de ouders hier gelukkige kinderen eraan zullen houden hun kinderen tot dit kerstfeestmaal te vergezellen en met hen aan de communiebank naar te Anielen" (p. 31).

We kunnen misschien wel even glimlachen bij de enigszins 'gezwollen' en 'hoogdravende' stijl van sommige van deze 'recommandaties', doch we moeten toch bewondering opbrengen voor de ijver en de vurigheid waarmede pastoor en parochianen hun geloof beleven in dit eerste jaar van de "Herinrichting der Parochie Luypdtshote na den oorlog 1914-1918".

Wat mij herhaaldelijk is opgevallen is het feit dat de gelovigen herhaaldelijk worden aangespoord veelvuldig te biechten en te communiceren en er werkelijk gevolg aangeven.

Enkele voorbeelden: op 31 december 1921 werden er 367 inwoners geteld en ongeveer 3000 communie uitgedeald 'onder 't jaar', (p. 33). In de "Toestand der Parochie in den loop van 't jaar 1922" is er sprake

ke van 6000 'uitgedeelde communies' (p. 88). In 1923 beliep het aantal 6.489. (p. 153). In 1924 waren het er twee miñ: 6.487 (p. 215). In 4 jaar 1925 werden er "6.360 k. communies uitgedaald" (p. 284). Voor Reinige bedraag dit getal in 1925: 23.000 (p. 284). In 1926 telde Luidschote 505 inwoners. Er werden in de loop van dat jaar 8607 k. Communies uitgedaald. In 1927 waren het er 9.220, een 'aanwinst' - schrijft Pastoor Brys - van 613 (Recommandatie-boek II, p. 4).

De Recommandatieboeken van Luidschote vervulden zowat de rol die de plaatselijke kolommen nu innemen in het Parochieblad 'Kerk en Leren'. Ze bevatten zoveel inlichtingen over het Parochiaals Leren, dat wij ons voornemen er, bij gelegenheid, een afzonderlijk deel van onze ZANTEN-BOEN aan te wijden.

In afwachting plaatsen we hier alvast een "gedachtenis", die uitgedaald werd in een "dienst voor de gesneuvelden", die op 16 september 1920 te Luidschote gehouden werd. We geven een gedeelte van de tekst, die op de achterkant gedrukt staat.

" Ten eenwige & roemvolle gedachtenis van

CAMILLE HUYGHE,
geboren den 9 Augustus 1887; door een vijandelijken kogel getroffen te Handzaeme, wijk Amersvelde, den 14 October 1918, en aldaar denzelfden dag overleden en begraven.

GERARD LOUWAGIE,
geboren den 1 September 1890; gevallen te Lavren-beek, den 2 October 1918.

JER. THIERSOONE,
geboren den 13 Januari 1893; gesneuveld op het Everveld, te Thienen, den 25 Augustus 1914.

.....
Het langdurige lijden en strijden, de dood van onze Helden, wege ons voorbeeld en steun in 't heropbouwen van hetgeen ze met hun bloed veroverden.
LUYDSCHOTE, 16e september 1920.

Druk. Sansen-Vanneste, Poperinghe.

Hogdij: een "gedachtenis uitgedaald bij een dienst voor de gesneuvelden

Bij de onthulling van het gedenksteen van Luiddichote, op 15 september 1927 vermeldde vijf militaire en drie burgerlijke slachtoffers. Doch daarover later.

Het is nu echter hoog tijd om terug te keren naar de beschrijving van het parochiaal en maatschappelijk te leven hier te lande voor de Franse Revolutie.

Op blz. 24 hadden we aan de hand van de meesterlijke bijdrage van Marc Therry over "de Katholieke Hervorming in het Bistdom Brugge", reeds een en ander gezegd over "de Paaftplicht en de Communie".

Nu iets over het doopsel.

"In een tijd van aanzienlijke zuigelingensterfte" - waarover we in onze ZAN-TIJBEN reeds herhaaldelijk schreven - "hecht de kerkelijke overheid... uitvaard veel belang aan een snelle toediening van het doopsel".

"dat de bevolking deze bezorgdheid" - word de jaren 1640 - "niet steeds deelt, blijkt uit volgende feiten."

— "Op 17 april 1642 ontvangt de <Brugge> bisschop een brief van de pastoor van Moene (dekenij Gistel), Jan de la Salle, die er hem attent op maakt dat het steeds meer de gewoonte wordt de doop van jonggeborenen acht, negen of tien dagen uit te stellen, zodat men des te vrier met de peters en meters en alle familielieden de feestmaaltijd kan houden". ... "In de dekenijen telt en deinzige bestaat bij de aanvang van de XVIIe eeuw de gewoonte het doopsel uit te stellen tot de volgende zondag. Dit gebruik wordt naar de mening van <M> Cloet" (Het kerkelijke leven in een landelijke dekenij van Vlaanderen tijdens de XVIIe eeuw. Tielt van 1609 tot 1700, Leuven, 1968, p. 295) "in de hand gewerkt door het verlangen geen werktijd te verliezen en de blijde gebeurtenis flink te kunnen vieren".

— "Reeds de daaropvolgende dag laat <bisschop> Nicolaas de Haudion aan alle dekenen van de christenheid berichten dat zij hun pastoors op de eerstkomende vergadering bij de uitreiking van de Heilige Olieën moeten op het hart drukken, dat het uitstellen van het doopsel een groot gevaar betekent voor de zielen van hun jonggeborenen belgen" (18 april 1642). "Bovendien moeten de pastoors zelf van de doopfeestmaaltijden wegblijven".

— "Enkele maanden later licht de deken van Roselare, Walter Smidts, de bisschop in over het geval van de te Egem wonende edelman vonder Straten, die zijn kind pas een maand na de geboorte het doopsel heeft laten toedienen. De bisschop draagt <deken> Smidts op de man in kwestie ernstig te tuchtigen, maar niet publiekelijk, op de vingers te tikken".

"Met dierzelfde bekommernis voor het zieleheil van de boedelingen houdt ook de controle van de Kerk op de moedervrouwen verband. Bisschop de Haudion mag in 1642 in alle parochies van het district Roselare horen

dat de plaatselijke vroedvrouwen in staat zijn het nooddoopsel toe te.

Te Oskene is desalniettemin kort te voren een baby overleden die slecht gedoopt werd. De bisschop wil dan ook dat de vroedvrouw aldaar nog eens zou 'geëxamineerd' worden om zeker te zijn dat zij wel degelijk het doopsel kan toedienen zoals het hoort." (Marc Therry, o.c., pp. 179-180).

"Bisschop de Haudion, die werkelijk voor alles en nog wat oog heeft, vraagt in 1642 op iedere parochie waar hij komt of er, naast het kerkhof, een aparte plaats is voorzien om de baby's, die zonder doopsel gestorven zijn, ter aarde te bestellen. Slechts op vier parochies krijgt hij een positief antwoord. (Rumbouke, Bereren, Ardoie en Hoogleda). Overal elders is daarvoor geen plaats voorzien, de bisschop drukt ^{versal} de wens uit, dat daartoe een speciaal lappe grond, naast het kerkhof, zou worden voorbehouden?"

De snelle toediening van het H. doopsel aan de pasgeboren is te Zuidschote tijdens de XIX^{de} eeuw dermate in de plaatselijke gewoonte verankerd, dat we geen enkele uitzondering op deze regel hebben vastgesteld.

We nemen om dit te bewijzen het jaar 1819 - het eerste jaar dat in het oudst-bewaarde "Registrum Baptizatorum" van Zuidschote door Pastoor Franciscus Emmanuël de Coester met grote zorg werd genoteerd.

Er werden in dit jaar 19 kindertjes geboren (RBA I, pp. 9-15). Negen ervan werden nog de dag zelf van hun geboorte gedoopt, al moesten de peters of meters soms van Reminge, Noordschote, Boezinge of Westvleteren komen.

Al die baby's zijn niet zo laat op de dag geboren (het vroegste "hora prima nocturna" (nr. 11) - en het 'laatste' medio quartae pomeridianae (= half vier 's namiddags, doch dan is het te laat om de meter van het pasgeboren meisje, die te Poperinge woont, nog te doen overkomen. In haar plaats treedt Rosa Dorothea Segers als 'metertje lap' op (cujus vices gerit ---) (nr. 8).

De tien overige borelingen zijn, op één na, later in de dag geboren (de tweede vroegste kwam om 4 uur in de namiddag ter wereld ("hora quarta pomeridianae") (nr. 2). Al deze kinderen werden - zonder uitzondering - reeds 's anderendaags gedoopt, in aanwezigheid van hun peters en meters, die soms van Reminge, Jeper, Boezinge, Oostvleteren, Langemark, Bikschoote, Langemark of Brielem moesten komen. Een wichtje, Rosalia, Natalia Casier was op 2 oktober 1819 geboren 'medio undecimae matutinae'. Het werd nochtans 'slechts' 's anderendaags gedoopt. Een grote uitzondering. Slechts vijf vaders van een dopeling zijn op de plechtigheid aanwezig. Een ervan (nr. 8) zet gewoon een kruisje ('Signaculum + patris'). Haal wat peters en meters verklaren dat ze niet kunnen schrijven. Ze ondertekenen de doopakte dan maar met een kruisje.

1 Kinderen die ná 4 uur 's namiddags waren geboren werden in 1819 's anderendaags gedoopt.

Bij een nooddooptiel door een (plaatselijke) vroedvrouw of een bijgeroepen geneesheer was het algemeen de gewoonte de baby - indien hij (of zij) in leven was gebleven - zo vroeg als mogelijk naar de parochiekerk te brengen; waar de pastoor het doopsel 'sub conditione' toepaste.

Mer iets over het H. Vormsel,

"De visitatie van de bisschop" - zegt Marc Thery - "vormt meestal ook de enige gelegenheid voor de plattelandbewoners om het vormselsacrament te ontvangen". Vermits deze visitatie-reizen niet veelvuldig en zelden regelmatig gebeurden, "hoeft het dan ook niet verwonderen dat, wanneer de kans zich voordoet, heel wat volk samenstroomt om gevormd te worden. So moet bisschop Christophori (= Stoffels) op 21 april 1624 te Roeselare, na het opdragen van de mis, het vormsel toedienen vanaf tien uur 's morgens tot vier uur in de namiddag; nochtans gaat hij in de daaropvolgende dagen ook nog in zeven andere parochies van het decanaat <Roeselare> vormen, namelijk te Oekene, Bumbeker, Westrozebeke, Beveren, Pittem, Hoogleda en Kachtem; te Pittem komen ook de inwoners van het naburige Egem zich aanmelden en te Hoogleda zijn de vormelingen van gite present" (O.C., p. 180).

Toen al ondernamen de bisschoppen soms eigenlijke 'vormingsreizen'. Later werd dit de gewone regel.

Nade 'Herinrichting der Parochie Luiddschote' (vanaf 15 november 1920) moesten de vormelingen van Luiddschote, jaren lang, naar een grotere parochie om daar het Vormselsacrament te ontvangen. In het 'Recommandatieboek I, lezen wij op dinsdag 7 juni 1921 (p. 18): "5 1/2 u. wordt de kerk geopend en wordt er bischt gehoord - 6 u. Algemene Com(mun)ie vloo)2. dezen die op dien dag moeten gevormd worden - 7 u. Mis gelezen) vloo)2 Cam(ille) Kuyghe (Gemeueveld op 14 oktober 1918) - 7 1/2 u. vertrekken wij met al de vormelingen in stoet naar Elverdinghe waar de Vorming begint te 8 1/2 u."

Het Vormselboek werd pas in 1937 begonnen door Pastoor Alfons Gruwier. Gelukkig vonden we onderaan de inschrijvingen van genoemd jaar volgende N.B.: "Pro confirmatione a(n)no(rum) praecedentium cfr Reg(istrum) Bapt(izatorum) in fine". Er bestond voordien bijgevolg geen eigen Vormsel-register, doch die referentie wees ons de weg. We lezen achteraan in het doopboek, begonnen door Pastoor Lagace, "ab anno 1905" (en nu nog altijd in gebruik!) bericht over deze "Confirmatio" "anno 1921 - 7 Junii, a Reverendissimo D(omi)no Gustavo - Josepho Waffelaert" (bisschop van Brugge vanaf 1895 tot 1931; lijfspreuk: "duc nos quo tendimus").

1 Vormpeter was in 1921: "praenobilis Comes Camillus de Laubespain". De vormmeter heette: Ludovica Delbaere.

Vijftien kinderen van Luiddschote werden die dag te Elverdinghe gevormd:

9 meisjes en 6 jongens. We nemen over wat er te lezen staat :

	Prænomen (= Voornaam)	Namen (= Familiennaam)	Bapt. (Doopeldatum)	Namen vader (Naam v. vader)	Namen moeder (naam v. moeder)
1.	Rachel	Bossaert	27-12-1907	Cyrillus	Lydia Vallacys
2.	Celina	Clarebout	12-8-1909	Petrus	Loë Meersdom
3.	Martha	Depoorter	14-7-1901	Honoratus	Eudoxia Verfaillie
4.	Alix Maria	Laleun	31-5-1909	Achilleus	Lydia Haalewyn
5.	Hilda, Maria	Maes	26-3-1910	Honoratus	Sidonia Vanduyse
6.	Maria	Mynghes	26-2-1909	Henricus	Clementia Vandelanroote
7.	Magdalena	Tierssoone	12-8-1907	Basilius	Theresia Allewaert
8.	Margareta	Vanderberghe	1-11-1905	Theophilus	Julia Mahieu
9.	Lea Carolina	Willaert	20-6-1908	Carolus	Reonia Vanholme
1.	Daniël	Dezeure	22-5-1907	Renatus	Helena Decoene
2.	Camillus	Ooghe	29-7-1903	Aloysius	Virginia Schorreel
3.	Valerius	Robyn	7-6-1907	Cyrillus	Emma Verly
4.	Mauritius	Sampers	8-3-1907	Camillus	Reonia Degrendal
5.	Eric-Cornelius	Vandermeersch	5-2-1910	Hieronymus	Emma Dezeure
6.	Leo	Verstraete	7-4-1908	Augustus	Elisa Tytgadt

Nota : Alix Sampers (Lilia) Caroli et Loë Carpentier, nata in Luydschoote, die 10 Maii 1909, simul cum puellis mese parochiae, confirmata est in ecclesia de Leybela, die 15 Junii 1921 ab Pfl. Dns Waffelaert originali conforme attestos signatus Ps. Van Asten p.
 A. Brys, des. Houthem - Junis 8-5-22

We kennen dus de namen van 10 meisjes en 6 jongens. Wie herinnert ze zich allemaal? Sommigen waren, in gevolge de oorlog, flink over tijd. Camiel Ooghe was bijna 17 jaar en Martha Depoorter, op 1 maand na, twintig!

De volgende Vorming, weer door Mgr. Waffelaert en opriemend te Elverdinge, greep plaats op 15 juli 1925, dus iets meer dan 4 jaar later. De Hr. Delbaere fungeerde nu als voornater "praenobilis matrona de laubespun" voornater was.

Ook deze heugelyke plechtigheid staat genoteerd in het Oudste Recommandatieboek. Dat was een woensdag. Om 6½ u. was er een gelezen mis met 'algemene Communie' voor de Vormelingen. Om 7½ vertrokken ze naar Elverdinge waar L. Hoogw. de Bisschop om 8½ u. het H. Vormsel zal toedienen.

Dit keer waren ze veel talrijker. We telden er 41 (22 meisjes en 19 jongens). Hierbij dienen er nog drie gevoegd te worden die elders gevormd werden.

Lièhier dan de namen van de Doopelingen uit het jaar 1925.

	Prænommen	Nomen	Baptizat ^{us} _n	Nomen Patris	Nomen Matris
1.	Germana	Verhoye	11-8-1909	Fidorus	Maria Van Glembroeck
2.	Martha	Callens	14-10-1910	Aloysius	Pharaïlda Doretter
3.	Martha	Depoorter	18-9-1909	Camillus	Leonia Bossaert
4.	Magdalena	Dewitte	12-6-1910	Franciscus	Julia Calleeun
5.	Smelda	Keirsebilck	7-12-1910	Edmondus	Leonia Eccloo
6.	Maria	Verburgh	20-8-1910	Julius	Emma Bossaert
7.	Maria	Dehndt	8-7-1911	Bemigijs	Margarita Alexandre
8.	Elza-Augusta	Lauwers	7-8-1911	Cyrellus	Maria Coppexolle
9.	Margareta	Dewitte	12-10-1912	Franciscus	Julia Calleeun
10.	Elodia	Keirsebilck	1-1-1912	Edmondus	Leonia Eccloo
11.	Alcia	Mynghes	18-7-1912	Henricus	Clem. Vandelanootte
12.	Bertha	Lauwers	5-9-1912	Cyrellus	Maria Coppexolle
13.	Maria	Vandenbroucke	20-4-1912	Julius	Adelina Debruyne
14.	Angela	Verstraete	14-6-1912	Augustus	Elisa Tydgat
15.	Maria	Bossaert	8-3-1913	Henricus	Robertina Vandenbroucke
16.	Maria	Bossaert	6-10-1913	Cyrellus	Lydia Vallaeys +
17.	Martha	Dewitte	17-5-1913	Franciscus	Julia Calleeun
18.	Maria	Depoorter	30-5-1912	Camillus	Leonia Bossaert
19.	Maria-Ludovica	Glorie	8-1-1914	Hieronymus	Eudoxia Van Exem
20.	Gabrielle	Mynghes	7-2-1914	Henricus	Clem. Vandelanootte
21.	Fema	Smaghe	25-9-1913	Aloysius	Maria Verly
22.	Germana	Versaevel	11-11-1913	Leo	Ida Thierssoone
23.	Pedastus	Bossaert	22-2-1910	Henricus	Robertina Vandenbroucke
24.	Eric-Albericus	Depoorter	5-2-1911	Camillus	Leonia Bossaert
25.	Mauritius	Keirsebilck	13-12-1908	Edmondus	Leonia Eccloo
26.	Julianus	Seroen	9-10-1910	Victor	Flora Vanderyvere
27.	Franciscus	Maes	18-3-1912	Honoratus	Edonia Vanhuyse
28.	Mauritius	Debraker	18-9-1911	Henricus	Maria Simon
29.	Michael	Bossaert	1-7-1912	Cyrellus	Lydia Vallaeys
30.	Mauritius	Callens	19-3-1913	Aloysius	Pharaïlda Doretter
31.	Odilus	Keirsebilck	17-4-1913	Edmondus	Leonia Eccloo
32.	Andreas	Lampers	8-7-1911	Camillus	Leonia Degrendel
33.	Josephus-Rogorius	Seroen	15-2-1912	Victor	Flora Vanderyvere
34.	Valerius	Smaghe	26-7-1912	Aloysius	Maria Verly
35.	Mauritius	Smaghe	24-12-1910	Benjaminus	Julia Klindemallie

	Praeromen	Nomen	Baptizatus	Nomen patris	Nomen matris
36.	Mauritius	Verhoye	4-2-1911	Fridous	Maria Van Gembroeck
37.	Camillus	Beccaren	17-12-1913	Moysius	Maria Carreïn
38.	Florimondus	Dekindt	19-3-1913	Remigius	Margareta Alexandre
39.	Edgardus-Franc	Logier	12-11-1913	Carolus	Romania Decoster
40.	Michaël	Smaghe	16-12-1912	Benjaminus	Julia Klinckemallie.
41.	Michaël	Vandembroucke	6-5-1913	Julius	Adelina Debruyne
WERDEN-ELDERS		GEVORMD:			
Ploegsteert: Alix		Grimmelpont	4-2-1913	Cyrellus	Elisa Jasseel
Ieper (College):					
Gerardus		Mynqheer	7-5-1911	Henricus	Clara Vandelanootte
Proven: Maria		Vulsteke	30-3-1913	Henricus	Abdonia Van Eecke

Die 44 gevormden waren geboren tussen eind 1908 en begin 1914. Maurits Keirsebilck was de oudste (ged. 17-12-1908); Maria-Louise Florie (ged. 8-1-1914) en Gabriëlle Mynqheer (ged. 7-2-1914) waren de jongste twee.

Er lag ruim vijf jaar verschil in ouderdom tussen de jongste en de oudste. Dertien jongeren kwamen in 1913 ter wereld, twaalf in 1912, telkens zeven in 1911 en 1910; telkens 2 in 1909 en 1914 en één in 1908.

Voor de volgende Vormselplechtigheid; waarom te Elverdinge en opnieuw door Mgr. Waffelaert, zal men ook weer vier jaar moeten wachten (tot 5 juli 1929). Toen werden er dertig jongens en meisjes van Luidschote gevormd, plus nog drie die elders het H. Vormsel toegediend werden (Robert Lauridan in St.-Pieter-en-Paulus te Oostende en André en Michel Deceen in het College te Tielt).

In de tussentijd, namelijk in 1927, werd Maria Decoste gevormd in Ruiselede, Norbert Van Eecke in Kain (Henegouwen) en Maria Trion in St.-Pieter te Ieper.

We mogen niet vergeten dat al deze gevormden reeds eerder hun 'Plechtige Communie' gedaan hadden. In die jaren - en nog lang nadien - waren de 'Communio Solemnis' en de 'Confirmatio' twee afzonderlijke gebeurtenissen. Er lag ook zoveel tijd (toen 4 jaar) tussen twee opeenvolgende Vormselplechtigheden.

Wanneer de Vormelingen van het jaar 1924 - waarvan wij de namen hebben opgesomd - hun 'Plechtige Communie' deden, weten we niet. Deze laatste vond elk jaar plaats te Luidschote zelf.

We vonden enkel de namen van de Eerste- en Plechtige-Communicanten terug voor de jaren 1922 tot en met 1955 en voor het jaar 1964.

'(Rechtige) Communie' en Voornsel veronderstelden kennis "der dinghen die men ter zalighheit noodtsackelick weten moet".

In de XVIIde eeuw bestond er nog geen 'Rechtige Communie' maar de Kerk hiëld vast de hand aan het catechismusonderricht dat op de Communie en het Voornsel voorbereidde. Ook het godsdienstonderricht van de volwassenen was een grote zorg voor de Kerkelijke Overheid van de katholieke hervorming.

Na een halve eeuw van opstand en troebelen waren zowel de protestantse als de katholieke leiders "geschokt" door "de verraagende onwetenschap van de massa omtrent de kerkelijke"-leer (Marc Thury, o.c., p. 181 en vlg.).

Van beide zijden werd er dan ook "een gelijklopende, grootschalige inspanning geleverd om daar iets aan te doen".

Aan katholieke kant wordt "beslist... een synthese van de katholieke leerstellingen te laten uitwerken, als handleiding voor een systematisch godsdienst-onderricht. Het wordt een boek dat uit het... kerkelijk leven niet is weg te denken: de catechismus". "In tegenstelling tot de predikatie, die uitgaande van de <script>lezing(en) vooral de morele opvoeding beoogt, heeft het catechismusonderricht in de eerste plaats een doctrinaire bedoeling, gericht op het klaar brengen van de voornaamste katholieke geloofspunten.

De predikatie (het sermoen) had een meer moraliserende inslag, die in een instructie van 7 februari 1640 als volgt omschreven wordt: "leeren met korte ende klare woorden de dinghen die ter zalighheit noodigh zijn gheheten / welke ondeughden ende sonden datmen vlieden moet / ende welke deughden <datmen> volgen ende oeffenen" <moet>.

Betreffende het catechismusonderricht had "het derde provinciaal concilie van Mechelen (1607) de catechisatie op alle zon- en feestdagen voorgeschreven". "In de ganse Mechelse kerkprovincie" - "zeker op het platteland" - zullen "zowel de parochiale clerus als de leken... pas na jarenlang aandringen, deze nieuwe vorm van godsdienstige opvoeding als nuttig en vanzelfsprekend beschouwen".

In 1625 vraagt Mgr. Stoffels zijn pastoor "voortaan tijn zondagse preek in twee delen te <splitzen>: eerst moeten zij het evangelie verklaren en daarna een stuk van de catechismus uitleggen" (een half uur voor elk!). "... Tijdens de hoogmis op feestdagen zullen zij... gedurende minstens een half uur de kinderen onderwerpen en onderrichten in de kleine catechismus; wie juist antwoordt moet beloofd worden". "Om het welblagen van deze ondervraging - in het bijzijn van de ouders - te verzekeren, zullen de schoolmeesters of kosters de kinderen daags te voren over dezelfde stof onderwijzen".

"Of alle pastoors... deze voorschriften integraal naberen mag betwijfeld worden". "Oorlog en epidemieën hebben ook dit facet van het kerkelijk opbouwwerk belemmerd". "Wanneer die 'stormen' in 1639 min of meer geluwd zijn... worden" de plattelandspastoor... opnieuw... verzocht "met catechetisch onderricht te starten".

! "Dat catechismusonderricht" richt zich prioritair tot de jeugd, maar men hoopt dat ook "de omstaende groote lieden (welke dikmaels dese leeringhe van doen hebben) door de uytlegg'inghe ende verclaringhe" er vrucht zullen uithalen.

Er staat in de tekst "de omstaende groote lieden" en terecht, want in die tijd moesten vele volwassenen "tydens de Mis inderdaad blijven rechtstaan bij gebrek aan stoelen en banken"!

"Wanneer de bisschop of zijn medewerkers zich bij de visitatie van landelijke parochies de moeite getroosten om de geloofskennis van enkele mannen te testen, kunnen zij (de) grote onwetendheid (van veel volwassenen) zelf vaststellen. Zo vergaat het bijvoorbeeld de aartsbisschop die bisschop de Klaudion in 1642 vergezelt te Koolshamp" ("etiam adulti (sunt) valde rudet in requisitis ad salutem").

Uit de verordeningen die de bisschop na zijn bezoek aan de dekenij Roebelare in 1642 aan elke pastoor laat bezorgen, blijkt duidelijk hoerbaar die situatie hem bedroeft en hoe belangrijk, ja zelfs onontbeerlijk hij een degelijke en regelmatige catechese acht".

"Elders vraagt (Mgr.) de Klaudion dat men nog liever de preek zou weglaten dan de catechismus. Niet alleen van de kinderen die school lopen, maar ook van de anderen moet de pastoor eisen dat zij naar de catechismules komen". De ouders en gezinshoofden dienen erop gewezen te worden dat ze in hoge mate aan hun plicht tekort komen als zij hun jeugdige kinderen en dienspersoneel niet naar de leering zenden.

"Nog iets anders: "Wanneer bisschop denijs Stoffels op 26 april 1624 de kerke van Ardooia bezoekt kan hij er vaststellen dat pastoor Filips - Karal Van Innis, verschillende schilderijtjes ("diversas picturas") ... heeft laten ophangen waarop de kruisweg ("passionem") van Christus wordt afgebeeld. Hij verneemt dat vele Ardooianaars langs deze voorstellingen op de knieën kniepen" ("multi incolae ... genuflectendo et per Ecclesiam rependo" "frequenten visitant cum magna devotione...") "om aldus alt het ware in de voetsporen van Christus te treden en zijn lydensweg te gedenken" (Marc Therry, o.c., p. 189).

"In juni 1625 verneemt de bisschop met terredenheid dat doorheen de straten en akkers (per plateas et agros) een processie zal trekken langsheen de pas opgerichte staties, twintig in totaal, van een kruisweg in de open lucht. "De bisschop komt zelfs persoonlijk, "tot stichtinghe van alle gemeynten" de processie bywonen op 23 juli 1625". De kapelletjes van die ommevang waren toen nog niet allen helemaal voltooid.

We besluiten met Marc Therry (o.c., p. 206): "de onwetendheid op het vlak van de kerkelijke leer is ... wellicht nog het grootst bij de volwassenen. Ondanks de onmiskenbare vooruitgang in de loop van de eerste helft van de XVII^{de} eeuw, wordt een veralgemeende en goed georganiseerde catechetische vorming in de dekenij Roebelare" (die ten dele aan het bisdom Ieper grensde) "waarschijnlijk slechts naar het einde van de eeuw toe werkelijkheid".

Hier bij ons zal het ook wel zo vergaan zijn.

Noël Favorel
† pastoor van
ZUIDSCHOTE

NOËL FAVOREL

'ZANTINGEN'

AFL. 20

DE PAROCHIE ZUIDSCHOTE (F)

EN HAAR PASTOORS (1850-1893)

HUN TÏD

HUN BELEVENISSEN

"PRO MANUSCRIPTO"

KERSTMIS

1984

Tot nog toe hebben wij vijf delen van onze ZANTINGEN (delen VI tot en met X) gewijd aan "de Parochie Luidschote en haar Pastoors". We hebben getracht hun "Tijd en Belevnissen" te schetsen aan de hand van de bewaarde archiefstukken.

In deel X hebben we gehandeld over Pastoor Joannes Bertinus Spilliaert, die hier vanaf 17 december 1824 tot aan zijn dood, voorgevallen op 4 oktober 1850, het kerkensambt waarnam. Hij was, op twee, drie maanden na, 26 jaar lang pastoor van Luidschote geweest.

Zijn opvolger E. H. Ludovicus Delva zal hier nog ettelijke jaren langer verblijven, namelijk circa 32 1/2 jaar, meteen het langste pastoorchap dat wij in de geschiedenis van onze parochie ooit hebben vastgesteld.

PASTOOR LUDOVICUS DELVA (NOV. 1850 - 21-4-1883).

Louis Delva werd nog geboren voor de eeuwwende, namelijk op 10 september 1799. De Nederlanden waren toen door Frankrijk veroverd. De "Bumaire-staatsgreep" was pas geschied; het consulaat van Napoleon begon (1799). In 1804 zou deze het "Eerste Keizerrijk" stichten (1804-1814).

Louis was geboortig van "Beelaere". Hij werd "Priester gewijd te Mechelen in 1827" en niet te Gent; wat mogelijk ware geweest vermits Brugge van 1802 tot 1834 bij het bisdom Gent behoorde. Misschien heeft de jonge wijdeling een tijd aan de Leuvense Universiteit gestudeerd. Ik zag wel; misschien, want ik heb daar geen enkel bewijs voor.

Kort na zijn wijding werd Ludovicus Delva "Coadjutor te Staden", waar hij ca. 4 jaar zal dienst doen (1827-1831). In laatstgenoemd jaar werd hij "Onderpastor te Roninche", om reeds het jaar daarop in dezelfde functie benoemd te worden te "Wachen", waar hij ongeveer 14 jaar zal verblijven (1832-1846). Hij was rond de 47 jaar, toen hij pastoor werd te "Wulverghem". Daan zal hij slechts een 'goede' vier jaar dienst doen, want vooraan in november 1850 wordt hij "Pastor te Luidschote". Op 20 november van dat jaar dient hij hier voor het eerst het H. Doopvel toe (RBA, p. 184, nr. 16). Zijn eerste dopeling is een jongetje: Aloysius, Benedictus Pissonnier, een zoontje van de echtgenoten Joannes en Virginia Pissonnier - Merlevede, dat dezelfde dag, om zes uur 's morgens geboren was. De vader was geboortig van Woesten en de moeder van Biechote.

In het trouwregister (RMA I, p. 49, nr. 1) vonden we hun huwelijk terug. Pastoor J. B. Spilliaert gegende de echtverbintenis in. Hij noteert dat Joannes, Josephus Pissonnier (uit Woesten) een jongman van 32 jaar, en Virginia, Sophia Merlevede, (uit Noordschote) een jonge dochter van 28 jaar, op 16 mei 1837 te Luidschote in het

huwelyke traden. Bruid noch bruidegom konden hun naam schrijven. Ze plaatsten enkel een kruisje ("Signum + manuale sponsi"; "Signum + manuale sponsae").

De getuigen kwamen allebei van de kant van de man, t.w.: Petrus, Joannes Poissonnier, zijn vader (die de huwelykacte ondertekent; "pieter poissonnier") en zijn broer Eugenius, Albertus Poissonnier (die evenmin kan schrijven).

De familienaam van de jonge trouwer is dus wel Poissonnier en niet Pissonnier, zoals de nieuw-aangekomen pastoor Delva in het doopboek schryft.

Hij is -we zeiden het reeds- afkomstig van Woesten. Zijn vader, Pieter Poissonnier, hebben we reeds vernoemd. Zijn moeder heette Maria Goeman.

Jan en Virginia Poissonnier - Marleveda lieten hier vijf kinderen dopen, allen jongens, namelijk: 1) Serratus, Amandus (° 3 september 1839) - 2) Henricus, Aloysius (° 5 juni 1841) - 3) Leonardus, Leopoldus (° 8 december 1843. dit zoontje werd nog geen zes jaar oud, aangezien het op 17 september 1849 overleed - RMO I, p. 133) - 4) Desiderius, Eduardus (° 4 augustus 1846) en ten slotte - 5) de reeds genoemde Aloysius, Benedictus (° 20 november 1850), die de eerste dopeling van Pastoor Delva is (zie RBA I, p. 133, p. 143, p. 157, p. 168 en p. 184).

We schreven het reeds: L. E. H. Ludovicus Delva zal hier zeer lang het ambt van pastoor uitoefenen.

We hebben een lijst opgemaakt van het aantal doopsels, huwelyken en sterfgevallen, die tijdens de ca. 32 1/2 jaar van zijn pastoraat in de respectievelijke parochie registers van Luidskote werden ingetekreven. We geven die getallen per jaar.

JAAR-TAL	DOOPSELS	HUWELIJKEN	STERFGEVALLEN	JAAR-TAL	DOOPSELS	HUWELIJKEN	STERFGEVALLEN
1850	2 (vanaf 20/11)	1 (19/11)	4 (vanaf 29/11)	1866	24	6	23
1851	19	5	14	1867	21	2	10
1852	17	3	17	1868	24	7	17
1853	12	5	20	1869	16	2	14
1854	19	6	11	1870	16	3	20
1855	13	4	13	1871	20	8	20
1856	22	7	11	1872	23	3	20
1857	18	5	10	1873	23	5	14
1858	14	7	12	1874	17	6	19
1859	16	3	27	1875	22	4	17
1860	18	4	16	1876	29	7	29
1861	15	5	16	1877	23	5	13
1862	19	1	15	1878	25	4	20
1863	26	3	20	1879	25	2	18
1864	19	5	15	1880	29	2	15
1865	20	6	18	1881	18	4	16
				1882	19	6	9
				1883	9 (tot 21/4)	1 (10/4)	7 (tot 21/4)
				TOTALEN	652	147	540

Nu wat commentaar bij het overzicht op de voorgaande bladzijde.

E.H. Joannes Bertinus Spilliaert, de voorganger van Pastoor Delva was op 4 oktober 1850 te Luidschote "ten ziele gegaan", "aetatis circiter 63 annorum". (RMO I, p. 127, nr. 21). Zijn uitvaart vond drie dagen later plaats. De deken van Peperinge leidde de dienst.

De benoeming van Pastoor Ludovicus Delva kan niet zo lang uitgebloeven zijn, reeds op 19 november 1850 voor het eerst een huwelijk ingegent te Luidschote. Op die dag trouwt een bruidspaar, dat al aan de "bepaarde kant" is. De bruidegom, een jongman ("coelebs") uit Elverdinge, Carolus Ludovicus Debandt (zoon van Carolus Ludovicus en Maria Debandt - Boussemare, is reeds 50 jaar oud ("aetatis 50 annorum"). De bruid Cecilia, Catharina Vandermeersch was een jonge dochter van 46 jaar. Ze was geboren te Elverdinge (als dochter van Joannes en Joanna Theresia Vandermeersch - Debunggraere) maar woonde te Luidschote ("in hac habitans" - RMA I, p. 77, nr. 6).

De eerste begrafenis die Pastoor Delva hier te verrichten had, vond plaats op 3 december 1850. Het was deze van Barbara, Cecilia Pillaert, weduwe van Franciscus, Xaverius Tahon. Zij was de 29ste november overleden, 73 jaar oud. Barbara was geboortig van Westvleteren (RMO I, p. 127, nr. 22).

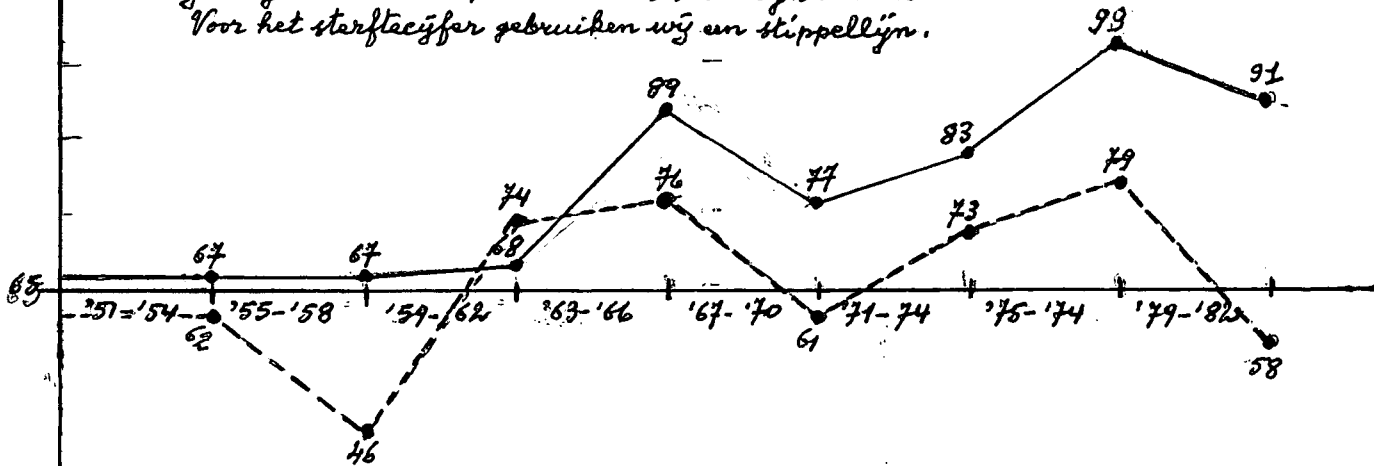
Er zullen in diezelfde maand december 1850 nog drie andere begrafenis plaatsen grijpen, t.w. op 9, 28 en 30 december. De laatste twee sterfgevallen betreffen een tweeling van een ongekunde moeder: Hortensia, Sophia Candale. Een van de twee kindjes, een meisje, stierf bij de geboorte op 26 december. Het kreeg zelfs geen naam en werd "in allerijl" gedoopt door de grootmoeder ("ava prolis") Carolina Francisca Depuydt. Het tweede kindje, een jongetje, ontving eveneens het voddooptel en werd Desiderius genoemd (RBA I, p. 184, nr. 17). Pastoor Delva doopte de kleine "voorwaardelijk" nog dezelfde dag. Het wichtje bleef slechts twee dagen in leven (+ 28 dec.) en werd op de 30ste van die maand begraven (RMO I, p. 127, nrs. 24 en 25).

Ten tijde van Pastoor Delva (vanaf 19-11-1850 tot 21-4-1883 werden er in het totaal 651 Doopsels, 147 huwelijken en 540 sterfgevallen geregistreerd te Luidschote. Als het beginjaar en het overlijdensjaar van E.H. Delva niet mederekken (1850 en 1883), omdat ze onvolledig zijn, dan bekommen wij voor een tijdsperiode van volle 32 jaar respectievelijk volgende getallen: 641, 145 en 529. 641 geboorten voor een periode van volle 32 jaar betekent een gemiddelde van 20 per jaar. Om de twee jaar waren er te Luidschote (ongeveer) 9 huwelijken, terwijl het theoretisch sterfgetal jaarlijks ca. 16,53 eenheden bedroeg. In die 32 jaar (1851 tot en met 1882) was er een geboorteoverschot van 112 zielen. Elke zes jaar kwamen er haast 21 parochianen bij - als we de in-ontwijping buiten beschouwing laten.

32 is deelbaar door 4. Daarom hebben we die tijdsperiode ingedeeld in perioden van telkens 4 jaren en bekwamen volgende resultaten (tussen haakjes plaatsen we de theoretische gemiddelden):

PERIODE	DOOPSELS	HUWELYKEN	BEGRAFENISSEN	GEBORTE- OVERSCHOT
1) 1851 tot en met 1854	67 (= 16,75)	19 (4,75)	62 (15,50)	5
2) 1855 - - - 1858	67 (= 16,75)	23 (5,75)	46 (11,50)	21
3) 1859 - - - 1862	68 (= 17,00)	13 (3,25)	74 (18,50)	-6
4) 1863 - - - 1866	89 (= 22,25)	20 (5,00)	76 (19,00)	13
5) 1867 - - - 1870	77 (= 19,25)	14 (3,50)	61 (15,25)	16
6) 1871 - - - 1874	83 (= 20,75)	22 (5,50)	73 (18,25)	10
7) 1875 - - - 1878	99 (= 24,50)	20 (5,00)	79 (19,75)	20
8) 1879 - - - 1882	91 (= 22,75)	14 (3,50)	58 (14,50)	33
	641 (= 20,00)	145 (4,53..)	529 (16,53..)	112

Wanneer wij het aantal doopsels, per periode, grafisch voorstellen, dan be-
 komen wij volgende curve, die met een volle lijn aanduiden.
 Voor het sterftcijfer gebruiken wij een stippellijn.

Deze grafiek vraagt toch wel enige uitleg. De periodes 1859-1862, de
 enige die een negatief cijfer vertoont, vermits het sterftcijfer dit der geboorten met
 zes eenheden overschrijdt, wordt nadelig beïnvloed door het 'rampjaar' 1859,
 waarin 27 overlijdens te betreuren vielen tegenover slechts 16 geboorten.

Een ander 'rampjaar', 1876, met nog maar sterfgevallen (29), wordt
 daarentegen door het groot aantal geboorten (29) gecompenseerd.

Als we de periodes 1851 tot en met 1882 (= 32 jaar) in twee gelijke helften
 van elk 16 jaar verdelen, dan valt het toch op dat het geboorteoverschot voor
 de eerste helft (1851 tot en met 1866) slechts 33 eenheden bedraagt tegenover
 79 voor de tweede helft, waarin er toch ook een 'rampjaar' steekt.

De bevolking van Zuidbehta is qua geboorteoverschot het meest toege-
 nommen tijdens de laatste levensjaren van Pastoor Delva. Voor de 6 jaren,
 gaande van 1877 tot en met 1882 tellen we 139 doopsels tegenover slechts
 91 begrafenisstenen, d.i. een aangroei van 8 eenheden per jaar.

Voor de 26 voorgaande jaren bedraagt het geboorteoverschot slechts 63
 eenheden in het totaal (nog geen 2,5 per jaar).

En toch was Luidschote, wat het aantal inwoners betreft, nog niet aan zijn hoogtepunt. De absolute piek qua bevolking zal ergens rond 1896 bereikt worden. Toen telde ons dorp dicht bij de 700 zielen. De periode 1883 (het sterfjaar van Pastoor Delva) tot en met 1896 was zeer uitzonderlijk. Tijdens die veertien jaar werden niet minder dan 390 kinderen ten doop gebracht, terwijl er slechts 236 parochianers ten grave werden gedragen. Een 'natuurlijke' bevolkingstoename van liefst 155 eenheden, hetzij méér dan 11 per jaar!

Rond 1896 had Luidschote zijn maximum bereikt. Tijdens de zeventien jaren die volgen (1897-1913) zal er nog een geboorteoverschot zijn van 44 eenheden (290 doopsels tegenover 246 begrafenisstenen), doch dit is voltrekt onvoldoende om de uitwijking van betrekkelijk veel inwoners naar het Walenland, Frankrijk, de Verenigde Staten en elders) te compenseren.

Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog telde Luidschote nog slechts ca. 540 inwoners. Terloops enkele bevolkingcijfers van vroeger: 1815: 567 - 1840: 636 - 1870: 664 - 1910: 560 - 1937: 470 - 1979: 343 - 1980: 337.

't Ene jaar is 't andere niet in de geschiedenis van een parochiegemeenschap. Droevige en blijde jaren wisselen elkaar af. Bijzonder bitter waren de jaren 1853 (met slechts 12 doopsels tegenover 20 begrafenisstenen, = -8), doch 1859 ($26 > 17 = -9$). We hebben over dit rampjaar reeds eerder geschreven. (Zie ZANDINGEN, dl. I).

Een jaar met uitzonderlijk veel sterfgevallen wijst op een of andere oorzaak, die we niet altijd kunnen achterhalen.

Wij onderzoeken b.v. het jaar 1866. Lowel het geboortecijfer (24) als het sterftcijfer (23) overschrijden in ruime mate het algemeen gemiddelde ten tijde van Pastoor Delva (resp. 20 en 16,53).

En kindje, een dochtertje van Carolus en Maria-Theresia Geeraert-Thierssoone, sterft bij de geboorte en krijgt zelfs geen naam (RMO I, p. 161, nr. 12). Een zusje van de baby, Sylvia Geeraert, was reeds op 19 april overleden, 1 jaar oud (RMO I, p. 160, nr. 5).

Nog andere ouders hadden in datzelfde jaar twee kleine kinderen te begraven. Het gezin Carolus-Ludovicus en Octavia, Amelia Vanoverbeke-Loomis zag hun zoontje van 11 maanden, Henricus, op 24 april sterren (RMO I, p. 160, nr. 7). Er kwam op 20 november een ander zoontje ter wereld, Amandus, doch het zal slechts 4 dagen in leven blijven. (RMO I, p. 163, nr. 21).

Nog groter verdriet zal de familie Petrus, Josephus en Amelia, Carolina Rooze-Lamairé treffen. Op 23 maart overlijdt hun 26-jarige, ongehuwde dochter Octavia. (RMO I, p. 160, nr. 2) en ca. 3 maanden later (26 juni) een tweede dochter, Julia, die 12 jaar oud was (RMO I, p. 162, nr. 14).

In 1866 stierven er te Luidschote in het totaal 14 kleine kinderen. De helft daarvan waren hoogstens een maand oud, vijf minder dan een jaar en twee nog geen drie jaar.

Behalve de twee gezusters Julia (42 j.) en Octavia (26 j.) Rooze overliden er nog 7 andere parochianen. Sciderius, Amandus Vanseeke, echtgenoot van Lucia, Eugenia Callens, was 39 j. 5 m. oud toen hij stierf (RMO I, p. 160, nr. 1); Petrus Desot, een jonggezel was er 58 (RMO I, p. 161, nr. 11). Maria, Urbana, Salome, weduwe van Ludovicus, Eugenius Van Peene was 64 toen zij stierf (RMO I, p. 163, nr. 22). David, Jacobus, Missy, echtgenoot van Maria-Theresia Saenen was een jaar onder (RMO I, p. 162, nr. 16). Er stierven ook een weduwnaar van 75 j. (Petrus, Jacobus Delva X met Amelia Vandromme - RMO I, p. 160, nr. 8) en een weduwe van 76 j. (Sophia Thierissoone X met Joannes Loois - RMO I, p. 160, nr. 6).

De oudste parochianen die begraven werd in 1866 heette Victoria Foulin, weduwe van Petrus Maes. Zij overleed de 14de december, 85 jaar oud (RMO I, p. 163, nr. 23).

In mei 1866 waren er 4 sterfgevallen, in april en november telkens 6.

Maar er waren ook "Blijera" jaren voor een pastoor, bv. 1877 (°23 - †13 = +10); 1882 (°19 - †9 = +10); 1856 (°22 - †11 = +11); 1867 (°21 - †10 = +11) en vooral 1880 (°29 - †15 = +14).

Sommigen onder U zullen ter gelegenheid van een jaargetijde nog wel de naam MILLECAM hebben horen uitspreken.

Rosalie, Francisca Millecam was op 3 september 1865 overleden; naar alle waarschijnlijkheid te Leper. Haar afsterven staat niet genoteerd in het overlijdensregister van Luidschote. Haar zuster Barbara, Leccadia Millecam was toen nog in leven. In het 'testament' van die gezusters was er een 'fundatie' vastgelegd.

Op 10 juni (van elk jaar) moet een jaargetijde gehouden worden voor de zielrust van Rosalie en haar ouders (3 Nocturnen, laudes en een plechtige Mis; 6 kaarsen bij de ketafalk; evenwel op het altaar en één voor het beeld van O.L. Vrouw. Voorts iedere keer uitbedeling van 1 mud ('mensura') tarwebrood ('panis tritici') aan de armen. De parochianen en de armen moeten van het jaargetijde in kennis gesteld worden en ook Barbara, de zuster van de overledene, die toen te Leper woonde, moet - zolang ze leeft - erop uitgenodigd worden.

Na het overlijden van deze laatste moet telken jare op 13 augustus identiek hetzelfde ('idem omnino') geschieden 'in refrigerium animarum ipsius, sororis et parentum interim quamdiu vixerit'.

Tijdens de junimaand dienen er twee plechtige Missen gezongen te worden, die voordien aan de bevolking moeten kenbaar gemaakt worden. Na een van deze Missen wordt er één maat tarwebrood uitgedeeld 'ut supra'.

Iedere maand - te beginnen met juni 1866 - zal er een Mis gelezen worden ('stipendia & frane) voor 'ipsa vivente' (= Barbara); 'pro sorore, parentibus et defunctis aliis ex familia'.

Welke goederen ('roerende' of 'onroerende') de gezusters Millecam bij hun "fundatie" geschonken hebben, onder beding dat de interesten ervan (geheel of ten dele!) zouden dienen om de twee jaargetijden, de maandelijke missen en de broodbedelingen te vergoeden, is ons niet bekend.

De schenking gebeurde rechtstreeks aan het bisdom Brugge en wel op 30 mei 1866. Mgr. Joannes-Jozef Faict (1864-1894) verbond er zich toe ("in se suscepit") alle uitgaven, voortvloeiende uit de dubbele stichting uit te betalen. Aldus pastoor Ludovicus Delva in RMO I, p. 161.

Waarom de uitvoering van deze "fundatie" aan de parochie van Luidschote toevertrouwd werd kunnen wij alleen gissen. Hadde de gezusters Millecam en (of) hun ouders hier een tijd gewoond; hadden ze hier soms een buitenverblijf, waren ze misschien persoonlijke bevriend of goede kennissen van Pastoor Delva? Wie weet.

Behalve in de passus betreffende hoger vernoemde "fundatie", is er in parochieregisters nergens sprake van een familie Millecam noch van enige persoon, die deze familienaam draagt.

De fondatie ten name van de familie Millecam bestaat heden ten dage nog en is nog altijd ten laste van het bisdom. Zij behelst thans twee jaargetijden en 14 gelezen Missen.

Pastoor het RMO I volgeschreven tot en met bladzijde 179. De laatste begrafenis die hij erin noteerde vond plaats op 22 december 1873. Hij liet enkele pagina's blank en maakte op p. 184 een lijst op v. h. aantal personen die sinds 1819 in de parochie geboren ('nati') waren en gestorven ('obiit' in hac parochia) en dit per jaartal. Wel komen er enkele vergissingen voor in de aangegeven getallen.

Pastoor Delva legde vervolgens een nieuw 'dodenboek' aan: "Registrum mortuorum ab anno 1874 dat tot en met 1942 in gebruik zal blijven (= RMO II).

In het jaar 1876 moest hij niet minder dan 29 sterfgevallen boeken, het hoogste getal, dat wij in een overlijdensregister van Luidschote ooit hebben aangetroffen. We hebben daarover reeds en anders geschreven in deel I van onze ZANTINGEN

In genoemd waren er geen sterfgevallen in de maanden januari, juni en december; doch vijf in februari, vier in maart en evenveel in juli.

Er stierven 12 kleine kindjes (het jongste was amper 11 dagen oud, het oudste 18 maanden). Daaronder waren er broertjes: Camillus en Henricus Six, zoontjes van Ludovicus en Leonilla Six-VanExem (RMO II, nrs. 13 en 23, sub anno 1876. Camiel was 1 jaar oud toen hij stierf en Henri slechts 4 maanden.

Er overleden in 1876 bovendien drie bitter-jonge meisjes; nl.: 1) Ludovica Vanecke (dochter van Isidorus en Lucia Vanecke - Callens; + 17 april, 8 j. oud); 2) Eudoxia Moerman (+ 4 mei, 19 j.) en 3) Rosalia, Constantia Vanecke (dochter van Petrus, Joannes en Isabella, Clara Vanecke - Ghyselen; + 15 juli, 29 j. en 10 dagen oud, ongehuwd).

Er stierven ook 3 parochianen van vooraan in de veertig, t.w.: 1) Lucia Callens (9-2/41 j.) weduwe van Desiderius Vanecke en hertrouwd met Isidorus Vanecke. Een dochtertje uit Lucie's tweede echt, Ludovica, overleed twee maanden later, op 8-jarige leeftijd — 2) Sophia Nerejan, weduwe van Franciscus Depoiver en echtgenote van Carolus Sin-gier (+ 25/3/42 j.) — 3) Amandus, Ludovicus Louwagie; ongehuwde zoon van Petrus, Jacobus en Catharina Louwagie - Deconinck (+ 27-12/43 j.).

Josephus Pannecoucke, weduwnaar van Rosalia, Cecilia Merlevede, was 58 j. en 3 m. oude toen hij op 11 oktober overleed.

Pastoor Delva verriichte in 1876 nog de begrafenis van tien nog oudere parochi-anen, nl.: 1) Sophia Roussel, weduwe van Joannes Duytschaever (+ 30-7/60 j.) — 2) Barbara Vancostenoble, echtg. v. Carolus-Ludovicus Deros (+ 2-5/64 j.) — 3) Ludovicus De Mol, weduwnaar van Rosalia Smagge (+ 13-2/65 j.) — 4) Emmanuël Vandebroele, ongehuwd (+ 3-4/72 j.) — 5) Carolina Storme, weduwe van Joannes Decroos (+ 16-2/73 j.) — 6) Maria Vanderhaeghen, ongehuwd (+ 1-10/76 j. en 8 m.) — 7) Maria, Cecilia Storme, weduwe van Eugenius Delva en hertrouwd met Carolus Debakker (+ 13 maart/80 j.). 8) Joannes, Albertus Lava, weduwnaar v. Isabella Vandermeersch (+ 26/3-78 j.) — 9) Francisca Steenkiste, echtgenote van Ludovicus Moreeuw (+ 22-10/78 j.) — 10) Jacobus Staeland, weduwnaar van Joanna, Maria Clement (+ 8-3/85 j.).

Vermelden wij ten slotte dat er in 1876 juist evenveel doopsels werden geno-teerd als overlijdens (29 - 29).

't Eerste doopsel van dat jaar, op 8 januari, is dit van Renildis Deryche (° Z 7-1-1876), dochter van Carolus-Ludovicus Deryche (toen 39 jaar oud) en van Sophia Merlevede (toen 29 j.). De vader is geboortig van Elverdinge, de moeder van St.-Jacobsparochie te Ieper ('Iprensis S. Jacobi'). Als pater fungeert Hen-ricus Deryche en als meter Joanna Theresia Merlevede (RBA I, p. 270, nr. 1).

Charles-Louis Deryche en na hem Cesar Deryche, boerden op de Hofstede, die onlangs eigendom werd van André en Magda Cappelle - Vandeputte (Cymadiarsstraat 4). Voor de Eerste Wereldoorlog stond er daar ook een 'klei-ne suikerijderij'. Charles-Louis Deryche overleed te Luidschote de 27ste maart 1911. Uit zijn obit verneemen we dat hij op 17 mei 1836 te Elverdinge geboren werd als zoon van Joseph en Virginia Deryche - Vanhove. Hij werd 74 j. - 10 m. - 10 d. oud. (RMO II, p. 94, nr. 2). Hij was toen reeds lang weduwnaar. Zijn vrouw, Sophia Merlevede (° Ieper, 27-9-1846) overleed immers te Kortrijk, op de wijk St. Anna, de 21ste augustus 1895. De aangifte van overlijden gebeurde te Kortrijk op 23-8-1895 door Karel Accou, 'diens knecht' en gebuur van de overledene, en door Ferdinand Banijn te Kortrijk. Haar afsterven staat ingeschreven in het gemeentelijk overlij-densregister van Luidschote, in bijvoegsel n° 1, 1895.

Caesar Derycke werd de 15de februari 1877 te Luidschote geboren. Een van zijn zusters, Calina, trouwde op 17 april 1901, te Luidschote met Henricus, Cyrillus Nuytten, uit Geluwe (RMA I, p. 145, nr. 1).

Nog geen zes maanden later, nl. op 3 oktober 1901, trad Caesar in het huwelijk met Flavia Soenen, geboren te Luidschote de 30ste april 1879, als dochter van Henricus en Leonia Soenen - Syoen (ibidem, nr. 3 en RBA I, p. 284, nr. 11).

Hun eerste kind, Gabriëlla, Rachel Derycke werd hier op 23 november 1902 geboren. "Domi fuit dubiter baptizata, propter imminens mortis periculum, a medico Delouf", aldus Pastoor Lagace in RBA I, p. 438, nr. 16. De geldigheid van het nooddoopsel, toegediend door dokter Delouf, was twijfelachtig. Daarom werd de baby de dag daarop "sub conditione" gedoopt door E. H. Lagace.

Doch Gabriëlla groeide op. De 10de april 1928 trouwde ze te Namertinge met Julien Adriaen.

Op 10 januari 1904 kregen Caesar en Flavië hun tweede kindje, opnieuw een meisje, dat Angela, Maria-Theresia gekerstend werd. Angèle trad op 8 november 1927 te Namertinge in het huwelijk met Remi Van Coxyzele.

De 18de december 1904 werd er in het gezin Derycke - Soenen een zoonje geboren, Odomarus (Omer), Henricus, Carolus - Ludovicus (twee kinderen dus in 't zelfde jaar: Angèle - RBA I, p. 443, nr. 2 - en Omer - RBA I, p. 447, nr. 20).

Het dooprel van Omer (21-12-1904) is het laatste van dat jaar en ook het laatste dat nog in het oudste doopregister van Luidschote (RBA I) werd ingeschreven.

Het tweede doopboek werd door Pastoor Eduard Lagace in 1906 begonnen (Liber Baptizatorum Ecclesiae St. Leonardi in Luidschote ab anno 1906).

Het is nog altijd in gebruik.

Op p. 6 treffen we weer een geboorte aan in het gezin Derycke - Soenen: een derde meisje: Germana, Irma, Maria - Ludovica, Cornelia (O.Z. 25-2-1906).

Germaine trouwt te Namertinge op 9 oktober 1934 met Georges Ketelers (RBA II, p. 6, nr. 2).

Een vijfde geboorte op 3 april 1907: een zoonje: Michaël, Celestus, Evaristus Derycke (RBA II, p. 12, nr. 7). Het jongetje wordt geen 11 maanden oud, vermits het op 26 februari 1908 sterft (RMO II, p. 90, nr. 1).

De 9de juni 1910 komt er weer een zoon ter wereld, Daniël, Antonius, Cornelius Derycke. Op 23-11-1938 huwt hij te Namertinge met Bertha Delva (RBA II, p. 24, nr. 7).

De zesende in de rij wordt: Ivona, Maria, Cornelia Derycke (O.Z. 20-7-1911).

De 3de maart 1914 komt er nog een dochtertje ter wereld: Elza, Maria, Cornelia Derycke (RBA II, p. 36, nr. 7).

Over verdere geboorten (?) weten wij niets, vermits het doopboek 'gebloten' zal blijven tot 30 januari 1921.

Er is toehiets dat ik niet begrijp. Volgens het trouwregister is Flavië Soenen te Luidschote op 30 april 1879 geboren. Doch bij elke geboorte of sterfgeval in het gezin Derycke - Soenen staat er altijd 24 oktober 1877 als geboortedatum van Flavië Soenen. Is er een verwarring omtrent de parsonen?

Hij zoekt verder en vond het volgende :

- Pastoor Karel Blanche zegende op 16 september 1897 het huwelijk in van Benatus Collaewart (° Langemark, 18-12-1874) en Flavia Derycke (° Zuidschote, 18-4-1872), een zuster van Caesar (RMA I, p. 138, nr. 3).
- Op 21 juni 1899 vond hier het huwelijk plaats van Carolus-Ludovicus, Arthur Verraes (° Wytshate, 17-4-1870) en Renildis Derycke (° 6-1-1876), weer een zuster van Caesar (RMA I, p. 141, nr. 5).
- Verder het huwelijk van Celina Derycke (° 22-4-1874) met Henri Nuytten (° Geluwe, 3-9-1867) op 17-4-1901. Nog een zuster van Caesar. Zoals reeds gezegd trouwde deze laatste met Flavia Soenen (° 2. 30-4-1879) en dit de 3de oktober 1901. Hun eerste kind ziet het levenslicht op 23-11-1902. De geboortedatum van de moeder is wel ° Zuidschote - 24 oktober 1877. En dit evenzo voor de zeventien volgende kinderen.

Is de datum, aangegeven in het RMA, fout? Het kan niet anders.

We keren terug naar E. H. Ludovicus Delva. Deze was een oude man geworden. Op 14 januari 1883 ¹⁸⁸³ verrichte hij voor de laatste keer een doopsel te Zuidschote, n.l. dit van Maria Derycke, "filiam naturalem" van een zekere Renildis (De Ry(c)ke), die zelf geboortig was van Oostvleteren en 83 jaar oud, toen zij het leven schonk aan haar dochtertje, "venit ex Oostvleteren" merkt Pastoor Delva in de rand aan. Renildis - niet te verwarrren met haar naamgenote waarvan zoeven sprake was - was een dochter van Regina Mazureel. De naam van haar vader staat niet genoteerd. Ze was naar Zuidschote gekomen voor de bevalling. Catharina Vandenbergh (vroedvrouw te Zuidschote) was 'meter-lap' "nomine Reginae Mazureel". Van een peter is er in de tekst geen sprake (RBA I, p. 297, nr. 1).

Dit was het eerste doopsel van het jaar 1883 en het laatste dat Pastoor Delva nog persoonlijk zou toedienen. Hij was toen ernstig ziek en had nog 3 maanden en 1 week te leven.

E. H. A. Annoot, onderpastoor te Boezinge, werd zijn coadjutor. De 16de januari 1883 doopte E. H. Annoot hier Coelestus, Everastus Soenen (° 15-1-'83), zoontje van Henri en Leonie Soenen - Lyeon (RBA I, 297, nr. 2).

E. H. Annoot diende als coadjutor, vanaf 16 januari tot en met 16 april 1883, acht doopsels toe. Nijf dagen later "ontbiliep" de oude pastoor van Zuidschote "godvruchtig in den Heer".

Helf had hij in 1883 geen huwelijken meer ingezegend. Op 10 april van dat jaar verrichtte E. H. Feyts, "vicepastor in Passchendaele", "ex commissione R. D. Delva, Pastor hujus" hier een huwelijksdienst. Hij was familie (omischien een oom?) van de bruid: Maria Van Eecke, dochter van Benedictus en Sophia Van Eecke - Feyts; Maria was 29 jaar toen ze trouwde met Alphonsus Schabaillic, een fongman van 33 jaar uit Poperinge (RMA I, p. 126, nr. 1).

Pastoor Delva heeft, zo lang als enigszins mogelijk was, zijn ambt als zielehouder waargenomen. Hij leidde in januari en februari 1883 nog vier voortdiensten van gestorven parochianen. Op 23 februari - twee maanden voor zijn eigen dood - bracht hij nog een kindje van Petrus en Lucia Lauwers-Bonte ten grave (RMO II, p. 21, nr. 1-4).

Van dan af kon het echt niet meer. Co-adjutor A. Annoot zal zelf nog twee begrafenisverrichtingen: op 26 maart: deze van Aloysius Fasseel, het 5-m. oude zoontje van Leonard en Rosalie Fasseel - Kenne, en op 12 april de uitvaart van Barbara Verhille (o. Werten en 66 jaar oud), echtgenote van Carolus - Ludovicus Wyckaert.

Pastoor Ludovicus Delva ging zelf 'ter zielen' op 21 april 1883. E. H. Annoot schreef het obit als volgt in (RMO II, p. 22, nr. 7): "Anno Domini 1883, die 21 Aprilis, hui obit in Domino hora 8 vespertina Reverendus Dominus Ludovicus Delva, aetatis 83 annorum, 8 mensium ex Beelaere. Sepultus est 26a Augustam".

De bisschop van Brugge, Mgr. Joan-nes-Jozef Faet (1864-1894), was persoonlijk op de uitvaart van zijn oude, verdienstelijke pastoor aanwezig. De dag voordien had hij de parochiëre - zusters van Zuidschote nog nagezien en ondertekend.

En bevriende personen heeft ons het doodsprentje van Pastoor Delva geschonken. We laten hier de achterzijde 'overdrukken'. Op de voorkant is er een gravure te zien, door een dubbele rouwband gegeven, gedrukt te Parijs.

Er staat een vrouw op afgebeeld, die in haar opgeheven handen een door een dooienkroon ombrant hart houdt, waarin uit een schuin - gehouden kelk het bloed druppelt van onze Verlosser.

De tekst die eronder staat is drietalig en luidt als volgt:

- "Vivei ton sauveur; sa recompense est avec lui".
- "Sieh, dein Erlöser kömmt; sein Lohn ist mit ihm".
- "Behold, thy saviour cometh; his reward is with him".

Onderaan in de breedste rouwband: R. I. P.

Met eigenaardig: deze gedachtenis werd bij Boussé, drukker - uitgever (29 Rue St Sulpice Paris) in 1898 gepubliceerd. Het rouwsprentje kon dus slechts ten vroegste in dat jaar te Zuidschote zijn uitgedaeld geworden, misschien ter gelegenheid van het vijftiende jaargetyde van de overleden pastoor.

De tekst op de achterkant werd gedrukt bij "Van der Ghinste - Fossé," te Yperen.

Geloofd zij Jesus-Christus. Amen.

+

Ter zaliger gedachtenis
van den Eerwaarden Heer

LUDOVICUS DELVA,

Geboren te Beelaere den 10 September	1799,
Priester gewijd te Mechelen in	1827,
Coadjutor te Staden in	1827,
Onderpastor te Keninghe in	1831,
Onderpastor te Wacken in	1832,
Pastor te Wulverghem in	1846,
Pastor te Zuidschote in	1850,
Alwaar hij godvruchtig in den Heer onstiep den	
21 April	1883.

~~~~~

Ik heb de wijsheid gezocht; ik heb ze gevonden en mijn hert heeft zich in haar verblijd. (Ecc. 5). Doch ik heb voor mij alleen niet gevrocht, maar voor allen die de waarheid gezocht hebben (Ecc. 24), en mijn geweten geeft mij getuigenis in den H. Geest (Rom. 9) dat ik den arme die om troost riep, en den wees die zonder hulp was heb verlost (Job 29); dat ik zorg voor mijn volk heb gedregen (Ecc. 50), dat ik gesproken heb in het vuur van mijnen iever (Ezech 5), niets achterhoudende van al wat mijne schopen kon nuttig zijn, hun vermanende zoowel ten huize als in het openbaar (Act 20); dat ik den luister van het huis des Heeren bemind heb en de plaats zijner woning (Ps. 25), dat ik enen goeden strijd gestreden heb ..en het geloof bewaard heb (2 ad Tim. 4). Evenwel bidt voor mij, want het is een zalig gepeis van voor de overledene te bidden. 2 Mach. 12.

Weest dan, parochianen van Zuidschote, uwen Herder indachtig die u het woord Gods gepredikt heeft en volgt zijn geloove na. Hebr. 13.

Goedertieren Heer Jesus, geef hem de eeuwige rust. Amen.

Zoete Herten van Jesus en Maria, weest mijne zaligheid. (300 dag. afl.)

R. I. P.

Drukk. Van der Ghinste - Fossé, Yperen.

Wij ontvingen enkele jaren geleden een brief uit Meteren, gedateerd van 19 november 1978 en uitgaande van Mr. en Mw. Georges Soenen-Verbeke, 27 rue de l'Hooghedoorn, 59.270 Meteren, Frankrijk. Na geven een deel van deze brief weer: "Gelief mij te excuseren als ik mij slecht uitdruk in de Vlaamse taal, want ik heb niet lang naar de Vlaamse school geweest.

Mijn moeder, Emerence Delva, geboren te Lonnebeke in 1868 en overleden te Godewaarsvelde in 1934, zegde mij dat haar vader, Charles Delva, geboren te Ieper in 1823 en overleden te Lonnebeke in 1891, een oom had die pastoor was te Luidschote. Dien oom was de broeder van Augustinus Delva, landbouwer en molenaar te Ieper.

Op 14 en Oktober 1977 wij zijn gekomen naar Luidschote, naar de begraafing van mijne nicht, Irma Callens, weduwe van Cyriel Huyghe. Na de begraafing zijn wij gegaan naar 't Gasthof "t Luweerd" 2, grote Markt, Ieper. --- Daar hebt U aan mij gezegd dat U een gedachtenis van E. H. Delva bezit... Wij willen een familieboom oprichten, en het ware ons zeer aangenaam moest U willen eenige inlichtingen geven over het leven van onzen grootonkel... U zijt dankbaar maal bedankt op voorhand..."

Ik heb dit ondertussen gedaan.

PASTOOR KAREL-LODEWYK DELEU (27-4-1883-11-4-1888).

Luidschote zou slechts heel kort zonder pastoor blijven. E. H. Delva werd op 26 april 1883 ten grave gedragen, in aanwezigheid van de bisschop van Brugge, Mgr. Faict ging niet ver zoeken. Reeds 's anderendaags benoemde hij Karel-Lodewijk Deleu, sinds vele jaren onderpastoor te Boesinghe, tot herder van Luidschote.

In het kerkarchief van Luidschote is de rouw-gedachtenis van deze priester bewaard gebleven. Zo weten wij dat Karel-Lodewijk Deleu het levenslicht zag te Dadijele, "den 10 Januari 1840". Hij was een zoon van Petrus-Jacobus en Emelia-Sophia Deleu-Seruyts. Hij werd priester gewijd te Brugge, door Mgr. Delbecque, bisschop van Gent, op 2 Juli 1864. Dat moet gebeurd zijn tijdens de vacatuurs van de Brugge bisschoppelijke zetel. Mgr. Joannes-Baptista Malou (een Ieperling van geboorte) was in 1864/overleden en zijn opvolger, Mgr. Faict (uit Leffinge), was nog niet in functie. Deze laatste zal dertig jaar lang (1864-1894) bisschop van Brugge zijn.

E. H. Deleu werd de 24de september 1864 "bewaker in 't kollegie van Thielt".

Hij bleef er nog geen vier maanden, want op 20 januari 1865 volgde reeds zijn benoeming tot "leeraar in 't kollegie van Iper", de 29de september 1869 werd hij aangesteld tot "Onderpastor te Boesinghe". Hij bleef er ruim 13 1/2 jaar. Hij was 'gewillig' 43 jaar toen hij bevorderd tot pastoor van Luidschote. Luidschote kreeg meteen een vrij jonge pastoor (ruim 40 jaar jonger dan E. H. Delva, zijn voorganger!). Luidschote zou voor hem echter slechts een "doorgangs-parochie" zijn. Dit was toen het gewoon gebruik

aan het worden. Een jonge pastoor kreeg eerst een klein(ere) parochie toegewezen en werd later 'gepromoveerd' naar een grote(re). Karel-Lodewijk Deleu zal hier amper vijf jaar verblijven.

Als 'onderpastor' te Boezinge (- méér dan 14 jaar lang -) kende hij natuurlijk Luidschote. We vonden zijn naam voor het eerst vermeld ten jare 1878 in het RBA I van onze parochie. Op 5 augustus van dat jaar dropte hij hier, "sub conditione", Emma, Elisa Huyghe, dochtertje van Petrus Huyghe (uit Roninge, "aetatis" 42 ann(orum)) en van Sophia Van Exem (uit Merkem, 37 jaar oud). Het gezin was te Luidschote gevestigd ("in hac habitantium"). Het kindje was de 3de augustus om 7u. 's avonds geboren. Het ontving eerst thuis het 'nooddoopsel' uit handen van Henrica Pringier, vroedvrouw alhier ("obstetrice in hac"). Zoals het toen gebruikelijk was, werd het, 'n paar dagen nadien 'onder voorwaarde' gedoopt door 'Charles Deleu, vic(epar)tor) in Boezinge'. Henricus Huyghe was peter van het meisje en Eudoxia Huyghe meter. E.H. Deleu schreef dit doopsel zelf in in het Register (RBA I, p. 282, nr. 18).

Als pastoor van Luidschote diende hij voor de eerste keer het H. Doopsel toe op 24 mei 1883, nl. aan Augustina Descamps, dochtertje van Isidorus, Solidorus Descamps (° Langemark, 29 jaar oud) en van Emilia D'Haene (° Merkem, 35 j. oud), "conjugum in hac habitantium". De baby was daags voordien om half zes in de avond ter wereld gekomen en thuis eerst 'in nood' gedoopt door Catharina Vandenberghe, die herhaaldelijk (als vroedvrouw) in het doopregister vermeld wordt ('saepe citata'). Als peter fungeerde Angelus Descamps en als meter Catharina Cailliau (RBA I, p. 299, nr. 10).

We maken hier kennis met twee vroedvrouwen (verloskundigen) van Luidschote. Catharina Vandenberghe zou nog wel eens verre familie kunnen geweest zijn van Isidorus Descamps. Blijkens het RMO I, p. 52, woonde er voor 1830 een gezin VANDENBERGHE-DESCAMPS te Luidschote.

De man, Joannes Baptistas Vandenberghe, uit Westouter, overleed hier op 13 februari 1830, op 54-jarige leeftijd. Zijn echtgenote heette Barbara, Josepha Descamps.

We vonden ook in het overlijdensregister I de gezinnen DESCAMPS - FOCKENIER - LUSCHENTIER (Joannes, Franciscus Descamps, ° Westan, was 88 jaar, toen hij hier de 19de april 1824 stierf) en DESCAMPS - DEBEVELLE, Francisca, Dorothea Debevelle, ° Boezinge, overleed hier de 3de mei 1835. Hij was de echtgenote van Petrus, Joachim Descamps (Cfr. RMO I, p. 6 en RMO I, p. 79). We kennen ook veel afstammelingen.

Alhoewel E.H. Karel-Lodewijk Deleu hier slechts kortstondig verbleven

heeft hij hier in die ca. 5 jaren (vanaf 27 april 1883 tot en met 11 april 1888) zijn parochie sterk zien aangroeiën. We moeten echter een uitzondering maken voor het jaar 1884, toen het aantal sterfgevallen (22) met 1 eenheid dit der geboorten (doopsels) (21) overschreed.

Pastoor Delau mocht 133 doopsels toedieneren (th. gemidd. : 26,6 1/2 jaars) en 29 huwelijken inzeggen (= 5,8 per jaar). Hij moest slechts 76 begrafeniszen verrichten (= 15,2 's jaars). Er was dus te Luidschote, ten tijde van E.H. Delau een geboorteoverschot van 11,4 eenheden per jaar! We vatten al deze gegevens in een klein overzicht samen:

JAARIAL	DOOPSELS	HUWELĪKEN	BEGRAFENISSEN
1883, vanaf 27 april	12/21	1/3	9/16
1884	21	9	22
1885	27	6	17
1886	27	5	10
1887	<u>42</u>	6	12
1888 tot en met 11 april	4/23	1/4	6/14
TOTALEN:	133 (= 26,6 p. j.)	29 (= 5,8 p. j.)	76 (= 15,2 p. j.)

42 doopsels te Luidschote in één jaar tijds, dat is - voor zover ik weet - een absoluut record in de geschiedenis van onze parochie. Tweënvierzig, daar waar het jaarlijks gemiddelde berekend vanaf 1879 tot en met 1913: minder dan 11 is.

In maart 1887 was er geen enkele geboorte. In de maanden januari, augustus en oktober waren er echter telkens 6; in december 5; in september 4; in februari, mei, juli en november telkens 3; in april 2 en in juni 1.

Er werden evenveel jongens geboren als meisjes (21-21).

Eén van die knechtjes was niet van Luidschote. Het werd de 19de september 1887 geboren te Vendin-le Vieil (Pas de Calais, France), als zoon van Eduard, Albert Tiéchon (uit Femappes, 43 jaar) en van Suzanna, Eugénie Vanhauweck (uit Brussel, 34 jaar). Dit gezin had zijn domicilie te Femappes. Was het een schippersfamilie, die aangemeerd had te Steenstrate of waren het seizoensarbeiders? Hun zoontje wordt hier op 29 oktober gedoopt en krijgt de namen Raphaël, Alexander, Theodoul, Albert, Ludovicus! Die mensen hadden geen petten en meters bij de hand. Het waren Florent Desbroytter en Eugénie Vandewalle die deze functies op zich namen (RBA I, p. 329, nr. 34).

De resterende 20 jongetjes en de 21 meisjes waren allemaal van Luidschote. Ik som ze hieronder op in de volgorde van hun geboorte en plaatst de namen van hun ouders tussen haakjes. Zo zul je nog eens de namen lezen van oude Luidschotse families. 41 wiegen in één jaar is toch al te uitzonderlijk om er niet even bij stil te staan.

- 1) 1-1-'87: BRUNNEEL Lazara (d.v. Carolus en Emelia Brunneel-Debergh).
- 2) 1-1-'87: TIERSOONE Cyrillus (z.v. Henricus en Ludovica Tierssoone-Deveerdts).
- 3) 9-1-'87: DECAP Irma (d.v. Petrus en Maria-Ludovica Decap-Tonghe).
Irma zal een eerste maal huwen (parochie St.-Andreas, Bijst, 22 mei 1909) met Arthur Meersdom, en na diens dood her-
brouwen (Wenduine, 9 januari 1920) met Adolf, Joseph
Ketels (Randnota in RBA I, p. 321, naast nr. 3).
- 4) 11-1-'87: CROMBEZ Irma (d.v. Henricus en Euphrasia Crombez-Vandefn)Kerck-
-hove.
- 5) 23-1-'87: TIERSOONE Aloisius (z.v. Leopold en Eugenie Tierssoone-Staalen).
Het jongetje werd eerst thuis ('domi prius') gedoopt door dokter
Emiel Louf ("chirurgus in Everdinghe"). De baby was om 2 uur
'in de morgen' ('hora 2^a matutina') geboren. Pastoor Deleu
doopte het "sub conditione" diezelfde dag. Servatius Tierssoone
was peter en Cecilia Pannecoecke meter.
- 6) 26-1-'87: CALLENS Alexia (d.v. Henricus en Emmerentia Callens-Loores).
- 7) 5-2-'87: VALLAEYS Leo-Joseph (z.v. Henricus en Emelia Vallaeys-Bacarne).
- 8) 8-2-'87: DELVA Alexia (d.v. Fredericus en M.-Theresia Delva-Marlevede).
- 9) 20-2-'87: DEKEERSCHUETER Augusta (d.v. Henricus en Emma Dekeerschieten-
-gebieren).
- 10) 16-4-'87: HAEGEBROUCK Marcellus (z.v. Aloisius en Ludovica Haegebrouck-
-Vanlerberghe).
- 11) 20-4-'87: FASSEEL Mauritijs (z.v. Leonardus en Rosalia Fasseel-Vienne).
- 12) 1-5-'87: VERSAEREL Hector (z.v. Carolus en Sidonia Versaerel-Defflandt).
Hector trouwt de 17de juni 1912 in de parochie St.-André bij
Rijsel ('prope Civitatem' Lileensem) met germana Cla-
-risse uit Brialen ('ex Ten Brialen').
- 13) 12-5-'87: DELVA Remigijs (z.v. Henricus en Julia Delva-Therelin).
- 14) 15-5-'87: PANNEKOECKE Mauritijs (z.v. Desiderius P. en Rosalia Breyne).
- 15) 15-6-'87: MISSY Remigijs (z.v. Joseph en M.-Ludovica Missy-Volckaert).
- 16) 5-7-'87: VANDER HAEGHE Maria (d.v. Carolus en Octavia Vander Haeghe-
-Bogaert (- Op 15 juli 1887 ondertekent Mgr. Faict hier het
doopregister -).
- 17) 19-7-'87: DECORTE Bertha (d.v. Henricus en Lucia Decorte-Vandromme).
Het doopfel wordt 's anderendaags toegediend door E.H. Annoot,
'vicepastor in Boedinghe'.
- 18) 27-7-'87: DEKINDT Augusta (d.v. Aloisius en Prudentia Dekindt-Vande-
-kerckhove).
- 19) 1-8-'87: STORME Camillus (z.v. Ludovicus en Emma Storme-Gebieren).
- 20) 8-8-'87: HUYGHE Camillus (z.v. Carolus en Rosalia Huyghe-Callens).

- 21)-13-8-'87: LAUWERS Camillus (z.v. Ferdinand en M.-Ludovica Lauwers-Decoussemaeker).
Camiel trad de 13de mei 1909 te Reninge in het huwelyk met Maria
Cailliau.
- 22)-27-8-'87: CUVLIER Augusta (d.v. Aloisius en Sidonia Gouguie). Augusta werd
op 20 februari 1913 "in Ecclesia" St. Laurentii "te" "Selzaeta" (= Kalzate)
in de echt verbonden met Hieronymus (= Jerome) Ollivier.
- 23)-28-8-'87: DESMET Augusta (d.v. Aloisius en Maria-Ludovica Notradame).
Haar huwelyk met Gery Noyel werd op 29 oktober 1911 ingezegend
"in parochia St. Stephani" (St. Etienne) te Ryvel.
- 24)-31-8-'87: TIERSOONE Severinus (z.v. Aloisius en M.-Theresia Tiersoone-Hooghe).
- 25)-21-9-'87: VAN EECHE Abdonia (d.v. Eduardus en Leonia Van Eecke - Demolder).
Abdonie trouwde hier op 27 april 1909 met Henri Vulstake, uit Proven.
- 26)-24-9-'87: GELDOLF Maria-Ludovica (d.v. Modestus en Stephana Geldof - Soenen).
- 27)-26-9-'87: POISSONNIER Remigijs (z.v. Desiderius en M.-Theresia Poissonnier-Duwnsche-
re).
- 28)-2-10-'87: LECOMTE Marcellus (z.v. Petrus en Amelia Lecomte - Vandenameela).
- 29)-4-10-'87: BEAUPREZ Evelina (d.v. Aloisius en Clementia Beuprez - Gheerard-
lyn). Evelina huwde op 5 februari 1914 te Mariakerke (WV.)
met Mauritijs Van Maldeghem.
- 30)-12-10-'87: CARPENTIER Zoë (d.v. Aloisius en Emalia Carpentier - Thery).
- 31)-18-10-'87: DEKINDT Remigijs (z.v. Servatius en Ludovica Dekindt - Vanden-
kerckhove). Remi trad de 5de juli 1910 in het huwelyk met
Margareta Alexander, en dit te Oostvleteren.
- 32)-21-10-'87: VANLERBERGHE Ferna (d.v. Aloisius en Sophia Vanlerberghe -
Vanlerberghe). Ferna werd op 8 oktober 1910 te Waasten in
de echt verbonden met Henricus Ferla.
- 33)-23-10-'87: COSTENOBLE Leontina (d.v. Henricus en Maria Costenoble - Markey).
- 34) [19-9-'87]: TIÉCHON Raphaël waarover roger.
- 35)-10-11-'87: CHARLET Leontina (d.v. Theophilus en Ludovica Vandendriessche).
Leontina werd om 10 u. in de voormiddag geboren. Ze ontving
thuis het nooddooptel uit handen van dokter Louf. 's Anderen-
daags werd ze naar de parochiekerk gedragen waar Pastoor
Deleu haar "sub conditione" doopte. Amandus Charlet en
Leonia Vandendriessche waren resp. peter en meter.
- 36)-1-11-'87: SOENEN Hieronymus (z.v. Henricus en Leonia Soen). Jerome
zal op 30 januari 1924 te So trouwen met Martha, Maria Page.
- 37)-19-11-'87: CORNETTE Mauritijs (z.v. Henricus en Eudoxia Cornette - Claere-
boudt).
- 38)-1-12-'87: MESSOM Odilia-Maria (d.v. Sigismundus en Silvia Messom-Charlet).
- 39)-6-12-'87: VERSAEVEL(E) Leo (z.v. Henricus en M.-Theresia Versaeveld). Allewaert).
- 40)-17-12-'87: CROMBEZ Aloisius (z.v. Henricus en Euphrasia Crombez -
Vandekerckhove).

- 41) - GRAYSON Mathildis (016-12-'87) (d.v. Desiderius en Leonia Grayson - Moerman),
 42) - 23-12-'87; DEBRUYNE Victorina (d.v. Petrus en Maria - Ludovica Debruyne-
 Gheerardyn). Victorina treedt de 7de februari 1912 in de echt
 met Joseph Hoef, en dit te Boezinge.

Onder die 42 'borelingen' is er geen enkele tweeling. Eén enkel gezin, nl.
 dit van Henri en Eufrasie Crombez - Vandekerckhove kreeg twee kindjes in
 t zelfde jaar: Fina (° 11 jan. 1887) en Aloïs (° 17 dec. 1887).

Is de keuze van de doopnamen te opgevallend?

Bij de 20 pas-geborenen van Luidschote spant Remi (gius) de kroon met 4 ver-
 meldingen. Camiel en Maurits komen elk drie keer voor; Aloïs, Leo en Mar-
 cel ieder twee maal. Cyril, Hector, Hiëronymus (= Jerome) en Severinus
 worden telkens aan een jongetje gegeven. In het totaal 10 verschillende
 eerste doopnamen. Bij de 21 meisjes is de keuze wat rijker. We telden
 er 14: de voornaam Augusta is het talrijkst vertegenwoordigd (4x);
 dan volgen: Fina (3x), Alexia en Leontina (elk 2x). De tien andere
 voornamen: Abdonia, Bertha, Evelina, Lazara, Maria en Maria - Ludovica,
 Mathildis, Odilia, Victorina en Hoë, worden elk slechts 1 keer gebruikt.

Ik wilde ook weten hoeveel van deze 41 Luidschote borelingen van
 1887 hun eerste levensjaar niet volëndigd hebben. In genoemd jaar
 sterven er drie van de 20 knechtjes, nl.: Cyril Tierssoone (nr. 2, 6 dagen oud)
 ; Aloïs Tierssoone (nr. 5, 6 dagen oud) en Remi Delva (nr. 17, t 7-9-'87;
 "net. 4 maanden). 't Volgend jaar overlijden Maurits Faceel (nr. 11, t
 21-1-'88, 9 maanden oud), Camiel Storme (nr. 19, t 29-2-'88, 7 m.),
 Aloïs Crombez (nr. 40, t 13-9-'88, 9 m.) en Mathildis Grayson (nr. 41, t 2-10-
 '88, 9 1/2 m. Leo van de 20 jongetjes en één van de 21 meisjes bereiken hun eerste
 verjaardag niet. Remi Poissonies (nr. 27, ° 2. 26-9-'87) overlijdt hier op
 22 oktober 1889. de jongen werd amper 2 j. en 1 m. Leo Versaavel (nr. 39, ° 2
 6-12-'87) sterft hier de 10de januari 1890. Hij is iets méér dan 2 j. en 1 m. Ber-
 tha Decorte (nr. 17, ° 2. 19-7-'87) is evenmin een lang leven beschoren, want zij
 overlijdt hier op 10 mei 1890. Ze werd nog geen 2 j. en 10 m.

Tien van de 41 kinderen, in 1887 te Luidschote geboren, sterven in hun
 prilste jeugd. Misschien zijn het er méér geweest, maar dan waren de
 ouders in de jaren '87-'90 elders gaan wonen.

21 kinderen van het geboortjaar 1887 (12 mannen en 9 vrouwen) kun-
 nen - in het beste geval - volwassen zijn geworden.

Leo Vallaeys, nr. 7 op de lijst (° 5-2-'87) sterft, nog ongehuwd, op 27-8-
 1912, haast 25 j. en 7 m. oud (RMO II, p. 95, nr. 7).

Camiel Huyghe (nr. 20, ° 8-8-'87) wordt "den 14 October 1918" "door een
 vijandelyken kogel gedood te Handyaerne (Amersvalde)".

Wat er tijdens de eerste Wereldoorlog met de nog in leven zijnde do-
 pelingen van 1887 gebeurd is, weten wij niet.

Vermelden we nog dat de pasgeborenen van genoemd jaar, die te
 Luxembre woonden op grondgebied Boezinge, niet ingeschreven staan
 in het doopregister van Luidschote.

1887 was - we schreeven het reeds - een rekordjaar wat de geboorten betrof. Er waren toen veel 'jonge' gezinners te Zuidschote. Ten tijde van Pastoor Deleu werden er hier 29 huwelyken ingezegend. 1884 was een topjaar met 9 echtverbintenissen in onze parochiekerk. In de tijdspanne lopende van 1819 tot en met 1922, werd dit aantal slechts 1 keer overschreden (in 1829: 10 huw.) en slechts 2 maal geëvenaard (t.w. in 1835 en 1907).

We geven hier de lijst van de 9 bruidsparen van 1884:

- 1) X 9-1-'84: Petrus Capoen (°Noordschote, doch wonende te Zuidschote, 33 j.) met Emerentia Vandesteene (°Meessen, hier woonachtig, 27 j.);
- 2) X 7-8-'84: Leopoldus Tierssoone (°Z., 28 j.) met Eugenia Staalen (°Merkem, "sine stabili habitatione" = zonder vaste verblijfplaats, 17 j.);
Op 29 dec. 1884 wordt hun eerste kindje geboren: Elisabeth. Het werd in sterfensgevaar gedoopt door Rosalia Glorie. Deze laatste was meter en Carolus Staalen peter, toen de baby 's anderendaags door Pastoor Deleu "sub conditione" gedoopt werd. Het meisje bleef in leven.
- 3) X 7-10-'84: Aloysius Van Stechelman (°en wonend te Woumen, 22 j.) met Felicia Verstraete (°Houthulst, doch alhier gevestigd, 24 j.).
- 4) X 14-10-'84: Aloisius Tierssoone (z. v. Carolus T. en v. Rosalia Glorie; °Z., 24 j.) met Maria-Theresia Hooghe (°Noordschote maar hier wonend, 27 j.);
- 5) X 15-10-'84: Ferdinandus Lauwers ('dictus Amandus') (°in verblijvend te Z., 34 j.) met Maria-Ludovica Decoutmakers (°Alveringem, alhier gevestigd, 32 j.).
- 6) X 16-10-'84: Joannes-Baptista Ballieul (°Woesten, wonende te Oostvleteren, 23 j.) met Octavia Obyn (°Reninge, hier gedomicilieerd, 17 j.).
De 20de juli 1885 doopt Pastoor Deleu "sub conditione" hun dochtertje Justina, dat eerst thuis in sterfensgevaar was gedoopt geworden door Amelia Dondryne, Henricus Cornette en Eudoxia Verbeke fungerenden als peter en meter (RBA I, p. 310, nr. 14).
Terloops: kijk naar de data van de nrs. 4), 5), 6); 3 huwelyken in drie dagen. Misschien ook wel een unicum in de geschiedenis van Zuidschote.
Justina Ballieul had als tweede doopnaam Victorina. Onder die naam staat het meisje ingeschreven in het RMO II, p. 30, nr. 4. Het overleed de 26de maart 1886, nog geen 9 maanden oud.
- 7) X 18-9-'84: Petrus Decap (°Woumen, 29 j.) met Maria-Ludovica Tanghe (°Z., 18 j.). 't Was hoog tijd..., want op 30 dec. 1884 kwam hun eerste zoontje, Achilles, reeds ter wereld (RBA I, p. 307, nr. 1). Het bleef geen 3 maanden in leven, vermits het reeds de 9de maart 1885 'ter ziele' ging (RMO II, p. 27, nr. 1).
- 8) X 27-11-'84: Polydorus Hoorelbeke (°Moorslede, wonende te Boezinge, 30 j.) met Emma Harterzone (°Noordschote, doch hier verblijvend, 22 j.).

9) X 31-12-'84: Desiderius Verpoort (°Kostemark, 32 j.) met Rosalia Bonte (°Boezinge, 34 j.). Hun eerste dochtertje, Stephanica, ontving thuis, op 19 oktober 1885, het nooddoopsel uit handen van dokter Emiel Louf uit Elverdinge. Pastoor Deleu doopte het, de dag nadien "sub conditione". Of het wicht in leven bleef, weet ik niet. Ik vond geen obit in de eerstvolgende jaren.

Een aandachtige lezer(es) zal het wel opgemerkt hebben: 9 huwelijken in 1884, maar daaronder (allezins 2 "dringende" gevallen (de nr's. 2 en 7)).

Het gaat beide malen om zeer jonge moeders (resp. 17 en 18 j. oud). De vaders waren telkens 11 jaar ouder!

Het enige huwelijk dat E.H. Deleu in 1888 vond plaats de 18de april. Een week eerder, nl. op 11 april, had hij zijn benoeming ontvangen tot "Pastor te Lisseweghe". Hij kende toen reeds zijn opvolger en zegent dit "laatste" huwelijk in "ex commissione h. d. Vanlerberghe, Pastore nominato hujus parochiae".

Die dag trouwden Ludovicus Chys (in de rand staat er: Six), weduwnaar van Leonia Van Exem, (°Rumbekke, 56 j.) en de nog ongehuwde Florentia Cauwelier (in de rand lezen we: Cauwier) (°Reninge, 29 j.), ten overstaan van "me infrascripto Pastore nominato de Lisseweghe".

Pastoor Deleu schreef nog eigenhandig de trouwakte in het RMA I, p. 127, nr. 1.

Uit het kleine overzicht op bl. 15 blijkt dat E.H. Deleu, in de kleine vijf jaar dat hij hier pastoor was, slechts 16 begravenissen te verrichten had. Daarvan hadden er 22 plaats in 1884, een jaar met 'slechts' 21 geboorten.

Onder die 22 overleden parochianen waren er niet minder dan 17 kleine kinderen (8 jongetjes en 9 meisjes): 14 ervan waren hoogstens 1 jaar oud, meest al slechts enkele dagen of maanden (een van die baby's, zoontje van Ludovicus en Clementia Boussemare - Knoekaert, bleef naamloos, want "statim post natiuitatem obit - RMO II, p. 16, nr. 19). De drie resterende kindjes waren eveneens bitter jong toen zij hier overleden: Elisa Fasseel was 19 maanden oud (+Z. 13 maart - Haar broertje was op 16 januari gestorven, 2 maanden oud); Adolf Duflou (+Z. 9 maart) was 3 jaar oud en zijn broertje Achiel (+Z. 14 maart) slechts 4 maanden. Niet minder dan vier families van Luidschote verloren 2 kinderen in 't zelfde jaar: t.w.: de gezinnen 1) Leonardus en Rosalia Fasseel - Vi-aere; 2) August en Maria-Theresia Fasseel - Legulen; 3) Aloysius en Emelia Carpentier - Therry en 4) Benedictus en Maria-Theresia Duflou - Bonte.

Er moet hier in 1884 een barmhertige ziekte toegeblagen hebben, die hoofdzakelijk de kleine kinderen trof. Tien ervan overleden in de eerste drie maanden van dat jaar. Op 28 januari stierven er twee kinderen (beiden op 30/1 begraven) en op 12/6 weer twee (begraven op 14/6).

1884 moet wel een bijzonder droevig jaar geweest met een abnormaal

hooge kindersterfte. 17 op 22 betekent 77,27... %!

En wat een opschudding in een klein dorp, wanneer op één en dezelfde dag, nl. 14 februari 1884 een moeder en haar dochtertje sterren en twee dagen later sa- men begraven worden! Dit geschiedde met Leonia, Stephanía Van Exem, echtge- note van Ludovicus Six (° Kemmel, 40 j oud) en met haar dochtertje van 6 weken oud; Josima Six (RMO II, p. 24, nrs. 5 en 6).

Er gebeurden in 1884 — honderd jaar geleden — nog méér triestige dingen. De 16de april stierf, pas 26 jaar oud, Julien Cornette, afkomstig van Woesten en getrouwd met Mathilde Vandendriessche (RMO II, p. 25, nr. 11).

Het volgende sterfgeval (9/6) betrof ook een volwassen man: Theophiel Bentin (° Lo), echtgenoot van Marie-Jeanne DeQueker. Hij was 50 jaar oud (RMO II, p. 25, nr. 12). Er volgden in dezelfde maand nog drie 'engelen-begraferissen'.

De 16de augustus 1884 ontsliep Catharina Wyffels, weduwe van Carolus Verssoone. Hij was 82 jaar voordien te St.-Jan (Ieper) geboren (RMO II, p. 25, nr. 16).

Het laatste overlijden van dat bitter jaar was bijzonder schokkend. Het was Kerst- dag. Carolus Lecomte, geboortig van Oostvleteren en 73 jaar, ging ter berke. Hij werd plots onwel en stierf schielijk. Inderhaast diende Pastoor Deleu hem — in het portaal van de kerke zelf — het H. Oliesel toe ("die 25 x bris, media 7a matutina" — tegen het begin van de "vroegmis"? —, "subito, extrema unctione in aditae Ecclesiae accepta, obiit...").

Wat een dorp, een parochiegemeenschap, een pastoor al moeten meemaken.

E. H. Karel-Lodewijk Deleu was reeds op 11 april benoemd tot Pastoor van Lisse- wege (tegen Leebrugge). Op 12 april diende hij hier zijn 'laatste' doopsel' toe en zegen- de de 18de april nog een huwelijk in. Toen kende hij reeds zijn opvolger.

Pastoor Deleu bleef een kleine acht jaar te Lissewege. Op 26 februari 1896 volgde zijn promotie tot "Pastor te Merckem", waar hij nog 12 jaar zijn priesterambt zal uitoeffe- nen. Hij is "aldaar godvruchtig overleden 22 februari 1908". Hij was iets meer dan 68 jaar geworden.

Het grootste gedeelte van zijn priesterleven (méer dan 35 jaar) heeft hij in de 'Westhoek' doorgebracht (Ieper, Boezinge, Luidtehoete en Merckem).

De tekst op de rechterzijde van zijn rouw- gedachtenis is buitengewoon sober. Een citaat uit Hebr. XIII in een uit. Nav. Ch., II, VI en verder deze woorden:

† TER ZALIGER GEDACHTENIS †
VAN DEN EERWEERDEN HEER
Karel-Lodewijk DELEU
ZOON VAN
Petrus-Jacobus en van Emelia-Sophía Serruys
GEBOREN TE DADIZEELE, DEN 10 JANUARI 1840

Priester gewijd, te Brugge, door Mgr. Delbecque,	1864
bisschop van Gent 2 Juli	1864
Bewaker in 't kollegie van Thielt 24 September	1864
Leeraar in 't kollegie van Yper 20 Januari	1865
Onderpastor te Boesinghe 29 September	1869
Pastor te Zuydschote 27 April	1883
Pastor te Lisseweghe 11 April	1888
Pastor te Merckem 26 Februari	1896
aldaar godvruchtig overleden 22 Februari	1908

"Het eenigste dat ik vraag, is dat zij mijne arme ziel zoudt indachtig wezen en tot hare lavenis deze aflaten winnen en het volgende gebed lezen.

GEBED

God, die onder de apostolische priesters uwen dienaar KAREL-LODEWIJK met de priesterlijke waardigheid vereerd hebt; verleen, bidden wij, dat hij ook in hun eeuwig gezelschap aangenomen worde, door Jezus-Christus onzen Heer. Amen.

Neem 3 'met aflaten verrijpte' schietgebeden en de woorden:
DAT HIJ IN VREDE RUSTE. AMEN.

Vooraleer te schrijven over de opvolger van Pastoor Karel-Lodewijk Deleu wil ik eerst nog enkele initiatieven vermelden, waarbij hij betrokken was.

1) DE ZUSTERS VAN LENDELEDE STICHTEN EEN BIJHUIS TE ZUIDSCHOTE

Jaren geleden kregen we van L. E. Moeder Marie-Cécile (Gabriëlla) Myngheer, thans Algemeen Overste van de Zusters van de H. Vincentius van Lendelede, het kerfnummer van "Hemellawerke" uit 1955. In dit nummer van de zevende jaargang van het driemaandelijks tijdschrift van de 'Sint Vincentius' Kostschool - Lendelede, daarin komt er op pp. 14-16 een klein artikel voor, gesigneerd 'De Historicus', over het bijhuis ZUIDSCHOTE.

De auteur is al aan "het 10^e schuifje" toe van: "hoe't nestje van de Hemellawerke gebouwd werd". Hij heeft reeds over een aantal bijhuizen gesproken en is nu te Zuidschote terecht gekomen. Hij schrijft:

"Het werk van de stille uitzuivering is nog niet ten einde. Ook het Ieperse roept om Lendeleedse Zusters. In april 1885 werden er op aandringen van E. H. Pastoor Deleu, drie ieverige bietjes naar Zuidschote gezonden.

Zuster Valentine, Zuster Marguerite en Zuster Godelieve kregen opdracht er de last en de moeilijkheden van 't sture begin te trotseren.

Later kwam Zuster Augustine met haar taaië wilskracht maar moederlijk hart. Doer haar aandenken bleef in ere bij de Hemellawerken van de Kostschool, waar ze vele jaren de bezieling was geweest."

Bij Kamunnik Lesschier (geschiedenis van het Kerkelijk en Godsdienslig Leven in West- Vlaanderen, Brugge, 1927) vonden wij op p. 561 het volgende over "Zuidschote": "De openbare gemengde school, welke reeds in 1830 vermeld staat, werd in 1850 gemeenteschool". Terloops gezegd: de liberaal-gesinde ontketenders enige tijd nadien een 'schoolstrijd' in België, die zelfs te Zuidschote zijn weerslag had... Ik wil geen namen noemen. Doch "in 1880 kwam er" in ons dorp "een rijke jongensschool bij, die onder het bestuur van Meester Modest de Graer geplaatst werd, en ten jare 1896 de gemeenteschool vervangen heeft. In 1885, werd er een rijke meisjesschool gesticht, waarvan het bestuur aan de zusters van Lendelede werd toevertrouwd."

Zuster Augustine, in de wereld: Virginia Vanzielaghem was de 1ste februari 1834 in 'Beveren prope Rollarium' geboren, als dochter van Petrus en Suzanna Vanbecelaere. Ze trad in de Congregatie "sororum Sancti Vincentii a Paulo" in Lendelede. Ze was "per 17

jaar "superiorissa Conventus sororum" te Zuidschote (vanaf sept. 1886? tot aan haar dood). Hij overleed hier op 15 maart 1904 en werd de 18de begraven. Haar naam en haar sterfjaar staat vermeld op de grafzerk die opgericht werd op ons kerkhof "Ter zalige gedachtenis der Overledene Kloostersusters". Geen andere naam kwam de hare ooit vervolgen.

Wij vervolgen de tekst uit 'Hemellawerke': "Zuidschote is een dorpje aan de Ieperlee, een streek met vlakke leemgronden, uitgestrekte weiden en goede Vlaamse landbouwers. Nieuwe streek! Nieuw werkterrein! Met een frisse slan wijden de nieuw gezonden en zich onberekend aan de opvoeding van de kleintjes in de kleuterschool en de lagere school. Er wordt daar gewerkt, maar ook veel geboden. Het onderwijfs Breidda meldde uit: een tweede lagere klas moest bijgebouwd worden. O.L. Daar was tevreden over de onverdroten toewijding en ook de bietjes leefden er in gelukkig omdat ze wisten dat hun werk Gods wilde zegen meedroeg".

"O we! De gruwelijke oorlog 1914!... Zuidschote, dichtbij Steenstrate, ligt midden in het Ijzerfront. In een notaboekje van Moeder Ursula (dat wij publiceerden in dl. XII van onze ZANTINGEN) staat dag na dag opgeschreven al de beschietingen, al de gruwelen, door de Zusters daar meegeemaakt. Ondertussen Ronden ze zich onladig met breien enz. - zieken en gewonden oppassen. Op een vrijdag in de oktobermaand kregen ze er, heel onverwachts, het bezoek van Koning Albert. 't Deed zo'n deugd midden al die gevuren en wreedheden, die kleine, maar zo gewaardeerde attentie van het Lageropperhoofd, van de gevierde Vorst. Van dit bezoek behielden de zusters een beste aandenken".

"Kort daarop verlieten de Zusters hun woning, hun thuis, met een bang voorgevoel voor aanstaande bombardementen... Ze werden met de massa meegedreven; een stroom van vluchtelingen... over Oost-Flateren, Poperinge... Na veel sukkelan en veel ontberingen landden ze in mei 1915 aan te Parijs. Ze verbleven eerst in het Seminarie St Sulpice. Van daaruit werden ze na een paar dagen vervoerd naar Champlan in een villa "la Brédèche". Aan hun moederlijke zorgen werden daar 56 Belgische jongentjes toevertrouwd. Mijnheer Fischer uit Brussel, pastoor van de Kolonie, had het op zich genomen aan deze kinderen het nodige, het nuttige en zelfs het aangename te verschaffen, maar daartoe had hij de hulp van de Zusters nodig".

"Naast Moeder Ursula met haar mannelijk karakter, maar haar in-goed hart, stonden: Zuster Michel (Flavia Desjonghe van Kuurne), Zuster Ludwina en Zuster Andrea. De zorg voor de kinderen werd toevertrouwd aan Zuster Marie-Pia. Zoveel jonge onnodjes dagelijks voeden en dat in oorlogstijd; dat wil iets zeggen... Maar Zuster Marie-Pia kon dat wonder verrichten en ze deed het met een ongewone hartelijkheid.

In september <1915> werd de Kolonie verplaatst naar Nanterra in (de) Colvados, Route de Charbourg. In een oud kasteel, sedert twee jaar niet bewoond, werden ze gehuisvest. Het nodige voor kranken en onderhoud werd hun toegezonden uit Parijs. Werkelijk kregen zij het bezoek van weldadige Heren en Dames van Parijs, die de kinderen kladeren, speelgoed en lekkernijen brachten".

"Maar naast al die uiterlijke zorgen werd er beroep gedaan op de toewijding en de moederlijke zorg van onze Landleedde Zusters. Daar hebben ze in volle toewijding gewerkt en geofferd voor het onderwijfs van die jongentjes".

"In maart 1919 kwamen de Zusters naar Lendelade terug. Na een kort verblijf in 't hoofdklooster (tot in februari 1920) keerden ze naar Zuidschote terug. 't Was er meermid en koud en ledig; alles verwoest! Hier konden de Zusters alleen nog de weelde van een houten barak en de rust op een hard bed... en ja! weeten! als ze voor de nachtrust vergaten de regenschermen open te spannen boven hun hoofden...?"

"Met de schone meimaand <1920> herbegon de Lagere School met 6 leerlingen, en maand later de Bewaarschool. Weldra volgde een derde klas; alles nog in barakken. In 1921 werd de school en de woning van de Zusters herbouwd."

"Hier heeft Moeder Ursula (Rosalia Goethals; een Remellawerke - haar foto verscheen in 't Winternummer 1952 - wijd haar vleugelen uitgepraaid. Ze heeft in Zuidschote het kloosterke doen bleiven, de kinderen onderwezen en de bevolking met raad en daad geholpen?"

2) PASTOOR DELEU ZOEKT STEUN VOOR HET HERSTEL VAN DE PAROCHIEKERK.

Pastoor Lodewijk Delvaer was ca. 83 j. en 8 m. oud, toen hij te Zuidschote op 21 april 1883. de parochiekerk verkeerde toen in een bouwvallige staat.

Men had de torennaald reeds in 1807 afgebroken, "sous prétexte que la commune n'était pas a même de supporter les frais de restauration. Après la démolition on avait dépensé plus que ne comportait le devis de restauration. L'ancien plan se trouve à la cure de Zuidschote?"

We hebben deze tekst van Eerw. H. J. F. Vandeputte, pastoor van Boezinge en later Deken van Haralbeke, reeds aangehaald. We vonden hem in een onuitgegeven 'registertje' uit het jaar 1843, vol nota's over Westvlaamse kerken.

De plannen tot restauratie van de parochiekerk van Zuidschote daerden dus niet van gibberen. Pastoor Deleu (1883-1888) heeft getracht daar wat vaart in te brengen. Hij besefte dat een klein dorp als Zuidschote onmogelijk gans alleen de kosten kon dragen van grote, geldverblindende herstellingen. Daarom wendde hij zich tot de Hogere Overheid.

Zijn inspanningen bleven niet helemaal zonder gevolg. We vonden in een uitgave van de Koninklijke Commissie van de Monumenten, nl. in het "Bulletin du Comité de la province de la Flandre Occidentale", dl. II, pp. 172-173, volgende tekst die wij integraal overnemen:

"La Commission royale des Monuments a prié ses membres correspondants pour la Flandre Occidentale d'examiner une nouvelle table d'autel, en marbre blanc, placé dans l'église de Zuidschote.

Messieurs De Meyen, Dela Censerie et Tander Meersch ont été chargés de procéder à cette inspection.

Le rapport suivant a été rédigé par Messieurs Dela Censerie et Tander Meersch."

"Eglise de Zuidschote.

Placement d'une table d'autel en marbre blanc."

Bruges, le 26 Août 1884,

Monsieur le Gouverneur,

Comme suite à votre dépêche du 16 Février 1884, nous avons fixé jour au 18 Août dernier pour nous rendre à l'église de Luydschote.

Le matin du jour désigné, un obstacle imprévu retint M. le Docteur de Meyers qui nous engagea par un mot à partir sans lui.

Nous pensâmes qu'il valait mieux déférer au désir de notre collègue que de remettre encore (peut-être indéfiniment vu la proximité des vacances), un voyage que nos occupations respectives nous avaient déjà forcés de différer assez longtemps.

De l'examen que nous avons fait, il résulte que la table d'autel en marbre blanc soumise à notre inspection est, de tous points, dans le style de l'autel même et conforme à celles qui ont été placées depuis longtemps sur autres autels de l'église?

Er was dus - niet zo lang geleden - wellicht op last van Pastoor Deleuw een nieuw altaarblad, in wit marmer, geplaatst geworden in de parochiekerk, dat volledig, in overeenstemming, was met deze van de andere altaren, die sedert lang, in de kerk bevonden. Dit was wsch. gebeurd buiten weten van de Commissie voor Monumenten, die langs de Provincie-Gouverneur om een onderzoek liet instellen. Dit viel gelukkig gunstig uit want de twee "membres correspondants", die ter plaatse gekomen waren op 18 augustus 1884, schreven in hun rapport: "Nous concluons donc à son maintien". Het altaarblad mag er bijgevolg blijven... "d'autant plus" - zo voegen zij er aan toe "que l'église de Luydschote est un bâtiment, pour ainsi dire sans caractère et complètement dénaturé par des restaurations faites dans le courant des derniers siècles".

De kerk van Luidschote was dus - honderd jaar geleden - een gebouw dat a. d. w. geen stijl had. Het was volledig gedenatureerd door herstellingen, die in de loop van de laatste eeuwen, waren uitgevoerd geworden.

De verslaggevers schrijven verder: "Ayant eu l'occasion d'examiner la tour, nous nous permettons d'attirer votre attention sur l'état où elle se trouve. C'est une construction intéressante de la première moitié du XVIIe siècle, qu'il serait désirable de voir restaurer".

De Heer Aug. Van der Maersch on d. de la Conserie oordelen dat de toren van Luidschote een interessant bouwwerk is, dat nog uit de eerste helft van de 16de eeuw stamt. Zij achten het daarom wettelijk dat hij zou gerestaureerd worden. Ze zeggen voorts:

"La flèche (= de torennaald), qui la surmontait jadis et n'a été démolie que vers 1810" (eigenlijk reeds in 1807), ne serait pas bien coûteuse à rétablir. En tous cas, il est urgent de prendre des mesures pour conserver les clochetons (= de vier roektorentjes), dont la fleur (= het bekroond bloemsieraad) a disparu et dans la maçonnerie les eaux de pluie s'infiltrant par le sommet". De roektorentjes waren niet meer afgedekt en zo kon het regenwater binnenbijpelen in het metselwerk. " Cet état de choses,

qui doit amener, à bref délai, la destruction des clochetons, est de nature à présenter même quelque danger pour les personnes qui circuleront dans le cimetière ou qui se rendront à l'église ?.

Er bestond dus enig gevaar, dat vallende brokstukken ^{personen} die het kerkhof bezochten of ter kerke kwamen, konden treffen.

Het rapport sluit met de woorden :

« Agréé, Monsieur le Gouverneur, l'expression de notre haute considération, (signé) Aug. Van der Meersehe.

L. De la Costerie. »

De molen van de Staat maakt langzaam ... het zal nog een lange (lijdens) weg worden vooraleer de ruwallen parochiekerk van Luidrechote volledig gerestaureerd zal worden.

Ook de opvolger van Pastoor Deleu zal zich daartoe inzetten. Hij heette :

PASTOOR JULIUS VAN LERBERGHE (voor 18-4-1888 tot na 21-3-1897).

Gewezen onderpastoor van Gits, werd E.H. Julius Van Lerberghe hier tussen 18 en 18 april 1888 tot Pastoor benoemd. Misschien wel de 11de april, de dag zelf waarop zijn voorganger, E.H. Karel-Lodewijk Deleu zijn benoeming verkreeg voor Lissewege. De 18de april was hij hier nog niet, vermits hij delegatie gaf aan E.H. Deleu om laatstgenoemde dag nog een huwelijk in te zegenen te Luidrechote.

Pastoor Van Lerberghe verrichtte hier een eerste doopsel op 1 mei 1888. Drie dag doopte hij Ida, Maria Tiensoone, dochtertje van Henriens en Diederica Tiensoone - Dewaerdt. De baby was de dag voordien geboren. Maria-Theresia Devos was er meter van en de nieuwe pastoor peter ...

Datzelfde jaar zal hij nog 18 andere parochiaantjes kerstenen.

We geven hieronder een overzicht van het aantal doopsels, huwelijken en sterfgevallen die hij - in de naast 9 jaar van zijn pastoraat - in de parochieboeken registreerde :

JAARAL	DOOPSELS	HUWELIJKEN	STERFGEVALLEN
1888 (na 18/4)	nog 19/op 23	nog 3	nog 8 /op 14
1889	32	1	46
1890	31	5	17
1891	29	3	17
1892	24	2	22
1893	29	4	26
1894	29	4	14
1895	31	2	19
1896	24	4	13
1897 (tot na 21/3)	nog 5/op 16	nog 1	nog 4 /op 18
TOTALEN	253	29	156

In de geschiedenis van Zuidschote is Pastoor Van Lerberghe - voor zover we weten - de zielherder geweest die, per jaar, het meest nab-geboorten heeft mogen do-pen. Als we voor de duur van zijn pastoraat volle 9 jaar nemen (in feite is het een kleine maand minder) dan bekomen we volgende gemiddelden: doopsels: $28\frac{1}{9}$ per jaar; huwelijken $> 3\frac{1}{4}$; overlijdens $17\frac{1}{3}$.

De natuurlijke aangroei (geboorten - sterfgevallen) bedraagt $153 - 156 = 97$ eenheden. Zuidschote moet rond 1897, wat het aantal inwoners betreft, zijn maximum bereikt hebben.

De grote sociale en professionele verschuivingen die Vlaanderen in de tweede helft van de 19de eeuw bevoerd hebben, zullen slechts laat hun invloed doen gelden in een dorp als het onze. De professionele samenstelling van de bevolking - gedomineerd door de landbouw en, in mindere mate, door het plaatselijk ambachtswezen en een bescheiden nering - kenmerkend voor de periode voor de 19de eeuw - bleef hier lange jaren ongewijzigd. In een plattelandsdorp met zoveel boeren, behield de agrarische economie (met alle ambachten die er van afhankelijk waren) nog zeer lange tijd de overhand, wat een grote stabiliteit verleende aan het maatschappelijk en parochiaal leven.

In 1846 werd er voor gans België een Algemene Volks- en Nijverheidstelling gehouden, die enig inzicht geeft in de bevolkingssamenstelling van ons land (Vlaanderen, Brussel en Wallonië) rond het midden van de vorige eeuw. De landbouwsector is dan nog sterk dominerend op de industriële en ambachtelijke bedrijvigheden tezamen. Hij vertegenwoordigde (actieven en niet actieven - landbouwers, landarbeiders, knechten en meiden met hun families) inbegrepen - voor gans het land toen $46,3\%$ van de bevolking.

Die rijkverhouding lag beduidend hoger in de Vlaamse provincies en bereikte haar hoogste percentages in West- en Oostvlaanderen, waar men in de landbouwzones overwegend kleine landbouwbedrijven aantroef.

Daar heeft zich een aanvankelijk bijna onopgemerkte beroepsverschuiving voorgedaan. De kleine landbouwer zoekt - vooral na de crisisjaren 1846-47 - maar reeds vroeger naar een nevenberoep. Duizenden thuiswerkers spinnen, weefden of vervaardigden kant. De textielstad Gent was nog maar in opkomst. De vlasteelt leverde de grondstof, die op het eigen landbouwbedrijf werd gewonnen (of geleverd door een patroon, die dan een dominerende sociale positie innam tegenover de door hem tewerkgestelde arbeidskrachten). De provincies Oost- en Westvlaanderen werden de textielprovincies bij uitstek. Daar was de thuisarbeid ($92,3\%$ van de totale textielbedrijvigheid op het weefgetouw, aan het spinnierwiel of het kant-lossen) zeer sterk verspreid. Het werd geleidelijk aan een industrieel nevenberoep, dat geen ingrijpende wijziging bracht in de bevolkingsstructuur van het platteland.

De uitbouw van de industriële als Brussel-Antwerpen, van de Gentse textielzone, van de Waalse Metaal- en Kolenindustrie en de ontwikkeling van de Antwerpse havens, dateren pas uit de tweede helft van de 19de eeuw.

Het voornaamste economische feit, dat in deze periode een belangrijke vertekening in de bevolkingssamenstelling heeft veroorzaakt, is de crisis van 1846-1847. In deze crisisjaren daalden de lonen terwijl de kosten voor levensonderhoud zeer hoog opliepen, vooral door de toename van de rogge- en aardappelprijzen. Armoede en ziekte overspoelden het Vlaamse land.

De bevolking op het platteland groeide toch nog aan, maar vooral de steden kenden een ongebreidelde bevolkingstoename. Het afvloeiën van de plattelandbevolking zal zich in de Westhoek slechts vanaf het einde van de 19de eeuw duidelijk aftekenen in de bevolkingstatistiek. Elders was ze reeds vroeger op gang gekomen. Ze werd nog versneld - tussen 1870 en de eeuwwisseling door de invoer van goedkoop Amerikaans graan in geheel West-Europa.

Terwijl de totale bevolking van België tussen de jaren 1846 en 1895 met meer dan 50% toenam, groeide het aantal personen betrokken in de landbouw amper met 9,2% aan. Vooral de landarbeiders namen in deze periode zeer sterk in aantal af. Terwijl er in de algemene bevolkingstelling van 1856 nog 616.427 mannelijke en vrouwelijke landarbeiders, knechten en meiden werden opgegeven, vindt men in de landbouwstelling van 1880 nog slechts 217.185 landarbeiders in het gehele land. Vijftien jaar later, in 1895, worden nog maar 187.106 landarbeiders vermeld. In de tweede helft van de 19de eeuw kenden de beide provincies Oost- en Westvlaanderen een sterke emigratiegolf van landarbeiders naar Noord-Frankrijk en van zelfstandige landbouwers naar de nieuwe wereld.

In 1896 telde men voor het gehele land nog slechts 118.000 thuisarbeiders. Talrijke kleine boeren - thuiswerkers en landarbeiders hebben het platteland verlaten om de massa van de industriearbeiders te verwoeven in de snelgroeiende steden, de fabrieksarbeid voor gestadig aan betekenis. De emigratie van Vlaamse arbeiders naar Noord-Frankrijk, Wallonië, Brabant en Antwerpen neemt in de beschouwde periode massale vormen aan. Gent met zijn textielryverheid (katoen) werd Vlaanderen sterkst geïndustrialiseerde stad.

Wel kreeg Westvlaanderen, vooral in het zuiden, enkele textielbedrijven (voornamelijk vlas). Doch de glasruwerij zal nog lange jaren haar semi-agrarisch karakter bewaren.

De landbouwbevolking omvat in 1910 nog slechts 22% van de Belgische beroepsbevolking (in 1861 is reeds gedaald tot 3,2%)...

De ingrijpende verschuivingen zullen zich vanzelfsprekend - zij het met aanzienlijke vertraging - ook in de bevolkingstatistiek van Luïschote laten aanvoelen. In 1890 werden er 664 inwoners geteld, in 1910 nog slechts 560...

Ten tijde van Pastoor Van Lerberghe zijn er hier opmerkelijk veel geboorten: 253 in nog geen negen jaar, doch het aantal huwelijken loopt terug. Een deel van de jongeren trekt weg, en trouwt elders.

De bevolking ligt ergens rond 1897:

Als we periode van 10 jaar tussen 1888 tot en met 1897 berekenen, dan tellen wij 268 geboorten tegenover 176 sterfgevallen. Wanneer wij echter de daaropvolgende periode van 10 jaar tussen 1898 en 1907 samentellen dan zijn de getallen respectievelijk 189° en 159^t. Tussen 1888 t/m 1897 bedraagt de natuurlijke aangroei 92 eenheden doch in het daaropvolgend decennium nog slechts 30. In de 6 jaren 1908 t/m 1913 zijn er 94 geboorten tegenover slechts 60 overlijdens (d. i. +34). Totale nat. aangroei 1888-1913 = 156 zielen.

Besondanks neemt de bevolking van Zuidschote als we uitslagen van de tellingen verrucht in 1910 (664 inw.) en in 1910 (560 inw.) zeer gevoelig af (-104 personen = -15 2/3 percent). Er moeten in die tijdsperiode zeer veel personen uitgeweken zijn...

Het geboortecijfer ten tijde van Pastoor Van Lerberghe lag het hoogst in het jaar 1889 (32) en in de jaren 1890 (31) en 1895 (31). Wij analyseren laatstgenoemd jaar, omdat er méér kans bestaat dat sommigen onder U er familielid of kennissen van vroeger in terugvinden.

DOOPSELS IN 1895 [RBA I, pp. 393 - 402].

- 1) 04-1 - : ADRIANA AFWELS, d. v. Arthur en Juliána AFWELS - GAUVIE.
- 2) 05-1 - : HAZEBROUCK Odonarus, z. v. Aloissius en Ludovica Hazebrouck - V. Lerberghe.
- 3) 011-1 - : INNION Julia, d. v. Eugenius en Ludovica Innion - Beck.
- 4) 015-1 - : THIERSBOONE Irma, d. v. Servatius en Euphrasia Thierssoone - Tonghe.
- 5) 014-1 - : DEBAKKER Theresia, d. v. Desid^{er}ius en Euphrasia Debakker - Saetens.
- 6) 020-1 - : DEKEERSCHIETER Remigius, z. v. Henricus en Amata Debeersch. - Ghakiere.
"Matrimonium contraxit cum Josephina Vandecasteele, in Ecclesia S^{ti} Andree, Bizet, Floegsteert, die 20 februarii 1932?"
- 7) 030-1 - : CORNETTE Valerius, z. v. Henricus en Elodia Cornette - Delfortrie.
- 8) 040-2 - : HAZEBROUCK Michael, z. v. Henricus en Leonia Hazebrouck - Schorreel.
- 9) 017-2 - : ACKE Sylvester, z. v. Evaristus en Ludovica Acke - Huyghe.
- 10) 018-2 - : DEWANCKER Adolphus, z. v. Amandus en Felicia Dewancker - Pannekoek. Dit jongetje had "ob imminens vitae periculum" ^{thuis} het nooddoopsel ontvangen uit handen van Eugenia Dondoyse, wedvrouw in Elverdinge. Daags nadien, schrijft pastoor Van Lerberghe, "supplevi coereemonias".
- 11) 013-3 - : VAN ACKERE Mauritijs, z. v. Edmundus en Sylvia Van Ackere - Valdaey. Hij zal later huwen met Leontina Baudry, "in parochia St. Etienne de Brillouet, in diocesi Lucionensi (in Gallia), 23 februarii 1920".

- 12)° 13-3 : **SENNESAEL** Valerius, z. v. Cyrillus en Juliana Sennesael - Dewilde.
De ouders woonden te Langemark. Hun zoontje werd "per transe-
nam" hier geboren... en dezelfde dag gedoopt.
- 13)° 16-3 : **CARRE** Alida, d. v. Petrus en Eudoxia Carre - Dufloy.
- 14)° 28-3 : **VERMEERSCH** Valerius, z. v. Aloïsius en Sylvia Vermeersch - Desuydt.
- 15)° 2-4 : **VALEKE** Stephanica, d. v. Leopoldus en Emelia Valeke - Plancke.
- 16)° 5-4 : **DECORTE** Firmanus, z. v. Henricus en Lucia Decorte - Vandromme.
Hij trouwt op 7 februari 1921 met Martha Van Haverbeeck, in de pa-
rochie "Les Loges" (Seine Inférieure, France)?
- 17)° 17-4 : **GELDHOF** Coralie, d. v. Modest en Stephanie Geldhof - Soenen.
- 18)° 6-5 : **GLORIE** Camillus, z. v. Carolus en Amata Glorie - Moerman.
- 19)° 5-5 : **FASSEEL** Marguerita, d. v. Ludovica Fasseel, ongeh. en woonachtig
te Ieper. Louise was 23 jaar oud en zelf een d. v. August en Theresia
Fasseel - Requien.
- 20)° 22-5 : **GHEERAERT HELENA**, d. v. Carolus (?) en Eugenia Gheeraert - Gosmare.
Nooddoopstel door Virginia Serrys, thuis. "Sub conditione"; 23 mei.
- 21)° 15-6 : **NOPPE** Julma, d. v. Henricus en Helena Noppe - Obyn
- 22)° 6-7 : **VANDENBUSSEKE** Bertha, d. v. Clement en Maria Theresia Heughebaert
Thuis nooddoop door Dr. Heughebaert van Merckem. "Sub conditione" 7/7.
- 23)° 22-7 : **VANDEBERGHE** Ludovica, Maria, d. v. Carolus en Maria Theresia
Vandenberghé - Devos.
- 24)° 5-7 : **MISDOM** Leontina, d. v. Sigismundus en Sylvia Charlet, Theophil
Charlet was peter en Julia Van Peene fungeerde "per procuracionem
pro Adolphina Defaun" als meter.
- 25)° 6-8 : **STROOM** Odylus, z. v. Bruno en Romania Stroom - Demuelenaere.
- 26)° 10-11 : **DEGRENDELE** Sylvius, z. v. Henricus en Maria Degrendele - Bouste-
maere. Dit doopstel werd toegediend door E. H. Alphons Spincemaille,
"coadjutor". Aloysius Ghyssels en Theresia Vermeulen waren respec-
tively peter en meter.
- 27)° 24-11 : **BRUNEEL** Aloïsius, z. v. Carolus en Emerentia Bruneel - Deberg.
- 28)° 9-12 : **DESEURE** Mauritijs, z. v. Emilius en Lucia Rappellet,
Doop verriicht door E. H. Alphonsus Spincemaille, coadjutor.
Was Pastoor Van Lerberghe 'n tijd ziek en kreeg hij hulp?
- 29)° 16-12 : **GLORIE** Caesar, z. v. Flacidus en Ludovica Desseure.
Maurits Desseure (nr. 28) trad de 30ste april 1925 te Caestre (Frank-
rijk) in het huwelyk met Maria Datten, uit "Caestre".
- 30)° 19-12 : **GHEIERE** Adriana, "filia illegitima" van Emmata, echtgenote
van Ludovicus Storm (qui recessit ab uxore a duobus annis et
habitarat in Gallia). Zichzelf is een dochter van Amandus en Rosa-
lia Gheiere - Moerman.
Op 21 Nov. 1922 trouwt Adrienne te Luidschote met Oscar Adam-
son.

31] ° 25-12-1895 : BOGHE Adriana, d.v. Aloisius en Virginia Boghe-Schorreel. Peter; Eugenius Schorreel. Meter: Elodia Schorreel.

Op 31 baby's zijn er 16 jongens en 15 meisjes, twee buitenechtelijke dochtertjes. Drie nooddoopsels; twee geboorten in Januari.

Van de 30 Luidbeloofte borelingen overlijders er in hun eerste levensjaar negen, t.w. nr. 2: Omer Haezebrouck (1 m. 2 d.)

nr. 13: Alida Carre (8 d.)

nr. 15: Stéphanie Valebe (7 d.)

nr. 17: Geldhof Coralie (2 m. 2 d.)

nr. 23: Marie-Louise Vandenberghe (2 m. 14 d.)

nr. 25: Odiel Strooss (14 d.)

nr. 18: Camiel Gloria (7 m. 22 d.)

nr. 20: Helène Gheeraert (9 m. 11 d.)

nr. 27: Alois Brunneal (7 m.)

Sterven in hun tweede levensjaar: nr. 4) Irma Thierssoone (1 j. 7 m.)

nr. 11) Leontina Mesdorp (1 j. 3 m.)

nr. 7) Valeria Cornetta (1 j. 7 11 m.).

40% van de kinderen, geboren in 1895, zijn in hun prilste jeugd overleden.

We onderzoeken nu het jaar waarin Pastoor Jules Van Lanberghe het meest parochianen moest begraven, nl. het jaar 1893.

Onder de 26 afgestorvenen zijn er 15 kinderen, waarvan 12 (veel) minder dan 1 jaar oud; twee sterven in hun tweede levensjaar en een werd toch 4 j. en 3 m. Er werden in dat jaar 11 meisjes begraven en slechts 4 jongtjes.

In 1893 waren er bovendien 11 sterfgevallen van volwassen personen, nl.: een ongehuwd meisje, Elizabeth Braem (17 j. 5 m.); een hoegbejaarde weduwe; Isabella Clara Ghysselen, weduwe van Petrus Joannes Van Eecke (° Boezinge, 4 oktober 1804 en † Z. 7 maart 1893, 88 j. 4 1/2 m.) en 9 gehuwde mannen en vrouwen. We geven enkele bijzonderheden over elk van hen. Eerst de mannen: 1) VALAEGH Henricus (° 17? oktober 1865 - het jaartal is haast onleesbaar, echtgenoot van Ludoxia Deflou - † Z. 3 nov. 1893; ca. 28 1/2 j.) -

2) LESAGE Aloisius (° 12 maart 1853), echtgenoot van Eugénia Boutsbaert; hiër overleden de 17de juli 1893; ca. 40 j. 4 m.) -

3) SCHORREEL Ludovicus, "maritus viduae Knoechaert Amelieae Ursulae Dondryne" (sic!); (° 20-1-1832 - † Z. 9-11-1893; ca. 61 j. 10 m.)

4) VERLY Petrus, weduwnaar van Sophia Bamelis en echtgenoot van Amelie Kesteloot, weduwe van Petrus Van Lanberghe (72 j.; † Z. 15-12-1893).

5) PIÉPER Carolus-Ludovicus (° 18-2-1818), echtgenoot van Rosalia Pauwels († Z. 26 oktober 1893, ca. 75 j. 8 m.);

Benevens de eeds genoemde jonge dochter van 17 j. 5 m. en de weduwe Ghysselen (88 j. 4 1/2 m.) stierven er in 1893 nog vier gehuwde vrouwen.

- De begrafenis van Romanie Vienne (° Merkem, 1865), overleden te Luidschote de 18de mei 1893 moet bijzonder droevig geweest zijn. Hij was 18 j. oud en huïsvrouw van Emiel Carier. Haar zontje, Desiderius, was daags voordien geboren en gestorven. De jonge moeder overleed 's anderendaags. Beiden werden de 20ste mei ten grave gebracht (RMO II, p. 49, nr. 8 en 9).

- Rosalie Vandermaersch, echtgenote van Aloïs Gheeraert, (° Langemark, 29 juni 1864) was ong. 28½ j. oud, toen ze hier op 5 januari 1893 stierf.

- Maria-Theresia Marlavede, vrouw van Frederic Delva, (° Reninge, 26 sept. 1853) was nog geen 40 jaar toen zij te Luidschote op 11 augustus 1893 met een dienst van derde klasse (° tertiae classis) begraven werd.

- Maria-Theresia Looten, geboren te Hamertinge de 19de januari 1807 en gehuwd met Joannes Cornaillie, bereikte een hoge leeftijd. Ze was roost 86j. en 5 m. toen ze hier overleed. Haar uitvaart had plaats "cum servitio secundae classis" (RMO II, p. 49, nr. 11).

Maar het voorbeeld van zijn voorganger, E. H. Karel Delau, heeft ook Pastoor Van Berberghe geen moeite gespaard om het herstel van de parochiekerk van Luidschote bespoediger. We vinden een spoor van zijn bemoeiingen in de verslagen van de "Commission royale des Monuments", In de "Bulletin du Comité de la Province de la Flandre Occidentale", deel IV, Brugge, 1899, pp. 33-34, vinden wij volgende tekst: "Avant de liquider le subside promis pour la restauration de la tour de l'église de Luyschote, M. le Ministre de l'intérieur et de l'instruction publique a prié la Commission royale des monuments de charger un délégué d'examiner les travaux exécutés". De regering, had bijgevolg een subsidie beloofd voor de restauratie van de toren. Maar vooral dit geld ter beschikking te stellen, wilde de betrokken minister, dat de gouverneur vooraf zou laten onderzoeken of de restauratie naar behoren was geschied.

Een van de leden van de Commissie, Leopold de Gynea, werd met deze inspectie belast. "L'honorable membre" stuurde nadien volgend rapport naar de Gouverneur. Wij citeren in-*extenso*:

"Courtrai, le 14 mai 1892.

Monsieur le Gouverneur,

Par lettre du 30 avril dernier, vous avez bien voulu me déléguer aux fins de me rendre à Luyschote pour y examiner les travaux de restauration et de reconstruction partielle de la tour de l'église paroissiale de la dite commune.

Je me suis rendu au dit Luyschote le samedi 7 courant. J'ai examiné l'état général des travaux effectués, ceux-ci sont bien exécutés, les matériaux employés sont de bonne qualité.

M. l'Inspecteur provincial Naert, qui a fait la réception des dits travaux, avait ordonné le remplacement de deux pierres de couverture défectueuses; l'entrepreneur a immédiatement pourvu à ce remplacement par

des pierres qui avaient les qualités requises. Un décompte des travaux ^{non} exécutés et de ceux exécutés en dehors des prévisions des deux devis a été régulièrement dressé par l'architecte dirigeant, d'accord avec les autorités communales.

We leren uit dit rapport ^{dat} de gedeeltelijke heropbouw van de toren (nl. de torennaald) en de overige herstellingswerken aan de toren (hoektoren, enz.) bij het bezoek van Leopold de Geyne (zo goed als) voltooid waren. De provinciale inspecteur, Mr. Naert, had toezicht uitgeoefend en de aannemer opdracht gegeven twee dekstenen, die een gebrek vertoonden, door andere te vervangen. Dit was gebeurd. Er waren twee bestekken, opgemaakt door een architect. Er waren ook "bijwerken" uitgevoerd, die niet voorzien waren in de ontwerpen, maar de architect had de oprekening regelmatig bijgehouden, dit in overeenstemming met de gemeentelijke overheid. De gemeente moest dus ook een toelage verleend hebben, evenals de provincie en de staat.

De heer De Geyne had alles in orde bevonden en geeft zijn oordeel te kennen: "J'estime, Monsieur le Gouverneur, qu'il y a lieu d'approuver définitivement l'ensemble du travail et de demander à l'autorité supérieure la liquidation du subside promis".

"La tour de Luidschote est un véritable monument et présente un aspect des plus agréables".

"Veuillez, Monsieur le Gouverneur, agréer l'assurance de ma considération distinguée".

Le membre délégué,
LEOPOLD DE GEYNE?

Dit rapport kwam op tafel in de zitting van het comité, die op 11 januari 1893 werd gehouden. Waren aanwezig: de heer Gouverneur, president; kanunnik F. Bethune, de heren Dela Censerie, De Geyne, baron J. Bethune, allen leden en J. van Ruymbek, „membre-secrétaire". Een van de punten op de dagorde was "la restauration de la tour de l'église de Luidschote et... la liquidation du subside promis, pour ce travail, sur les fonds de l'Etat".

Het proces-verbaal van die zitting, waarin bovenstaand rapport van de Hr. de Geyne opgenomen werd, sluit voor wat Luidschote betreft met de woorden: "Le Comité se rallie à l'avis de M. de Geyne". De Hogere Overheid werd bijgevolg verzocht de beloofde subsidie toe te kennen.

We onderbreken even ons verhaal om een klein "zantbal" te publiceren over E. H. Joseph Vieren, de vroegste inwoner van Luidschote, waarvan wij met zekerheid weten dat hij priester werd. Het Parochieboek I, kaart p. 68, volgende tekst aan uit O.P.E.D.A. V. "Het Mirakelbeeld van O. L. V., vereerd in St. Janskerk te Poperinge", 1899, blz. 115: "Eenw. heer Joseph Vieren, zoon van Philip en Maria-Francaisca (Vieren)-Keuridan, was geboortig waarschijnlijk van Luidschote, waar hij den 14 januari 1719 overleed ten elde (sic!) van 29 jaren. Zijn marmere grafzerk ligt ter kerk van Luidschote. In Oktober 1717 werd hij onderpastoor van St. Janskerk te Poperinge, in plaats van E. H. Christiaan Bacquerot, die hem verving als onderpastor op O. L. V. parochie, te Poperinge. Was onderpastor in St. Janskerk van 1717-1718". Dat het om een echte Luidschotenaar gaat, lijkt geen twijfel.

Het zal wel een zoon geweest zijn van "Philippe Vieren" - een voornamelijk boer - die in 1697 behalve zijn echtgenote, 2 dochters van + 12 j., 2 zonen van - 14 j., 3 inwonende knechten en 1 meid op zijn hofstede had. Joseph moet in 1689/1690 geboren zijn (Z. nr. 24). De hofstede er naart (Z. nr. 25) werd uitgebaat door

de weduwe "Philippe Leuvidan, labourveure" (0-1/0-1/0-0/3-1/=6). "Ignace Leuvidan" - ook een landbouwer - wordt vermeld onder nr. 43 (1-1/0-0/0-0/3-3/=8). De moeder van de jong-gestorven priester zal wel dichte familie geweest zijn. We gaan nu verder.

Bij het 'staken' van 6 nieuwe grafkelders op ons kerkhof, half-mei 1984, werden een aantal oude voorwerpen bovengedaald, die het vermelden waard zijn om de geschiedenis van Luidschote aanbelangen.

Ditmaal werden de putten niet met mechanische middelen gegraven (waar bij er omzeggens geen controle mogelijk is en alles naar het stoft of vrgens elders verdwijnt...) maar heel zorgvuldig, met de spade, tot op een diepte van ± 1,25 m.

De gevonden voorwerpen werden met zorg ter zijde gelegd en gerecupeerd. Bij het delven van de zesde grafkelder - dichtst bij de straat - stotte de spade op een kleine 'vierkantige' put, uit rode bakstenen gemetseld, van waaruit een bruin-gevernist gresbuis, die als afvoerbuis dienst deed, naar een vroegere gracht langs de straatzijde moet geleid hebben.

Bekalve een zwarte bombescherf en een duitse obus-kop, daterend uit de Eerste Wereldoorlog, werden er 'n paar andere verroeste ijzeren voorwerpen bovengedaald, nl.: een 'trekijzer' van een tuimelraam, zoals men in de kerkensters aantreft, en ook een soort ijzeren beslag met verscheidene (boor-) gaten. Het ene uiteinde is geplet en uiteengerokken om zodoende in een muur te kunnen gemetseld worden.

Andere, 'stenen' voorwerpen kwamen ook aan het licht, waaronder enkele brokstukken gepolijst, meest roodachtig-gespikkeld marmer, van verschillende dikte. Vermoedelijk zijn dit fragmenten van een vroeger (altaar-) plaveisel (cf.) en van marmeren treden.

De belangrijkste vondst - wat onze oude kerk betreft - was zonder twijfel deze van een uitstekend bewaard en omvangrijk rook-fragment van een zwaar altaarblad in prachtig wit marmer. Het brokstuk is zeer sierlijk gebeeldhouwd. Of het behoorde tot het nieuwe altaarblad, dat rond 1883(?) in de parochiekerk was geplaatst geworden (zie pp. 24 en vlg.), of nog afkomstig is van de gelijkwaardige "tables d'autel", "places depuis longtemps aux autres autels de l'église", kunnen wij niet uitmaken.

Er werden tydens de graafwerken voor die zes nieuwe grafkelders voorts nog verscheidene, weinig-beschadigde arduinstenen naar boven gebracht, die be-werkt waren in de trant van de 19de eeuw. Het merendeel ervan moet behoord hebben tot de zgn. KRUISKAPTEL, die ongeveer op plaats voor de Eerste Wereldoor-log gestaan heeft. Een paar van die bewerkte arduinblokken zijn nog te her-kennen op oude foto's van deze merkwaardige kapel. We bezitten een paar postkaarten waarop deze kapel afgebeeld staat.

De eerste briefkaart is in vele opzichten merkwaardig. We beschrijven eerst de achterzijde. Volgende woorden staan erop gedrukt: "CARTE POSTALE - POSTKAART" (bovenaan). In het linkervak: "CORRESPONDANCE". De briefkaart is gefrankeerd met een groene postzegel van 5 centiem en is nog voorzien van het aftekeurbaar ge-deelte waarop de welbekende tweetalige tekst: "Ne pas délivrer le Dimanche" - "Niet bestellen op zondag". De eerste afstempeling draagt volgende vermal-ding: "BOESINGHE 12 OCT(ober), (tussen) 14-15 (uur) 1910. Links vmsast:

1 En tweede poststempel, ditmaal met de plaats van bestemming: Gent: "GANP 12 OCTOBER, 17-18 (uur) (19)10". De briefkaart is gericht aan "Mlle Van Campenhoutt, chez Mme Beremage, rue Magelin, 2, Gand?".

<Pastoor> Florimond <Van Campenhoutt> schreef er diezelfde dag volgende tekst op: "Je Vous félicite de votre guérison et Vous prie de me faire savoir quand Vous serez installée dans une maison: je compte alors sûrement, et peut-être plus tôt, venir à Gand. Ici qu'au d il vous plaira. Compliments à Octavie. Dévoué. Florimond. Zuidschote 12 oct. 1910".

En particuliere correspondentie van 75 jaar geleden aan een familielid. Op de voorkant van de postkaart zien we in de achtergrond, gedeeltelijk schuilgaand achter de bomen, de vroegere pastorie van Zuidschote. Een klassiek gebouw met vijf hoge vensters op de eerste verdieping. Het gelijkvloers is voor een groot deel verborgen door een ca. 2 m.-hoge "Spaanse" haag.

Er moesten, toen de foto genomen werd, wegeniswerken aan de gang geweest zijn, want er liggen kopers kasselstenen of plaveien en aarda langs een gracht. Voor de toegang naar de "KRUISKAPEL" fotografeerde de heer Matton uit Proven een groep van 10 personen; 6 volwassenen (waaronder twee mannen) en 4 kinderen. De vrouwen hebben allen een lange klederdracht (met voorschoot). We hebben getracht, met de hulp van oudere Zuidschotenaars deze 10 personen te identificeren. Ziehier het resultaat:

links zien we in soutane en met bareet Pastoor Van Campenhoudt. De identificatie van het kindje dat hij op zijn linkerarm houdt wordt erg bemoeilijkt door het feit dat we het jaartal niet kunnen, waarin deze foto werd genomen. Daarom zullen we eerst de andere volwassen personen, die op de postkaart voorkomen, pogen te vereenzelvigen.

Het gaat naar alle waarschijnlijkheid om een familiefoto van de LOUWAGIE'S. Naast Manneer Pastoor staat zijn huishoudster; Eulalie Louwagie, geboren te Luidschote de 4de februari 1864, als dochter van Aloysius, Benignus en Carolina, Theresia Louwagie - Thierssen (RBA I, p. 222, nr. 3). Hij was een jongere zuster van Petrus, Jacobus (°Z. 25 juli 1855 - RBA I, p. 195, nr. 6) en van Ivo (°Z. 21 juli 1856 - RBA I, p. 199, nr. 13). Naast haar staat een andere vrouw, die een kind bij de hand houdt en een kleiner op de arm draagt: dit zou Celina, Sylvia Leune kunnen zijn. Deze laatste, geboren te Bikschoote op 19 februari 1876, was getrouwd met Ivo Louwagie en ca. 187. en 8 m. jonger dan haar man.

We kennen kinderen van dit echtpaar, nl. 1) Benignus (Béni), ° Bikschoote, echtg. v. Augusta Wulleman] - 2) Hilaire, ° Bikschoote²⁵⁻⁶⁻¹⁹⁰⁴ (echtg. v. Martha Depoorter) - 3) Maricel, ° Bikschoote, 17-3-1904 (echtg. v. Flavie Deman) - 4) Walter, ° Bikschoote, 23 juli 1905 (echtg. v. Suzanna Blancheart) - 5) Odhel, °Z. 1-7-1906 - RBA II, p. 8, nr. 11 (echtg. v. Rachel Smagge) - 6) Philomena, °Z. 15-12-1907 - RBA II, p. 15, nr. 21. (zij bleef ongehuwd en werd huishoudster van de Pastoor van Dikkebus. Hij overleed in de H.-Hartkliniek te Roeselare, de 7de juni 1961. De uitvaartdienst had plaats te Dikkebus, doch de "zinking" gebeurde op het beekhof van Luidschote de 10de van die maand) - 7) Antoin, °Z. 5-6-1909 - RBA II, p. 20, nr. 12 (echtg. v. Angèle D'anneel) - 8) Rafaël, °Z. 2-1-1912 - RBA II, p. 27, nr. 1 (echtg. v. Irone Desramaults) en ten slotte - 9) Marie-Louise, waarover verder.

Ivo Louwagie overleed hier op 27ste maart 1929 (RMO II, p. 107, nr. 2). Zijn broer Petrus, Jacobus, op. 16 april 1924 (RMO II, p. 117, nr. 2). Hun zuster Eulalie stierf te Evragnem de 23ste december 1937. Ze werd naar Luidschote overgebracht en de 28ste van die maand hier begraven (RMO II, p. 125, nr. 7).

Bekijken we weer onze postkaart. Celina Leune, de vrouw van Ivo Louwagie heeft twee kindjes bij zich. Eentje van naar schatting 3, 4 jaar aan de hand en eentje van ongeveer 1 jaar op de arm. Dat zullen ongetwijfeld van haar eigen kinderen zijn.

De foto is ten laatste in de zomer of de vroege herfst (de Bomen hebben nog al hun bladeren!) van 1910 genomen. Het zou ook een of een paar jaar vroeger kunnen geweest zijn. Dat maakt de identificatie zo moeilijk.

De vrouw helemaal rechts, met de voorschoot aan en een soort emmertje(!) in de hand is naar alle waarschijnlijkheid Leonie Delcours (° Boezinge, 20-9-1866. Ze huwde te Luidschote op 3 februari 1887 - ze was toen 'gewillig' 20 jaar oud met Petrus, Jacobus Louwagie (°Z. 25-7-1855) die ca. 11 f. en 2 m. ouder was dan haar. Pieter en Leonie bragen hier drie kinderen; 1) een zoontje, Leo,

Gustaaf (° 2., 5-12-1894 en † 2., 7-1-1895, slechts een 'goeie' maand oud.) — 2) een dochtortje, Gabriëlle (° 22-6-1899), dat maar een week in leven bleef, vermits het reeds de 29ste juni overleed; en gelukkig een tweede zoon, die bij zijn doopfel de naam Medard ontving (° 2., 26-2-1907) (echtg. v. Orinda Steankista).

Petrus, Jacobus en Leonia Louwagie — Lacour hadden nog andere kinderen, doch deze zijn wsch. elders geboren, want we vinden ze niet terug in het doopboek van Luidschote.

Onmiddellijk na hun huwelijk moesten Pieter en Leonia eerst elders gewoond hebben. Echter niet op het deel van Duzenna, dat nu overouds tot de parochie Boezinge behoort. Verhuisde men naar de oerkaat van de straat, dan behoorde men tot Luidschote... Pieter en Leonia verbleven enige jaren te Voormezeela.

We kunnen vier andere kinderen van Pieter en Leonia, die — we schreven het reeds — niet voorkomen in het doopregister van Luidschote, t. w. 1) Gerard, hun oudste zoon, geboren te Voormezeela, de 1ste september 1890. Deze sneuvelde te Kavren-beek den 2 October 1918 — 2) Marie, die huwde met Basil Bloudeel — 3) Lucie, die trouwde met Floris Lemahieu en — 4) Ida, die in het huwelijk trad met Alfons Dumelein.

Ik vermoed dat deze vier allen nog te Voormezeela geboren zijn en dus onder den Leo, Gabriëlle en Medard. Zo kunnen ze zeer waarschijnlijk niet afgebeeld zijn op onze foto. Alleen Medard — Gerard kan in aanmerking komen, vermits hij de 26 febr. 1907 te Luidschote het levenslicht zag.

Terloops; nog een aanvulling, bij hetgeen we reeds schreven over het gezin Ivo en Calina Louwagie — Leune. Hun dochter Marie-Louise werd de 24ste september 1916 te Woesten geboren en er gedoopt door E.-H. C. Depuydt, die aldaar toen deservitor was en later pastoor. De familie Ivo Louwagie was naar Woesten gevlucht ('hic refugium habebimus' — RBA II, sub anno 1916).

Marie-Louise is later getrouwd met Gerard Vandembussche (° Westvlieteren, 1-1-1914 en † Taper, 15-3-1979).

We keren terug naar onze postkaart van Bladzijde 35. Naast Leonie Lacour staat haar man Petrus, Jacobus Louwagie, met een plak op en in 'webedagge' kleren. Hij houdt een schop in de linkerhand. Tussen hem en Calina Leune, zijn schoonzuster, staat een jongere vrouw, zonder voorschoot om, die wij niet kunnen identificeren. Ze ligt op haar 'zondags' gekleed te zijn. Misschien is het geen lid van de familie Louwagie maar iemand uit de familie van Pastoor Van Campenhoutt (of gewoon een inwoner van Luidschote).

Wat nu de vier kleine kinderen betreft die op de foto voorkomen; alles hangt af van de datum waarop de fotografie gemaakt werd. Laten we even veronderstellen dat dit in de zomer (juni?) 1907 gebeurde. Mr. Pastoor zou dan Medard (± 5 m.) op de arm kunnen hebben. Calina Leune draagt dan

Odiel (± 11 m.). Ze houdt - als onze overonderstelling juist is - Marcel (± 3 j. 3 m.) bij de hand, terwijl Walter (nog geen 2 j.) tussen zijn oom en tante staat. Indien de foto een jaar later (zomer 1908) werd genomen dan zou om Philomena (± 6 m.), Medard (± 4 m.), Odiel (± 2 j.) en Walter (± 3 j.) kunnen gaan. Het blijven gissingen, die we met het nodige voorbehoud wagen. Misschien kunnen leden van de families Petrus en Ivo Louwagie nader uitsluitsel geven.

Als we de postkaart, waarvan al in gehele tijd sprake is, in onze Landingen opnamem, dan was het ons eigenlijk vooral om de kapel te doen, die erop afgebeeld is.

Uit het parochieboek I, p. 43, weten we dat ze gebouwd werd "op verzoek van den Eerw. Heer Vanlerberghe, pastor (1888-1897)" door een zekere "Follet, ondernemer te Oost-Flateren".

Bij een normale gang van zaken zal Pastoor Van Lerberghe tot de bouw van deze kapel slechts besloten hebben, na ontvangst van de diverse toelagen, die nodig waren voor het herstellen van de kerktoren en het heropbouwen van de torennaald.

Wanneer het gunstig advies door de Commissie van Monumenten voor het uitbetalen van de Staats-subsidie werd op 11-1-1893 verleend. Normaal gezien moet de kapel, "ook kruiskapel of hoofdkapel genaamd", ten vroegste in 1893 gebouwd zijn.

Hoe zag deze kapel er eigenlijk uit. Op de postkaart, door Pastoor Van Campenhout op 12-10-1910 verstuurd is dit niet zo duidelijk te zien.

We vonden echter in het Parochieboek I, p. 43, een tweede briefkaart, die ons toelaat een veel duidelijker idee te hebben van "De Kapel aan den weg". We nemen ze hiernaast over.

DE KAPEL AAN DEN WEG.

Stoetste post

Fotobroche
Dec. 1914.

Volgens het onderschrift werd "De Kapel aan den Weg" (in de volksmond ook 'Kruiskapel' geheten) in december 1914 gefotografeerd, vanop het kerkhof, zoals zij er uit zag na de beschietingen van oktober '14 af. Er is ook een knipsel bewaard uit een tijdschrift, waaronder het volgende te lezen staat:

"De Kapel aan den Weg. Kerken en kapellen hebben bitter zwaar geleden in het geteisterde Belgienland. Als door een wonder bleef tot op dit oogenblik de kapel te Luidschote gespaard. De kerk werd verwoest".

Op de achtergrond ziet men inderdaad een deel van een geblakerde muur met een gotisch venster. Het dak van de kerk is dan reeds ingestort. Maar ook de kapel is reeds gehavend. Men ziet talrijke inslagen van obusscherven. Alleen het Christusbeeld is praktisch ongeschonden. Alle andere beelden liggen aan scherven of zijn reeds weggehaald.

We vonden een gedeeltelijke beschrijving van de beelden in het Parochieboek I, p. 44. We citeren de tekst volledig:

"De ondernemer was de Heer Follet, ondernemer te Oost-Vlaeren. Het gebouw kostte 3.000 fr. — de beelden, gift van den Eerw. Heer Vanlerberghe: 4.500 fr. De beelden waren: O. L. Heer aan het kruis, Onze lieve Vrouw, St. Johannes" (de klassieke Calvariegroep. Op de foto van december 1914 zijn beide laatste beelden, die aan weerszijden van de gekruisigde Christus stonden, niet meer te zien. Onderaan de kapel, achter de gotische nissen van de balustrade, was er oorspronkelijk een beeldengroep die de Profleeging Christi voorstelden. We lezen immers *ibidem*, p. 44: "Maria Magdalena, Salomé, Nicodemus en Joseph van Arimathea, staande rond het graf waar het beeld van den afgestorven Christus in lag. Het graf was met glas bedekt".

Pastoor Leo de Jaegher (1930-1936), die deze tekst neerschreef in onze "Liber Memorialis I", zegt vervolgens: "De kapel werd bezocht door vele bedevaarders, zelfs uit Frankrijk".

In zijn "Aanvaag voor oorlogschade" zegt E. H. Van Campenhoutt in verband met de kapel: "H. Kruiskapel, prachtig gebouwd door E. H. pastor Vanlerberghe". Doelend op de foto zegt deze nog: "Het aftreksel verscheen in het begin van den oorlog in een Engelse revue".

Er is ook sprake van deze kapel in de "Verslagen van de Kerkfabriek" van Luidschote.

Het oudste verslagboek dat in het Kerkarchief bewaard is, werd begonnen door Pastoor Vanlerberghe. De eerste zitting van de 'Kerkraad' — waarvan er een verslag werd opgemaakt — is deze van "den eersten zondag van Juli 1888". Waren hierbij tegenwoordig: "Benignus Louagie, Isidore Vaneecke (borgmeester), Charles Detmykare, Engel-Albert Devos en Charles Verbrügge", plus de pastoor. Het verslagboek I eindigt met de "Zitting van (de) 1ste Zondag van Januari 1927" en beslaat 154 beschreven bladzijden + tal van ingelaste documenten. Het steekt boordevol gegevens over onze parochie, die we nog zullen aanwenden. Maar: laat ons bij de tijd van Pastoor Vanlerberghe blijven (1888-1897).

Het was "kwadijk" gesteld met de Pastorie toen de nieuwe Pastoor er op rond half april 1888 zijn intrek nam.

In zijn vergadering van 1 juli besliste de 'Kerkraad', "gezien het scheuren van de voorfacade der pastorie, ... het huis te ankoren om voordere scheuring te vermijden". "In deze vergadering is er nog met eenparige stemmen vastgesteld de wal die aan het pastoreel huis poeld op te dammen, te bezetten met staken om te wazzen (= te baggeren, > vase = slijk, modder, slib), om het huis gebouwd te bevryden van voordere inzakking" (p. 1).

Pastoor Van Kerberghe bleef niet bij de pakken zitten. Op 30 september 1888 kwam de 'Kerkraad' ... .. bijeen in de pastorie ... .. in buitengewone zitting ... .., toegetaan door den brief van zijn Hoogwaardigheid den bisschop, gedagteekend van den 21 September 1888, om te beramen over de herstellingen van de pastorie". Hier een en ander uit het proces-verbaal van deze vergadering:

"Gezien de bouwvalligheid der roostering, die boven de kelder gelegen is, waer es twalf ribben zijn uitgemieterd, — gezien dat er in de vergadering van eersten zondag van Juli toegetaan is honderd franken te brengen in de begroeting van 1889, om daer aen de noodige herstellingen te verrichten en het plankiet der route in order te brengen", wordt es besloten "dat de Kerkfabriek de geldmiddelen zal verschaffen om dit werk op te doen, niettegenstaende deze reparatiën in het algemeen bestek der herstellingen door de gemeente te doen, zijn ingebracht.

Dit besluit (= deze beslissing) is genomen om de gemeente deels te ontlasten van de onkosten".

<Isidoor>

Namen deel o aen deze beraedblaging: heer / Van Eecke, Burgmeester; heer / ^{Bont} Louwagie, voorzitter <Chr> Louis Desmuytten, secretaris; Charles Verbrugghe en Engel Albertus Devos en J. Van Kerberghe, pastoor".

"In dezelfde vergadering <werd es> nog met eenparige stemmen vastgesteld ... .. dat, gezien de slechten staet der vier vensterbanken van <de> zijdebant <van het> beneden verdiep der pastorie, men het meerendeel der ramen zal vernieuwen en dat de Kerkfabriek de kosten daervan zal ontdragen, voor de zelfde reden van ontlating van de gemeente" (p. 2).

"In wettige zitting van den zondag 22 Juli 1888" had "het Bureau der Kerkmeesters" ... "een aenvraeg gedaen ... aen ... de Gemeenteraad om dat de gemeente met geldmiddelen zou ter hulp komen voor de noodige en dringende herstellingen te doen aen de pastorie. ter gelegenheid van het scheuren der gebouwen en het bederven der wateren van den waterput, waer stinkende bronnen zijn ingebrooken".

Es wordt bijgevolg in de zitting van 30-9-1888 besliet "deze aenvraeg ... .. te vernieuwen", "De aengebrachte redenen zijn:

"1° De onmogelijkheid van uit de inkomsten der kerk <over> kredieten te beschikken.

2° De art. XCII en XCVIII van het decreet van 1809; die over zulke geval-

handeld.

8. De art. 21 van het besluit van 6 november 1813 dat... zegt: "de pastoor zijn (slechts) gehouden ten opzichte der pastoriën als tot reparatiën die de heurder aengaen, en dat de... andere (reparatiën) ten laste van de gemeente blijven".

Nochtans de Kerkraad is voornemens van... tusschen te komen, om de gemeen- te in de groote onkosten te ontlasten, met zekere reparatiën op zich te nemen, ingezien dat de gemeenteraad al de reparatiën in een bondel heeft willen opnemen om insens de subsidiën van Staet en Provincie te bekomen" (p. 3).

De "gemeenteraad" had reeds een "algemeen bestek" van "al de reparatiën, zoo gedaan als te doen..." laten opmaken door "Mynheer Bauwmeester Lermould van Yper" en dit reeds goedgekeurd.

"Gezien het verzoek van den Heer Commissaris van (het) District van Yper, die vereischt dat de bestekken van pastorië-herstellingen goedgekeurd worden door de Kerkraad" verlenen de kerkmeesters hun goedkeuring" (p. 4).

De zondag daarop (7 oct. 1888) komt de kerkraad opnieuw samen (Joseph Missy is er nu bij) om de "reparatiën" te bepalen die de kerkfabriek op zich zal nemen. Men besluit "deze reparatiën te bepalen... op het timmerwerk en in gevolge een bijzonder krediet vast te stellen van vijfhonderd fran- ken, te benemen op het ingeschreven geld op de grootboek van den Staet".

In het verslag van de zitting van 7 april 1889 lezen wij o.m.:

"de Heer Pastor (heeft) aan de Kerkraad afstand gedaan van zijn planten en boomen, alook van vensterpersiënren, zoodanig dat naar zijn afster- ven of weggaan hij niet meer te vereischen heeft. Dit heeft de Kerkraad by eenparige stemmen aenveerd". Het verslag is ondertekend door de Voorzitter Bené Louwagie, de "geheimschryver" Charles Desmytter en de leden: Isidor Van Eecke, Engel Albert (= Ingelbert) Devos, Joseph Mis- sy, Charles-Louis Verbrugghe en pastoor Jules Van Lerberghe (p. 6).

Charles Verbrugghe, "lid van den kerkraad en grondeigenaar" biedt zich bydens dezelfde zitting aan "om borg te zijn voor Joseph Missy, schatbewaer- der". De kerkmeesters nemen zijn aanbod aan.

De staat van de pastorië moet wel erg geweest ^{zijn} en de beschikbare geld- middelen zeer krap, want op 28 mei 1889 wordt er een "smeekekrift" opgesteld, gericht aan "Mynheer de Gouverneur en aan de Heeren leden der bestendige deputatie van den Provinciaelen Raed van West Vlaanderen te Brug- ge".

De kerkmeesters van Luidschote zeggen daarin, o.m., dat het gemeente- bestuur "een bestek of devis heeft doen opmaken door Heer Bauwmeester Lermould, hetwelk door de Provincie is "goedgekeurd geweest, maer met vereisching, ... dat... den uitvoer der werken zou bezorgd worden door de kerkraad".

De leden van de kerkraad besoffen maar al te goed welke verantwoorde-
delijkheid zo'n "vereiste" met zich meebrengt, en zeggen bijgevolg in hun sup-
pliche; "Dit alzoo zynde, vinden wy ons, Mynheeren, in de onmogelykheid
van zekere werken voort te zetten, die ons opgeleid zyn, zonder een bijvoegsel
van bestek".

"De voorziene werken, die in het nieuw bestek moeten gebracht zyn,
maken twee soorten van werken uit";

1) - "Werken welke niet hebben kunnen voorzien zyn, want zy komen voort
door instort van eenen kant van de schouw, by het uitdelven van den
salon, voor het plaatsen van plankiet, en uit de verplichting ... van de
fondatiën ... te versterken, om (reden) (van) de flecten aerd van den
grond en het slecht metsement, welk met breektukken en aerde was
ingevuld; daer by wierd noodig een terrassemment tusschen de fon-
datiën, op geheel de oppervlakte, en ook het ophalen van de buiten-voet-
paden of voordammen" (p. 8).

2) - "De 2e soort van werken - in het eerste bestek vrijwillig achtergelaten
door het gemeentebestuur, uit spaarzaamheid, om gebrek van geldmiddelen
in (de) gemeentekas - ... bestaan in schilderlingen en meubelpapier,
die in vyf en twintig jaren niet zyn vernieuwd geweest" (p. 8).

De Pastory moet rond 1888 werd zeer bouwvallig geweest. Verzakkingen,
scheuren, wegrotten van kepers en plankenvloer, waken, geen schilderwerken
noch behangpapier meer sinds 25 jaar, enz. ...

Het smeekschrift gaat verder: "Om deze omstandigheid, die ons verplich-
ten en bestek uit te voeren, welk wy niet aangeboden hebben, en om de
schaer(s)heid van geld in eene kleine en onbemiddelde gemeente, komen
wy u, Mynheeren, verbiediglyk smecken de goedheid te willen hebben een
supplementbestek, hier bijgevoegd, te weerdegen goed te keuren.

Daerenboven de Heeren van de gemeenteraad dringen aen om, in plaats
van subsidie, de rekening van een gedaen en door hen betaeld werk te mogen
inbrengen.

Wat de bijbrengst van de Kerkfabriek betreft, wy stemmen eene som, voor
ons aendeel, van drie honderd franken, in drie jaerlycke credieten, van
honderd franken: ieder, in (de) begrootingen van 1889, 1890 en 1891, of op
een andere wyze, volgens dat het u believen zal, in te brengen" (p. 8).

De kerkraad zegt voorts: "dat hij daerenboven beslist (heeft), om (wille)
(van) de dringende noodzaakelykheid ... (de) werken ... siffens te doen voort
zetten en ... aen zyne Hoogheid, Mynheer de Gouverneur, te vragen dat hij
gelieve den Heer Provinciaalen Bauwmeester af te zenden om de dringende
noodwendigheid te bestatigen" (p. 9)

Deze smeekbrief werd door de kerkmeesters goedgekeurd in een "buiten
gewone zetting, toegestaen door den Gouverneur, in datum van den 18 mei
en door ... den Bischoep, op datum van den 31 mei, voor den zondag 2 juni
1889" (p. 7).

Tijdens "de zelfde buitengewone zitting". Leunden de "leden van de Kerkraad" ook het "supplement bestek tot herstelling van het presbyterie" (= pastorie) goed; een bestek "beloepende tot 934, 34" fr.?"

Zij berispen een "subsidie aan Staet en Provincie te vragen".

"Gezien het gebrek aan geldmiddelen", waardoor de Kerkfabriek verplicht is haar aandeel van 300 fr. "in drie jaren in te brengen in de uitgaven van 1889, 1890, 1891" -

"Gezien dat het gemeente bestuur ook geen middelen bezit en daerom vraegt [te mogen] het betaelde van een gedane werk, beloepende tot 296 franken te mogen inbrengen voor zijn aandeel" (p. 9).

besluit de Kerkraad te vragen:

"1° dat het verzoek van het gemeentebestuur zou aenveerd worden, zoo veel te meer dat het in overgrootte verschotten" (= voorschotten) moet komen voor het opbouwen van de kerktoerenwalde, waarvan het bestek is in (t' avant gezien?; - moeilijk te ontcijferen; in juli 1889 was er wsch. reeds een bestek klaar of althans een eerste ontwerp).

"2° dat de Provincie en de Staet zouden geweenden den overschot" (= het saldo) "beloepende tot frs 338, 34 als subsidie te verleenen, ten einde het werk volkomen te kunnen opdoen" (p. 10).

De volgende zitting van de Kerkraad vond plaats in de pastorie "op den 6 oktober 1889. "De werken tot herstelling van de pastorie" werden "goedgekeurd".

Na onderzoek hadden de kerkmeesters berlatigd dat deze werken "wel en volmaekt opgedaen" waren. Dien ten gevolge geven zij hun goedkeuring "ten einde een voorders rapport" over te maken "aan het gemeente bestuur, aan Provincie en Staet, ten einde de subsidien te ver[k]effenen" (p. 11).

In dezelfde vergadering werd er ook "gehandeld... over het zilverwerk der Kerk en tibels der Kerkfabriek.

"Gezien dat er in de sacristij een behoorende (= behoortijke?) coffert of ijzeren kas zou moeten geplacet zijn; gezien dat wy de mkosten van zulke schatkas niet kunnen doen, om reden van schaersheid van geld; gezien dat de sacristij zelfre gene goede sluiting heeft" besluiten de kerkmeesters "gebruik te maken van eenen schatkas, dien de heer Pastoor in zijn huis heeft ---, om daer in in zekering te stellen / alle weerden der kerk en dat zonder beantwoording (= verantwoordelijkheid?) van de heer Pastoor (Julius) Van Kerberghe voor de weerde van het goed" (pp. 11-12).

De kerkraad vergaderde opnieuw op 6-1-1890 "in de pastorie". Er werd een petitie opgemaakt, gericht tot de beständige deputatie, "ten einde de goedkeuring te verkrijgen van de gedane, ingebrachte werken door de gemeente in het bestek van 9° september 1888". De gemeente had dus nog geen cent ontvangen.

"In de zelfde vergadering" werd volgende beslissing genomen in verband met het "supplement bestek van 2 Juni 1889": "Het bureau der Kerkfabriek, aangesteld om een supplement bestek, opgemaakt door heer Bauwmeester Leronould,

te onderzoeken, verwiëp in dit bestek de aangeboden herstelling van de rhumatische muren van den vestibulum (= vestibule, inkom-'hal'), omdat het bestond in afbreken of beter afkappen van flauwgemetste muren, om ze te bezetten met refractaire stenen, waerop moest geschilderd worden; dit werk scheen hun nadeelig voor de sterkte der gebouwen.

Nu is er een nieuw systeem aangeboden door M. Julius Bererna(g)gie, schilder. Het bestaat (<er> in de muren, gelyk zy bestaen, te bedekken met oud verteerde varwe, gereed gemaakt met absorbante stoffen, op wiens derde couch(e) loodplaten ingevrocht zyn" (pp. 12-13).

De kerckraad besluit het tweede voorstel aan te nemen, "gezien dat dit werk min kostelyk is dan het eerste", dat "een slecht werk" zou zyn... "en voor geene maend goed". Mr Bererna(g)gie waarborgt zyn systeem "voor vyftien jaren". De kerckmeesters beslissen dus:

"De sommen, die in "het eerste supplement bestek" voorzien waren voor de verbetering der rhumatische muren", (- het gehele bestek beliep 1.109 fr.:) worden "weer aen te nemen in de nu goedgemaakte werken van Mr Bererna(g)gie bij het bestek van frs 1109 bij te voegen als bijwerken en de kosten daer van te betalen met de credieten, die in de begrooting van de postorie staen in het jaer 1889 en 1890 en 1891, waarboven nog honderd frs supplement" (p. 13).

Er wordt voorts nog een bijwerk, "tot vernieuwing van een zinken platform op de achterbanken", goedgekeurd.

Op 15 januari volgt er wederom "een byzondere byeenkomst toegestaan door... den bisschop van Brugge" (15-1-1890). Het "proces verbael der zitting 2½ Bez. v. h. verslagboek I (pp. 14-17). Te lang om hier volledig over te nemen. We geven een samenvatting.

"De raed komt byeen, naar gewoonte, 's achternoens ten 4 uer in de pastorie, na de zitting van het kerckbureau, dat geroepen was op den 3 uer."

De beraadslaging ging uitsluitend over de kerckstoelen. Deze waren sinds 4 april 1886 "verpacht... in regie"... "om de bekende reden dat de regie byna twee honderd franken meer opbracht dan de openbare verpachting". Deze wijziging was ingevoerd geworden op verzoek van de kerckmeesters. Nu liet de voorzitter weten, dat "Hendrik Knoechaert, gewoone ontvanger der stoeltaxen "sedert 4 april 1886 en alle jare in plaats behouden, nu op zondag 5 januari laetstleden (= 5-1-1890) 's achternoens in de reppers, en den maendag drieconingendag 6 januari in al de goddediensten zyne rondhaling verzuimd heeft en deze laatste dag, 's avond, zyn ontslag heeft genomen" (p. 18).

Er moest een plaatsverwanger aangewezen worden. Het was ook een gelegenheid om "de tarief van de verkeerprijzen der stoelen" vast te stellen en "schikkingen te nemen" noemens "het bestuur van de keur der stoelen".

Het "Bureel" en de "Kerkraad" berlisten dat "de verhuuring der stoelen", ook in de toekomst, "zal gedaan worden in regie", dit onder toezicht van het "bureel der kerkmeesters"; "in acht nemende dat de stoelen te vooren" (= vóór 4 april 1886) "in openbare verpachting nooit tot 350 frs verpacht waren", terwijl ze, in regie verheurd altijd byna 200 franken meer opbrachten." (p. 15).

Ook "den tarief der verhuurprijzen, door het Kerkbureel voorgesteld wordt goedgekeurd".

"De Kerkraad onderzoekt" vervolgens, "met alle oplettendheid", tien "artikels van een reglement tot het besturen van de Keur der stoelen":

- "Art. I. De kerkstoelen zullen verheurd worden 't zy by jaerlyks abonnement, 't zy voor iederen kerkdienst; volgens den tarief door het kerkbureel vastgesteld, en door den raed goedgekeurd". Een bedrag wordt niet vermeld.
- "Art. II. De geplaatste stoelen ... mogen in geen wanorde gebracht worden; ... iedereen zal die gebruiken waer zy staen".
- "Art. III. Alwie niet geabonneert is, ... zal ... telkens een tarieftaxe betalen op het oogenblik zelve dat het stoelgeld afgevraagd wordt ...".
- "Art. IV. Alle jaerlyksche abonnementen ... worden ... (in) ... december betaeld".
- "Art. V. De stoelzetter zal jaerlyks in de maand december de abonnementen gaen ontrangen ten huize en de gelden daervan" (en van "de gedeeltelyke abonnementen", waarover in Art. I sprake is) "voor 3 januari (van het daaropvolgend jaar) "aan den schatbewaerder ... behandigen, met de naemliet van al de geabonneerden".
- "Art. VI. De stoelgelden, in de kerk ingezameld, zullen op iederen eersten zondag der maand ... aan den schatbewaerder behandigd worden? ..."
- "Art. VII. De geabonneerde mag "den geheurden stoel voor al de kerkelyke diensten" "gebruiken", doch "voor hem alleen".
- "Art. VIII. De heer pastoor mag van het betalen der 0.02 cent. stoelgeld de parochianen ontslaan, die op de weekdagen de avondoefeningen van zene mis-sie of triduum of andere dieergelyke oefeningen bywoonen; dit alleenlyk als hy beslist dat de betaling nadeelig is voor het bywoonen der oefeningen" (de kerkmeesters waren blykbaar streng ... en hadden de inkomsten "broodnodig" ...).
- "Art. IX. Waren vrygesteld van betaling; 1° de stoelzetter en zyne vrouw; - 2° de kinders, tegenwoordig in de Kristelyke leering; - 3° de kosteloze onderwezen kinders, tegenwoordig in de H. Kindheidmis; - 4° de schoolkinders, als schoolkinders tegenwoordig in eenen lydient.

Na de goedkeuring van dit "reglement", "berpreekt de kerkraad den kandidaat voor het ontrangen van de stoelgelden in regie". Drie personen hebben zich daarvoor aangeboden. Het zijn: Jacobus Huyghebaert, Servaet Dekindt en Pieter Capoen. Er volgt een "geheime kiezing". By de eerste "ronde" bekomen "alle drie de kandidaten elk twee stemmen". Er is ook "een wyt (= wit, = blanco) briefje". "By tweede rond heeft Servaet Dekindt vyf stemmen", beide overigen "elk een stem". "Diensvolgens is Servaet De-

kindt aangewezen" om met het Bureau der Kerkmeesters... "het akkoord te sluiten" (p. 17).

Er is opnieuw een "buitengewone vergadering" (Bisschoppelijke goedkeuring: 4-2-1890) "den 16 Februari 1890".

De "Heer" Julius Capron, grondeigenaar te Yper, heeft een bod gedaan op "een perceel weide". Dit perceel berokland paalt aan een eigendom van "Mynheer Julius Capron", die "verdreegt" een haag te zullen planten langs het berokland. De raad is van oordeel dat de weide daardoor "geene deere kan hebben, aangezien" (Capron) "de noordkant der haage al zynen kant heeft".

De kerkmeesters zijn voorts van oordeel dat "deze weide voordelig in zaailand kan gebracht worden en een vruchtbare partie uitmaken".

Eens dit geschied zal er "eenen grooten keus van pachters" zijn "en voordeliger dan nu verpacht" kunnen worden.

(Ondanks nijpende geldnood) besluit de kerkraad het aanbod van "Mynheer Julius Capron" niet te aanveerden.

Vele mensen uit de streek kennen die grondeigenaar, die "een beetje" vangt te Luidschote...

De kerkfabriek had nochtans geld nodig. In de gewone zitting van 2 maart 1890 wordt er besloten, "gezien de toelating gegeven door Koninklijk besluit van 23 december 1889, ten einde renten in Kapitalen te verkoopen, ingeschreven op den grootboek van openbare schulden van den Staat in den naam van de Kerkfabriek van Luyschote" - voor een "nominale waarde van 500 frs" op een rente - "deelnemende van de weerden, ingebekeren ten profyte der Kerkfabriek", te verkoopen. De opbrengst van de "verkoop" zal betaalbaar zijn in het agentschap van den nationalen bank te Yper op kwittantie van den Heer Missy, schatbewaarder der kerkfabriek.

In dezelfde zitting worden "goedgekeurd al de werken, volledig opgedaen" voor de herstelling van de pastorie. Ze mogen "in rekening... komen". "Naer nauwkeurig onderzoek" is gebleken "dat al deze werken en bijwerken... wel volledig en nauwkeurig opgedaen" zijn. Ze worden betaald "met de penningen van de kerk, ondersteund met subsidiën van Staat, Provincie en gemeente".

De kerkheren beraadslagen opnieuw over het geval "Capron". Uit het verslag blijkt dat zij - in de vorige zitting - voorzien hadden, "dat de weide, verpacht aen Placide Vieren, zal moeten om hare smalheid in land gebracht worden, indien dat den aenspalende eigenaar, Mynheer Capron zyn opzet volgt van eene haage te planten".

Aangezien Placide Vieren "dan hetzelfde land niet meer zal kunnen gebruiken, om reden van de groote afstand van zyne woning", staan de kerkmeesters toe "dat hij in zynen naam het door eener anderen loet gebruiken".

"Daarenboven gezien dat het (perceel) niet kan beploegt zijn met de plantsoentjes die erop staan - dewelke reeds gepeld en flacht van groei zijn - zoo staan wy ook toe, in geval van lage-planting, van dit hout te weeren ... mits een indemnificatie ... (p. 20). Het hout dat van de plantsoenen voortkomt zal moeten gebruikt worden voor het geleiden van de kerkhofhage, die juist dezen tyde moet gekapt worden" (p. 21).

U ziet hoe vooruitziend de leden van de kerkraad waren en hoe nauwgezegt zij de 'tijdelijke' belangen van de parochiale kerk ten harte namen. De zitting van "den eersten zondag van april (1890)" heeft op haar dagorde de benoeming van de voorzitter (het blijft Beni Louwagie), van de 'schryver' (het blijft Charles Desmytten en van (de schatbewaarder) - Joseph Missy blijft aan.

De jaarrekening 1889 wordt "met eenparige stemmen goedgekeurd". De rekening van de "herstelling van de pastorie gebouwen" sluit "met een som van" frs 2.484, 63 (p. 22)

"De herstellingen" zijn "wel en kloek gedaen, zoodanig dat het huis niet meer zal vragen in verschillende jaren, uitgenomen den westgevel die ... zal moeten bezet zijn in gevolg van de huisscheuren, die hersteld (zijn)".

"De roostering van (den) salon ... heeft moeten in eiken in plaats van daelen hout gevrocht worden om den rhumatiken grond; de buizen van de pompe" moesten "om de diepte van (den) steenput ... verschillende meer langde hebben dan het in vermoeden was" (p. 23).

De zitting van de kerkraad op 6 juli 1890 is ook interessant. In het verslag is de sprake van een "Brief van Mynheer de Gouverneur van 9 april 1889". Daarin staat te lezen dat "D'après les renseignements fournis par la commune (de Huydschote) ... le presbytère doit être considéré comme étant propriété de la fabrique d'église". De pastorie is dus eigendom van de Kerkfabriek (p. 24).

"Gezien dat te vooren de tegenbrand-verzekering betaeld was door de gemeente en (deze) daer van afziet" besluit de kerkraad in de toekomst "de onkost van (de) verzekering" zelf te betalen (p. 24).

"In de zelfde vergadering is er (evens) gesproken over de herstelling van eene schilderie, welke geacht is van groote waarde te zijn".

"Gezien dat deze schilderie bedekt is met een soort van kalkpoeder, (dat) de kleuren grootelyks nadeelig is in zoeu doen verdwynen, gezien dat de raderen vervallen is ..." gelast de kerkraad het Bureau "de noodigste herstellingen er aan te verrichten" (p. 25).

Pastoor Jules Van Lerberghe had oog voor alles.

Sommigen onder u zullen het misschien wel "overdadig" vinden, al die verslagen "uit te pluigen", maar men moet toch toegeven dat zij ons heel wat leren over het "reilen en zeilen" van een kleine parochie, haast honderd jaar geleden.

Daarom blader ik verder in het 'Verslagboek' van de Kerkfabriek.

Op 5 oktober 1890 is de 'kerkraad' weer bijeen in de pastorie.

"Gezien dat den ontvanger [van het stooelgeld] in regie, wel zijne ontvangsten doet en deze meer dan veertig frs meer zal opbrengen / dan te vooren; gezien dat de ontvangsten in regie te vooren twee honderd franken hooger (waren) dan de verpachting, bij verhooging", besluit de kerkraad 'de regie' voort te zetten "voor vyf nieuwe jaren naereenvolgende" (pp. 25-26).

Het stooelgeld moet in dien tijd een niet onaanzienlijke bron van inkomsten geweest zijn voor de kerkfabriek.

In het verslag van de zitting van 1 maart 1891 lezen we dat, aangezien "de gemeente de verzekering tegen brand niet meer wilt betalen, de kerkfabriek een nieuwe policie" (= polis) heeft "aengegaen met de maatschappij; de vereenigde proprietarissen".

Aangezien de kerkraad van oordeel was "dat in de oude policie de waarde te laag opgegeven was", liet de kerkfabriek "eene nieuwe schatting" opmaken "door den provinciaalen bouwmeester inspecteur". De "verzekeringssom" werd gebracht "op eene waarde van 75.500 (frs)" en de premie op frs 38,14, dit verdeeld als volgt; - waarde voor de kerke-bouwen; frs 46.000,00; - waarde van klokken en horlogie; frs. 4.000,00; - waarde van de pastorie gebouwen; 11.000,00; - waarde van de maulen der kerkfabriek; 14.000,00 (frs) (pp. 26-27).

De 5de april 1891 er is opnieuw vergadering "ten einde te voorzien in de vernieuwing der aftredende leden van den raad".

De nieuwe "burgmeester", Henricus Decorta, neemt aan de stemming deel. Iedereen blijft in zijn functie (pp. 28-29).

In de zitting van 4 oktober 1891 wordt het "ontslag van Leo Wittouch, als klokbeluyder" aanvaard. Met "algemeene stemmen" wordt "Jacobus Huyghebaert als plaatsvervanger... goetemd" (p. 30).

We lezen verder o. a. nog dat er "eene verwikude uitgang is over het land, gebruycht door Hendri Hardy, om naer het land te gaen, gepacht door Jacobus Huyghebaert". "Dezen uitgang moet blyven op eenen meter vyf en twintig centimeter breed. Daerenboven, dewyl (= vermits) Hendrik Hardy daer een houten schut gesteld heeft aen den ingang met daer in (een) slot, er eenen sloter moet zyn in de handen van beide pachters" (p. 30).

Het verslag van de vergadering van 'de kerkfabriek' op 3 januari 1892 zegt ons dat de kerkfabriek de aankoop gedaan heeft "van eenen kruisweg voor de som van 260 frs, de welken zij vaststellen (= besluiten) te plaatsen in de kerk". '260 frs' is in die jaren een hele som. Toch zal het hier wel gaan om gewone polychrome afbeeldingen, want de Raden van de staties zullen wel in de prijs begrepen zijn (p. 31).

"Inde zelfde zitting" wordt er ook "berlist het hout hunner buschage te kappen en te verkoopen na toelating van de bestendige deputatie" (p. 31).

De verkiezing van 3 april 1892 bevestigt Beni Louwagie in zijn ambt van voorzitter en Charles Desmytter in dit van "geheimschryver" (p. 31).

Tijdens de zitting van 3 juli 1892 worden de Brieven goedgekeurd, die "het Bureau der Kerkmeesters" op 21 februari en 8 mei 1892 geschreven hebben "naer de kerkfabriek van Bixschote, ten einde klachte te doen omdat <deze laatste> "voor eigen rekening verkocht <heeft> de taillie van eenen bosch op Boesinghe, die "gemeen" bezit was van de twee kerkfabrieken", die "beide de grondlasten betalen, elk den helft" (p. 33).

"De kerkraad, vergaderd in de pastorie op de zondag 5 maart 1893, aanvaardt "eene gifte van den H. pastoor van 225 frs om eene godslamp te koopert, de welke wordt aenstondt gecommandeert aen een koperwerker van Gent" (p. 33).

De 2de april 1893 komt de kerkraad opnieuw bijeen. Hij "gaet over tot <de> benoeming van een nieuw lid in vervanging van Ingel Albert Devos, die sinds kort overleden is. Charles Corneille wordt lid. Beni Louwagie en Charles Desmytter blijven resp. voorzitter en 'schryver'; ook Joseph Missy behoudt zijn functie (p. 34).

Vervolgens gaat men over tot "de bespreking over de kwestie van <de> eigendom van een parcellen bosch <te> Boesinghe, ... inhoudende 23 aren 90 centiaeren en op <het> kadaster bepaeld als toebehoorende aen <de> kerkfabriek <en> van Bixschote en Luidschote te zamen".

Er bestaan "kwittantiën van contributiebetalingen in 1781, 1782, 1783" - <en> 1792 tot en met 1797 "voor twee lymen", telkens betaald door Luidschote.

"Bij mislag <had onze kerkfabriek> "sedert 1836 "de contributiën" betaald voor nog een andere partij bos (58 a. 20 ca groot), verdeerdelyk op het kadaster sedert 1836 ingeschreven als bezit van de twee kerkfabrieken.

Luidschote had Mgr. Faict om raad gevraagd en volgens diens advies moest Bixschote "wedergeve" doen "van al hetgeen" door Luidschote "ten onrechte betaald <was> geweest". De kerkfabriek van Bixschote wil "de zaak ten vollen ... vereffenen" en de "betaelde contributiën" gedurende 57 jaar, wedergeven.

In dezelfde zitting, gehouden op 9 juli 1893, wordt opnieuw beraadslaagd over de kwestie, hangende tussen de gemeente en de kerkfabriek aangaande het eigendomsrecht van kerk en pastorie. Behoren ze toe aan de gemeente of aan de kerkfabriek?

Dit is echter een te lang verhaal om het nog in deze aflevering van onze ZANTINGEN op te nemen. We zullen dit in een volgend deel doen. Tot dan!

Miel Favorel
pastoor
van
Luidschote

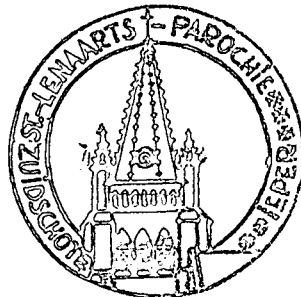
NOËL FAVOREL

”ZANTINGEN”

AFL. 21

I. DE HOFSTEDE DELVA -
VANDELANNOOTE - MYNGHEER
EN HAAR BEWONERS.

II. DE FAMILIES : LAUWERS, ME(ER)SDOM,
COSTENOBLE, KEIRSEBILCK, CAILLIAU,
BLANCKAERT, DUYTSCHAEVER, DEVOS,
PECCEU EN VERAMME.

’PRO MANUSCRIPTO’

’DRIEKONINGEN’

1985

DELVA. Een van de oudste grafmonumenten op het kerkhof te Zuidschote is dit van de familie Delva-Thorelin. Het werd weliswaar beschadigd tijdens de Eerste wereldoorlog, doch het staat er nog!

Drie van de vier zijden van het familiagraf dragen opschriften. Deze zijn in het Frans gesteld. We nemen ze hier over:

ZYDE I. : < A > LA VIEUX MÉMOIRE < DE >
 MONSIEUR HENRI, PLACIDE
 DELVA,
 Né à Zuidschote,
 10 X^{re} (= décembre) 1830,
 Décédé à Cuerne,
 le 22 Jbre (= septembre) 1905,
 ET DE SON ÉPOUSE
 DAME
 JULIE, LOUISE, MARTHE
 THEVELIN,
 née à Namertinge,
 21 Jbre 1851,
 Décédée à Cuerne,
 le < 14 > X^{bre} 1912.
 R. I. P.

ZYDE II. :
 MARCEL, ÉDOUARD DELVA,
 né à Zuidschote,
 le (niet ingevuld).

MATHILDE, JULIE DELVA,
 née à Zuidschote,
 le (niet ingevuld).

ZYDE III. :
 MARIE - LOUISE DELVA,
 née à Zuidschote,
 le (niet ingevuld).
 CÉLESTE, MARIE DELVA,
 née à Cuerne,
 le (niet ingevuld).

De vierde kant van de grafzerk draagt geen opschriften.

Op één na, hebben wij alle personen, die op het monument vermeld worden, in de parochieregisters teruggevonden. Het gaat om de leden van een boerenfamilie, die in 1889 nog de hofstede uitbaatte, waar Dirk en Esther Mynghere - Vanacker nu wonen (Steenstraat 47).

Henricus, Placidus Delva was een geboren Zuidschotenaar. Hij werd door Pastoor Spilliaert hier de 10de december 1830 gedoopt. Hij was daags voordien ter wereld gekomen (er staat wel: "natum heri = gisteren, hora decima matutina"). Zijn geboortedag is bijgevolg 9 december en niet 10 dec., zoals het op de grafzerk ^{staat} (of het zou moeten zijn dat de pastoor zich vergist heeft en "heri" schreef in plaats van "hodie" = vandaag - wat natuurlijk mogelijk is).

Hij stamde uit een oud Zuidschots geblacht, dat reeds in de 17de en 18de e. hier sterk vertegenwoordigd was. We vernoemen de gezinnen: Delva-Louwage; Delva-Storme (we kennen 10 kinderen tussen 1819 en 1834); Delva-Van Eecke; Delva-Vandenbergh; Delva-Vandenbussche; Delva-Vanlerbergh.

Zijn peter heette Carolus, Eugenius Delva en zijn meter Carolina, Colta Van Eecke.

We kennen natuurlijk ook de ouders van de kleine Henri, Placide Delva. Het waren: Petrus, Jacobus en Maria, Barbara, Amelia DELVA-VANDROMME. Zijn vader was geboren te "Zuidschote" en zijn moeder te "Peninghelst". (RBA I, p. 84, nr. 22). Vader † Z., 30-4-1866; 75 j. Moeder † Z., 5-3-1859; 59 j.

Er waren bij de geboorte van Henri, Placide minstens reeds twee dochtertjes in het gezin. Hij noemde: 1) Mathildis, Barbara, Amelia, en 2) Maria-Theresia, Caecilia. Deze laatste werd hier op 21 november 1828 geboren en daags nadien door Pastoor Spilliaert gedoopt. Eugenia, Francisca Van Eecke was meter. (° Boezinge, - dochter van Carolus, Eugenius en Francisca Van Eecke - de Schryver, X 1) met Ludovicus, Franciscus Delva, en 2) met Joannes, Bartholomeus Gontier. Volgens ons RMO I, p. 105, nr. 22, te Z. overleden de 12de november 1844 in haar 8ste levensjaar ("aetatis 86 annorum", duorum mensium et octo dierum). Ze had ook haar tweede echtgenoot overleefd.

Pastoor Spilliaert trad op als peter-lap "ex commissione Rev. Dni Severini Van Dromme, vicarius", wscr. een broer van Henri's moeder (RBA I, p. 74, nr. 19).

Er zag een zoontje het levenslicht: Eduardus, Eligius (= Eligius, Eloi?). Henri's broertje werd op 1 december 1836 geboren. Zijn peter heette Engelalbertus Vanecke, terwijl zijn zuster(tje), Mathildis ("soror prolis"), meter mocht zijn (RBA I, p. 110, nr. 25).

Henri's moeder, Maria, Barbara, Amelia Vandromme, stierf te Zuidschote de 5de maart 1859 ("aetatis 59 annorum") (RMO I, p. 141, nr. 3).

Zijn zuster Mathildis overleed op 17 mei 1860, 36 jaar oud. Ze was nog geboren te "Winnegzele" in Frans-Vlaanderen. Haar ouders moeten daar bijgevolg nog gewoond hebben, vooral eer zich te Zuidschote te vestigen (RMO I, p. 145, nr. 3). Mathildis bleef ongehuwd. Haar zuster, M. Theresia (° Z. in nr. 29-8-1868, 40 j.)

Henri's vader, Petrus, Jacobus Delva, stierf te Zuidschote de 30de augustus 1866. Uit diens obit (RMO I, p. 160, nr. 8) blijkt dat hij een zoon was van Ludovicus, Franciscus en Eugenia, Francisca Delva-Vanecke. Hij werd 76 jaar.

En zuster van Henri, Maria-Theresia, Caecilia Delva, bleef ongetrouwd en overleed te Zuidschote op 29 augustus 1868 "aetatis 40 annorum" (RMO I, p. 166, nr. 14).

Henri, Placide trouwde met Julia Thavelin, geboren te Namertinge op 21 september 1851, die haast 21 jaar jonger was dan hij.

Het gezin Delva-Thavelin kreeg allatzijs zes kinderen, waarvan vijf te Zuidschote geboren en gedoopt werden. We sommen ze hier op:

1) Marcellus, Eduardus, Maria DELVA, ° Z. 13 juni 1884. Marcel huwde de 23ste februari 1927 in de St.-Niklaaskerk te Baugnies (Henegouwen) met Maria, Victoria Dobigies (RBA I, p. 304, nr. 11).

- 2) Twee jaar later volgde : Mathildis, Julia, Maria Delva, °Z. 9 juni 1886.
 Mathilde trad in het huwelijk met Hector Collens (RBA I, p. 316, nr. 11)
- 3) Een tweede zoontje, Remigius, Ludovicus Delva, °Z. 12 mei 1887 (RBA I, p. 324, nr. 13), v. bleef nog geen vier maanden in leven, aangezien hier de 1de september 1887 stierf (RMO II, p. 33, nr. 9).
- 4) Het tweede meisje heette Maria-Ludovica DELVA. Het kwam op 18 mei 1888 te Luidschote ter wereld (RBA I, p. 334, nr. 9).
- 5) Het volgende kind was weer een zoon : Odylus, Henricus, Maria Delva (RBA I, p. 343, nr. 15). °Z. 26 mei 1889.

Na die datum heeft gezin Delva - Thorelin Luidschote verlaten om zich te Kuurne te vestigen. Daar werd

of Celesta, Maria DELVA geboren, waarvan de naam als laatste op het grafmonument gebeiteld staat.

Waarom Henri en Julia Delva - Thorelin hier weggegaan zijn (ten vroegste halverwege 1889) weten wij niet. Hun hofstede besloeg toen (het buitenland) ongeveer ca. 25 ha. en was hun eigendom. Misschien zagen zij een betere toekomst voor zichzelf en voornamelijk voor hun kinderen in de vlakbijverheid, aan de boorden van de Leie.

Toen is de familie Vandelannoote - Knochaert - als ik juist ben ingelicht - op de hofstede gekomen, die ze pachtten van Henri, Placide Delva - Thorelin.

Henri Delva bleef nog ca. 15 jaar te Kuurne wonen. Hij overleed er op 22 september 1905. Zijn lichaam werd naar Luidschote, het dorp van zijn stamouders en zijn eigen geboortedorp, overgebracht waar het de 27de september ter aarde werd besteld (RMO II, p. 85, nr. 10). De familie moest hier toen al een vergunning hebben gehad. Misschien stond het grafmonument er toen al.

Het zou echter ook kunnen zijn dat zijn weduwe, Julia Thorelin, het slechts na de dood van haar man heeft laten oprichten en de namen van haar overleden echtgenoot, van haar zelf en van haar toen in leven zijnde kinderen erop heeft doen beitelen. Haar man, Henri, was haast 76 jaar geworden.

Zijzelf zou nauwelijks ouder worden dan 61 jaar. Zij stierf eveneens te Kuurne, en wel de 14de december 1912. Vier dagen later werd ze hier door Pastoor Van Campenhoudt begraven (RMO II, p. 96, nr. 9). Geen enkele van haar kinderen - waarvan de namen nochtans op de grafzerk voorkomen - zal bij het overlijden naar Luidschote teruggebracht worden.

VANDELANNOOTE. Zeggen we nu een woord over de Vandelannoote's (ook Van de Lanotte geschreven), die in de jaren 1890 op Henri Delvas hoeve kwamen wonen. Die mensen kwamen van Geluveld.

Daar woonden 160 jaar (en méér geleden) twee families, die ons hier aanbelangen, t.w. : 1) Het gezin Petrus, Ludovicus en Rosalia, Franciscu Van de Lannoote - Six, en 2) de familie : Lucas, Vincentius en Felicitas, Perpetua Knochaert - Pabbyn.

Een zoon van eerstgenoemd echtpaar, Carolus - Ludovicus (Charles - Louis) Vandelanroote, werd te Geluveld op 8 december 1839 geboren (cfr RMO II, p. 100, nr. 2). Hij trouwde met een dochter uit het tweede gezin, nl.: Nathalia, Virginia Knoekaert. Deze kwam ook te Geluveld ter wereld en wel de 8ste januari 1836: ze was - welgeteld - 3 jaar en 17 maanden ouder dan haar man. Toen het echtpaar Vandelanroote - Knoekaert hier in de jaren 1890 kwam boeren, hadden ze verscheidene grote(n) kinderen mee. We kennen vier dochters met zekerheid: 1) Maria - Ludovica (= Marie - Louise) (° geluveld, 4-4-1865) - 2) Emma, Rosa (° geluveld, 3-3-1868) - 3) Hortensia, Clementia (° geluveld, 26-3-1879) - 4) Leonie (zie p. 5). Charles - Louis en Nathalie zekertijk nog twee andere kinderen: nl.: Henri Vandelanroote, die trouwen zal met Lucie Masson (kinderen en kleinkinderen) en Berni Vandelanroote, die later in het Ruwelijk trad met Augusta Cailliau (kinderen en kleinkinderen).

We kennen uit het Obitarium van Luidschote een dochter van dit laatste echtpaar. Hij heet Margareta Vandelanroote. Deze werd te Reninge geboren, op 5 juni 1908. Ze bleef zeer waarschijnlijk ongehuwd en overleed de 28ste april 1967 in een kliniek te Tiel. Pastoor Coucke die haar afbeeven in het RMO III, p. 37, nr. 1, schrijft letterlijk "et in hac 3° geuitvaard" cum missa sollemni defunctorum, et in Reninge tumulata est die 3/5/1967". Het feit dat de uitvaartdienst te Luidschote plaats had en de "teraardebesteding" te Reninge, wijst erop dat ze in 1967 hier woonde, maar dat het familiegraf op het beekhof van Reninge lag. Margareta woonde - voor ze opgenomen werd in de Kliniek te Tiel - bij zuster Maria Vandelanroote, die getrouwd was met Gaston Schout (Oost - Poegelstraat 2, Luidschote).

Nogens de beschrijving van Luidschote in de jaren 1900/1910 werd de ouderlijke hofstede langs de Steenstraat toen beboerd door de "Kinderen Van de Lanotte" (Zie Lantingen, dl. III, p. 32, nr. 26). Dit zou kunnen willen zeggen dat Charles - Louis en Nathalie Vandelanroote toen ergens op hun eigen 'rentenierden', ofwel: meewoonden op de hoeve, die ze aan hun kinderen hadden overgelaten (Charles - Louis was in 1910 op zijn 71ste en Nathalie op haar 76ste!).

Ze hadden hun dochters zien uittrouwen:

- 1) Marie - Louise (° geluveld, 4 april 1865) trouwde op 19 januari 1897 te Luidschote met Florent(inus) Desmytter (° Z., 2 september 1861, als zoon van Charles - Louis en Amelie Desmytter - Decosta), roefsmid te Luzerne (cfr RMA I, p. 137, nr. 1). Beide ouders waren getuige.
- 2) Leonie, Sidonia Vandelanroote, een dochter van Charles - Louis en Nathalie - die we nog niet kennen - huwt te Luidschote op 30-jarige leeftijd (° geluveld, 6/3/1873) - nl. de 15 de september 1903 - met

Honoratus, Divinus Vandewalle. (° Reninge, 5 juli 1880, als zoon van Francis-
cus, Constantinus en Octavia, Rosalia Vandewalle - Bruneel, getuigen:
Carolus Vandelanroote en Augustus Vandewalle (RMA I, p. 148, nr. 1).
3) Op 23 juli 1907 traden te Zuidschote in het huwelijk: Henricus Myngher,
(° Z., 23 april 1874, als zoon van Amandus (+ Z. 20/11/1889: RMO II, p. 38, nr. 14)
en Clementia Bouten) en (Hortensia,) Clementia Vandelanroote (° geluveld,
26/3/1879). Carolus Vandelanroote en Alphonsus Myngher traden als ge-
getuige op (RMA I, p. 155, nr. 7).

Torloofs: een dochter van nr. 2 (Honoré en Leonie), Rachel Van-
walle. (° Oost-Vleteren, gedoopt te Reninge, 9/8/1905), trouwde te Zuidschote,
de 6de oktober 1927, met Georgius Top (gedoopt te Watou, 1 mei 1904, doch-
te te Zuidschote wonende, zoon van Henricus en Mathildis Top-deprez) (RMA III,
p. 11, nr. 6).

4) Waar en wanneer Emma, Rosa Vandelanroote (° geluveld, 3/3/1868) ge-
trouwd is met Charles Pype. heb ik niet kunnen terugvinden in onze pa-
rochierregistars. Ik weet alleen dat zij weduwe was, toen ze hier op 6 decem-
ber 1955 overleed. Ze was ver in haar 88ste levensjaar (RMO III, p. 16, nr. 7).

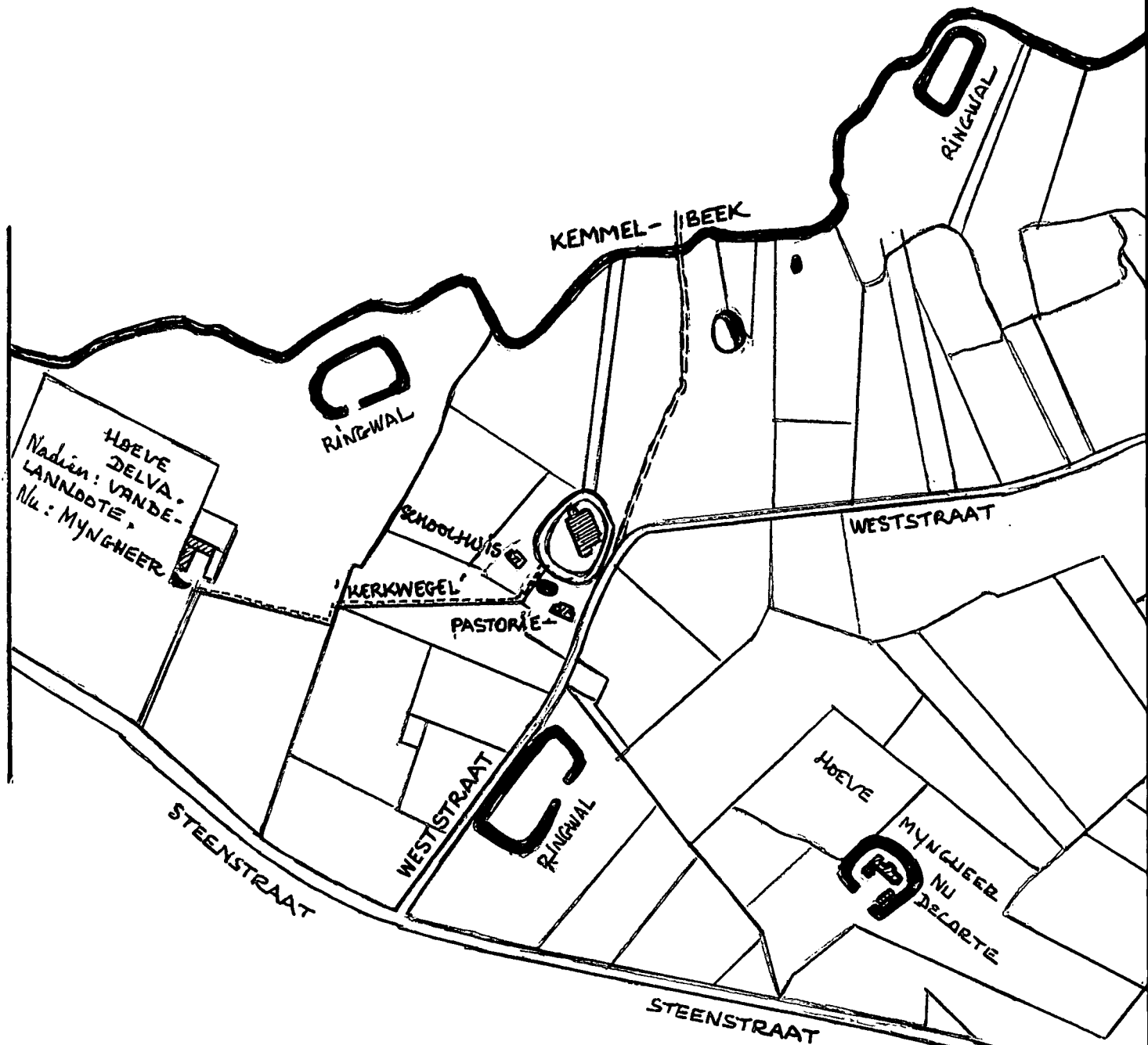
Haar man was nog geen 2 1/2 jaar voordien (+ 4/8/1953) te Zuidschote
gestorven. Hij was de 5de april 1862 te Moorlede geboren en bijgevolg heeft
97 jaar en 4 maanden oud bij zijn overlijden (RMO III, p. 14, nr. 3).

We kunnen ook de sterfdata van Marie-Louise Vandelanroote: Z. 27/8/1930
(RMO II, p. 109, nr. 12) en van haar zuster Clemence (+ Z., 1/12/1937).

'Om uit onverdeeldheid te treden' hadden de kinderen van Henri en Julia
Delva-Therelin, na de dood van hun moeder, de eigendommen van hun
ouders onder elkaar verdeeld. Het buiten-land van de ouderlijke hof-
stede, waar de Vandelanroote's rond 1890 waren komen wonen, ge-
raakte tenslotte verkocht. Mathilde Delva, getrouwd met Hector Cal-
lens, werd eigenares van het 'blok' en de gebouwen van de ouderlijke
hoeve. Toen Henri Myngher er introuwde met de jongste dochter Van-
delanroote, Clemence (X 23-7-1907) pachtte hij nog van Mathilde Cal-
lens-Delva. Hector Callens ging echter twee keer failliet. De tweede
keer konden Henri en Clemence Myngher-Vandelanroote de tegen-
woordige hofstede kopen. Na de Delva's, de Vandelanroote's was 'He-
melvdaele' nu overgegaan naar de Mynghers.

MYNGHEER. Henri behoorde tot de derde generatie Mynghers te Zuidschote.
Zijn vader Amandus, Franciscus was een zoon uit het tweede huwelijk van
Joannes Baptist (° Noordschote) en van Ludovica, Christina Tahon (° Zuidschote).
Zijn ouders boorden op de hofstede, die nu uitgebaat wordt door de familie
Decorte - Monbaillien (Zuidschotestraat, nr. 8).

UITTREKSEL UIT EEN KADASTERKAART VAN ROND 1840

N.B.: De Luidschootsestraat bestond toen nog niet.
Let op de ringwallen en op het driehoekig perceeltje, dat na de Eerste wereldoorlog door Florent en Marie-Louise Desmytter - Vandelanroote zal bestemd worden voor de heropbouw van de kapel van Luzyrne.
Let ook op de kerkwegel, die langs de hoeren Myngheer naar de Steenstraat liep. We hebben niet alle kadasterperceelen overgenomen.

Amandus kwam op 13 december 1832 te Luidschote ter wereld. Carolus, Jo-
sephus, Tahon was peter en Amalia, Caecilia Mynghaar, een halfzuster van
Amand was meter (RBA, I, p. 94, nr. 94).

Wanneer Jan-Baptist Mynghaar hier is komen wonen weet ik niet op
een jaar na.

Hij was een zoon van Joannes-Baptista en Rosalia Mynghaar - Van Reninge
en zag het levenslicht te Noordschote in 1795(?). Een paar keer wordt er in
de parochieregisters gezegd dat hij van Merkem afkomstig is. Dat zal wel een
vergissing zijn. Zijn vader was van Merkem, zijn moeder van Nieuwkapelle.

Jan-Baptist Mynghaar, junior, trad vrij jong in het huwelijk met Jo-
anna, Theresia Beun. Deze laatste was wsch. in maart 1794 te Oostvleteren geboren.
Haar ouders waren: Joannes-Baptista en Maria, Petronilla Beun-Huy-
ghe. Haar vader was geboortig van Reninge, haar moeder van Oostvleteren.

Het jonge echtpaar Mynghaar - Beun moet eerst een tijd in Reninge
gewoond hebben. Ze lieten er twee dochters dopen:

1) Eugénia, Barbara Mynghaar, die zeer waarschijnlijk in 1817 ter wereld
kwam, en 2) Amalia, Caecilia Mynghaar, die het jaar daarop, 1818, moet
geboren zijn. Ze kunnen nog andere kinderen gekregen hebben te Reninge.
Er worden er - als ik het goed oordeel - 4 vermeld in parochieregisters van
Luidschote. Indien er nog andere kleintjes te Reninge het le-
venslicht zagen, dan moeten zij in hun prilste jeugd aldaar gestorven
zijn. In elk geval brachten Jan-Baptist en Joanna Mynghaar - Beun, toen
ze zich rond 1820/21? te Luidschote kwamen vestigen, wsch. 4 kleine dochter-
tjes mee: Eugénia, Amalia, Marie-Thérèse en Jeanne-Thérèse.

Het echtpaar kreeg hier nog vier andere kinderen, die allemaal bit-
ter jong overleden. We vernoemen ze toch:

1) Rosalia, Sophia Mynghaar (° Z., 19-3-1822. Peter: Carolus, Eugenius Boer-
have; meter: Maria-Theresia Beun - RBA I, p. 32, nr. 4) - († Z., 17-2-
1825, 2 j. en 11 m. oud - RMO I, p. 27, nr. 2).

2) Carolus-Ludovicus Mynghaar (° Z., 25-9-1823. Peter: Joannes, Franciscus
Vallaeyts; meter: Amalia, Caecilia Mynghaar - RBA I, p. 41, nr. 18) -
(† Z., 16-12-1825, 2 j. en 3 m. oud - RMO I, p. 29, nr. 10).

3) Weer een zoontje, - Joannes, Franciscus Mynghaar (° Z., 26-4-1825. Peter
Joannes-Baptista Vandecasteele (° Reninge) en Eugénia, Barbara Mynghaar,
"nati soror" - RBA I, p. 53, nr. 9. Het jongetje zal slechts maanden in
leven blijven, want het - 2 dagen na zijn broertje - dus de 18de december
1825 stierf (RMO I, p. 29, nr. 11).

Het is haast niet te geloven: 3 kindjes van éénzelfde gezin, die in 10 maan-
den tijd overlijden! Is zoiets nu nog denkbaar?

Doeh, het ergste moet nog komen.

De 17de september van het volgend jaar, 1826, sterft Joanna, Theresia Beun bij de geboorte van haar dochtertje:

4) Maria-Theresia Mynghaar, Het kwam diezelfde dag om halfdrie in de namiddag ter wereld. Haar moeder overleed anderhalf uur later ("hora quarta pomeridiana in Domino obiit"). Volgens het RMO I, p. 34, nr. 16 was Joanna, Theresia Beun bij haar afsterven slechts 32 1/2 jaar oud ("aetatis triginta duorum annorum cum dimidio"). Er klopt echter iets niet met het geboortjaar van haar moeder. De doopakte van Rosalia, Sophia Mynghaar (nr. 1, °Z. 19-3-1822) vermeldt als ouderdom van Jan-Baptist, haar vader: 24 jaar, en voor haar moeder: 28 j. We vinden hetzelfde leeftijdsverschil in de doopakte van Carolus-Ludovicus Mynghaar (nr. 2, °Z. 25-9-1823; vader: "aetatis 26 annorum"; moeder: "aetatis 30 annorum"). Jan-Baptist zou volgens deze gegevens in 1797/1798 geboren zijn. Dat kan praktisch niet. We houden het daarom bij hetgeen wij lezen in het RMO I, p. 143, nr. 15: Jan-Baptist Mynghaar was 64 jaar oud, toen hij te Zuidschote op 2 september 1859 overleed. Hij zal dus wel in 1795 geboren zijn. Hij moet in zijn 32ste levensjaar geweest ^{zijn} toen hij zijn echtgenote, Joanna, die hem minstens zes kinderen had geschenken, op 19 sept. 1826; hier te Zuidschote ten grave moest dragen. Maar de rouw was nog niet ten einde.

Maria-Theresia, het dochtertje waarvan de geboorte het leven van de jonge moeder had gekost, werd bij de bevalling, in sterfensnood gedoopt door de bygeroepen dokter ("a chirurgico"). Dezelfde dag nog werd het "sub conditione" door pastoor Gilliaert gedoopt (17-9-1826). (Peter: Carolus, Franciscus Boudry; meter: Amelia, Caecilia Mynghaar, "soror natae" (RBA I, p. 62, nr. 14).

Het meisje bleef nog geen zeven dagen in 'leven. Het overleed de 24ste sept., om 4 uur 's morgens, in het onderlijk huis ("in domo paterna") en werd 's anderendaags "in coemeterio hujus parochiae" begraven (RMO I, p. 35, nr. 21).

Onvoorstelbaar: in weinig - meer dan 19 maanden ziet Jan-Baptist Mynghaar zijn echtgenote en vier van zijn kinderen sterven.

We hebben over deze en andere in-droevige gebeurtenissen in de geschiedenis van een dorp en een parochie al meermalen geschreven in onze ZANTINGEN.

In 1825 sterven er te Zuidschote 8 kinderen, t.w.: 1) Barbara Pauwels (14 d.) - 2) Maria-Theresia Heughebaert (23 d.) - 3) Amandus Vallaeyts (4 m.) - 4) Joannes Mynghaar (6 m.) - 5) Carolus-Ludovicus Mynghaar (2 j. 3 m.) - 6) Rosalia Mynghaar (2 j. 11 m.) - 7) Petrus Leroy (4 j. 3 m.), en 8) Maria-Theresia Leroy (- geen zuster v. nr. 7 - 8 j.).

In 1826 waren het er 12, t.w.: 1) Maria-Theresia Mynghaar (7 d.) - 2) Benedictus Devos (17 d.) - 3) Ivo Gamelis (3 m.) - 4) Clementia Wyckaert (4 m.) - 5) Amandus Casier (5 1/2 m.) - 6) Amelia Lornis (11 m.) - 7) Ferdinandus Duweerd (2 j.) - 8) Ludovicus Vieren (2 j. 7 m.) - 9) Carolus-Ludovicus Maes (3 j. 2 m.) - 10) Barbara Heughebaert (3 j. 3 m.) - 11) Petrus Vallaeyts (4 j. 3 m.), en 12) een dochtertje Knochaert, overleden bij de geboorte en in nood gedoopt door de vroedvrouw ("ab obstetrice"), Caecilia Louwers.

Behalve Joanna Mynghaar - Beun stierf er in 1825 en 1826 te Zuidschote geen enkele jonge moeder in het kraambed.

Jan-Baptist Mynghaar bleef dus alleens achter op zijn hofstede met drie kleine dochters: Eugenie (± 9 j.), Amelie (± 8 j.) en Maria-Theresia.

Hij zou niet lang weduwnaar blijven.

Hij kwam in kennis met een jonge dochter van Zuidschote, Ludovica, Christina Tahon, die einde maart of begin april 1807 alhier geboren was, die ongeveer 5 j. 9 m. jonger was dan hij.

Louise Tahon was een dochter van Angelus-Albertus (= Engelbert) (° Noordschote) en Maria, Clara Gillebaert (° eveneens Noordschote), een echtbaar dat zieh, ten laatste in 1798, te Zuidschote had gevestigd. We kennen twee van hun kinderen (Engelbert en Maria-Theresia), die nog te Noordschote ter wereld kwamen, en drie (Maria Anna, Louise en Henrica) die te Zuidschote het levenslicht zagen (zie over de familie Tahon: deel V van de Lantingen) (Engelbert x Z., 21-6-1820 met Martha Swanenbergh — Maria-Theresia x Z., 4-12-1822 met Christiaan Vrammout — Maria-Anne: † Z., 22-9-1822, ongek., 24 j. — Henrica, ° Z. x 27-4-1835 met Pieter Lacante).

Jan-Baptist en Louise Mynghaar-Tahon trouwden hier de 31ste juli 1827. Volgens de trouwakte (RMA I, p. 22, nr. 1) was de vader van Jan-Baptist geboortig van Markem en zijn moeder, Rosalie, van Nieuwkapelle, het dorp vernaast. Joannes-Baptista Mynghaar, weduwnaar van Joanna Beun, was vooraan de 32 jaar toen hij in de echt trad met Louise Tahon, die toen 26 j. en 4 m. oud was. Jan-Baptist Beun, de vader van zijn eerste vrouw en Engelbert Tahon, een broer van Louise traden als getuige op. Zowel het echtpaar als de twee getuigen ondertekenden de trouwakte. Ze waren dus allemaal 'gelatend'.

Eugenie (toen ca. 10 j.), Amelie en Maria-Theresia kregen dus een tweede moeder en nog elf (!) broertjes en zusjes uit het tweede huwelijk van hun vader. We herinneren eraan dat Jan-Baptist Mynghaar minstens zes kinderen 'gewonnen' had in zijn eerste echt, waarvan er slechts twee in leven gebleven waren.

Zes van de elf zullen zeer jong sterven. Lichas de namen van alle kinderen van Jan-Baptist en Louise Mynghaar-Tahon:

1) Malaria, Virginia, ° Z., 26-8-1828 (RBA I, p. 71, nr. 11 — Peter: Ignatius Depoorters, uit Reninge; meter: Maria, Clara 'Gillebaert', de grootmoeder van de Borelinge, "avia natae") — † Z., 14-9-1828 (19 d. — RMO I, p. 44, nr. 11).

2) Een tweeling: 2) "prior nata" (= 'eerstgeboren'): Maria, Caccia, ° Z., 9-8-1829 (RBA I, p. 78, nr. 13 — Peter: Angelus-Albertus Tahon; meter: Carolina, Pelagia Fyts) — † Z., 4-9-1829 (23 d. — RMO I, p. 50, nr. 22).

3) "secunda" (= 'als tweede': Maria, Virginia, ° Z., 9-8-1829 (RBA I, p. 78, nr. 14 — Peter: Pastoor Spilliaert; meter: Maria, Clara Gillebaert, haar grootmoeder) — † Z., 28-9-1829 (21 d. — RMO I, p. 50, nr. 20).

Dit is zevende naaenvolgende kind van Jan-Baptist Mynghaar, dat bitter jong sterft...

- 4) Rosalía, Sophia, °Z., 17-9-1830 (RBA I, p. 83, nr. 19 - Peter: Patricius, Bernardus Tahon, en meter: Eugeniá, Barbara Mynghaar, halfzuster van de pasgeborene. Rosaliá zal opgroeien en later huwen (Meter bij doop 2-2-1872).
- 5) Amandus, Franciscus, °Z., 13-12-1832 (RBA I, p. 94, nr. 19 - Peter: Carolus, Josephus Tahon, en meter: de jongere halfzuster van de boreling: Ameliá, Coeciliá Mynghaar. Deze jongen zal volwassen en de stam te Zuidschote in rechte lijn voortzetten.
- 6) Juliana, Maria, °Z., 15-12-1834 (RBA I, p. 103, nr. 19 - Peter: Pastoor Spilliaert, en meter: Mariá, Theresia Mynghaar, "soror natae". Deze laatste moet ook wel een halfzuster van Juliana zijn en jonger dan Eugeniá en Ameliá. Julianna zal maar één dag bejeren leven, vermits ze hier de 16de december 1834 overlijdt (RMO I, p. 68, nr. 18).
- 7) Naamloos dochtertje, °Z., 5-11-1835, "in parte baptizata" (Het wordt niet vermeld in het RBA I, maar wel in het RMO I, p. 74, nr. 22). Toch klopt er iets niet met de data. Het zou op 5 nov. ("die quintamenis novembri's ter wereld zijn gekomen en de 3de van dezelfde maand zijn begraven, "sepulta tertiae ejusdem" †. Één van de beide data is fout.
- 8) Joanna, Theresia, °Z., 9-7-1837 (RBA I, p. 120, nr. 10 - Peter: Petrus, Jacobus Lacante; meter: Joanna, Theresia Mynghaar. Dit kan nog een vierde halfzuster zijn van Joanna, Theresia, aan wie ze haar voornaam mocht schenken. In dit geval brachten Jan-Baptist en Joanna Theresia Mynghaar - Beun 4 kleine dochtertjes mee naar Zuidschote: Eugenie, Ameliá, Maria-Theresia en Joanna, Theresia (resp. ° in 1817, 1818, 1819? en 1820/21).
- 9) Elementia, Ludovica, °Z., 6-9-1839
Bij de vorige doopvols staat er haast altijd dat vader Jan-Baptist Mynghaar afkomstig is van Merkem. Dit maal lezen we: "ex noordschote" (RBA I, p. 133, nr. 15 - Peter: Ludovicus, Franciscus Willepit; meter: Carolina, Honrica Tahon.
- 10) Carolus-Ludovicus, °Z., 9-10-1840. Volgens de doopakte was zijn vader toen 44 j. en afkomstig van Noordschote, en zijn moeder 40 j. (RBA I, p. 140, nr. 21 - Peter: Carolus, Franciscus Meersteman; meter: Rosaliá, Sophia Mynghaar, en zuster van het fongetje (nr. 4)). Getuige bij doopvel te Z. op 28-3-1869.
- 11) Emiliana, Ludovica, °Z., 6-6-1842 (RBA I, p. 149, nr. 12 - Peter: Carolus Tahon; meter: Martha Swaene(n)-bergh). Dit meisje zal ruim 1 j. oud worden. "In domino obiit" op 29-6-1843 (RMO I, p. 100, nr. 8).
Zo zijn we aan het eind gekomen van die lange lijst van kinderen van Jan-Baptist Mynghaar - Beun - Tahon: ff 8 (?) uit het eerste huwelijk en 11 uit het tweede. Daarvan zijn zekerlijk 10 zeer jong gestorven.
Wat is er met de overige 8 of 9 later gebeurd? We zullen die vraag, met de middelen waarover wij beschikken, trachten te beantwoorden.

Jan-Baptist Mynghaar, die al zoveel rouw had gekend, zal het nog mogen be-
leven. drie van zijn dochters (twee uit zijn 1ste echt, en een uit de tweede)
te Luidschote te zien uittrouwen.

BOUDRY.

1) De oudste, Eugenia, Barbara Mynghaar (° Beninge, wsch. in 1817) huwt hier
op 21 april 1841, zij is toen 24 j. of daaromtrent, met Petrus, Franciscus
Boudry, die toen 27 jaar oud was. Hij werd hier nog ten tijde van Napoleon
geboren. Zijn ouders: Carolus, Franciscus en Joanna, Theresia Boudry-
Bustraen, waren allebei te Beninge geboren (resp. in 1786 en 1788/89.
Ons doopregister begint slechts vanaf 1819. We vonden er toch nog vijf
broers van Pieter Boudry, nl.: 1) Jacobus, Ferdinandus (° 19 mei 1819) -
2) Cornelius, Ignatius (° 4 oktober 1820) - 3) Fidelis, Amandus (° 17 novem-
ber 1821). 4) Carolus, Ludovicus (° 25 februari 1823), en 5) David, Pa-
tricius (° 13 juli 1830).

We kennen ook drie zusters van Pieter, t.w. 1) Eugenia, Rosalia Boudry
(° 18 maart 1825 - die op 16 juli 1851 te Luidschote in de echt verbon-
den werd met Petrus, Amandus Desmuytter, een jongman van 26 j.,
geboren te Poperinge. Hun beide vaders waren getuige (RMA I, p. 78, n. 4)
- 2) Virginia, Justina Boudry (° 9 januari 1827 en hier op 7 februari
van dat jaar reeds gestorven 19 dagen oud - RMD I, p. 37).

- 3) Een oudere zuster van Pieter, Carolina, Clara Boudry (° oostvleteren,
in 1813) trouwde de 23ste september 1836 te Luidschote met Angelus-
Albertus Moulain, uit Langemark, die 28 jaar oud was (RMA I, p. 45).

Het echtpaar Pieter en Eugenie Boudry - Mynghaar heeft zich
niet te Luidschote gevestigd. We vonden geen enkel later spoor van dit
gezin in de parochieregisters.

DUYCK.

2) Jan-Baptist Mynghaar leidde ook zijn tweede dochter, Amelia, Caecilia naar het
altaar, toen de 4de december 1844 te Luidschote trouwde met Eduardus, Fidelis
Duyck. Deze laatste kwam in (januari?) 1815 te Eberdinge ter wereld.
Hij was 24 j. en 6 m. oud toen hij op 10 juli 1839 alhier trouwde met de 45-jari-
ge weduwe van Franciscus Wyckaert. Zijn echtgenote heette Carolina, Eugenia
Depoorter, een dochter van Emmanuel, Franciscus en Maria, Joanna Depoorter - Ghy-
selen. Ze was in 1794 te Luidschote geboren.

Vit haar eerste huwelijk had ze vijf kinderen, waarvan er twee zeer jong o-
verleden (-1) Clementia, Sophia Wyckaert, °Z., 12-9-1825 en +Z., 8-1-1826; 4 m.
- 2) Desiderius, Eduardus Wyckaert, °Z., 3-10-1826 - 3) Servatius, Clemens Wy-
ckaert, °Z., 9-9-1828 en +Z., 19-6-1829; 8 m. - 4) Leo, David Wyckaert, °Z., 30-
9-1830 en - 5) Rosalia, Caecilia Wyckaert, °Z., 10-5-1833).

Na de dood van haar eerste echtgenoot (+Z. 11 juli - 1838, 59 j. en 8 m. oud)
hertrouwde ze dus met Eduardus Duyck, die een twintig jaar jonger was dan
zijzelf. Het huwelijk had plaats de 10de juli 1839 te Luidschote (RMA I, p.
56, nr. 5).

Carolina Depoorter had - zoals we zeiden - nog drie kinderen in leven uit
haar eerste echtverbintenis. Vit haar tweede kreeg ze nog een zoontje, dat
de 3de augustus 1841 ter wereld kwam en Servatius, Leonardus Duyck heette.
Het bleef slechts 20 dagen in leven (°RBA I, p. 144 en +RMD I, p. 94, +22-8-1841).

Carolina, Eugenia Depoorter zou slechts vijf jaar in huwelijk blijven met haar tweede man, aangezien zij de 13de augustus 1844 te Luidschote overleed, 50 jaar oud. (RMO I, p. 105, nr. 20).

De jonge weduwnaar, Eduard Duyck (met drie opgroeiende kinderen) zal minder dan vier maanden reeds hertrouwen en wel met Amalia, Caecilia Mynghaar. De bruid was 26 jaar oud en haar echtgenoot 30 j.

Ze hadden een dispensatie bekomen "in secundo et tertio" (banno) (1ste en 3de huwelijksban, alsook de toelating gebregeen om te trouwen in de advent ("amporis adventus dispensatio").

Het gezin Eduard en Amalia Duyck-Mynghaar zal niet minder dan twaalf kinderen laten dopen te Luidschote. We geven enkele bijzonderheden.

- 1) Silvia, Leonia Duyck (°Z., 23-11-1845 - RBA I, p. 166, nr. 19) (P.: Jan-Baptist Mynghaar - M.: Isabella, Clara Duyck).
- 2) en 3) een tweeling: - 2) = Emilius, Eugenius, Leonardus Duyck (Peter: Carolus Duyck - Meter: Ludovica Tahon) (°Z., 5-12-1846) (RBA I, p. 170, nr. 24 & 25) - 3) = Romania, Octavia, Natalia Duyck (Peter: Franciscus Boudry - Meter: Amalia Duyck).
- 4) Rosalia, Melania Duyck (°Z., 16-1-1848 - (Peter: Carolus-Ludovicus Castrich - Meter: Rosalia, Sophia Duyck - RBA I, p. 174, nr. 2); †Z., 27 december 1853; 5 j. en 11 m. - RMO I, p. 133, nr. 20)
- 5) Julius, Eduardus Duyck (°Z., 17-2-1849 - Peter: Benedictus Coelenbier; Meter: Caecilia, Barbara Mynghaar - RBA I, p. 179, nr. 5) †Z., 1-1-1854.
- 6) Leo, Aloysius Duyck (°Z., 11-4-1850 - Peter: Albertus Balmakers; Meter: Maria-Theresia Mynghaar - RBA I, p. 182, nr. 6) †Z., 15-1-1854.
- 7) Remigius Duyck (°Z., 27-6-1851 - Peter: Carolus-Franciscus Vaneecke; Meter: Rosalia, Sophia Mynghaar - RBA I, p. 186, nr. 14; †Z., 6-7-1851, 10 d. oud - RMO I, p. 128, nr. 9).
- 8) Gertrudius Duyck (°Z., 2-11-1852 - Peter: Amandus Mynghaar; Meter: Amalia, Caecilia Beun - RBA I, p. 189, nr. 14).
- 9) Desiderius Duyck (°Z., 10-8-1854 - Peter: Ludovicus, Josephus de Mol; Meter: Joanna, Theresia Depoortere - RBA I, p. 193, nr. 11).
- 10) Leonilla Duyck (°Z., 28-3-1856 - Peter: Franciscus, Ignatius Depoorter; Meter: Sylvia Duyck, "soror prolis" = zuster van de pasgeborene - RBA I, p. 197, nr. 5).
- 11) Ludovica Duyck (°Z., 13-3-1858 - Peter: Desiderius Deconinck; Meter: Emerentia Degrauwe - RBA I, p. 204, nr. 5; †Z., 24-6-1859, 1 j. en 3 m. - RMO I, p. 142, nr. 9). Haar grootvader, Jan-Baptist Mynghaar, overlijdt nog geen 3 maanden later.
- 12) Emma Duyck (°Z., 6-5-1859 - Peter: Desiderius, Amandus Vaneecke; Meter: Joanna, Theresia Mynghaar - RBA I, p. 207, nr. 7).

Eduard en Amelia Duyck - Mynzheer kregen - ik weet het - twaalf kinderen in nog geen 13 1/2 jaar. Vijf ervan stierven in hun prille jeugd.

Hebt U het bemerkt : er overlijden 3 kinderen in nog geen drie weken tijd, nl.: Rosalie (nr. 4) is 5 j. en 11 m. oud, als ze op 17 december 1853 sterft.

Jules overlijdt op Nieuwjaarsdag 1854, 4 j. en 10 m. oud. Zijn broertje, Leo Alois sterft 2 weken later, 3 j. en 8 m. oud. Wat een rouw in 'een gezin!

Het betreft geen jong-geborenen, maar kinderen van haast 4 tot 6 j. Ze werden het slachtoffer van een besmettelijke kwaal. Het kan niet anders.

Op 3 dec. 1853 was Pieterka Vandermeersch, een jongetje van 7 j. en 5 m. hier al gestorven (RMO I, p. 133, nr. 17), en Julia Fochemier, een meisje van 14 jaar overlijdt op 31 maart 1854. Toch wel vreemd.

Eduard en Amelia Duyck - Mynzheer kunnen na 2 mei 1859 nog andere kinderen gehad hebben, doch ik vind in de parochieregisters, na die datum, niet het minste spoor meer terug van zichzelf en van hun te Zuidschote geboren en in 1859 nog in leven zijnde zonen en dochters.

Het gezin moet rond 1860 voorgoed naar elders uitgeweken zijn. Waar naartoe weet ik niet.

We hebben tot nog toe twee dochters van Jan-Baptist Mynzheer en Joanna Beun te Zuidschote zien trouwen; Eugénie op 21 april 1841 met Petrus Boudry (p. 11) en Amelia op 4de december 1844 met Edward Duyck (p. 11).

Maar uit zijn tweede huwelijk (31 juli 1827) met Louise Tahon, zal hij nog een dochter de kerk binnenleiden, nl.: Rosalie, Sophia (° 2., 17-9-1830).

3) Rosalie treedt hier op 28 april 1857 in het huwelijk met Desiderius, Godfriedus Decorinck, zoon van Franciscus, Ludovicus en Colata, Sophia Horder. Deze was toen 30 jaar oud en geboortig van Noordschote. Rosalie Mynzheer was er haast 26 1/2. Carolus Decorinck, een broer van de bruidegom en Joannes-Baptista Mynzheer, de vader van de bruid, waren getuigen (RMA I, p. 85, nr. 1). Het jonge echtpaar heeft ^{zich niet} te Zuidschote gevestigd want we vinden het nadien nergens terug in de registers van onze parochie.

Vader Jan-Baptist Mynzheer - Beun - Tahon gaat op 2 september 1859 te Zuidschote 'ter ziela'. Hij was 64 jaar geworden (RMO I, p. 143, nr. 15).

Zijn tweede vrouw, Louise Tahon, zal hem haast 8 1/2 jaar overleven. Ze was 66 jaar toen ze de 12de januari 1868 overleed (RMO I, p. 165, nr. 1).

In datzelfde jaar zullen twee van hun kinderen te Zuidschote trouwen:

4) Amandus, Franciscus Mynzheer (° 2., 13-12-1832) is haast 35 1/2 jaar oud, wanneer hij op 12 mei 1868 in het huwelijk treedt met Maria, Octavia, Clementia Bonters, de 24-jarige dochter van Amandus, Franciscus en Sophia, Sidonia Bonters - Courtens, geboortig van Poelkapella (° 17-10-1844), doch in 1868 te Zuidschote wonende. Gewaas Devos en Pieter Vallays waren hun getuigen (RMA I, p. 99, nr. 3).

Ons dit gezin zullen we later handelen.

5) Een andere dochter van Jan-Baptist en Louise, Clémentine (°Z., 6-9-1879), trouwde hier, de 23ste september 1868, met Petrus, Desiderius VANNECKE. Deze laatste was een zoon van Amandus, Ludovicus en Amelia, Anastasia Vanecke - Vantooftelboom, en weduwnaar van Henrica, Amelia Neudt. Hij was geboortig van Lo en 38 jaren oud. Clementina was er 29. De vader van Petrus en zijn oom ("avunculus"), die ook Petrus Vanecke heette, waren getuige bij het kerkelijk huwelijk (RMA I, p. 99, nr. 6).

Wat er van de andere kinderen van Jan-Baptist en Louise Mynghaar-Tahon geworden is, weet ik niet.

We komen nu terug bij Amandus, Franciscus en Maria, Octavia, Clementia MYNGHEER-BOUTEN.

We kunnen zes kinderen van dit echtpaar, nl.:

- 1) Alphonsus Mynghaar (°Z., 28 maart 1869 - Peter: Carolus-Ludovicus Mynghaar, een jongere broer van Amandus; Meter: Maria-Theresia Bouten (RBA I, p. 244, nr. 4) X Maria Baelder; † tijdens 1ste Wereldoorlog. Dochter: Marie M.; thans te Lendelede).
- 2) Maria Mynghaar (°Z., 2-2-1872 - Peter: Petrus, Josephus Bouten, en Meter: Rosalia Mynghaar, een oudere zuster van Amandus). Maria trouwt op 15 januari 1913 te Zuidschote met Henri Fauwels (°Dassendale, 2-2-1873; zoon van Petrus en Malania Fauwels - Huyghe). Hun getuigen: Emiel Mynghaar en Hector Fauwels (RBA I, p. 254, nr. 2 en RMA I, p. 161, nr. 1).
- 3) Emilius Mynghaar (°Z., 30-3-1873 - Peter: R..., Amandus Bouten en Maria-Theresia Mynghaar, een halfzuster van Amandus Mynghaar - RBA I, p. 258, nr. 3).

LAUWERS

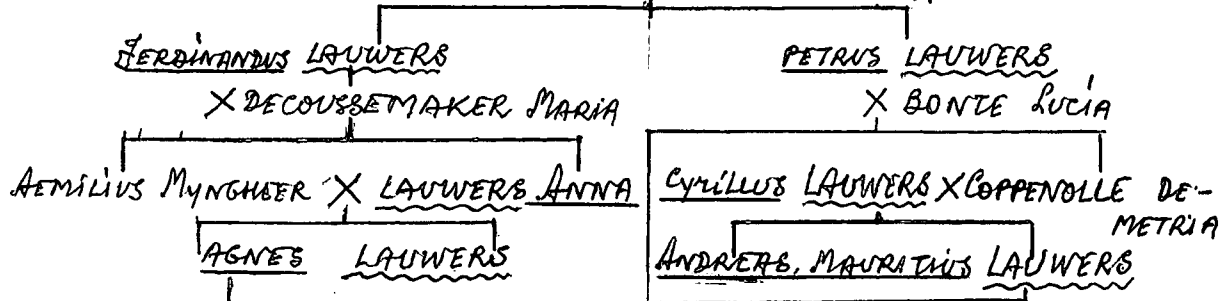
Emiel trouwde later met Anna-Maria Lauwers, die 13 jaar jonger was dan haar man († 1986). We vonden volgende kinderen terug:

1 Daniël, Valère Mynghaar (° Haringe, 30-9-1917 - Peter: Henri Fauwels-Mynghaar; Meter: Maria Decoussemaecker) & Martha, Maria (° Haringe, 7 mei 1919 - Peter: Marcel Lauwers; Meter: Maria Cailliau. † Jeper, 13 augustus 1967 - RMO III, p. 37, nr. 2) 2 Godeliève, Maria, Cornelia Mynghaar (°Z., 9-5-1924 - RBA II, p. 47, nr. 5 - X Z., 4-4-1951 met Hieronymus Sweertvaegher, ° Watou, 18-9-1917. Getuigen: Mauritius Sweertvaegher en Daniël Mynghaar - RMA III, p. 31, nr. 1) 4 Agnes, Gerarda, Maria Mynghaar (°Z., 1-7-1929, Peter: Gerard Mynghaar, toen 18 j. en Maria Mynghaar, toen 20 j. - Agnes werd gedoopt door E.H. Gabriël Feene, "vicarius oeconomus" na de dood van Pastoor Achiel Brys, op 15 mei 1929 - Agnes huwde op 30-10-1957 te Zuidschote met André, Maurice Lauwers, zoon van Cyriel en Demetrie Lauwers - Coppinolla - °Z., 27-10-1921. Er werd een dispensatie verkregen, want André en Agnes waren bloedverwanten in de derde graad van de zijlijn. Ze hadden dezelfde overgrootouders: Jacobus en Sophia Lauwers - Houwers. E.H. Gerard Mynghaar, toen onderpastoor te Beveren - Leie zegende het huwelijk in. Gaston Lauwers en Daniël Mynghaar waren getuige - RMA III, pp. 35-36, nr. 13.

5) Godselière en Agnes hadden nog een oudere zuster, t.w. Germaine, Madeleine Myngheer, geboren te Z., de 13 februari 1922. Deze trad hier op 20 mei 1954 in het huwelijk met Valere Hiele (° Waasten, 6 mei 1919) (RMA III, p. 88, nr. 1).

Nu we het toch over de familie Lauwers hebben geven we hier enkele bijzonderheden, die de graad van bloedverwantschap aanduiden tussen André, Maurice Lauwers en zijn vrouw: Agnes Myngheer.

Eerst een schema: JACOBUS LAUWERS X HOUWEN SOPHIA

waaruit:

MARICK, CYRILLE, CORNELIUS LAUWERS (° Ieper, 13-4-1961) X met GELDHOF DIANA, MARGARETA (° Noordvlede, 12-9-1961)

waaruit:

1°- Isabelle, Paula LAUWERS (° Roeselare, 7-2-1983)

2°- Kristof LAUWERS (° Roeselare, 11-1-1984).

Kristof Lauwers behoort bijgevolg tot de zesde generatie Lauwers te Zuidschote.

De 'stamvader' JACOBUS LAUWERS kwam van Bilschote, waar hij ca. 1802 geboren werd. Hij trouwde met een Zuidschotse: Sophia, Henrica Houwen, die hier ca. 1812 ter wereld kwam. Ze was een dochter van Carolus, Franciscus en Joanna, Clara Houwen - Hollebeke. Een broer van haar: Carolus, Franciscus Houwen, overleed, nog ongehuwd, te Zuidschote op 28-2-1836. Hij was 24 j. en 12 m. oud.

Een oudere zuster: Maria-Theresia Houwen (° Z., ca. 1809) trouwt hier de 30ste april 1839 met Carolus-Ludovicus Wychaert (° Z., ca. 1818 - RMA I, p. 54).

Jacobus en Sophia LAUWERS - HOUWEN kregen de 8ste april 1852 een dochter: Leonilla (RBA I, p. 188, nr. 8). De 5de oktober 1853 doopte Pastoor Delva, "sub conditione", hun tweeling: Sidonia en Justina Lauwers, die daags voordien geboren was en het nooddoopfel ontrangen had (RBA I, p. 191, nrs. 11 en 12). Op 16 augustus 1856 kwam er nog een zoon ter wereld: Servatius Lauwers, die door Caecilia Lauwers in sterfensgevaar gedoopt werd (RBA I, p. 199, nr. 14).

Keren we nog even terug bij Emiel en Anna-Maria Myngheer-Lauwers. Emiel, Myngheer overleed te Zuidschote de 29ste juli 1954. Hij was 81 j. en 4 m. oud geworden. Zijn weduwe, Anna Maria, (° Z., 1-7-1886) overleefde hem méér dan 12 j. Zij stierf op 17 november 1966, in haar 81ste levensjaar (Cfr. RMO III p. 15, nr. 1 en p. 36, nr. 6).

— 4) We gaan nu verder met de kinderen van Amandus en Clementia MYNGHEER-BOUEN, waarvan we op de voorgaande bladzijde reeds 1) Alphonbus, — 2) Maria en Emilius vermeld hebben. Nummer 4) hette HENRICUS MYNGHEER

De geboorte van Henri moet moeilijk verlopen zijn, want Catharina Vandenberghhe, de vroedvrouw, diende hem bij de bevalling op 23 april 1874 het wouddoopfel toe. Het kind werd 's anderendaags naar de kerk gebracht, waar Pastoor Delva het "sub conditione" doopte. Désiré Bouten was pater en Clémence, Louise Myngheer: meter (RBA I, p. 264, nr. 7).

Over HENRI zullen we verder nog uitvoerig spreken.

- 5) Op 26 januari 1876 was er weer een geboorte in het gezin Myngheer - Bouten: een vierde zoon, die Hieronymus (= Jérôme) geheten werd. Pater: Petrus Boudry, en Meter: Mathildis Bouten (RBA I, p. 270, nr. 4). De jongen zal volwassen worden, doch vrij jong overlijden. Toen hij de 8ste januari 1898 te Luidschote stierf had hij zijn 26ste levensjaar nog niet voleindigd (RMO II, p. 63, nr. 1). Het was pastoor Blanche die de uitvaartdienst hield.

Jérôme had tijdens zijn kort leven vier verschillende pastoors gekend te Luidschote, nl.: Pastoor Delva (+1883), Pastoor Delva (1883-1888), Pastoor Van Lerberghe (1888-1897) en Pastoor Blanche (1897-1901).

- 6) Het zesde kind, EMILIA Myngheer kwam de 24ste februari 1877 te Luidschote ter wereld. Desiderius Deconinck en Philomena Bouten waren resp. pater en meter (RBA I, p. 276, nr. 7). Emilie zal slechts 10 1/2 jaar oud worden. Hij overleed immers op 3 augustus 1887. Twee dagen werd ze begraven "cum missa solenni" (RMO II, p. 32, nr. 7).

Lo komen we weer terecht bij HENRI MYNGHEER.

Hij trouwde hier te Luidschote - we schreven het reeds - met Hortensia, Clementia VANDELANNOOCE. Het huwelijk vond plaats de 23ste juli 1907. Henri was al 33 j. en 3 m. oud, Clémence was in haar 27ste levensjaar. Carolus Vandelan(n)oota en Alphonsus Myngheer traden als getuige op (RBA I, p. 155, nr. 7).

Vader Amandus was immers 7 1/2 j. vroeger overleden (+ Z. 20-11-1889. Hij was slechts 57 j. geworden. Moeder Clémence zal méér dan 14 jaar weduwe blijven. Ze was in haar 70ste levensjaar toen zij op 22 februari 1914 het tijdelijke voor het eeuwige verwisselde (voor Amandus: RMO II, p. 38, nr. 14 - voor Clémence: RMO II, p. 98, nr. 5).

Als wij nu niet vergissen had het gezin Henri en Clémence Myngheer - Vandelan(n)oota acht kinderen. Onze opvoedingen vanuit het barbaarschap van Luidschote worden bemoeilijkt door het feit dat het gezin tijdens de Eerste Wereldoorlog Luidschote moest verlaten. Vier kinderen zagen nog te Luidschote vóór die afschuwelijke gebeurtenissen het levenslicht, nl.:

- 1) MARIA MYNGHEER, geboren op 26-2-1909, om 8 u.'s avonds. "Propter periculum mortis" werd ze door Dokter Louf, uit Elverdinge, gedoopt. De 28ste van dezelfde maand werd ze naar de kerk gebracht, waar Pastoor Van Campenhoudt haar "sub conditione" het H. Doopfel toediende. Hierbij waren Charles-Louis Vandelan(n)oota en Clémence Bouten, resp. pater en meter. Maria's doopnamen waren: Maria, Anna, Cornelia (RBA II, p. 18, nr. 5).

Maria werd de 7e juni 1921 te Elverdinge gevormd door Mgr. Gustaaf-Jozef Waffelaert, bisschop van Brugge. Diezelfde dagen ontvingen 9 meisjes en 6 jongens van Zuidschote aldaar het H. Vormsel. We vermelden ze terloops:

- 1) Rachel Bossaert (gedoopt 27-12-1907; d.v. Cyriel en Lydia Bossaert - Vallaeys)
- 2) Celina Claerebout (" " 12-8-1909; d.v. Petrus en Loë Claerebout - Maersdom)
- 3) Martha Depoorter (" " 14-7-1901; d.v. Honoratus en Eudoxia Depoorter - Verfaillie)
- 4) Alys-Maria Lalleuw (" " 31-5-1909; d.v. Achilleus en Lydia Lalleuw - Haalwijn)
- 5) Hilda-Maria Maes (" " 26-3-1910; d.v. Honoratus en Sidonia Maes - Vanhuyse)
- 6) Maria Mynzheer (" " 26-2-1909; d.v. Henricus en Clementia Mynzheer - Vandelaanoot)
- 7) Magdalena Tierssoone (" " 12-8-1907; d.v. Babilus en Theresia Tierssoone - Allewaert)
- 8) Margarita Vanlerberghe (" " 1-11-1905; d.v. Theophilus en Julia Vanlerberghe - Mahieu)
- 9) Lea, Carlina Willaert (" " 20-6-1908; d.v. Carolus en Leonia Willaert - Vanholme)
- 1) Doniaal Dezeure (gedoopt 22-5-1907; z.v. Renatus en Helena Dezeure - Decore)
- 2) Camillus Ooghe (" " 29-7-1903; z.v. Aloysius en Virginia Ooghe - Schorreel)
- 3) Valerius Robyn (" " 7-6-1907; z.v. Cyrillus en Emma Robyn - Verly)
- 4) Mauritius Sampers (" " 8-3-1907; z.v. Camillus en Leonia Sampers - Degrendel)
- 5) Eric-Cornelius Vandermaersch (" " 5-2-1910; z.v. Hieronymus en Emma Vandermaersch - Dezeure)
- 6) Leo Verstraete (" " 7-4-1908; z.v. Augustus en Elisa Verstraete - Tylgadt)

Alice Sampers, d.v. Carolus en Loë Sampers - Carpentier (°Z., 10-5-1909) werd de 15^e juni 1921 te Liefde gevormd.

2) GERARD MYNZHEER werd de 5^e mei 1911 te Zuidschote geboren. Alfons Mynzheer en Nathalia Knochaert hielden hem boven de doopvont. Hij ontving het H. Vormsel in de kapel van het St.-Vincentius-collage te Ieper op 22 juni 1925 (RBA II, p. 25, nr. 3).

Gerard stond op het punt binnen te treden in het groot Seminarie te Brugge, toen zijn zuster Maria Mynzheer op 2 sept. 1942 te Zuidschote in het huwelijk trad met Gerard, Joseph Logier; zoon van Charles en Romanie Logier - Decoster. Gerard Logier werd de 7e april 1910 te Lebe geboren. Edgar Logier en Joseph Mynzheer ondertekenden als getuige de trouwakte, die door Pastoor Juvier in het huwelijksregister was ingeschreven (RMA III, p. 18, nr. 2).

Er waren toen te Zuidschote, benevens Gerard Mynzheer, nog twee andere groot-Seminaristen, nl.: André Peccen (°Sailly-le-Sec, 22-4-1918; priester gewijd de 18e dec. 1943 en sedert nov. 1969 pastoor te Werken) en Joris (Georges) Leuindan (°La Ferté, Frankrijk, 8 nov. 1919; priester gewijd op 16-4-1944 en sinds juli 1959 medepastoor van de St.-Maartensparochie te Kortrijk).

De intrede van Gerard Mynzheer in het groot Seminarie ging te Zuidschote niet onopgemerkt voorbij. Er greep o.m. op 17 september (een donderdag) een

"Soutane - begieting" plaats in het huis van de "kinderen Mynghaar".

Pastoor Gruwier was er aanwezig en schrijft dienaangaande in het Parochieboek II, p. 58: "Op donderdag 17de September <1942> hielden we in het huis der kinderen Mynghaar "Soutane - begieting" van onzen lieven Seminarist, Gerard Mynghaar, zoon van wijlen Henri, gewezen schatbewaarder van den Kerkraad, en van Clemence Pandalanroote. Waren daar aanwezig: E.H. Pastoor Gruwier en de twee andere Seminaristen, nl.: Waarde Heer, Andre Peccer, zoon van Heer Remi, burgemeester van Zuidschote en van wijlen Maria Pieters - Waarde Heer, Georges Leuridan, zoon van Gaston, voorzitter van den Kerkraad en schepen der gemeente, en van Maria Nollet.

Omne trinum perfectum! En of er Vlaamse lente was!".

Pastoor Gruwier vervolgt: "Door toedoen der waarde Heeren Seminaristen (ont)vingen we voor onze kerk, een keertenstaander in gesmeed ijzer, uit de kerk van het groot-Seminarie te Brugge. 't Is een prachtstuk van niet te onderschatten waarde. Dit kwam ons toe als gifte".

Op 12 februari 1943 werd E.H. Alfons Gruwier pastoor te Kemmel.

zijn opvolger, E.H. Aloïs Van Antwerpen, benoemd diezelfde dag, vroeg bij de voorgaande tekst nog de woorden: <deze keertenstaander> "is gebruikt" bij St. Leonardus".

Ik heb deze waardevolle "keertenstaander" in gesmeed ijzer tot nog toe nergens teruggevonden. Lon iemand van onze lezers en lezeressen weten wat er met deze "gifte" van de "waarde Heeren Seminaristen" nadien gebeurd is? Die keertenstaander werd geschonken aan de kerk van Zuidschote en hoort daar thuis...

Pastoor Van Antwerpen noteerde wat verder: "groene gewaden: kaszijsel, tuniek, salmatiek, velum, met opbrengst der priesterhulde, ter gelegenheid van de Eremis van E.H. André Peccer, Kerstdag <1943>, <gemaakt> bij de Terw. Zusters v. d. godd. Zaligmaker, Annuntiatenstr. te Brugge (5972 f)".

Op p. 70 schrijft hij: "4 grote processielantaarns - dank zij de opbrengst van de priesterhulde, ter gelegenheid van de Eremis van E.H. Georges Leuridan, werden besteld bij de Breuck te Gent. 4 grote lantaarnen in verzilverd wit metaal, geleverd in Dec. 1944; kosten: 15.214 fr."

De movie lantaarnen zijn nu opgesteld in het koor.

Even verder lezen wij in het Parochieboek: "Witte altaargordijnen, ter gelegenheid van de Eremis van E.H. Gerard Mynghaar, Juni 1946; kosten: L. 238,65 <fr.> ; betaald met de opbrengst van het priesterfeest in open lucht: Sept. <1946>; <gekocht bij Demeere>.

Purperen altaargordijnen - eveneens Demeere - in Dec. 1947; kosten: 1844 fr.

E.H. Gerard Mynghaar werd na zijn priesterwijding eerst onderpastoor te Beveren-laie en later Pastoor van Wulvergem. Hij overleed in de St.-Vincentiuskliniek te Deinze, op 30-11-1968. Hij was slechts 57 1/2 jaar oud.

Wij vonden zijn doodbrief terug in het Parochieboek, alsook een knipsel uit de Gazet van Antwerpen, die we hier overnemen.

Heden is de vreugde van het eeuwig leven ingegaan

Eerwaarde Heer Gerard Myngheer

Pastoor te Wulvergem.

Zoon van wijlen Henri Myngheer-Vandelannootte.

Geboren te Zuidschote op 5 mei 1911 en overleden te Deinze in de St.-Vincentiuskliniek op 30 november 1968 in volledige overgave aan Gods H. Wil, gesterkt door het Sakrament der zieken en de Apostolische Zegen.

Bedroefd, maar getroost door de hoop op de Verrijzenis delen U dit mede :

De Heer en Mevrouw Gerard LOGIER-MYNGHEER,
Mejuffrouw Alice MYNGHEER,
Eerwaarde Zuster Gabriëlle MYNGHEER, in het klooster Rustoord te Lendeledede,
De Heer en Mevrouw Jozef MYNGHEER-SEGERS,
zijn broeder, zusters, schoonbroeder en schoonzuster ;

De Heren Luc, Dirk, Rik, Patrick en Geert MYNGHEER,
Mejuffrouwen Marleen en Caroline MYNGHEER, zijn neven ;

Mejuffrouw Maria MYNGHEER,
De kinderen en kleinkinderen van wijlen Emiel MYNGHEER-LAUWERS,
De kinderen en kleinkinderen van wijlen Henri VANDELANNOOTTE-MASSON,
De kinderen en kleinkinderen van wijlen Charles PYPE-VANDELANNOOTTE,
De kinderen en kleinkinderen van wijlen Honoré VANDEWALLE-VANDELANNOOTTE,
De kinderen en kleinkinderen van wijlen Remi VANDELANNOOTTE-CALLIAU,
zijn kozijns en nichten ;

De families MYNGHEER en VANDELANNOOTTE,

De Eerwaarde Zusters en Verpleegsters van de St.-Vincentiuskliniek te Deinze.
De Verpleegsters van het Wit-Gele Kruis, te Poperinge.

Verenig U met ons in de H. Kommuniemis die bij zijn uitvaart zal opgedragen worden in de parochiekerk van St.-Machutus te **Wulvergem, op donderdag 5 december 1968 te 11 u.**

De begrafenis zal plaats hebben op het kerkhof te **Zuidschote, te 15 u. 45.**

Bijeenkomst aan de pastorie, Dorp, te 10 u. 45.

De gregoriaanse missen zullen opgedragen worden in het Instituut Don Bosco te Kortrijk.

BARMHARTIGE JEZUS, GEEF ZIJN ZIEL DE EEUWIGE RUST.

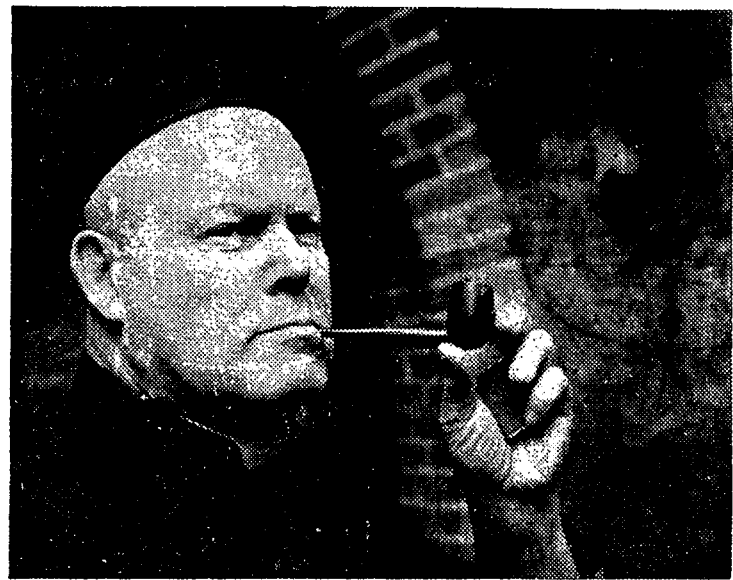
Wulvergem, 30 november 1968.

Grenadierstraat 4, Zuidschote.
Dorp 10, Wulvergem.
Rustoord, Lendeledede.
Steenstraat 5, Zuidschote.

Gelieve na de dienst de familie te volgen

Straks luiden de klokken voor Pastoor Mijngheer te Wulvergem

De man die eens de klokken van de parochiekerk van Wulvergem liet luiden, omdat zijn gemeente de versieringsprijstkamp had gewonnen die verbonden was aan onze Gent-Wevelgem, is niet meer.

Zeereerw. Heer Mijngheer, pastoor van Wulvergem, is zaterdag in een kliniek te Deinze in de ouderdom van 57 jaar overleden.

«De Pastoor» was een buitengewoon man. Dat is geen eenzijdige noch persoonlijke beoordeling maar zo sprak elkeen die in contact met hem was geweest en die, zonder vooringenomenheid of enggeestigheid, waardering kon opbrengen voor de belangrijke taak welke hij in zijn kleine gemeente aan de voet van de Vlaamse Bergen wist af te werken.

Het was een figuur die men na een eerste kennismaking nooit meer kon vergeten.

Zijn atletische figuur, nog indrukwekkender gemaakt door een helklinkende stem, wijde gebaren en een overredingsgeest welke al zijn daden en gesprekken tot een onvervalste waarheid maakten, stak schril af met de vrome zachtmoedigheid welke zoveel dorpsherders kenmerkt.

Pastoor Mijngheer gebruikte zowel het dorpscafé als zijn kansel om het goede woord te verkondigen, hij kon zowol op de open straatweg als in de biechtstoel teksten, hij had geen bijbelse kastijden nodig om zijn mensen naar het hart te grijpen maar kon zulks even gemakkelijk met voorbeelden uit het gewone dagelijkse echte leven.

Lachen, zingen, dansen, een smakelijke pijp tabak of een frisse teug gerstenat waren even zoveel middelen om tussen zijn mensen te vertoeven en met hen de moeilijkheden van het leven te overwinnen maar eveneens om de parochiale kristelijke verbondenheid te helpen bevorderen. Hij was een van die zonderlinge, vrijpostige maar ook diep overtuigende pastoors die precies door hun mens-zijn-met-iedereen geloof hoop en liefde weten bij te brengen in dit dagelijkse, niet altijd vreugdevolle, leven.

Mensen met zijn weergalozе uitbundigheid en tomeloze geestdrift lopen gevaar vroegtijdig ten onder te gaan aan hun geniale bandeloosheid omdat ze door hun eigen gewone levenswijze aan de medemenssen willen tonen hoe het leven toch schoon, goed, eerlijk en verheven kan zijn.

Het kleine Wulvergem zal vandaag in diepe rouw gedompeld zijn omdat iedereen beseft dat een eigenaardige maar brave mens en goede herder te vroegtijdig van hen is weggegaan.

Wanneer straks te 11 uur in de parochiekerk van Wulvergem de begrafenisplechtigheden van wijlen Z.E. Pastoor Mijngheer plaatsvinden, zullen er veel mensen van ver uit de omtrek aanwezig zijn om mede te rouwen over een duurzame overledene.

Aan de bevolking van Wulvergem, aan de familie van wijlen Pastoor Mijngheer, bieden we onze diep kristelijke gevoelens van medevoelen aan voor de rouw die hen treft bij het heengaan van een man die, wel niet steeds op een orthodoxe manier, toch het Godswoord op een echt menselijke wijze heeft weten te verkondigen.

De grond van Wulvergem, de gemeenschap waarvan hij zoveel hield, zal hem de eeuwige rust brengen.

MARCEL VAN BERGEN

Ein vergeeld knipsel uit de "GAZET VAN ANTWERPEN", met een "In Memoriam" van Pastoor Gerard Mijngheer, geschreven door redakteur Marcel van Bergen, begin december 1968.

3) Het derde kind van Henri en Clémence Myngheer - Vandelaannoote, Alice, werd de 17de juli 1912 op de ouderlijke hoeve geboren. Ze werd 's anderendaags onder de namen Alix, Gabriel, Cornelia door Pastoor Florimond Van Campenhoudt gekerstend. Henricus Vandelan(n)oote, haar peter, en Maria Myngheer, haar meter, hielden haar boven de doopvont.

Alice werd de 15de juli 1925 te Elverdinge gevormd door Mgr. Waffelaert (RBA II, p. 30, nr. 17), samen met haar jongere zuster:

4) GABRIËLLE MYNGHEER.

Deze kwam op 5 februari 1914 ter wereld. Zij werd de 7de van die maand ten doop gedragen. Amilius Myngheer was peter en Maria Vandelan(n)oote, echtgenote van Florent Dasmuyter was meter.

Gabriëlle trad binnen in het klooster van de H. Vincentius a Paulo, te Lendeledede., waar ze op 26 juni 1934 geprofeest werd. Thans is zij Algemeen-Overste van deze Congregatie, die 83 jaar lang, tot in 1968, de Meisjesschool van Luidschote, op voorbeeldige wijze leidde.

Wij vonden een exemplaar terug van het prentje, als "Blijde herinnering" aan de professie van Gabriëlle werd gedrukt. Op de voorzijde van ons exemplaar staat er een afbeelding van "De H. Maagd in den Tempel", met een tekst van de H. Ambrosius:

"De H. Moedermaagd Maria was nederig, bescheiden, zorgvuldig aan den arbeid en vond haar welbehagen in haar onderhoud met God".

5) MADELEÏNE MYNGHEER.

Aelteraan in het tweede doopboek van Luidschote zijn er "Afschriften van Doopbewijzen" opgenomen van parochianen, geboren buiten de parochie, tijdens de oorlog en daarna (1914 en volg., daar Luidschote vernield werd en de inwoners als vluchtelingen verspreid werden).

Ook het gezin Henri en Clémence Myngheer - Vandelaannoote hadden hun erf en goed moeten verlaten. Ze waren ze in Haringe terecht gekomen. Er was daar toen een militair hospitaal. De dokters, die er dienst deden waren ongeveer de enigen in de streek, die de moeders bij een bevalling konden helpen. Dit verklaart waarom b.v. Ger-

BLIJDE HERINNERING
AAN DE
HEILIGE KLOOSTERGELOFTEN
van
ZUSTER MARIE - CECILIA
(Gabriëlle Myngheer)
in het klooster van den
H. VINCENTIUS A PAULO, teLENDELEDE.
den 26 Juni 1934

Wanneer ik in den geest vandaag terugkeer tot mijn eerste jaren, er stijgt een dankreet uit mijn ziel: "Mijn Jezus, 'k heb zoo welgevaren!..

Van in mijn jeugd hadt Gij me lief... Ge leerde mij, dat ware vreugden alleene maar te vinden zijn in blijzaam oef'nen van de deugden.

En 'k mag ellendig menschenkind, van heden af uw bruid me noemen... O, mocht ik tot mijn laatsten stond, in uwe liefde alleen me roemen!

'k Wil arm en onderdanig zijn, ik geef mijn hart U gansch mijn leven: om U, en om de ziel van 't kind, is 't Jezus, toch zoo gaarn gegeven.

Ik vraag U maar, terwijl ik hier als bruid nu kniele voor uw voeten da'k U, met mijn dierbren al, in't eeuwig leven mag ontmoeten.

the Stille - Seghers, André, Maurice Lauwers en ook Madeleine Myngheers daár ter wereld zijn gekomen.

Voor Madeleine was dit de 24de januari 1915. Ze werd de 26de januari van dat jaar te Harínghe gedoopt door Pastoor B. Pierrat van Harínghe, waar de ouders toen verbleven "propter bellum". Madeleine's pater heette: Constant Vandaputte, en haar meter: Maria Gheeraert.

Madaleine volgde het voorbeeld van haar oudere zuster, Gabriëlle, en nam eveneens de sluier aan in het klooster van de H. Vincentius a Paulo te Lendeleda. Ze legde haar H. Kloostergeloften af op 16 april 1939, onder de naam Zuster Marie-Bosco. Ook van haar professie vonden wij het herinneringsprentje terug. Op de voorzijde in een romaanse venster-omlijsting: 4 engelen en op een banderol de woorden: AMEN - ALLELUIA. Daaronder een lange tekst, die als volgt begint: "De gewone stemming onzer ziel moet bestaan in een aanhoudend Amen en in een onafgebroken blijde Alleluia" (uitgave van de Benedictinessenabdi van Maredot, bij Maredouts, in typische "Beuronestijl". Slachtoffer van een ernstige kwaal zal Zuster Marie-Bosco vrij jong sterven. Zij ontliep in de Heer te Kortrijk (Klín. Maria's Voorzienigheid, op 21-september 1951.

- 6) Het gezin Henri en Clemence Myngheers-Vandalannoots trok nadien naar Frans-Vlaanderen en vond een onderkomen te Steenbeke (Steenbecque), bezuiden Harzebroek. Daar (?) kwam hun zesde kind ter wereld, dat Joseph gedoopt werd. Dit gebeurde in 1916. Het jongetje bleef slechts een viertal maanden in leven. Het werd in Frankrijk begraven.

Ik heb gevonden Dien mijn hart bemint. Ik ben aan Hem. en zal Hem niet meer verlaten. Hooglied III. 4.

BLIJDE HERINNERING

aan de

Heilige Kloostergeloften

van

ZUSTER MARIE-BOSCO

(MADELEINE MYNGHEER)

uitgesproken op 16 APRIL 1939 in het klooster van den H. Vincentius a Paulo te Lendeleda.

Gij hebt uw hart, en ziel en ál.
Den Heer, uw God gegeven.
Om in de stille kloosterrust
Voor Hem alleen te leven.

De wereld mocht met schijn geluk
Uw jeugdig hart bekoren.
G' hebt hooger schoonheid, eed'ler goed.
G' hebt 't beste deel verkoren.

Gij liet uw ouders, have en huis
En, van het aardsche ontbonden.
Hebt gij in God, wel duizendmaal
't Verlorene weer gevonden.

Leef thans met Jezus als zijn Bruid
In zalig zielsbetrachten,
Besteed voor God en 't zielenheil
Uw liefde en ál uw krachten.

7) Op 15 juli 1917 mocht het gezin Myngheer - Vandelanootte zich verheugen over de geboorte van nog een dochtertje, geboren te Steenbeke en op dezelfde dag nog gedoopt (RBA II, aanhangsel : doopsels 1917) onder de namen : Yvonna, Johanna. Het meisje overleed te Luidschote, de 25de januari 1924, in de ouderdom van ca. 6½ jaar. (RMO II, p. 102, nr. 1).

8) De laatste zoon van Henri en Clémence, die de stam van de Myngheers in rechte lijn zal voortzetten, zag het levenslicht toen de familie al een tijd terug was te Luidschote en aan de heropbouw van de vernielde hoeve was begonnen.

Geboren te Luidschote, op 12 mei 1920 ("hora decima ante meridiem") werd hij 's anderendaags door Pastoor Jules Vanneste van Boezinge gekerstend.

Hij ontving bij zijn doopsel de doopnamen : Joseph, Albert, Corneel.

Henri Pauwels was zijn pater en tante Sidonie Vandelanootte, een zuster van Clémence was zijn meter (RBA II, aanhangsel : doopsels 1920, nr. 4).

dat de Pastoor van Boezinge Joseph het H. Doopsel toediende, moet ons niet verwonderen. E.H. Achiel Brys werd slechts op 25 september 1920 tot dienstdoen de pastoor van Luidschote benoemd. Deze laatste zal hier pas de 30ste januari 1921 een eerste bevestiging (Germaine Bossaert) dopen.

Reeds vóór oktober 1914 werd Luidschote door het oorlogsgeweld getroffen. De 15de november 1914 brandde de kerk af. Tussen 18 aug. 1914 en 30 jan. 1921 had hier geen enkele doop meer plaats.

Aangezien we nog wat rouwta hebben op deze Bly. nemen we hier het doodsprentje van Pastoor

Gerard
Myngheer
over.
R. I. P.

„Vader, in uw handen beveel ik mijn geest”

+

Op donderdag 5 december 1968 hebben wij samen de Eucharistie gevierd in de parochiekerk van Sint-Machutus, te Wulvergem, om

Eerwaarde Heer Gerard Myngheer

Pastoor te Wulvergem,

Zoon van wijlen Henri Myngheer-Vandelannoote
deelachtig te maken
aan de Verrijzenis van Kristus.

Geboren te Zuidschote op 5 mei 1911 en overleden te Deinze in de St.-Vincentiuskliniek op 30 november 1968, gesterkt door het Sakrament der zieken en de Apostolische Zegen.

Laat ons samen bidden, in vereniging met de rouwende familie, met de parochiegemeenschap van Wulvergem, met het priesterkorps van het Bisdome Brugge en met de ganse Kerk, voor het heil van levenden en doden; richten wij ons gelovend gebed tot de Almachtige Vader, die zijn Zoon Jezus Kristus uit de doden deed verrijzen.

Voor onze overleden heer Pastoor, die in het doopsel de kiem van eeuwig leven heeft ontvangen; die, in uitzonderlijk sterke trouw aan zijn roeping, dat leven in handen heeft gelegd van de Vader en door zijn priesterschap een levend teken werd van de verlossende Kristus: dat God hem doet verrijzen op de laatste dag. Wij bidden U, verhoor ons Heer.

Voor zijn familieleden die buigen onder dit kruis: dat zij inzien dat hij de liefde van de Vader is geweest die hun werd medegedeeld, en dat zij troost vinden in de gedachte dat God de

liefde niet doodt maar ze sterker maakt door ze te vereeuwigen. Wij bidden U, verhoor ons Heer.

Voor zijn parochianen die bedroefd deze scheiding ondergaan: dat zij voor hun beleving van het priesterschap der gelovigen, steeds aansluiting zoeken bij hun pastoor die het verlossingswerk van Kristus in de parochie bestendigt. Wij bidden U, verhoor ons Heer.

Voor allen die getroffen werden door zijn blijde edelmoedigheid en zijn onstuimig verlangen om goed te doen: dat zij hieruit leren dat de ware vreugde en het echt geluk erin bestaan: de wil van de Vader te volbrengen en de medemens gelukkig te maken. Wij bidden U, verhoor ons Heer.

Voor allen die door de Vader geroepen worden tot priesterschap of religieus leven: dat zij onvankelijk blijven luisteren en grootmoedig durven antwoorden. Wij bidden U, verhoor ons Heer.

Heer, onze God!

Wij behoren tot de mensen die leven van hoop en geloof in U;

wij worden bemind en beminnen zelf, en wij zien niet altijd dat het uw Liefde is die telkens weer mens wordt.

Vermeerder ons geloof, onze hoop en onze liefde. Laat toe dat het gebed van uw Kerk tot heil strekt van levenden en doden.

Door Kristus, onze Heer. Amen.

De families Myngheer en Vandelanootte danken U voor de blijken van deelneming in gebed en rouw.

Vooral eer we verder gaan met de afstammingslijn van de Mynzheers te Luidschote, willen we eerst een oude foto publiceren, die ons de hofstede toont van Henri en Julia Delva - Thevelin, zoals ze er voor de Eerste Wereldoorlog uitzag. Het is een merkwaardig, en uiteraard zeldzaam document.

De afbeelding heeft de afmetingen van een postkaart, en kon als zodanig verstuurd worden, zo vermoed ik, vermits er vier stippelijnen gedrukt zijn op de rechterhelft van de achterkant, waar men dan naam en adres van de bestemming(e) kon schrijven.

In de linkervrand van de keerzijde lezen we: "Kunstphoto" Th. Vermeersch, 50, Brederodestraat, Antwerpen.

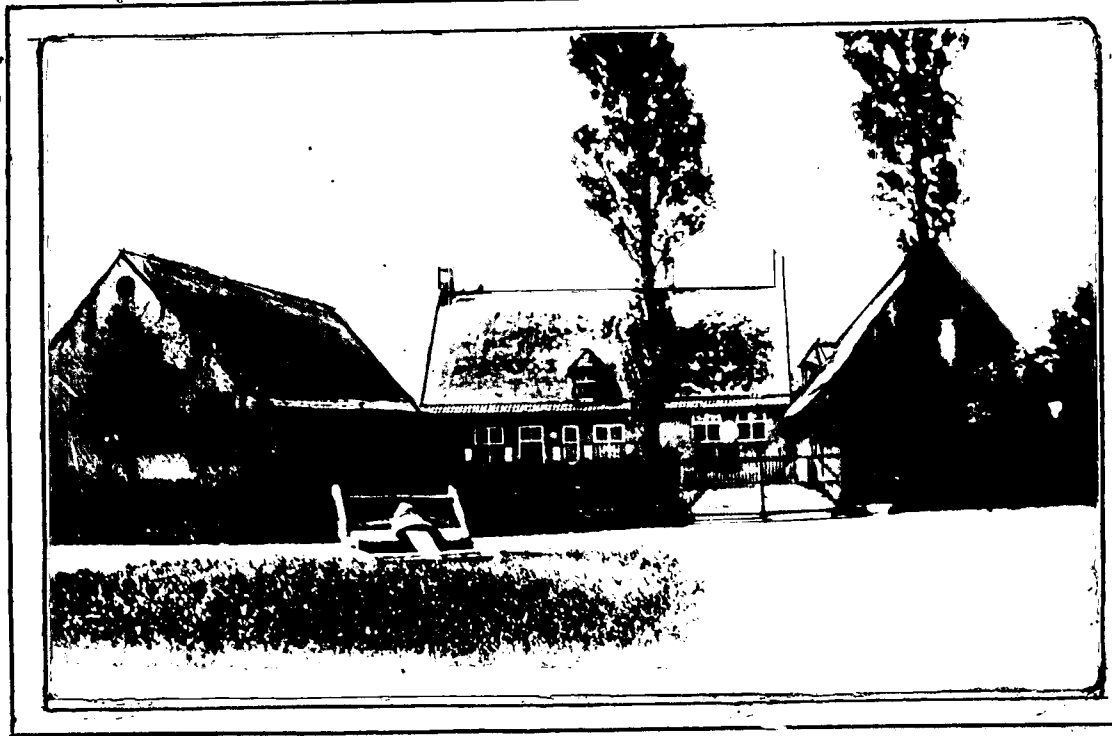
Wanneer de hoere gefotografeerd werd weten wij jammer genoeg niet. Een jaartal wordt niet vermeld.

Op de kaart van Luidschote die wij in deel III van onze Zantingen, p. 38 publiceerden en die naar alle waarschijnlijkheid in 1898/1899 werd opgesteld (en nadien aangevuld) draagt de hofstede het nr. 26 en de benaming "Hoere kinders Van de Ranotte". De foto kan niet zo oud zijn. Hij dateert vermoedelijk uit de jaren 1910/13. Nader kan ik het niet bepalen. We herinneren er aan dat de jongste dochter Mandelannote, Clémence, op 23 juli 1907 getrouwd was met Henri Mynzheers. Ze pachtten toen de weduwe Julia Delva - Thevelin en Kinders.

Het kan best zijn dat de foto voor het overlijden van de eigenares (+14-12-1912) genomen werd, misschien in de zomer 1911/12.

We zien op de "postkaart" hoe een pachthoere van circa 25 ha er in dien tijd uitzag: een vierkantig erf, langs drie zijden bebouwd en aan de voorkant afgesloten met een haag en een brede balie (wsch. - naar de foto te oordelen een afsluiting van tralies.

De afbeelding is niet zo duidelijk (meer). We hopen dat de fotocopie toch nog een idee geeft van het fraaie uitzicht van deze toch voorname en goed onderhouden Luidschoote pachthoere.

Let op het ruime woonhuis met strodak, 2 schoorstenen, de overdekte golderdeur (met vensterraampjes?). Op het gelijkvloers, aan weerszijden de ingangdeur, mooie twee- of vierdelige vensters, met geschilderde luiken, de routekamer(s) met gelijkaardige vensters. De omraming van deur en vensters bestaat deel waarschijnlijk uit natuursteen, de bovenkant van het dak is blijkbaar met nokpannen afgedekt. Ook aan de onderkant liggen er enkele rijen pannen.

Het gebouw rechts op de foto herbergt vermoedelijk de stallingen (koe- en varkensstal en een bergplaats voor landbouwsalaam. Bemerkt de zolder met strodak, overdekte golderdeur en luifel (voortuitstekend afdak sat niet ondersteund is). Het linkergebouw bevatte danwelijk het wagenkot (met open toegang), de schuur en polend aan het woonhuis misschien de paardestal, waarvan de deur openstaat. Ik vrees dat die details op de fotocopie niet te herkennen zullen zijn.

Let ook op de twee hoge populieren aan weerszijde van de balie, de houten rol en eg op de voorgrond.

De aanblik van hun kwasi-volledig verwoeste hofstede moet bijzonder pijnlijk geweest zijn voor Henri en Clémence Myngher, toen ze in 1919 naar Zuidschote terugkeerden. Vier van hun kinderen (Maria ^o1909, Gerard ^o1911, Alice ^o1912 en Gabriëlle ^o1914) waren nog op de oude hoeve geboren, Madeleine (^o1915) en Yvonne (^o1917) waren nadien, ver van het (voor)vaderlijk dorp ter wereld gekomen.

Niets dan verwoeste gebouwen, deels ten gronde vernield. Een boer van rond de 45 jaar, een boerin van bij de 40; 6 kleine kinderen van ± 2 tot 10 j. oud en één op komst. Men moet de moed bewonderen van zulke mensen, die in zo'n tragische omstandigheden weer de hand aan de ploeg durfden slaan. Opruimen; een woning, 'n: stalling, 'n: bergplaats, enz., samenflansen met recuperatie-materiaal, en jaar na jaar verder werken aan de heropbouw. Wat een taaië dapperheid bij zoveel mensen uit onze streek.

Alice Myngher bezit drie haart totaal vergeelde afdrukken, waarvan de "Cliche" genomen werd in 1924 door Mathilde Delva, die toen nog eigenares was, samen met haar man, van de hoeve en het land er omheen.

Op de eerste foto, die zeer onduidelijk is geworden schreef ze eigenhandig: "Verwoeste schueringen der Hofstede van Henri Delva - Thavelin ¹⁹¹⁴/₁₉₁₈. Thans eigendom van Hector Callens en Mathilde Delva 1924". De foto werd dus in laatste genoemd jaar genomen. Op de voorgrond ziet men omwoeld (ruw-geploegd?) land, verderop allerlei brokstukken en puin allerhande. Links een soort schuur in ruw timmerwerk, langs drie kanten met 'golfflaten' beslagen, ervoor een drie wielkar, twee schelven, kopen aarde tegen de muren van de uitgebrande 'schueringen'. De copie van deze foto dateert van 1926 ("Cliche Mathilde Delva 1925").

Op het tweede afdrukkel schreef de eigenares: "Verwoeste Stallingen der Hofstede van Henri Delva - Thavelin ¹⁹¹⁴/₁₉₁₈. Thans eigendom van Hector Callens en Mathilde Delva. 1924". Meer kopen aarde tegen muren zonder dak, met in de voorgevel een groot gat, geplagen door een 'voltraffer'. Daarachter een vormeloos deel van een overeind gebleven muur. Rechts de herktoren van Zuidschote, links een deel van het heropgetrokken woonhuis. Achter de

muurresten de kruin van een boom, zonder lozer (de foto kan dus vroeg in het jaar of laat in de herfst 1924 genomen zijn).

De derde foto uit 1924 willen we toch graag afdrukken. Hij is minder getaand dan de vorige. Misschien zal de fotocopie toch enig idee geven van het woonhuis zoals het er in 1924 uitzag. Let ook op de boterham, de melkemmert, de driewielkar, het afdak, het houten bijgebouw, enz.

Verwoeste Hofstede van Henri Delye - Bevelin, 1914-1918.
Ehans Eegendoorn van tractor (atblens en Mathilde Delye, 1924.

Henri Myngheer, "landbouwer, schepen(en)kerkheer" en zijn echtgenote Hortensia, Clementia Vandalannootte zullen nog de professie beleven van hun dochter Gabriëlle, Zuster Maria-Cecilia (Londelade, 26 juni 1936).

Anderhalf jaar later overlijdt Clémence te Zuidschote. Ze sterft op 1 december 1937 en wordt de 6de van die maand door Pastoor Gruwier naar het graf geleid. Ze was nog geen 60 jaar oud (RMO I, p. 14, nr. 5).

Haar man zal haar nog geen zes maanden overleven. Hij sluit voort goed de ogen op 30 mei 1938; hij was zijn 65de levensjaar begonnen (RMO II, p. 126, nr. 5).

In sommige delen van de Lantingen heb ik reeds herhaaldelijk priesters en kloosterlingen vermeld, die te Zuidschote geboren zijn. We hadden het in dit deel reeds over Gabriëlle (Zuster Maria-Cecilia) en Madelaine (Zuster Marie-Bosco) Myngheer, over André Peccu, Georges Louridan en Gerard Myngheer. Maar we vonden er nog meer. Over deze "roepingen" willen wij het nu hebben, voornamelijk verder te gaan met de 'stamlijst' van de Zuidschotse tak der Myngheers.

ME(E)(R)SDOM

1) We beginnen met E. P. CYRIEL MEERSDOM. We vinden zijn doopakte in RBA I, p. 279, nr. 4. Daaruit blijkt dat hij een zoon was van Amand Mesdom (° Reninge, ca. 1847) en van Stephanie Tybillon (° Reninge, ca. 1854). Hij werd bij zijn geboorte op 28 febr. 1878 in sterfensgeraai gedoopt door de moeder van Catharina Vandenberghe. Pastoor Selva diende hem 's anderendaags, 1 maart (het was dus geen schrikkeljaar) "sub conditione" het H. Doopsel toe. Petrus en meter waren resp. Franciscus Tybillon en Catharina, Theresia Vanhove.

Op jonge leeftijd trad Cyriel Mesdom binnen in de Congregatie "Sanctissimi Redemptoris" (Redemptoristen). Op 2 oktober 1898 werd hij te Sint-Truiden geprofeet en de 25de september 1904 te Beauplateau tot priester gewijd.

Let op de schrijfwijze van de familienaam. In het doopregister van Luidschote lezen we Mesdom; op zijn rouwprentje, enz.: steeds Meersdom.

Lo ging het in die tijd...

In het kerkarchief van Luidschote is er een mooie foto bewaard van de jonge Redemptorist, die we hiernaast opnemen.

Pastoor Leo De Jaegher (1930-1936) schrijft in het Parochieboek I, p. 67) met betrekking tot deze Luidschotse Pater het volgende:

"De voorbereiding tot den biddag (24 januari 1933) werd in 1933 gedaan door Zeer Eerw. Pater Meersdom (er stond eerst: Mesdom...), provinciaal overste der Redemptoristen, te Brussel.... Hij is de eenige, in leven zijnde priester, geboortig van Luidschote" (Pastoor De Jaegher schreef dit begin 1933).

"Omtrent de 6 jaren oud, verhuisde hij naar Boezinge, studeerde in het bisschoppelijk College te Ieper. Trad in de orde der Redemptoristen. Vertrok naar de Ruthenen (Galicië) (1.9.20), verplicht terug te keeren naar België wegens ziebelijkheid (15.11.1920) (zie) Allouary, Onze West-Vlaamische Kondelingen, I, blz. 319, n. 103).

! Word provinciaal gekozen in 1930. In 1933 (juni) overste van het klooster te Antwerpen. - gaf uit: "Pater Cyr. Meersdom, redemptorist. Zieleleven voor studenten (vierde duizend), Erschen (België), 1922 - druk. J. Vanden Acker, Gillonstraat, 68, Brussel", en "Pater Cyr. Meersdom, redemptorist: Zielvoedsel, spreekwoorden van godvruchtige christenen uitgelegd - St. Alphonsus - drukkerij - boekhandel, Erschen (België), 1927".

Zijn rouwprentje geeft ons nog méér bijzonderheden over deze verdienstelijke kloosterling, geboortig van Zuidschote. Hij was een tijd lang "leenaar der Humaniora om in de Godgeleerdheid", "rector te St. Pieters - Jette en te Antwerpen" en - zoals gezegd - Provinciaal van de Congregatie. De laatste jaren van zijn leven verbleef hij in het Redemptoristenklooster te Roeselare, waar men hem "zag parochiedienst doen... .., de H. Familie der Vrouwen besturen" en "onverpoosd preken". "Bij een apostolisch werk" (een missie te Beeselare) bezweek hij "onvoorzien en plotseling", dit de 18de augustus 1942.

Op de voorzijde van zijn doodprentje staat er een pentakenning uit 1927 van Jozef Speybroeck (een Christus-kop met doornenkroon. Onder de cirkelvormige tekening de woorden: "Passio Christi, conforta me".

We vonden in het Kerkarchief ook een kleine affiche weer, met het doodbericht van de overledene en de uitnodiging tot de "begraafingsplechtigheid... in de Redemptoristenkerk te Roeselare", op Vrijdag 22 augustus 1942. Pater Meersdom overleed in de ouderdom van 64 1/2 j.

2) We kennen nog andere vrouwelijke religieuzen van Zuidschote. Vooreerst: ERW. ZUSTER MARIE - AGNES (in de wereld Leontine COSTENBLE).

ook haar doopakte hebben wij in ons "Liber Baptizatorum I teruggevonden, en wel op p. 329 onder nr. 33. Zij was één van de 42 (!) nieuwgeborenen van het jaar 1887.

Leontina, Celina, Cornelia Costenoble kwam hier op 23 (en niet de 25de) oktober 1887 ter wereld. Zij was een dochter van Meester Henri Costenoble (° Meehem, 1858) en van Maria Markey (° Boezinge, ° 1851). Meester Costenoble was toen de enige onderwijzer van de "Gemeenteschool" (1 klas voor jongens).

Na de oorlog 1914-'18 werd hij secretaris van Zuidschote.

† J. M. J. A.
GEDENK IN UW GEBEDEN DE ZIEL VAN

Eerw. Pater CYRIEL MEERSDOM
Redemptorist

geboren te ZUIDSCHOTE, 28 Febr. 1878; geprofest te St. TRUIDEN, 2 Oct. 1898; tot Priester gewijd te BEAUPATEAU, 25 Sept. 1904; en hoostig overleden te BESELARE, 18 Augustus 1942.

Eerwaarde Pater Meersdom had een diep-helderen en tevens praktischen geest, dien hij geheel zijn leven, met nooit falende offervaardigheid, ten dienste stelde van zijn Congregatie en de zielen. Hij was terzelfdertijd een toonbeeld van stipte regeltucht en apostolischen eenvoud. De oversten hebben hem dan ook hooge bedieningen toevertrouwd.

Als leeraar der Humaniora en in de Godgeleerdheid, als Rector te St. Pieters-Jette en te Antwerpen, als Provinciaal, vervulde hij zijn taak met groote nauwgezetheid.

Maar hij was zendeling, Redemptorist met hart en ziel. De jeugd schonk hij «Zieleleven». Hij preekte in eigen land aan leeken, kloosterlingen en priesters. Toch stelden 's lands grenzen geen palen aan zijn ijver. Hij was de ijvervolle aalmoezenier van zijn volk op de vlucht, offerde zich voor de missies van Oekraïne en bezocht Kongo.

Tijdens de laatste beproeving kende hij geen rust. Men zag hem parochiedienst doen, te Roeselare de H. Familie der Vrouwen besturen, onverpoosd preeken, en bij een apostolisch werk onvoorzien en plotseling bezwijken.

Op hem zal toepasselijk zijn St. Alfonsus' woord: «Ik zie een kroon voorbereid voor wien in de regeltucht leeft, en in de Congregatie sterft.»

Eucharistisch Hart van Jezus, ontform U onzer. (300 d. o.)
O.L.Vrouw van Altijdd. Bijstand, bid voor ons (300 d.o.)

Roeselare - Druk. Jos. De Brauer - Vanhove

JEZUS, MARIA, † JOZEF, ALFONSUS.

De kloostergemeente der Paters en Broeders Redemptoristen te Roeselare, beveelt aan in uw gebeden de ziel van hun geliefden Medebrøeder

EERWAARDEN PATER

CYRIEL MEERSDOM

*geboren te ZUIDSCHOTE, 28 Februari 1878,
geprofest te ST. TRUIDEN, 2 Oktober 1898,
tot priester gewijd te BEAUPLATEAU, 25 September 1904,
overleden te BESELARE, 18 Augustus 1942.*

De begravingsplechtigheid, waartoe U beleefd wordt uitgenoodigd, zal plaats vinden in de Redemptoristenkerk te ROESELARE, VRIJDAG 22 AUGUSTUS, te 10 uur.

R. I. P.

Doch vooral eer verder te gaan, toch nog enkele toelichtingen betreffende de familie van Peter ME(ER)SDOM.

Zijn vader, Amandus (°Reninge) was een zoon - zo vermoed ik - van Carolus-Ludovicus en Maria-Theresia ME(ER)SDOM-VANHOVE.

Hij werd - we schreven het - de 28ste februari 1878 te Zuidschote geboren. Hij is het eerste kind, dat zijn ouders hier laten dopen. Volgden nog:

- CARIVUS MEESDOM, °Z., 22-5-1880; Peter: Carolus-Ludovicus Meesdom (zijn grootvader); Meter: Urbania Dabrin (RBA I, p. 289, nr. 13) - † Z., 18-1-1881, 8 m. oud (RMO II, p. 19, nr. 4; de naam van de moeder wordt 'bitillon' geschreven.

- AMATUS MEESDOM, °Z., 10-8-1882; Peter: Amatus Titillon; Meter: Paulina Vandenbussche.

Geen verdere dooptals te Zuidschote. Cyriel Meesdom was - we lasen het - zes jaar oud toen het gezin naar Boezinge uitweek.

De stam MEESDOM (ook soms MEESDOM, maar nooit MEERSDOM) in de parochie-registers) was hier allang vertegenwoordigd.

- Op 18 februari 1843 huwde hier namelijk: Ludovicus, Franciscus Meesdom (°Reninge, 1814/15) met Maria-Theresia Vandenboezghe (°Z., 1814/15).

Ludovicus was een zoon van Petrus, Joannes en Isabella, Jacoba Meesdom-Depoot; Maria-Theresia, hier geboren en woonachtig, een dochter van Joannes-Baptista en Barbara, Caecilia Vandenboezghe-Desamps.

Maria-Theresia was toen al weduwe van Engelbert Vandecasteele. Toen ze hier hertrouwde met Ludovicus, Franciscus Meesdom, traden Eugenius Meesdom en Petrus Donchy als getuige op (RMA I, p. 64, nr. 1).

We kennen volgende kinderen:

- 1) SERVATIUS, AMANDUS MEESDOM, °Z., 24-11-1843. Peter: Petrus, Joannes Meesdom; Meter: Catharina Vandenboezghe (RBA I, p. 757, nr. 19).

- 2) HENRICUS, LEOPOLDUS MEESDOM, °Z., 13-5-1845. Peter: Carolus-Ludovicus Debacher; Meter: Amalia, Regina Courtens (RBA I, p. 163, nr. 11).

- 3) SIGISMUNDUS, EMMANUEL MEESDOM, °Z., 20-2-1847. Peter: Petrus, Leopoldus Dewancker; Meter: Rosalia, Sophia Tiensoona (RBA I, p. 171, nr. 2).

- 4) DESIDERIUS, AMANDUS MEESDOM, °Z., 30-5-1849. Peter: Carolus, Franciscus Van Eeche; Meter: Carolina Louwaege (RBA I, p. 180, nr. 11) † 1-11-1859.

- 5) NATHALIA MEESDOM, °Z., 3-4-1851. Peter: Joannes-Baptista Decroos; Meter: Isabella, Clara Ghysselen (RBA I, p. 185, nr. 10) † Z., 22-1-1853,

1 j. en 10 m. oud (RMO I, p. 131, nr. 2).

- 6) PLACIDUS MEESDOM, °Z., 31-8-1855. Peter: Carolus, Josephus Talon; Meter: Carolina Storme (RBA I, p. 195, nr. 8) † Z. 42-8-1865, haast 10 j. oud (RMO I, p. 158, nr. 13).

Van de oudste zoon, Servatius ME(ER)SDOM weten we dat hij te Zuidschote trouwde (de 14de mei 1868) met Juliana, Philomena Van Peene (°Z., 3-2-1838).

Servatius woonde toen te Ieper (RMA I, p. 99, nr. 4 en RBA I, p. 124, nr. 5).

Over SIGISMUND MESDOM weten we heel wat méér.

Hij was 29 jaar toen hij te Zuidschote in de echt trad met Sylvia Charlat, die 9 jaar jonger was.

Sylvia Charlat had bij haar geboorte ("in partu") het nooddoopsel ontvangen uit handen van Dokter Tibica. Dit gebeurde op 30 april 1856. Datzelfde dag nog doopte Pastoor Delva haar "sub conditione". Carolus Charlat en Romania Willeman waren daarbij resp. peter en meter. Sylvia was een dochter van Desiderius Charlat (°Z. 28-11-1821 - RBA I, p. 20, nr. 20) en van Barbara, Amalia Willeman (° Bilschote, ca. 1821) (RBA I, p. 198, nr. 8).

Sigismund en Sylvia trouwden hier op 2 aug. 1886. Getuigen bij hun huwelijk waren: Ludovicus Mesdom en Carolus Charlat (RBA I, p. 124, nr. 4).

Wij vonden 6 kinderen van dit echtpaar, t.w.:

1) ODILIA MESDOM (Odile-Marie), °Z., 1-12-1887; Peter: Ludovicus Mesdom, Meter: Romania Willeman (RBA I, p. 330, nr. 38). Zij "breedt in 't klooster van 't Gasthuis te Leuven den 12 Mei 1913" en "doet professie den 25 Mei 1915". Zij overlijdt "godvruchtig in den Heer" in het "Gasthuis" van haar Congregatie te Ukkel, "den 5 juni 1940, "gansch onverwacht". Ze was 52½ jaar oud.

We vonden haar doodprentje. We laten het hiernaast afdrukken.

2) HENRICUS MESDOM, °Z., 3-1-1889; Peter: Theophilus Charlat; Meter: Maria-Theresia Vandenberghe (RBA I, p. 338, nr. 1). †Henri, Leopold Misdom overleed hier op 12-9-1889, 9 m. oud (RMO II, p. 37, nr. 9).

3) BERTHA, MARIA MISDOM, °Z., 6-7-1890 Peter: Servatius Misdom; Meter: Ludovica Vandendriessche (RBA I, p. 353, nr. 16 - Er staat nel MISDOM).

4) MARIA-LUDOVICA MISDOM, °Z., 19-11-1892. Peter: Amandus Charlat; Meter: Maria-Ludovica Misdom (RBA I, p. 374, nr. 23. Marie-Louise huwt op 12 juli 1939, te Jabbeke, met Hilaire Begayelle, uit Boezinge (RBA I, p. 374, nr. 23).

5) LEONTINA, ADOLPHINA MISDOM, °Z., 5-10-1895. Peter: Theophilus Charlat, Meter: Adolphina Depaun (RBA I, p. 400, nr. 24). †Z., 14-10-1896 (†z.) (RMO II, p. 59, nr. 11).

6) ALBERTUS, Valerius MESDOM, °Z., 28-10-1900. Peter: Prosper Igodt; Meter: Odilia Mesdom (RBA I, p. 429, nr. 12). †Z., 3-1-1901 (RMO II, p. 73, nr. 2).

†

Grooten zaken hebben wij beloofd; maar veel
grootere zijn ons beloofd. H. Franc. v. Ass.

**BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
ZUSTER HUBERTINE
in de wereld**

ODILE-MARIE MESDOM

geboren te Zuidschote W. V. den	1 December 1887
treedt in 't klooster van 't Gasthuis, te Leuven den	12 Mei 1913
doet professie den	25 Mei 1915
godvruchtig in den Heer ontslapen, voorzien van de HH. Sakramenten der stervenden in ons Gasthuis te Ukkel den	5 Juni 1940

Gansch onverwacht is onze lieve medezuster van ons heengegaan. Het deed ons zoo 'n pijn toen wij het droevig nieuws vernamen en knielden rond haar sterfbed. Maar troostend klonk voor ons, in de gebeden der stervenden, de afscheids-groet van Onze Moeder de H. Kerk diestond aan het sterfbed van haar kind: "Vandaag weze uwe plaats in het Huis van vrede, en uw woonstede in het heilige Sion." Ze is van ons heengegaan om te wonen bij God.

Ze was het kind van God dat, in trouwe sijpte plichtvervulling, het werk deed dat haar Vader haar had opgedragen. En toen God haarde boodschap zond dat haar werk volbracht was en Hij haar opwachste in het Vaderhuis legde ze haar werk neer, boog het hoofd en ging heen. Haar dood was een rustig en betrouwvol inslapen in de armen van God.

Dierbare Moeder en Medezusters, blijft mij gedenken in uw gebeden; ik ook blijf bidden voor U allen en voor onze dierbare Congregatie.

Lieve zusters en familie, U mocht ik in die laatste oogenblikken niet bij mij zien, ik heb ook dat offer gebracht. Hebt moed: eens zal God ons allen vereenigen voor eeuwig.

Jezus, Maria, Jozef (Afl. 7 jaren en 7 quad.)
H. Hart van Jezus, ik heb betrouwen op U.

Druk. Jos Meulemans, 12, Naamschestraat, Leuven

COSTENOBLE

Zuster Hubertina (in de wereld Odile-Marie) MESDOM heeft ons afgeleid van de familie Henri en Marie COSTENOBLE - MARKEY, waarvan er ook een dochter kloosterlinge werd.

We schrijven het al: Henri Costenoble (gewezen onderwijzer der 'Knechtschool' van Luidschote, gewezen gemeente-ontvanger en -secretaris) was gehuwd met Maria Markey, afkomstig van Boezinge, die ± 7 jaar ouder was dan hij. Het echtpaar liet hier zes kinderen, dopen, nl.:

- 1) HECTOR, CAMILLUS, EUGENIUS COSTENOBLE, °Z., 13-5-1884. Peter: Camillus Markey; Meter: Eugenia Costenoble (RBA I, p. 304, nr. 8) + Z., 15-11-1884.
- 2) GASTON, PETRUS COSTENOBLE, °Z., 9-6-1885. Nooddoopsel "domi" door dokter Emiel Louf uit Elverdinge; gedoopt "sub conditione" door Pastoor Deleu de 11de juni. Peter: Petrus Costenoble; Meter: Romania Costenoble. Trouwt op 28 oktober 1910 in de St.-Vincentius-parochie te Ryssel met Joanna Clarembau (RBA I, p. 309, nr. 10).
- 3) WILMA, MARIA COSTENOBLE, °Z., 24-7-1886. Peter: Camillus Markey; Meter: Eugenia Costenoble. Huwt de 5de augustus 1914 te Woesten met Julius Vandervoerde. Getuigen: Leonardus Vandervoerde en Henricus Costenoble (RBA I, p. 318, nr. 16) (RMA I, p. 164, nr. 6).

- 4) LEONTINA, Celina, Cornelia COSTENOBLE, °Z., 23-10-1887. Peter: Carolus Costenoble; Meter: Nathalia Markey. Leontine is ruim een maand ouder dan Odile Mesdom. Ze zullen wel samen in dezelfde klas van de 'Zusterschool' gezeten hebben en beiden zullen zij de religieuze staat kiezen. We vonden het doodsprentje van Zuster Marie-Agnes (in de wereld Leontine) Costenoble: zij trad in het klooster van den H. Vincentius a Paulo te Lendeledede... en ontving er het habijt "den 21 december 1903" (ze was toen 16 j. en 2 m.). Ze sprak haar Heilige Geloften uit op 25 Sept. 1905 en overleed 'geergodvruchtig' in de St.-Jozefskliniek te Izegem den 28 december 1938.

Zij was lange jaren onderwijzeres in het bijhuis van Lendeledede te Slype.

- 5) HECTOR, Aloysius Costenoble, °Z., 18-1-1892. Peter: Aloysius Versaavel; Meter: Ludovica Willem (RBA I, p. 368, nr. 3). Trouwt de 27ste februari 1941 (!) met Louise, Angèle Asset, in de kerk van het H. Hart te Ryssel (ibidem).

H. Hert van Jezus, slachtoffer van liefde, maker van een levende heilige, Godgevallige Hostie.

† BID GOD TOT ZIELERUST VAN

Eerw. Zuster MARIE-AGNES
(in de wereld LEONTINE COSTENOBLE)

dochter van Heer Henri & Vrouw Marie Markey geboren te Zuyschote, den 25 October 1887; in het klooster getreden van den H. Vincentius a Paulo te Lendeledede; gekleed den 21 December 1903; haar H. Beloften uitgesproken den 25 September 1905 en zeer godvruchtig overleden, den 28 December 1938, in de St Jozefskliniek te Izegem.

Lid te Slype van al de Broederschappen.

Dag bij dag, in eenvoudige en blijde stiptheid, volbracht zij haar plicht als zuster en als onderwijzeres. Zij wist, dat de Maagden moeten zijn de geurige bloemen der kerk, het meesterstuk der genade, het beeld van God, waarin de heiligheid onzes Heeren weerspreekt, het roemrijkste deel van de kudde van Jezus-Christus. (H. Cypr.) — De kinderzielen haar toevertrouwd wou zij zien openbloeden lichter en brandend van liefde voor den Goddelijken Kindervriend. In dit nederig apostolaat vond zij zelve het geheim van een diep zieleleven, dat haar, in luttel tijds, brengen zou tot eeninnige vereeniging met haar Jezus.

Er zijn liefderullingen, die slechts voltrokken worden op het kruis; dit mocht Zuster Agnes ondervinden: zij werd in den smeltoven van het lijden geworpen, om er gelouterd te worden tot zuiver goud. Godeaangeboden als loosprijs voor de zielen.

Dank zij U, o Maria, uw moederlijke hulp deed den angst en de duisternissen der dood voor haar verdwijnen, zoodat zij met den glimlach der zaligheid op de lippen zacht in den Heer ontslapen is.

Teergeliefde Vader en Moeder, beminde Broeders, Zusters en bloedverwanten, mijn goede zuster Pacificque, die tweemaal mijn zuster zijt, weent niet over mij, die zoo gelukkig ben; ik bid voor u die bidt voor mij, gij bijzonderlijk mijn Neef-Priester, wees mij inachtig aan het altaar des Heeren. Eerweerde Overste en Zusters van onze kloostergemeente, ik dank u door den Heer. Die u alles zoo rijkelijk vergelden zal.

H. Hart van Jezus, wees mijn liefde. 300 d.a.
H. Hart van Maria, wees mijn zaligheid. 300 d.a.

druk Willems-Claeys, Lendeledede.

6) De laatste dochter van Meester Costenoble, die wij in het Doopregister terugvinden heet: JUDITH - SERAPHINA COSTENOBLE, °2., 17-3-1894. Peter en Meter, resp. Julius en Zoë Costenoble.

Ik vermoed dat ook zij de sluier aangenomen heeft, wellicht ook te Lendeleda, waar haar oudere zuster op 21-12-1903 het kloosterkleed had ontvangen. In de rouwgedachtenis van haar zuster Leontine (E. X. Marie - Agnes († Izegem, 28-12-1938) is er sprake van Vader en Moeder (Henri en Marie), haar broers (Gaston en Hector) en haar zusters (Julma en Judith). Julma was reeds in 1914 getrouwd, zodat alleen Judith de religieuze kan zijn, waarvan in het bidprentje gezegd wordt: "mijn goede zuster Pacifique, die tweemaal mijn zuster zijt..." Meester Pacifique moet dus wel de kloosternaam zijn van Judith Costenoble; ze was een echte zuster naar den bloede en ook een 'maderzuster' in religie van Zuster Marie - Agnes.

Zo hebben we dan reeds overbekende kloosterlingen, geboortig van Zuidschote teruggevonden. We herhalen hun namen: -1) Pater Cyriel Mesdom, (°2., 28-2-1878) -2) Zuster Marie - Agnes Costenoble (°2., 23-10-1887, en niet de 25de zoals het op haar doodsprentje staat - dit is haar doopsdatum) -3) Zuster Hubertine Mesdom (°2., 1-12-1887) en -4) Zuster Pacifique Costenoble (°2., 17-3-1894).

KEIRSEBILCK

Ein vijfde religieuze uit Zuidschote, eveneens binnengetroden in het klooster van Lendeleda is Zuster Edmonda KEIRSEBILCK (in de wereld Elodie).

Elodie Keirsebilck was eigenlijk niet te Zuidschote geboren, maar denbelijg te Veldegem, zoals haar broers en zusters (b.v.: Malvina - °11-03-1907 - Mawits - °12-12-1908 - Imelda ? - Odiel, °6-3-1913 - Camiel, 6-2-1920 - Bertha, °12 mei 1918 - Julien, °gedoopt te Veldegem, 12 april 1921).

Dit zijn allen zonen en dochters van Edmundus en Leonie Keirsebilck - Leelo.

Elodie kwam de 2de januari 1912 ter wereld en ontving het H. Vormsel in 1924 samen met Odiel (°6-3-1913).

Elodie was nog geen 19 j. toen ze haar kloostergeloften aflegde.

Haar sterfdatum kan ik niet.

TER BLIJDE GEDACHTENIS
AAN DE
KLOOSTERBELOFTEN
UITGESPROKEN DOOR
ZUSTER EDMONDA
(ELODIE KEERSEBILCK van Zuydschoote)
in het Klooster van den H. Vincentius
te Lendeleda.

Op 9 September 1930.

Zoo zacht klonk mij uw stem, o God:
"Verlaat uw huis, uw teerbeminden...
"Sta op, geliefde, kom, volg Mij...
In Mij zult ge alles wedervinden...
Hier ben ik om uw Wil te doen
O Heer, tot 't einde van mijn dagen.
Mijn God en Al! 'k begeer niets meer,
'k Geef me over aan uw welbehagen.
Vereend van hart en ziel met U,
'k Wil arm, gehoorzaam, zuiver leven;
Uw glorie en het zielenheil
Zij 't eenig doel van al mijn streven.
Laat me ijverig den kindren klein
U leeren kennen en beminnen.
Hen dichter bij U brengen, Heer,
Hun zielen voor uw Liefde winnen.
Eucharistische Liefdezon
Doordring mijn ziele met uw stralen
Verteer mij in uw liefdegloed
Mijn dorst naar U ken' maat noch palen.
Een laatste bée... aanhoor te o God!
Schenk allen die 'k blijf toegenegen,
- Maar t' uwer Liefde vaarwel zei -
Uw rijkste gaven, mildsten zegen.

MYNGHEER

Met al dat 'zantari' zijn we toch wel ver afgeweken van de hofstede Delva-Thavelin en de families Vandalannoote en Myngheer.

We vervolgen nu de stamlijst van de MYNGHEERS.

Gerard had het priesterchap tot levenslaak gekozen. De voorzetting van de aloude tak te Zuidschote lag nu bij Jozef. Hij trouwde ^{te Raminge} de 19de november 1946 met Maria BETERS (°Beninge, 14 oktober 1920). Zij was vijf maanden jonger dan haar man. Het werd een broodstrijd gezin met negen kinderen, waarvan er echter twee "in partu" overleden. We winconnen hen hier allemaal:

- 1) LUCAS (Luc), JOSEPH MYNGHEER, °Ieper (Moederhuis), 18-8-1947 (hora 5½ vespertina). Peter: Gerard Myngheer; Mater: Augusta Vandendriessche, de moeder van Maria (RBA II, p. 96, nr. 6). Ged. dr. aalmoezenaar M. Ghesquière. X te Zwijnaarde op 22-12-1979 met Roos DESMET. Hun kinderen:
  - a- PETER MYNGHEER, °Gent, 28-8-1980, en
  - b- SILVIE MYNGHEER, °Gent, 10-3-1983.
- 2) THEODERICUS (= Dirk), Mauritius, Josephus, Henricus MYNGHEER (in het RBA II, p. 102, nr. 3 luidt zijn eerste doopnaam; Theodorus, wat fout is, Theodorus geeft: Theodoor; Thedericus; Diederik, enz.). Gedoopt door E.H. Gerard Myngheer ("vice-pastor in Beveren-Lesé"). Peter: Maurice Segers; Mater: Maria a Myngheer. Dirk kwam de 2de juli 1949 ter wereld in de Materniteit te Ieper.

X te Woesten, op 4 augustus 1978, met Esther Vanackere. Hun kinderen:

  - a- Wim MYNGHEER, °Poperinge, 12-5-1980, en
  - b- TOM MYNGHEER, °Poperinge, 27-9-1981.
- 3) Maria bracht de 17de mei 1952 in het Moederhuis te Ieper een tweeling ter wereld, die in sterfengevaar door dokter Gniek gedoopt werden. Het eerste meisje: Marleen, stierf nog dezelfde dag; het tweede: Christi-ne, de dag daarop. Beide borelingen werden nog gevormd door de Deken van Ieper (RBA II, toevoegsel bij p. 110).
- 4) MARIA-MAGDALENA (Marlaen), Joseph, Alexia, Cornelia, °Ieper, Moederhuis, 20-8-1953. Gedoopt de dag daarop door E.H. Gerard Myngheers "vicarius" <in> Beveren al pud> legiam°. Peter: Joseph Segers; Mater: Alice Myngheer (RBA II, p. 114, nr. 8).

X te Zuidschote, de 5de maart 1977, met Emmanuel MAERTEN (z.v. Noël en Maria Maerten - Louwagie, °Ieper, 20-3-1953. Hun kinderen:

  - a- BART MAERTEN, °Rooselare, 13-11-1978.
  - b- PIETER MAERTEN, °Rooselare, 28-4-1981.
  - c- Evelien MAERTEN, °Rooselare, 22-3-1983.
- 5) HENRICUS (Rik), Gerardus, Bernice, Cornelius Myngheer, °Ieper, Materniteit, 1 juni 1954. Gedoopt, 3-6-'54 door E.H. Gerard Myngheer, onderpastoor te Beveren-aan-de-Lesé. Peter: Gerard Logier; Mater: Bernice Segers (RBA II, p. 116, nr. 4).

X te Pellinckove, op 3 november 1979, met LISBETH MORLION. Hun kinderen:

a- KAREL MYNGHEER, ° Poperinge, 13-4-1981.

b- SOFIE MYNGHEER, ° Poperinge, 8-3-1983.

Jozef en Maria Myngher-Segers kregen in maart 1983, in 2 weken tijd, drie kleinkinderen bij, nl.: 8-3-'83: Sofie Myngher - 10-3-'83: Silvie Myngher - 22-3-1983: Evelien Maesters, geen 'alledaagse' gebeurtenis!

Te tellen 'voorlopig' 9 kleinkinderen...

7) PATRICIUS (PATRICK), Paulus, Cornelius MYNGHEER, ° Moederhuis Ieper, 12-6-1956. Gedoopt de 14de juni door E.H. Gerard Myngher (nog in Beveren-Leie). Peter: Paul Mahieu; Meter: Godelieve Segers (RBA II, p. 123, nr. 7).

8) GERARDUS (GEERT), GULIELMUS, CORNELIUS MYNGHEER, ° Materniteit Ieper, 15-1-1958. "Of imminens periculum (mortis)" (= wegens levensgevaar) gedoopt in het Moederhuis door Pastoor Willy Couche. "Coereminae expletae (= vervolledigd) et nomina "Gulielmus (= Willy), Cornelius adjuncta sunt", de 2de maart 1958, in de parochiekerk te Luidschote. Peter: Willy Segers; Meter: Simon(n)e Deforce (RBA II, p. 128, nr. 1).

9) CAROLINA (CAROLINE), Maria, Daniëla, Cornelia MYNGHEER, ° Ieper, Moederhuis, 21 juni 1961. Gedoopt de 24ste van die maand door E.H. Gerard Myngher, ondertussen Pastoor geworden te Hulvergem. Peter: Daniël Segers; Meter: Maria Louagle (RBA II, p. 137, nr. 6).

Hiermede zijn we aan het eind gekomen van de stamlijst van de tak der Mynghers te Luidschote. We hebben er in rechte lijn zes generaties geteld, die hier - met uitzondering van de oorlogsjaren - 1914-1919 - onafgebroken gewoond hebben of nog wonen. We vatten alles nog eens in een klein overzicht samen:

I Jan-Baptist Myngher (°ca. 1795). te Luidschote vanaf ± 1819/20?.

II Amandus Myngher (°1832)

III Henri Myngher (°1874)

IV Jozef Myngher (°1920)

V Dirk Myngher (°1949) en

VI Wim (°1980) en Tom Myngher (°1981).

Om nog hoger op te klimmen in de stamboom moet men naar Noordschote (of Merkem!) waar Jan-Baptist Myngher - de stamvader te Luidschote - ter wereld kwam als zoon van Jan-Baptist en Rosalie Myngher - Van Reninghe. Daarmede belanden wij wsch. vooraan de tweede helft van de 18de eeuw, nog volop in het Oostenrijks Tydval, onder keizerin Maria-Theresia.

Hij laat die taak graag over aan "eruditi" uit de familie Myngher.

Hij heb slechts 'gezant' wat er uit de Parochieregisters van Luidschote te halen is. Wie klimt nog hoger in de stamboom? Dit moet vast en zeker mogelijk zijn en verduldige opsporingen in die zin zullen (veel) nieuwe gegevens aan het licht brengen.

CAILLIAU

Dit was in ieder geval mogelijk voor de FAMILIE CAILLIAU waarover we reeds in vorige delen van onze ZANTINGEN een en ander geschreven hebben. We hadden het over deze typische molenaarsfamilie o.m. in deel XV, waar wij "de Molen van Steensbraete, in Guitschote Poesel" behandelden.

Op p. 29 en vlg. spraken wij over de verkoop (op 23 nov. 1697) van die molen door "Jaacque Godtschalck", wonende te Zuidschote, aan "Jaacque Cailliau", toen nog te Noordschote verblijvend.

Wij ontvingen op 30-12-1984 een aantal aanvullende gegevens over de stam der Cailliau's, waar "er steeds molenaars-bloed" ingezeten heeft. Hij bracht ons bij

- 1) de echtgenoten ASSENIER en VINCENTE CAILLIAU-ROYE, die nog uit de XVIde eeuw moeten stammen. Hun zoon:
- 2) PETER CAILLIAU, "die geboren is in Boesinge" en waarschijnlijk te Zuidschote overleden, "doch begraven in Reninge" op 30-3-1627, "waarvan Zuidschote afhing" (Hoe zo? Daar heb ik geen weet van. Administratief behoorde Zuidschote reeds eeuwen tot de generaliteit van de Hecht Parochies van Veurne-Ambacht. De heerlijkheden van 't Hofplant' en van 't Laetschip' - allebei te Reninge te Reninge gelagen - hoorden daar ook bij. Doch de gemeente als zodanig niet. En kerkelijk werd Zuidschote reeds tegen het einde van de XIIde eeuw een zelfstandige parochie).

Pieter Cailliau was gehuwd met Maria GHEERAERT. Hun zoon

- 3) ANTONIUS CAILLIAU trouwde met PETRONNELLE MEGANCK. Haár vader verkoopt de helft van een meulan in Veurne, waarvan de godspenninck verdeeld wordt in <een helft> voor de armen van de St.-Miklaasabdij, en de andere <helft> voor de armen van Noordschote. Dit gebeurde op 27-4-1602. Hun zoon:
- 4) JUDOCUS (= Josse) CAILLIAU, geboren te Zande, de 2de oktober 1639. Hij huwt te Noordschote met Anna VERMEERSEH. Hij wordt "Poorter van Ieper, in Stavele". Hun zoon:

- 5) "Onze" JACOBUS (Jaacque) CAILLIAU, geboren te Noordschote ten vroegste eind 1667. Hij koopt de molen van "Poesele" in Zuidschote bij notariële akte van 23-11-1697, die op 16-1-1698 bekrachtigd wordt door de Schepersbank van Noord- en Zuidschote. De koopakte voorzag dat Jacobus Cailliau die molen per 1 mei 1698 mocht betrekken. Hij "wordt poorter van Ieper, vanaf 5-7-1698 en gaat naar Zuidschote van 1699-1717" (Moet het niet, halverwege 1698 tot 30 nov. 1720 zijn? In elk geval "Jaacques Cailliau, fils de Joss" sterft "en la paroisse de Guitschoote, le dernier novembre 1720; Mellicht had hij de molen een drietal jaar tevoren reeds overgelaten aan zijn zoon. De <omroerende> goederen komende van de afgestorvene werden in elk geval slechts na zijn dood onder de kinderen verdeeld. Jaacques Cailliau was getrouwd te Noordschote, de 16de januari 1698 met Catharina BUSEYNE, die de 26ste augustus 1673,

eveneens te Noordschote ter wereld was gekomen. Het is een zoon, die het molenbedrijf in 'Steenstracte' een tijdlang voortzette. Hij heette:

6) JAN-BAPTIST CAILLIAU die trouwde met ANNA, CONSTANCE LOUAGIE (1728)

Jan-Baptist ? is poorter van Ieper, in Luidschote, op 10-7-1728 (waarschijnlijk enkele weken na zijn huwelijk). In 1729 gaat hij naar Noordschote.

Uit de tellinglijst van molens - opgemaakt ten tijde van Lodewijk XIV (hier vanaf 1678 tot aan de Vrede van Utrecht 1713/1714) weten we dat de windmolen van Noordschote op het ogenblik van de telling toebehoorde "aux enfans (de) Jaecque Cailliau.

In de algemene tellinglijst van het dénombrement in de Acht Parochies, verricht eind oktober - half november 1697, wordt in de Borderel van Noordschote slechts één molenaar vermeld; nl.: Michiel De Poortere. Naar alle waarschijnlijkheid was deze laatste gehuwd met een dochter van Jaecobus Cailliau.

Jan-Baptist Cailliau trekt in 1729 naar Noordschote. Misschien is zijn "schoonbroer"?, Michiel De Poortere, aldaar intussen overleden en neemt Jan-Baptist Cailliau voor een tijd het molenbedrijf over, totdat een kind de molen kan overnemen? In 1753 verblijft hij te Keiem en in 1759 keert hij met acht kinderen naar Luidschote terug.

Anna, Constance Louagies was de 8ste april 1704 te Noordschote geboren. Na het overlijden van haar man, "Jan-Baptist Cailliau," fils de Jaecques?, hertrouwt ze met een zekere Jaecques DE COENE, "fils de franchoys". Jaecobus, Ignatius DE COENE wordt dus de nieuwe molenaar van Steenstracte.

7) (PETRUS) BENEDICTUS CAILLIAU (wanneer we reeds schreven in ZANTINGEN, dl. XV, p. 44)

is een zoon van Jan-Baptist en ANNA, CONSTANCE CAILLIAU - LOUAGIE (nr. 6)

Hij kan ten vroegste in 1729 geboren zijn, maar dan moet hij wel de oudste zoon zijn. Volgens "Bachten de Kupe", 14de jaargang, nr. 4, doet hij een aanvraag om een molen te mogen bouwen te Bikhshote. Itangezien zijn vader in 1759 uit Keiem naar de molen van Luidschote terugkeert, en de weduwe hertrouwt met Jaecob de Coene ("Jaecques, Ignace de coene), kan Benedikt moeilijk molenaar geweest in Luidschote - Poezel. Hij was hoogstens 30 jaar (en wsch. minder) toen zijn vader naar Luidschote terugkeerde.

Benedikt zal trouwen met een zekere Maria - Joanna Hemelsoen.

Deze was een dochter van Jaecobus en Maria - Joanna Hemelsoen - Ghyselen. Hij moet rond 1742 te Woumen geboren zijn. Na de dood van haar man, Benedikt Cailliau, hertrouwt ze met Jaecobus, Lambertus Blanchaert en overlijdt te Luidschote op 4 september 1821, in de ouderdom van 79 jaar.

Het geslacht BLANCKAERT reeds te Luidschote, reeds in de eerste helft van de XVIII^{de} eeuw, reeds te Luidschote gevestigd.

We kennen: - a) het gezin Josephus en Maria Catharina BLANCKAERT-RASSCHAERT

BLAN-
CKAERT

Een dochter van dit echtpaar, Judoca, Joanna Blancaert (° Zuidschote, ca. 1741) overlijdt hier de 14de april 1824, in de ouderdom van 83 jaar. Ze was weduwe van Jan-Baptist Vandenameela (RMO I, p. 24, nr. 3).

- b) Het gezin Joannes, (Norbertus) en Barbara, Jacoba BLANCKAERT-HALEWYN (ook Hallawyn en Haelwyn). We kennen verschillende v. h. kinderen

1 — Een zoon, Petrus, Franciscus Blancaert (° Bikschoote, 1764) sterft hier op 23 december 1820. Hij is 56 j. oud. Hij wordt te Zuidschote de 24ste van die maand begraven "cum exequiis minimis" (RMO I, p. 14, nr. 22).

2 — Een jongere dochter, Columba, Franciscas Blancaert (°?, ca. 1776) was nog geen 4 m. vroeger hier overleden, nl.: op 4 sept. 1820 (RMO I, p. 11, nr. 15).

Joannes en Barbara Blancaert - Hallowyn moeten dinkbelyk te Zuidschote zijn komen wonen. Hij was geboortig van Boezinge; zij van Bikschoote.

3 — Hun 'meerderjarige' zoon, Jan Baptist Blancaert trouwt hier op 3 februari 1819 met Isabella, Theresia Spilliaert ("ex hoogetieken, parochiae Sti Jacobi Ipris"), de weduwe van Petrus Jacobus Logier.

Hun trouwakte is de eerste die door Pastoor De Coester in ons oudste RMA werd ingeschreven. De bruid en één van de getuigen: Joannes, Innocentius Desamps verklaren niet te kunnen schrijven. De bruidegom en de andere getuige, Carolus, Josephus Blancaert plaatsen hun handtekening. (RMA I, p. 5, nr. 1).

- Jan-Baptist (°Z.) en Isabella krijgen de 26ste november 1819 een zoon: Carolus-Ludovicus Blancaert. Peter: Petrus, Joannes Vallaeys (°Z.); Meter: Catharina, Theresia Blancaert (° Ieper, St. Maarten). Beiden ondertekenen de doopakte (RBA I, p. 14, nr. 18).

Charles-Louis zal vroegtijdig sterven. Toen hij hier, op 28-12-1837 overleed, was hij 18 j. 1 m. oud. Pastoor Spilliaert, verrichtte de begrafenisplechtigheid (RMO I, p. 0, nr. 11). De jongeling stierf "in domo paterna".

4 — De 14de maart of april (de maand is niet ingevuld) ontliiep er in de heer nog een ongehuwde dochter van Joannes en Barbara Blancaert - Hallowyn ("amborum ex hac" - sic!). Zij noemde: Catharina, Theresia Blancaert. Zij werd 71 j. en 1 m. oud en moet dus in febr./maart 1767 ter wereld zijn gekomen (RMO I, p. 87, nr. 4).

Volledigheidshalve nog dit. In het RBA I, p. 132, nr. 10 wordt de geboorte (°Z. 7 juli 1839) van een natuurlyke dochter, Julia, Philomena geboortend van een geboore Maria - Theresia Blancaert, de 18-jarige dochter van Franciscus - Ludovicus en Johanna, Caecilia Blancaert - Butreye. De jonge moeder was te Leibeke geboren. Jacobus Butreye was peter en Carolina Torssen. De kleine Julia werd nadien 'gelegitioneerd' "per subsequens matrimonium", roept Pastoor Spilliaert er aan toe (RBA I, p. 132, nr. 10).

CAILLIAU

Nog een paar inlichtingen over Cailliau's te Luidschote.

- Op 26 april 1820 vond te Luidschote het huwelyk plaats van Matthens, Cleophas Blonde (uit "godewaerfelde"), zoon van Petrus Blonde ("ex Leebe") en van Clara Smalbeen - weduwnaar van Carolina, Theresia Polley (°Z. 1777, aldaar subiet gestorven de 24de october 1819, 42 j. oud - RMO I, p. 7, nr. 10. In de overlijdensakte heet ze: Catharina, Theresia).

Matthens trouwt hier die dag met Eugénia, Francisca Cailliau, de meenderjarige dochter van Carolus, Albertus Cailliau ("ex Noortschote") en van Maria, Catharina HERREMAN ("ex St. Jolann'is prope Ipsas").

Hun getuigen heten: Philippus, Jacobus Blonde en Julianus, Donatianus Cailliau. Alleen de bruid kan haar handtekening niet plaatsen onder de trouwakte (RMA I, p. 8, nr. 3).

Matthens, Cleophas Blonde ontsloopt hier in de heer op 12-11-1845, "actatis 74 annorum". Hij moet dus in 1771 te "godewaerfelde" geboren zijn.

Zijn tweede echtgenote overleeft hem (RMO I, p. 109, nr. 17). Eugénia sterft te Luidschote de 28de december 1859. Ze werd 78 jaar oud. Ze kwam bijgevolg in 1781 hier ter wereld (RMO I, p. 145, nr. 27).

We hebben geen kinderen van Matthens Blonde.

- We vonden ook een gezin CAILLIAU-DEWILDE te Luidschote.

In het RMA I, p. 65, nr. 4 vinden wij het huwelyk vermeld op 12 sept. 1843 van Carolus-Ludovicus Cailliau ("natus in Bixschote", ca. 1812) met Josephina, Caecilia Dewilde ("nata in Langemark", ca. 1806).

Charles-Louis is een zoon van Philippus, Jacobus en Anna, Constantia, Cornelia Cailliau - Forrez; Josephine een dochter van Philippus, Jacobus en Jacoba, Caecilia Dewilde - Vandenberghe. Getuigen: David Cailliau en Philippus Dewilde (RMA I, p. 65, nr. 4. Josephine was toen te Luidschote gevestigd, vermits haar huwelyk hier plaats had. Eens getrouwd bleef ze hier wonen, want ze liet drie kinderen dopen te Luidschote, nl.:

1) RBA I, p. 159, nr. 10: SERVATIUS, JACOBUS CAILLIAU. °Z., 8-7-1844. Het kindje werd thuis gedoopt "ob imminens vitae periculum" °. ab Ivone de Schrevel. Pastoor Spilliaert doopte "sub conditione", dezelfde dag nog. Philippus, Jacobus Dewilde was peter; Maria-Theresia Cailliau: meter. Het jongetje bleef slechts 13 dagen in leven. Het ontsloep de 21de juli 1844 (RMO I, p. 105, nr. 18).

2) RBA I, p. 170, nr. 22: EMILIANA, OCTAVIA CAILLIAU. °Z., 8-11-1846. Peter: David Cailliau; Meter: Rosa Dewilde.

3) RBA I, p. 175, nr. 6: REMBIUS, Desiderius CAILLIAU. °Z., 17-7-1848. Peter: Petrus, Joannes Van Torhout; Meter: Maria-Theresia Cailliau. Ook deze jongen stierf in zijn priesterse jeugd, nl. op 23 februari 1849. Hij was 6 m. oud (RMO I, p. 121, nr. 3).

Dit gezin moet nadien Luidschote verlaten hebben. We vinden er geen enkel spoor meer om de terug in de parochieregisters.

— Wij vonden wel een heel vluchtig spoor van het echtpaar Honoratus en Romanica CAILLIAU - MILLEVILLE. Hun zoontje, Albertus, Mauritius Cailliau, ont-sliep te Luidschote, op 13 maart 1881. Het was te Leper geboren en slechts 11 m. oud (RMO II, p. 19, nr. 7).

Na de Eerste Wereldoorlog vinden wij in de Parochie registers van Luidschote verscheidene personen die de naam CAILLIAU, van 3 onder hen kennen wij de geboorteplaats niet.

Onder de "Plechtige Communicanten" van 1923 treffen wij aan:

- 1- CAILLIAU Mariëtte, °?, 9-10-1910 ; en
- 2- CAILLIAU Zulma, °?, 5-11-1910. Dit kunnen geen gezusters zijn.

Onder deze van 1924 wordt Joseph CAILLIAU vermeld. °?, 3-8-12.

Onder deze van 1932 vinden we Jeanne CAILLIAU, ° Westvleteren, 23-4-1920, dochter van Prosper en Bertha CAILLIAU - BRUNEL.

Onder deze van 1936: André CAILLIAU, ° Z., 17-7-1925; zoon van OSCAR CAILLIAU (° Leper, 8-5-1895) en van Germaine VANDERHAEGHE (° Z., 28-9-1901 als dochter van Carolus (° Z., 1-12-?, niet ingevuld) en Octavia (° 5-7-1858 te ?, niet ingevuld) "Vanderhaege" - Bogeaerts; Volgens het RBA II, p. 434, nr. 19 trouwde ze te Luidschote, op 25 oktober 1924 met Mauritius (Niè!) CAILLIAU (° Vlamerdinge).

We raadpleegden ons RMA II, p. 2, nr. 6 en vonden daar het huwelijk vermeld van Ansharius (= Oscar), Arthur CAILLIAU, ° Vlamerdinge, als zoon van August en Leonie CAILLIAU - MONKENEY-Oscar: werd te Vlamerdinge op 8 mei 1895 gedoopt.

Mauritius Cailliau en Victor Vanderhaeghe waren getuige bij zijn huwelijk.

Vermelden we tenslotte nog - om volledig te zijn - : Zulma CAILLIAU, echtgenote van Hilaire Devos, ° te Langemark, 10-5-1912, † 16-1-1970 (RMO III, p. 40, nr. 1).

DUYTSCHAEVER

Jef Cailliau, uit Kobrijde, stuurde ons ook nog enkele inlichtingen over het geslacht DUYTSCHAEVER, waarvan een lid: Benedictus Duytschaever door zijn huwelijk molenaar was geworden van "Cortewilde". We citeren: "Niè is Benedict Duytschaever?"

Hij is geboren in Noordschote, 17-8-1711, met als vader: Pieter Huyghe en (als) moeder: Anne Ampe. Is overleden in Boesinge, 27-7-1760, en in de kerk (aldaar) begraven met den grootsten dienst.

Hij is de zoon van Benoît (= Benedictus) (filii) Jan en Anne (Duytschaever) - Ampe; gedoopt te Langemark, 8-4-1685 en begraven in de kerk te Noordschote, 28-4-1740, en (van) Petronella Huyghe, die gedoopt is te

Noordschote, 29-5-1691, en aldaar begraven, 24-11-1730⁷.

^a Onze Benedikt (Duytschaever) huwde voor de eerste maal in Noordschote, 9-5-1734, (met) Jakobinken, Françoise AERNOUT, en voor zijn tweede huwelijk, in Boesinge, 17-2-1739: Isabella de Wachter, ^o Boesinge en Wed(uwe) (van) PIETER GUYSELEN.

(Zie ZANTINGEN, dl. XV, A. De Molen van 'Cortewilde').

In het RBA I van Zuidschote vonden wij - uit latere tijd - twee gezinnen DUYTSCHAEVER, nl.:

I. Angelus-Albertus (Engelbert) en Barbara Caecilia DUYTSCHAEVER-MORLION

Engelbert is een zoon van Carolus en Catharina Duytschaever - Huyge.

Hij werd rond 1760 geboren.

Het zijn echt met Barbara, Caecilia MORLION werden er te Zuidschote minstens 2 dochters geboren; t.w.:

1) Eugenia, Coleta Duytschaever (^oZ., ca. 1800, hier - nog ongehuwd - overleden op 11 mei 1823, 23 j. oud (RMO I, p. 22, nr. 8).

2) ... maanden voordien, nl. de 4de maart 1823, was een jongere dochter van 7 jaar hier gestorven. Dit meisje noemde: Joanna, Theresia Duytschaever (^oZ., ca. 1816) (RMO I, p. 20, nr. 3).

Vader Engelbert was 73 jaar oud, toen hij op 23 juli 1833 ontliet (RMO I, p. 61, nr. 10). Zijn weduwe, Barbara, Caecilia Morlion volgde hem het jaar daarop in het graf. Hij was een dochter van Joannes en Anna, Theresia Egard en rond 1769 te Zuidschote geboren. Hij overleed de 17de september 1834, 66 j. oud (RMO I, p. 67, nr. 13).

Het echtpaar Duytschaever - Morlion had nog andere kinderen. We kennen 2 dochters welke te Zuidschote huwden, t.w.

1) Barbara, Caecilia Duytschaever (^oZ., rond 1797). Ze trouwde hier op 2-8-1836 met Carolus, Josephus BILLIET, geboren te Z., ca. 1805. Getuigen: Petrus Debrock en Eugenius, Albertus Duytschaever.

2) Bruid noch bruidegom konden schrijven; de getuigen wel (RMA I, p. 48, nr. 4).

3) Een andere dochter, die - hoe vreemd het ook moge lijken - eveneens Barbara, Caecilia Duytschaever heet (^oZ., rond 1813), trouwt hier - in de ouderdom van 33 jaar met een jongman van 41 j. uit Roebelare, Ludovicus Vanhouste genaamd en zoon van Joannes en Maria, Jacoba Vanhouste - Angillis. Het huwelijk had plaats de 27ste mei 1846. Antoon Van Houste en Eugenius Albertus Duytschaever waren getuige.

Beide dochters Duytschaever zijn zeer waarschijnlijk elders gaan wonen. We vonden geen enkel doopsel in ons RBA I.

II. JOANNES-BAPTISTA en SOPHIA, MELANIS DUYTSCHAEVER - RO(U)SSEEL.

Jan-Baptist Duytschaever is van geboorte een Zuidschotenaar. Hij kwam zeer wsch. in 1809 ter wereld. Zijn vrouw is geboortig van de St.-Jansparochie te Poperinge en ± 6 j. jonger dan haar man.

Het echtpaar kreeg (eerst) een tweeling : 2 meisjes.

1) - 2) Een ervan, inderhaast bij de geboorte gedoopt, kreeg zelfs geen naam mee. Het wichtje overleed (onmiddellijk?) de 8de oktober 1848 ("in parte baptizata obiit filia gemina anonima", schrijft Pastoor Spilliaert in het RMO I, p. 120, nr. 14).

Het andere meisje, Melania, Sophia Duytschaever (02., 8-10-1848) bleef in leven. Het werd 's anderendaags gedoopt. Leonardus Van Houtte was pater van de baby en Francisca Borsseel meter (RBA I, p. 177, nr. 12).

3) Amelia, Caecilia Duytschaever zag de 18de november 1849 het levenslicht. Pastoor Spilliaert doopte haar de dag nadien. Petrus, Joannes Borsseel was pater en Barbara, Caecilia Duytschaever: meter (RBA I, p. 180, nr. 15). Het meisje leefde slechts 26 dagen. Het verliet deze wereld op 5 december 1849 (RMO I, p. 123, nr. 16).

4) de 1ste april 1851 kregen Jan en Sophie Duytschaever-Rousteel een zoon: Henricus. de vader was toen 42 j. oud; de moeder: 36. Het jongetje werd 's anderendaags door Pastoor Delva gedoopt: Jan-Baptist Deervoos en Isabella, Clara Ghysselen waren hiërby resp. pater en meter (RBA I, p. 185, nr. 9).

5) Het jaar daarop, 20-7-1852, kwam Carolus-Ludovicus Duytschaever ter wereld. Charles-Louis Duytschaever was zijn pater en Joanna, Theresia Borsseel: zijn meter (RBA I, p. 189, nr. 12). De jongen werd slechts 3 maanden oud, want hij stierf reeds de 23de oktober 1852 (RMO II, p. 130, nr. 15).

6) de 29de september 1853 was er weer een blijde gebeurtenis in het gezin; maar een jongen, en die kreeg dezelfde naam als zijn overleden broertje: Carolus-Ludovicus Duytschaever. Pater: Franciscus Rousteel; Meter: Regina Deconinck (RBA I, p. 191, nr. 9).

7) Op 27 oktober 1855 werd er nog een dochtertje geboren, dat Ludovica werd geheten. Pater: Charles-Louis Rousteel; Meter: Joanna, Theresia Beela (RBA I, p. 196, nr. 12). Maria-Ludovica stierf op 13-3-1856 (RMO I, p. 137, nr. 5).

8) de 7de november 1857 weer een zoon: Amandus Duytschaever. Pater: Livinus Rousteel; Meter: Maria-Theresia Delva (RBA I, p. 202, nr. 14).

JOHANNIS-BAPTISTA DUYTSCHAEVER, echtgenoot van Sophia, Amelia Borsseel overleed te Luidschote op 7 maart 1862 in zijn 54de levensjaar (RMO I, p. 150, nr. 4). Zijn weduwe Sophia Borsseel, dochter van Petrus, Joannes en Francisca Borsseel-Rousteel, sterft hier de 30de juli 1876 (RMO II, p. 9, nr. 20) ("aetatis 60 annorum").

Hun dochter Melania, Sophia Duytschaever (nr. 2) was 29 jaar toen ze de 6de juni 1878 in de echt trad met Jans Igodt, een jongman van 35 jaar uit Boezinge. Petrus Igodt en Henricus Duytschaever (nr. 4) waren getuige (RBA I, p. 112-, nr. 2). Het echtpaar vestigde zich niet te Luidschote.

DEVOS

We hebben op bl. 39-40 reeds enkele inlichtingen gegeven over de familie BLANCKAERT te Luidschote.

Er woonde hier in de 19de eeuw een gezin DEVOS-BLANCKAERT

De stam DEVOS is een van die oude geslachten, die te Luidschote boerden (b.v.: op het Bellegoed) of als molenaars ("Vossens meulen" te Luyzenre) hun brood verdienden. In samenhang van deze stam bestuderen you vele pagina's in beslag nemen. We behouden dat voor voor een ander deel van onze ZANTINGEN en beperken ons hier hoofdzakelijk tot het gezin DEVOS-BLANCKAERT.

ANGELUS-ALBERTUS (ook ENGELBERT), gehuwd met Carolina, Nathalia BLANCKAERT, Engelbert Devos (° Z., 1815) en Carolina, Natalia Blanchaert (° "Reyssele", 1815) waren in 't zelfde jaar: 1815 geboren. We vonden 6 kinderen te Luidschote geboren en gedoopt. We vernoemen ze hier:

-1) Barbara, Caecilia DEVOS; ° Z., 18-11-1846. Peter: Eugenius Emmanuël Devos; Meter: Juliana, Caecilia Butaye (RBA I, p. 171, nr. 26).

Barbara was 23 j. toen ze de 6de oktober 1869 te Luidschote in de echt trad met Petrus, Eduardus Dewitte, een 33-jarige jongman uit Nieuw en zoon van Joannes-Baptista en Catharina, Theresia Dewitte - Bouillon.

Angelus-Albertus Devos, vader van de bruid, en Jan-Baptist Dewitte, vader van de bruidsgom, traden als getuige op (RMA I, p. 100, nr. 2).

-2) } Er volgde een tweeling-jongens op 18-2-1849, de baby's ontvingen het nood-
en } droopsel. Pastoor Spilliaert doopte ze nadien "sub conditione, thakier hun na-
-3) } men -1) Sebastianus, Eugenius Devos. Peter: Franciscus, Emmanuel Devos;

Meter: Barbara, Caecilia van Costenoble, -2) Aloysius, Servatius Devos. Peter: Carolus-Ludovicus Devos; Meter: Carolina, Joanna Louwage (RBA I, p. 179, 6-7).

Het tweede knechtje, Alois blijft slechts 18 dagen leven: Het ontlaapt de in de ouderlijke woning de 8ste maart 1849 (RMO I, p. 121, nr. 6).

-4) AUGUSTINUS, BERNARDUS (ook Augustus) Devos, ° Z., 29-8-1851. Peter: Augustinus, Dominicus Blanchaert; Meter: Barbara Devos (RBA I, p. 186, nr. 16).

X met Clementia, Maria BUTAYE (° Noordschote, 23-7-1858; dochter van Franciscus en Maria-Theresia Butaye-Delva), Clémence overlijdt te Luidschote op 4 oktober 1900. Ze was in haar 43ste levensjaar (RMO II, p. 71, nr. 8). Clémence had een hartziekte en was haast gans haar leven ziek! August Devos blijft voortboeren op 't Bellegoed. Aangezien hij zelf geen kinderen had en Clémence niet in staat was veel inspanningen te doen, was er al vroeg een nichtje van Clémence op de hoeve gekomen. Het heette MARIA PIETERS. Het onestje was een dochter van Henri Pieters en Sylvia Butaye, die te Nieuwkapelle boerden en 9 kinderen grootbrachten. Maria kwam rond 1899 - ze was toen ± 14 jaar - naar Luidschote (Ze was de 26ste februari 1885 te Nieuwkapelle geboren).

PECCEU

María PIETERS kwam in kennis met REMI PECCEU (Boezinge, 26-2-1885, zoon van Engel en Mathilde Peccu - Gostyn. Maria en Remi hadden dezelfde geboortedatum; 26 februari 1885. Haast niet te geloven.

Ze trouwden te Zuidschote op 7 juli 1914. E. H. Jérôme Pieters, toen leraar aan het College te Tielt zegend de het huwelijk in. Engel (Angelus) Peccu en Henri Pieters waren getuige (RMA I, p. 163, nr. 5).

Het was het voorlaatste huwelijk dat Pastoor Van Campenhoutd nog in het trouwregister zal inschrijven. (Het 'allerlaatste' is dit van Jules Vandervoerde, ^o Westen - 27-7-1885 — en Hulma Costenoble, ^o Z., 24-7-1886, dochter van Henri en Maria Costenoble - Markey - RMA. I, p. 164, nr. 6). Deze trouw had plaats te Zuidschote op 5 augustus 1914.

De Oostenrijkse trouwopvolger was op 28 juni van dat jaar te Sarajevo vermoord geworden. De Eerste Wereldoorlog barstte los.

Hoals zoveel anderen zochten Remi en Maria Peccu - Pieters een onderkomen in Frankrijk.

- 1) Hun eerste zoon, ENGEL Peccu (Ange-Albert) kwam de 6de juli 1915 te Abbeville ter wereld (in het "Hôtel-Dieu d'Abbeville").
- 2) We kennen ook ANDRÉ (Henriëus, Cornelius) Peccu, geboren te Saily-le-sec (Ribeaucourt) de 22ste april 1918, thans pastoor te Werken), en
- 3) MICHEL (Eduardus, Cornelius) PECCEU eveneens geboren te Saily-le-sec (Ribeaucourt), en dit op 18 oktober 1919).

Te Zuidschote teruggekeerd kreeg Remi en Maria nog een zoon:

- 4) HERMAN (Hiëronymus, Paulus) PECCEU. Geboren te Zuidschote de 18de dec. 1921, werd de jongen hier op 23 december gedoopt door E. H. Jérôme Pieters. Joseph Pieters (toen 27 j.) en Bertha Pieters (30 j.) waren resp. Peter en Meter. Herman bleef nog geen 16 maanden in leven. "Obit anno Domini 1923, die 22 Aprilis, hora 2^a postmeridiana" — schrijft Pastoor Brys in het RMO II, p. 101, nr. 1.
- 5) De 15de mei 1923 — Herman was nog maar drie weken begraven — kwam er een meisje ter wereld, dat door E. H. Peccu, "vicepastor (in) Harlebece" geëerstend wordt en de namen MAGDALENA (Madeleine), Maria, Cornelia krijgt. Peter: Eugène Coulier (uit Boezinge) en Meter: Madeleine Pieters (uit Veurne) (RBA II, p. 44, nr. 6). Madeleine Peccu zal hier de 25ste mei 1948 huwen met Silvére Vandecastela (^o Oostende, 9 juli 1921) (RMA III, p. 27, nr. 2). Het was E. H. André Peccu, toen nog onderpastoor te Koolshamp, die het huwelijk inzegend. Getuigen: Michel Vandecastela en Engel (bert) Peccu.
- 6) De 29ste juli 1925 deed er zich weer een blijde gebeurtenis voor op 't Beldegoed. Meer een zoon, die gedoopt werd door E. H. Peccu, onderpastoor te Harlebeke. Hij kreeg volgende namen: Joseph, Maria, Jérôme, Corneel. Peter: Jérôme Pieters; Meter: Bertha Pieters (RBA II, p. 49, nr. 9). Dit zoontje werd nog geen acht maanden oud. Het

stierf te Zuidschote de 12de februari 1926 "hora 4ta matutina" (RMO II, p. 103, nr. 2, sub 1926).

Na hun terugkeer uit Frankrijk waren Remi en Maria Peccu-Pieters aan de heropbouw van het Bellegoed begonnen.

August Devos, sedert 4 oktober 1900, weduvenaar van Clemence Butaye, en zonder kinderen, was gaan "rentenieren" naar Boezinge, waar een meid het huishouders deed. Hij overleed op de 6de juli 1933, na de H. Gerechten ontvangen te hebben uit handen van E.H. Marcel Vandeweghe. Hij werd de 11de juli daarop te Zuidschote - zijn geboortedorp - begraven, hij was haast 81 j. en 11 m. oud (RMO II, p. 115, nr. 5).

Haast drie jaar later (nl. de 25de juni 1936) verloor Remi Peccu zijn echtgenote. Maria, Cornelia, Amata, Coralie PIETERS werd "overleed" door Pastoor De Jaegher en hier op 30 juni 1936 begraven (RMO II, p. 121, nr. 5). Remi zal haar bijna 32 jaar overleven.

Hij werd de 9de mei 1957 hier feestelijk gehuldigd ter gelegenheid van zijn "36 jaar <afgebroken> burgermeesterschap" te Zuidschote. Mgr. Desmedt overhandigde hem, tijdens de feestvergadering in de parochiezaal, persoonlijk de herkelijke decoratie, "Sint Donatianus"; "in tegenwoordigheid van vele achtbare genodigde hoogwaardigheidsbekleders, van ganz zijn familie en de plaatselijke bevolking". Mgr. Desmedt kon slechts korte tijd op de feestzitting aanwezig zijn. Om 2 u. 15 had hij het H. Vormsel toegediend te Nieuwkapelle en rond 3 u. 15 moest hij hetzelfde doen te Pollinkhove... (his: Liber Memorialis II, pp. 74-75).

Maar ook voor Remi kwam het uur om van deze wereld te scheiden; nl. op 4 juni 1968. Hij was in zijn 84ste levensjaar en "sinds 1921 burgemeester van Zuidschote" (RMO III, p. 38, nr. 2).

Zijn zoon ENGEL PECCU (06-7-1915), gehuwd met Maria Beuwsaert (°Wegembecq, 24-2-1916), baatte de hofstede aan de Middelbstraat uit.

Engel en Maria dragen eveneens een broodtrijk gezin. We kennen:

1) NEUY (= Cornelia, Maria, Magdalena) PECCU, °Ieper, 25-9-1947.

Gedoopt de 27ste september door haar oom, E.H. André Peccu (toen onder-pastoor te Koolkamps. Peter; Remi Peccu; Meter: Adrienne Rousselle (RBA II, p. 97, nr. 8). X Demeulenaere.

2) LENA (= Lena, Maria, Cornelia) PECCU, °Ieper, 22-11-1948. Gedoopt door E.H. André Peccu (toen nog te Koolkamps) op 25-11-1948. Peter; Albert Beuwsaert; Meter: Madeline Peccu (RBA II, pp. 100-101, nr. 9). X zie verder.

- 3) WILLY, André, Cornelius PECCEU. ° Ieper, 20-12-1949. gedoopt door E.H. Henri Peccen (toen pastoor te Otegem). op 22-12-'49. Peter: André Peccen en Hélène Beeuwsaert (RBA II, p. 104, nr. 9). X Westrozebeke, 22-12-1973, met Paula VERBRUGGHE.
- 4) MARTINA, Maria, Cornelia PECCEU. ° Ieper, 12-10-1951. gedoopt door E.H. André Peccen (° vicepastor in Koolkamp) de 16de november ° 51. Peter: Roger Beeuwsaert; Meter: Madeleine Decoste (RBA II, p. 108, nr. 9). X Boezinge, 28-7-1979 met Philippe Van den Bussche.
- 5) HENDRIK (=RIK), Remi, Cornelius PECCEU. ° Ieper, 26-9-1954. gedoopt door E.H. André Peccen (toen "viceparochus Anglomonasterii" = Ingelmunster) de 29ste sept. ° 54. Peter: Michel Peccen; Meter: Johanna (Jeanne) Beeuwsaert. X Reninge, 20-10-1978, met Magda Butaeye.

VERAMME

Het is hier niet onze bedoeling een stamboom van de familie Peccen op te stellen. We beperken ons: voortaan tot de bewoners van het Bellagood te Zuidschote: JOSÉ en LENA VERAMME - PECCEU.

- José (= Joseph) VERAMME (Gent, 15-3-1947, als zoon van Gerard en Rachel Veramme - Deeren), trouwde op 21-12-1974 te Zuidschote met LENA PECCEU. E.H. André Peccen (sedert nov. 1969 pastoor te Wiker) zegende hun huwelijk in. Luc Veramme en Willy Peccen waren hun getuigen (RMA III, : 1974/7). Ook dit werd een broodstrijd gezin. We vernoemen hun kinderen:
- 1) KRISTOF, Gerard, Engel VERAMME, ° Poperinge, 16-2-1976. P.: Gerard Veramme; M.: Marie - Elisabeth Beeuwsaert (RBA II, p. 168, nr. 2).
- 2) HEIN, Engel, Gerard VERAMME, ° Poperinge, 17-5-1977. P.: Engel Peccen; M.: Rachel Deeren (RBA II, p. 171, nr. 4).
- 3) HERLINDE, Maria, Rachel VERAMME, ° Poperinge, 25-6-1978. P.: Luc Veramme; M.: Nelly Peccen (RBA II, p. 173, nr. 5).
- 4) DRIES, Willy, Luc VERAMME, ° Poperinge, 26-10-1979. P. Willy Peccen; M.: Monique Mabeerne - Veramme (RBA II, p. 176, nr. 7).
- 5) ANNELIES, Mieke, Martine VERAMME, ° Poperinge, 7-3-1983. P.: Hugo Mabeerne - Veramme; M.: Martine Van den Bussche - Peccen (RBA II, p. 187, nr. 5).

Na het huwelijk van Lena en José zijn Engel en Maria te Boezinge gaan wonen, doch 't Bellagood is veilig en in goede handen.

Latens we nu eindelijk terugkeren naar het gezin ENGELBERT en CAROLINA DEVOS - BLANCKAERT, waarover wij op blz. 44 begonnen te schrijven. We vernoemen reeds 4 van hun kinderen, nl.: Barbara, Sébastien, Aloïs en August DEVOS.

Nummer 5) werd AMANDUS, ° 2., 3-8-1853. P.: Henricus, Vitalis Butaeye; M.: Adelaïdis Debacher (RBA I, p. 191, nr. 10). Amandus werd trouwer te Dadizele en leverde o.m. bier in 't "Voske", een herberg in de Middelstraat, die eigendom was geworden van zijn oudere broer "Gustav" Devos.

6) Er kwam op 5-11-1856 nog een dochter ter wereld: Maria, Herminia (= Herminie) Devos. P.: Eduardus, Amandus Blankaert; M.: Amelia, Fidelia Devos (RBA I, p. 200, nr. 20). Herminie trad de 19de mei 1891 te Zuidschote in het huwelijk met Amilius, Cesar LEGON (° Ieper, 14-1-1860, z.v. Carolus† en Amelia Legon-Decoster. Hun getuigen: Angelus Devos en Eduardus Verschoore (RMA I, p. 130, nr. 1).

Ik heb nergens de overlijdensdata van Engelbert en Carolina DEVOS-BLANCKAERT in ons RMD teruggevonden. Vermoedelijk zijn ze ergens elders gaan wonen, toen hun zoon August Devos trouwde met Clémence Butaye.

Al 'ganten' vond ik achteraf nog iets over de CAILLIAU'S te Zuidschote. Anthonius, d.i. Oscar Cailliau en Germaine Vanderhaeghe, waarover reeds sprake was op blz. 41, kregen te Zuidschote, benevens hun zoon André (°17-7-1925) alvast nog een dochter: Margarita, Magdalena, Cornelia Cailliau. Haar ouders woonden toen te Zuidschote ("conjugum in hac habitantibus"). Margriet zag het levenslicht te Ieper, op 18 maart 1928. Pastoor Brys doopte haar de dag nadier. Mauritius Cailliau (30-j. oud) en Victorina Vanderhaeghe (44 j. oud) waren haar peter en meter. Margriet werd op 24 juni 1941 in de St.-Maartenskerk te Ieper gevormd. Ze trouwde de 18de april 1950 met Noël Plattewin. Hun echtverbintenis werd ingezegend in de St.-Niklaaskerk te Ieper (RBA II, p. 54, nr. 1).

In dit deel van de ZANTINGEN hebben wij het kaart uitsluitend gehad over 'oude' families van Zuidschote.

Wij begonnen met het gezin DELVA-THÉVELIN. Volgden de families Vandelaanoot, Myngheer, Lauwers, Me(er)zdom, Costa-noble, Keirsebilck, Cailliau, Blanchaert, Duytschaever, Devos, Peccere en Veramme.

We herhalen het nogmaals: het lag niet in onze bedoeling een 'stamboom' op te maken van elk van deze families. Dat is onbegonnen werk. We wilden alleen, vanuit de parochieregisters van Zuidschote, gegevens verzamelen, die nuttig kunnen zijn voor personen die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van hun eigen familie. Of we daarin geslaagd zijn, laten we aan hun oordeel over.

We zijn er terdege van bewust dat ons verhaal soms 'door elkaar' loopt. Maar dat komt ervan als men 'zant'! Men raapt hier iets op en dan weer daar... En men maakt af en toe een bondel. Zo krijgt men op de lange duur toch een schelf bijeen.

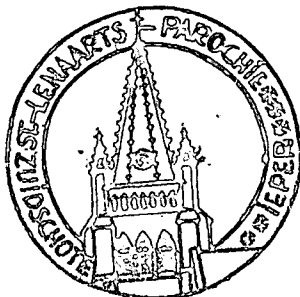
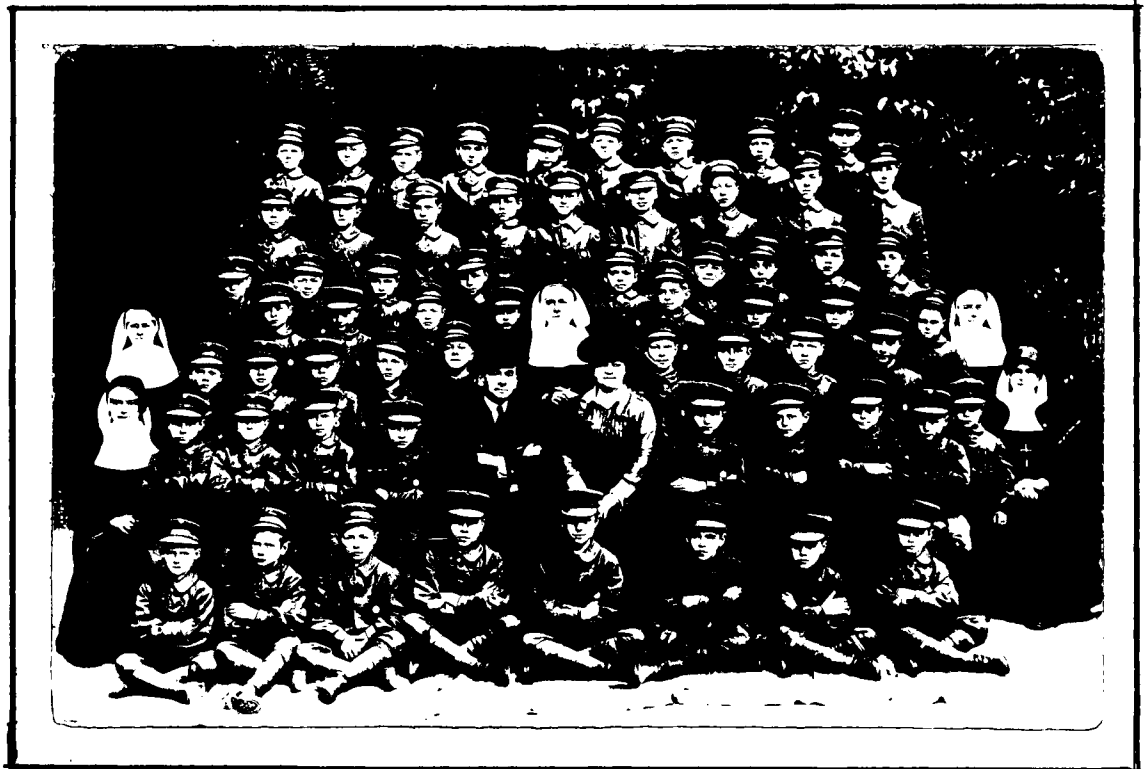
"LES ENFANTS DE L'YSER"

Er rest ons nog eën bladzijde en we willen die bestaden aan de publicatie van een bijzonder merkwaardige en vermoedelijk uiterst geldzame fotografie, die we te danken hebben aan Zuffrouw Alice Mynzheer.

Het is een postkaart, die op de ruggzijde een stempel draagt met de woorden: "Colonie de Petits Réfugiés Belges" - "Les Enfants de l'Yser, 19, Rue de Charbourg. Nanterre."

We telden 61 jongens, in militair uniform. Verder de vijf zusters van Luidschote: Moeder Ursula in het midden en de Eerw. zusters Justarta Andrea, Ludwina, Michiel en Marie-Pia, per twee aan weerskanten (Herkes ZANTINGEN, dl. XII, pp. 2-18 en behyde de foto van deze zusters, genomen in de 'zomer' 1914, p. 15. Wie zitten er aan weerskanten van Moeder Ursula? Het kan "Mrs. Fisher" (uit Brussel) die "Peter" was van de "colonie", Is de dame zijn echtgenote?, of een van de voornamen weldoenters, die wij in dl. XII, op blz. 12 vermelden. Ik weet het niet. De foto kan ten vroegste in okt. '15. zijn genomen.

Ik hoop dat enkels lezers en lezeressen die Belgische Jongens van de Westhoek - of althans sommigen ervan - zullen kunnen identificeren. Er zijn er bij van Luidschote en de 'Naaste Omtrek'. Elke inlichting hieromtrent is welkom. Dank bij voorbaat!

Möel Jaorel
Pastor
van
Luidschote